

הוכן מתוכנת תורת אמת, מותר להפיץ בכפוף לתנאי רשיון - [CC BY-NC-SA 2.5](#) אסור בשימוש מסחרי

וספרי ויקיטקסט תחת רשיון GNU Free Doc. License בס"ד - כל הזכויות שמורות (c) ל ר' פנחס ראובן שליט"א ולויקיטקסט על פ' הרמב"ם

משנה מסכת זבחים (מ)

[פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#) • [פרק ז](#) • [פרק ח](#) • [פרק ט](#) • [פרק י](#) • [פרק יא](#) • [פרק יב](#) • [פרק יג](#) • [פרק יד](#)

פרק א

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

פרק ב

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

פרק ג

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

פרק ד

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

פרק ה

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#)

פרק ו

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

פרק ז

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

פרק ח

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#) [משנה יא](#) [משנה יב](#)

פרק ט

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז

פרק י

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז משנה ח

פרק יא

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז משנה ח

פרק יב

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו

פרק יג

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז משנה ח

פרק יד

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז משנה
ח משנה ט משנה י

א

פרק

פרק א - משנה א

כָּל הַזְבָּחִים {א} שֶׁנִּזְבְּחוּ {ב} שְׁלֵא לְשֶׁמֶן, כְּשָׂרִים,

אֵלָא שְׁלֵא עָלוּ לְבַעְלִים לְשֵׁם חוּבָה. חוּץ מִן
הַפֶּסַח וּמִן הַחֲטָאת. הַפֶּסַח בְּזִמְנוֹ, וְחֲטָאת,
בְּכָל זְמַן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, אִף הָאֲשֶׁם.
הַפֶּסַח בְּזִמְנוֹ, וְהַחֲטָאת וְהָאֲשֶׁם, בְּכָל זְמַן.
אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הַחֲטָאת בָּאָה עַל חֲטָא,
וְהָאֲשֶׁם בָּא עַל חֲטָא **[יא]**. מֵהַ חֲטָאת פְּסוּלָה
שְׁלֵא לְשִׁמָּה, אִף הָאֲשֶׁם פְּסוּל שְׁלֵא לְשִׁמּוֹ :

ר"ע מברטנורה **כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן.** כגון שנשחטה עולה
לשם שלמים: **פְּשָׁרִים**. ויזרק דמן ויקטיר אמוריהן **[ג]** לשמן.
דבקדשתיהו קימו ואסור לשנויי בהו: **אֵלָא שְׁלֵא עָלוּ לְבַעְלִים לְשֵׁם
חוּבָה**. וצריך להביא אחר לחובתו או לנדרו וישחטנו לשמו. דאמר קרא
(דברים כג) מוצא שפתיך תשמר ועשית כאשר נדרת להי אלהיך נדבה, אם
נדבה אינו נדר, ואם נדר אינו נדבה, אלא הכי קאמר, אם כמה שנדרת
עשית, שנשחט לשם נדר ולשם הבעלים, יהא נדר ויצא הבעל ידי חובת
נדרו. ואם לאו, שלא נשחט הזבח לשם בעלים **[ד]**, יהא נדבה, כלומר
כשר הוא כאלו הביאו לנדבה, אבל לא יצא ידי נדרו, שלא עלה לבעלים
לשם חובה. ודוקא קרבן יחיד שיש לו בעלים, אבל קרבנות צבור
שנשחטו שלא לשמן, עלו לצבור לשם חובה **[ה]**, שהשחיטה מושכתו **[ו]**
למה שהו ראויין לו. ודוקא כששחטן בפרוש שלא לשמן, אז אמרינן
דלא עלו לבעלים לשם חובה. אבל שחטן סתם, עלו לבעלים לחובה:
חוץ מן הפסח. דבפסח כתיב (שם טז) ועשית פסח, עד שיהו כל עשיותיו
לשם פסח, ועוד כתיב (שמות יב) ואמרתם זבח פסח הוא, שתהא זביחה
לשם פסח, והנהו תרי קראי, חד לפסל אם נעשה שלא לשם פסח, וחד
לפסל אם נעשה שלא לשם בעלים: **וחטאת**. דבחטאת נמי כתיבי תרי
קראי, כתיב (ויקרא ד) ושחט אותה לחטאת, שתהא שחיטה לשם חטאת,
וכתיב (שם) ולקח הכהן מדם החטאת, עד שתהא קבלת הדם וזריקתו
לשם חטאת **[ז]**, וכפר עליו הכהן, עליו ולא על חברו, דהינו שתהא לשם
בעלים, מחטאתו אשר חטא, שתהא לשם אותו החטא. ולא אמרו
דחטאת שלא לשמו פסול, אלא כששחטו לשם קדשים אחרים, אבל
שחט לשם חליו, כשר, ולא עלה לבעלים לשם חובה, דכתיב (שם כב) ולא
יחללו את קדשי בני ישראל, קדשים מחלליו קדשים, ואין חליו מחלליו
קדשים **[ח]**: **הפסח בזמנו**. פסול שלא לשמו כל זמן שחיתתו, דהינו
מחצות היום של ערב פסח עד הערב. אבל קדם לכן ואחר מכן, קימא
לן פסח בשאר ימות השנה שלמים הוי, וכל דינו בשלמים **[ט]**: **אף
האשם**. כדמפרש טעמא ואזיל, החטאת באה על החטא וכוי וכתיב
בחטאת כאשם. ורבנן סברי, חטאת דכתיב ביה מעוטא, פסול. אשם

דלא כתיב ביה מעוּטָא, כְּשֵׁר [י]. וְאִם תֹּאמַר, אָשֶׁם נִמְי כְּתִיב בִּיה אָשֶׁם
הוא, הַאי לֹא נֶאמַר אֶלָּא לְאַחַר הַקְּטָרֶת אַמּוּרִין, וְאִם בָּא לְמַעַט שְׁלֵא
לְשֵׁמוּ דְפְסוּל, קִדְּם הַקְּטָרֶת אַמּוּרִין הָיָה צָרִיךְ לְכַתְּבוּ. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי
אַלְיֵעֶזֶר: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] הזבחים. שֵׁם אֶחָד כּוֹלֵל כָּל הַקְּרִבָּנוֹת הַקְּרִבִּים מִבְּעֵלֵי חַיִּים
שְׁנוּהֲגִים בּוֹ לְדוֹרוֹת כְּאֲשֶׁר צִנּוּ הַשֵּׁם. הֶרְמַבִּ"ם. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: [ב]
שְׁנוּזְבָחוּ. עֲבוּדָה קַמִּיתָא נְקֻט, וְהוּא הַדִּין קִבְּלָה וְהוֹלְכָה וְזָרִיקָה כְּדִתְנִי
סִיפָא. תּוֹסְפוֹת: [ג] וְלֹאכֹל אֶת הַנֶּאֱכָלִים. רְשִׁי: [ד] וְלִשׁוֹן הֶרְמַבִּ"ם, שְׁשַׁחַט
שְׁלֵא לְשֵׁמֶן אוֹ שְׁלֵא לְשֵׁם בְּעֵלִים: [ה] דִּיק לִיה הֶרְמַבִּ"ם מִדְּתַנּוּ לְבַעֲלִים: [ו]
בְּגִמְרָא, וּמְשׁוּם דְּלֵב בֵּית דִּין מִתְּנָה עֲלֵיהּ: [ז] לָאו דְּמִשְׁמַע לִיה מְוֹלְקָת.
אֶלָּא מִיְתִי לִיה בְּגִמְרָא מְוֹכֵפֵר עֲלֵיו הִכְהֵן מִחֻטְאָתוֹ, שְׁתֵּהָא כְּפָרָה לְשֵׁם
חֻטְאָת: [ח] הָכִי דְרִישׁ לִיה, אִין דְּבַר אַחַר מְחַלֵּל אֶת קִדְּשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.
רְשִׁי: [ט] וּלְבוֹ בְּתִירָא דְּמִשְׁנָה ג' דְּפִסְקוֹ הֶרְמַבִּ"ם וְהַר"ב כְּמוֹתוֹ אֶפְלוּ קִדְּם
חֻצוֹת נִמְי. עִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: [י] וְלִרְבֵּן לְמֵאֵי הַלְּכָתָא אֶתְקַשׁ אָשֶׁם
לְחֻטְאָת, לוֹמַר לָד, מַה חֻטְאָת טְעוּנָה סְמִיכָה, דְּכְתִיב בָּהּ וְסַמַּךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ
הַחֻטְאָת, אָף אָשֶׁם טְעוּן סְמִיכָה. גְּמָרָא: [יא] עַל חֻטְאָ. אִיכָא חֻטְאָת וְאָשֶׁם
נִמְי דְּאִין בְּאִין עַל חֻטְאָ, חֻטְאָת יוֹלְדָת וְאָשֶׁם מְצַרְע. אֶלָּא מְשׁוּם דְּרַבָּא אֶתּוֹ
עַל חֻטְאָ, מְשׁוּה לְהוּ אֶהְדְּדִי. תּוֹסְפוֹת: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם (ראו גם בהקדמת הרמב"ם לסדר קדשים) כל הזבחים שנוזבחו שלא לשמן
כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה כו': מה שאמר כשרים ר"ל
כשנגמרה העבודה לשם הזבח אע"פ ששחט שלא לשמן כגון ששחט עולה
לשם חטאת ואח"כ נודע שהוא קרבן עולה אז הוא מקבל הדם לשם עולה
וישלים העבודה לשם עולה אע"פ שהעולה הזאת לא עלתה לבעלים: וממה
שאמר לבעלים תבין שאינו מדבר אלא על הקרבנות שיש להן בעלים ידועים
אמנם קרבנות הצבור אין פוסלת אותן שחיטה שלא לשמן שכך אמרו רז"ל
קרבנות הצבור סכין מושכתן לכמות שהן וסמך הדין הזה לקרבנות יחיד
ממה שנאמר מוצא שפתיך תשמור וגו' כאשר נדרת נדבה וכבר בארתי לך
שהנדר אינו נדבה ולכן אמר אם כמה שנדרת עשית יהיה נדר ואם לאו נדבה
ר"ל אם שחט לשם זבח ולשם בעלים אז הוא עולה לבעלים משום חובה
ויצא ידי נדרו ואם אירע בשחיטה שינוי כוונה ושחט שלא לשמן או שלא
לשם בעלים הרי הוא כשר אלא שהוא נדבה ונשאר עליו הנדר שנדר. וממה
שאמר שלא לשמן ראייה שאם שחט סתם שהוא כשר ועלה לבעלים ובא
הכתוב בפסח ואמר ועשית פסח ואמר בפירושו שיהיו כל עשיותיו לשם פסח
ועוד בא כתוב אחר ואמר ואמרתם זבח פסח הוא לה' שיהא זביחה לשם
פסח ושני הכתובים האלה האחד לשלא לשמן שהוא פסול והכתוב האחר
לשלא לשם בעלים ונאמר בחטאת ושחט אותה לחטאת שתהא שחיטה
לשם חטאת וכן אמר ולקח הכהן מדם החטאת וכפר עליו הכהן מחטאתו
אשר חטא ראייה שהוא צריך קבלה לשמה וזריקה לשמה ולכן אם נשחטה
שלא לשמה או שלא לשם בעלים פסולה שנאמר וכפר עליו הכהן עליו ולא
על חברו וצריך שתדע מה שאמר ושחט אותה לחטאת לשם אותו החטאת
ודע שאם שחט החטאת לשם חולין כשרה ולא עלתה לבעלים אבל תפסל
אם נשחטה לשם קדשים אחרים וזהו מה שאמר ולא יחללו את קדשי בני

ישראל קדשים מחללים קדשים ואין חולין מחללין קדשים. וזמנו של פסח הוא יום י"ד בניסן אבל אם ישחט ביום אחר שאינו יום י"ד ושחטו לשמו פסול ושלא לשמו כשר וזה מבואר וכבר נזכר בפסחים ורבי אליעזר מביא ראייה ממה שנאמר כחטאת כאשם ואינו כן בענין זה לפי שלא מצינו באשם מיעוט כמו שמצינו בריטאת ושחט אותה לחטאת ואע"פ שנאמר באשם אשם הוא לא נאמר בשעת שחיטה כמו שנאמר בחטאת אבל נאמר בו אחר גמר הקטרת אימורים ואין הלכה כר"א : (רמב"ם)

פרק א - משנה ב

יוסי בן חוני אומר, הנשחטים לשם פסח ולשם חטאת **(יב)**, פסולים, שמעון אחי עזריה אומר, שחטון לשם גבוה מהם, כשריו **(יג)**. לשם נמוך מהם, פסולים. פיצד. קדשי קדשים ששחטון לשם קדשים קלים, פסולין. קדשים קלים ששחטון לשם קדשי קדשים, כשריו. הבכור והמעשר ששחטון לשם שלמים, כשריו. ושלמים ששחטון לשם בכור, לשם מעשר, פסולין :

ר"ע מברטנורה הנשחטים לשם פסח. כל שאר זבחים שנזבחו בארבעה עשר בניסן לשם פסח, פסולים, וכן שנזבחו לשם חטאת בכל זמן, פסולים, כי היכי דאינהו פסולים לשם אחרים. ופליג אתנא קמא דמתניתין דאמר כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים. ואמר איהו, ובלבד שלא ישחטם לשם פסח ולא לשם חטאת: שמעון אחי עזריה. נקרא כן, על שם שעזריה עסק בפרקמטיא והיה מספק צרכי שמעון אחיו שהיה עוסק בתורה, והתנו ביניהם שיהא חלק לעזריה בשכר תלמודו של שמעון: שחטון. לשאר זבחים: לשם גבוה מהו. כדמפרש ואזיל. כשרים: לשם נמוך מהו. לשם זבח שהוא פחות מהו בקדשה:

פסולים. דְּכָתִיב (ויקרא כב) וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת קִדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר יָרִימוּ לָהֶּ, בְּמוֹרָם מֵהֶם אֵין מִתְחַלְּלִים, בְּנִמּוּדָּ מֵהֶם מִתְחַלְּלִים. וְאֵין הֶלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי בֶן חוּנִי, וְלֹא כְּשִׁמְעוֹן אַחֵי עֲזַרְיָה: **בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה.** נִמּוּכִין מִשְׁלָמִים, מִפְּנֵי שֶׁהַשְּׁלָמִים טְעוּנִים מִתֵּן אַרְבַּע, כְּלוּמַר שְׁתֵּי מִתְנּוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע, וְסַמִּיכָה וְנִסְכִּים, וְתִנּוּפֹת חֲזָה וְשׁוֹק. מָה שֶׁאֵין כֵּן בְּבִכּוֹר וּבְמַעֲשֵׂר דְּדָמֹן טְעוּן מִתְּנָה אַחַת, וְאֵין סַמִּיכָה וְנִסְכִּים נוֹהֲגִת בָּהֶן, וְלֹא תִנּוּפֹת חֲזָה וְשׁוֹק: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[יב]** **לְשֵׁם פֶּסַח כּו'.** דְּמַצִּינוּ מוֹתֵר פֶּסַח בָּא שְׁלָמִים, וְאֵין מוֹתֵר שְׁלָמִים בָּא פֶּסַח, מָה פֶּסַח שְׁמוֹתָרָה בָּא שְׁלָמִים, שְׁחָטָה לְשֵׁם שְׁלָמִים פֶּסוּל, שְׁלָמִים שֶׁאֵין מוֹתֵרֵן בָּא פֶּסַח, אִם שְׁחָטוּן לְשֵׁם פֶּסַח אֵינוּ דִין שְׁיֵהוּ פֶּסוּלִים. וְכֵן מַצִּינוּ בְּחֻטָּאת שְׁמוֹתָרָה בָּא עוֹלָה, וְאֵין מוֹתֵר עוֹלָה בָּא חֻטָּאת. וְגַמְרָא: **[יג] כְּשָׂרִים.** בְּגַמְרָא בְּעֵי רַבִּי זִירָא אֵי כְּשָׂרִים וְעוֹלִין קְאָמַר, וּבִתְרֵי פְּלִיגִי, אֵי כְּשָׂרִים וְלֹא עוֹלִין קְאָמַר, וּבְגַבּוּף מוֹדָה לְרַבֵּן וּבְנִמּוּדָּ פְּלִיגִי, דְּבְנִמּוּדָּ פֶּסוּלִים לְגַמְרִי: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם יוסי בן חוני אומר הנשחטים לשם פסח ולשם חטאת פסולין כו': יוסי בן חוני חולק על ת"ק ואומר שזה שאמר בשאר זבחים שלא לשמן כשרים על מנת שלא ישחוט אותם לשם חטאת או לשם פסח אבל אם שחט עולה או שלמים לשם חטאת או לשם פסח אותו הקרבן פסול וחולק ר"ש אחי עזריה על יוסי בן חוני ועל ת"ק ואמר ששאר זבחים אם שחטן לשם זבח שהוא גדול מהם בקדושה ה"ז כשר ואם שחטן לשם זבח שהוא פחות מהם בקדושה ה"ז פסול ומביא ראיה ממה שנאמר ולא יחללו את קדשי בני ישראל אין מורידין אותן מקדושתן ובאר איך יהיה זה ועוד יתבאר לך בפרק ה' מהמסכת הזאת מה הם קדשים קלים ומה הם קדשי קדשים ושם ג"כ יתבאר שהבכורות והמעשר והשלמים כלן קדשים קלים ויש יתרון מעלה לשלמים לפי שהן טעונין מתן ארבע וסמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק ואין בבכור ובמעשר שום דבר מזה כמו שיתבאר בזה הסדר כל ענין מהם במקומו והלכה כתנא קמא: (רמב"ם)

פרק א - משנה ג

הפסח ששחטו בשחרית בארבעה עשר שלא לשמו, רבי יהושע מכשיר, כאלו נשחט

בְּשֵׁלֶשֶׁה עָשָׂר. בֶּן בְּתִירָא פּוֹסֵל, כְּאֵלוֹ נִשְׁחַט
בֵּין הָעֲרָבִים. אָמַר שְׂמַעוֹן בֶּן עֲזַאי, מְקַבֵּל {טו}
אָנִי מִפִּי שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם זָקוֹן, בְּיוֹם שֶׁהוֹשִׁיבוּ
רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה בִּישִׁיבָה, שְׁכָל הַזְּבָחִים
הַנֶּאֱכָלִים שֶׁנִּזְבְּחוּ שְׁלֹא לְשֶׁמֶן, כְּשָׂרִים, אֶלָּא
שְׁלֹא עָלוּ לַבְּעָלִים מִשּׁוֹם חוּבָה, חוּץ מִן הַפֶּסַח
וּמִן הַחֲטָאֵת. וְלֹא הוֹסִיף בֶּן עֲזַאי אֶלָּא הָעוֹלָה,
וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים :

ר"ע מברטנורה רבי יהושע מכשיר. דחשיב ליה כפסח בשאר ימות
השנה, הואיל ואין זמנו עד בין הערבים: **בן בתירא פוסל**. הואיל
ומקצת היום ראוי הנה ליה כפסח בזמנו {יד}. והלכה כבן בתירא:
שבועים ושנים זקון. להודיע שבישיבה אחת היו יושבים וכלן הורו
כאיש אחד, לכך תני זקון ולא תנא זקנים: **כל הזבחים הנאכלים**. אבל
עולה לא: **ולא הוסיף בן עזאי**. על דברי חכמים לפסל חוץ מפסח
וחטאת, אלא עולה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יד} ולא דסבירא ליה דכל היום כשר ומשום הכי פוסל שלא
לשמו, אלא איהו נמי פוסל פסח שנשחט קדם חצות, כדתנן במשנה ג' פרק
ה' דפסחים. גמרא: {טו} **מקבל**. גמרא גמירי ליה ולית ליה טעמא בגויה.
גמרא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הפסח ששחטו בשחרית בארבעה עשר שלא לשמו כו': כבר ידעת
מה שאמרה תורה בפסח בין הערבים והודעתוך שפסח ששחטו בלא זמנו
שלא לשמו כשר ואומר רבי יהושע שזמנו לענין שלא לשמו הוא זמן שחיטת
בין הערבים אבל קודם לכן אם שחטו בתחלת היום לא. בן בתירא אומר
יום י"ד מקצתו ראוי ולפיכך כל זמן ששחטו שלא לשמו יום י"ד פסול אפילו
בתחלת היום וכבר ידעת שהעולה כליל לאשים כמו שבארנו בתחלת דברינו
ואין הלכה כבן עזאי והלכה כבן בתירא: (רמב"ם)

הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן, קבל, והלך, וזרק, שלא לשמן, או לשמן ושלא לשמן, או שלא לשמן ולשמן, פסולים. כיצד לשמן ושלא לשמן, לשם פסח ולשם שלמים. שלא לשמן ולשמן, לשם שלמים ולשם הפסח. שהזבח נפסל בארבעה דברים, בשחיטה ובקבול ובהלוך ובזריקה. רבי שמעון מכשיר בהלוך, שהיה רבי שמעון אומר, אי אפשר שלא בשחיטה ושלא בקבלה ושלא בזריקה, אבל אפשר שלא בהלוך, שוחט בצד המזבח וזורק. רבי אליעזר אומר, המהלך במקום שהוא צריך להלך, המחשבה פוסלת. ובמקום שאין צריך להלך, אין המחשבה פוסלת:

ר"ע מברטנורה קבל והלך וזרק. או או קתני. ששחטו שלא לשמן, או קבל הדם במזרק, או הולך הדם למזבח, או זרק. כל אחת מארבע עבודות הללו שעשה שלא לשמן, בפסח ובחטאת פסל, ובשאר זבחים, לא עלו לבעלים לשם חובה. ואפלו עשה אחת מארבע עבודות הללו לשמן ושלא לשמן יחד, בין שהקדים מחשבת לשמן למחשבת שלא לשמן, בין שהקדים מחשבת שלא לשמן למחשבת לשמן, בכל ענין פסול: **אבל אפשר שלא בהלוך**. הלכך לא חשיבא למפסל. וחכמים אומרים, אף על גב דאפשר שלא בהלוך, מחשבה פוסלת בה, דעבודה שאפשר לבטלה שמה עבודה, והולכת הדם עבודה היא, שהרי פסולה בזר [טז], דכתיב ושחט והקריבו בני אהרן הכהנים, מקבלה ואילך מצות כהנה: **המהלך במקום שהוא צריך להלך**. הולכה זו, מחשבה פוסלת בה. כיצד, קבלו בחוץ להלן מן המזבח והכניסו בפנים, שקרבו לצד המזבח, זהו הלוך שצריך להלך ומחשבה פוסלת בו. קבלו בפנים סמוך למזבח והוציאו לחוץ, זהו הלוך שאינו צריך, ואין מחשבה פוסלת בו. חזר והכניסו, זהו הלוך הצריך. ואין הלכה כרבי אלעזר ולא כרבי שמעון: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {טז} שְׁמַע מִנֵּה דְכָל הַפֶּשֶׁר בְּזֶר לָאוּ עֲבוּדָה הִיא. וְקִשְׁיָא שְׁחִיטָה דְכִשְׁרָה בְּזֶר כְּדִתְנִן בְּסוּף פֶּרֶק ג' כּו'. וַיֵּשׁ לֹמֵר דְּשִׂאֲנֵי שְׁחִיטָה, דְּבִהְנֵהוּ קְרִיאֵי דְמַעְטִיָּה רְחֻמְנָא שְׁלֵא לְשָׂמָה בְּפִסְחָא וְחֻטָּאת, זְבִיחָה וְשְׁחִיטָה כְּתִיב בְּהוּ בְּהִדְיָא : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן קבל והלך וזרק שלא לשמן כו' : זה מבואר לפי שאנו הולכים אחר המחשבה באלו הארבע עבודות וכשחשב באחת מהן שלא לשמו פסול הזבח אם היה חטאת ופסח ואם היה שאר זבחים לא עלו לבעלים כמו שזכרנו וכבר באר ר"ש טעם מה שאמר וחכ"א עבודה שאפשר לבטלה שמה עבודה. וראוי שתדע מה שאמרו הולכה בזר פסולה ונאמר בסיפרא מקבלה ואילך מצות כהונה. ומה שאמר ר"א מקום שהוא צריך להלוך הוא שיוליך הדם ממקום הזבח למבית לעזרה ר"ל אצל המזבח ומקום שאינו צריך הוא שיוליך אותו חוץ לעזרה. ואין הלכה כר' אלעזר ולא כר"ש : (רמב"ם)

ב

פרק

פרק ב - משנה א

כָּל הַזְּבָחִים שֶׁקָּבַל דָּמֹן זֶר {א}, אוֹנָן, טְבוּל יוֹם {ב}, מְחִסָּר בְּגָדִים {ו}, מְחִסָּר כְּפוּרִים, שְׁלֵא רְחוּץ יְיָדִים וְרַגְלִים, עָרַל {ט}, טָמֵא {יא}, יוֹשֵׁב, עוֹמֵד עַל גְּבֵי כְלָיִם, עַל גְּבֵי בְּהֵמָה, עַל גְּבֵי רַגְלֵי {יד} חֵבְרוֹ, פָּסֵל. קָבַל בְּשִׂמְאֵל, פָּסֵל. רַבִּי שְׁמַעוֹן

מְכַשִּׁיר. נִשְׁפָּד הַדָּם עַל הַרְצָפָה וְאַסְפוּ, פָּסוּל.
נִתְּנוּ עַל גְּבִי הַכֶּבֶשׂ {טו} שֶׁלֹּא כִּנְגַד הִיסוּד, נָתַן
אֶת הַנִּתְּנִין לְמִטּוֹ, לְמַעַלּוֹ, וְאֶת הַנִּתְּנִין לְמַעַלּוֹ,
לְמִטּוֹ, אֶת הַנִּתְּנִים בְּפָנִים, בַּחוּץ, וְאֶת הַנִּתְּנִין
בַּחוּץ, בְּפָנִים, פָּסוּל וְאִין בּוֹ כִּרְת :

ר"ע מברטנורה **פֶּל הַזְּבָחִים שֶׁקָּבַל דָּמֵן זָר.** שְׂאִינוּ כֹהֵן, פָּסוּל. דְּכַתִּיב
(ויקרא כב) וַיִּנְזְרוּ מִקִּדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל {ב} וְלֹא יִחַלְלוּ, לְמִד עַל הַזָּר שֶׁעָבַד,
שֶׁחָלַל אֶת הַקִּדְשִׁים : אֹיִנוּ. מִי שֶׁמַּת לוֹ אֶחָד מִן הַקְּרוֹבִים שֶׁהוּא חַיֵּב
לְהִתְאַבֵּל עֲלֵיהֶם, כָּל יוֹם הַמִּיתָה קְרוֹי אֹיִנוּ, וְאַסוּר לֶאֱכֹל בְּקִדְשִׁים {ג} .
וְאִם עָבַד חֵלֶל. חוּץ מִכֹּהֵן גְּדוֹל שֶׁהוּא מְקַרֵּב אֹיִנוּ : **טְבוּל יוֹם.** שְׂאִין
טְהָרְתוּ נִגְמַרְתָּ עַד שֶׁיַּעֲרִיב שֶׁמֶשׁוֹ כְּדַכְתִּיב (שם) וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר {ה} :
וּמְחֹסֵר בְּגָדִים. כֹּהֵן הַדְּיוּט שֶׁשֶּׁמֶשׁ בְּפָחוֹת מֵאַרְבָּעָה בְּגָדִים. וְכֹהֵן גְּדוֹל
שֶׁשֶּׁמֶשׁ בְּפָחוֹת מִשְׁמֹנֶה. וְכִשֶּׁם שֶׁמְחֹסֵר בְּגָדִים פָּסוּל, כִּד מִיתֵר בְּגָדִים
פָּסוּל {ו} . וְכֵן אִם הָיָה דָּבָר חוּצָץ בֵּין בְּשָׂרוֹ לְכַתְּנֵת אוֹ לְמַכְנָסִים, פָּסוּל,
דְּרַחֲמָנָא אָמַר (שם ה) יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה דָּבָר חוּצָץ בֵּין הַבְּגָדִים
לְבְּשָׂרוֹ. הַלְכָד כֹּהֵן בְּשַׁעַת עֲבוּדָה לֹא הָיָה מְנִיחַ תְּפִלִּין שֶׁל יָד, לְפִי שֶׁהוּן
חוּצָצִים בֵּין הַבְּגָד לְבְּשָׂרוֹ. אֲבָל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ הָיָה מְנִיחַ, לְפִי שֶׁהוּן
מְנַחִין עַל שְׁעָרוֹ שֶׁהוּא נִרְאָה בֵּין צִיץ לְמַצְנֶפֶת : **וּמְחֹסֵר פְּפוּרִים.** כְּגוֹן זָב
וְזָבָה וּמְצָרַע וְיֹולֶדֶת שֶׁנִּגְמְרָה טְהָרְתוּ וְלֹא הִבִּיאוּ קֶרְבָּנוֹתֵיהֶם. וְאִשְׁכַּח
דְּכַתִּב רַחֲמָנָא בְּיֹולֶדֶת (שם יב) וְכִפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטָהַרָה, מְכַלֵּל שְׁעַד כָּאוֹן
טְמֵאָה הִיא. וְהוּא הַדִּין לְכָל שְׂאֵר טְמֵאִים הַטְּעוּנִים קֶרְבָּן, שֶׁהוּן בְּטִמְאָתוֹן
עַד שֶׁיִּבִּיאוּ כִּפְּרֵתוֹן לְעִנְיָן אֲכִילַת קִדְשִׁים וְלִבֵּא בְּמִקְדָּשׁ : **וְשֶׁלֹּא רְחוּץ
יָדִים וְרַגְלִים.** לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר בְּקִדּוּשׁ יָדִים וְרַגְלִים חֻקַּת עוֹלָם, וְנֶאֱמַר
בְּבִגְדֵי כְהֵנָה חֻקַּת עוֹלָם, מֵה בְּגָדֵי כְהֵנָה אִם עָבַד מְחֹסֵר בְּגָדִים פָּסוּל, אִף
אִם עָבַד שֶׁלֹּא רְחוּץ יָדָיו וְרַגְלָיו פָּסוּל. וְסִדֵּר קִדּוּשׁ יָדִים וְרַגְלִים, לֹא עוֹמֵד
וְלֹא יוֹשֵׁב אֶלָּא מְטָה {ח} , וּמְנִיחַ יָדוֹ הַיְמָנִית עַל גְּבִי רַגְלוֹ הַיְמָנִית וְיָדוֹ
הַשְּׂמָאלִית עַל גְּבִי רַגְלוֹ הַשְּׂמָאלִית, וּמְשַׁפֵּשֵׁף רַגְלָיו בְּיָדָיו בְּשַׁעָה שֶׁהוּא
מְקַדֵּשׁ. וְאִינוּ רִשְׁאֵי לְקִדּוּשׁ בְּתוֹךְ הַכִּיּוֹר עֲצֵמוֹ, אֶלָּא מִן הַמַּיִם שֶׁיוּצְאִים
מִמֶּנּוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ל) וְרַחֲצוּ אֶהָרֹן וּבְנָיו מִמֶּנּוּ, וְלֹא בְּתוֹכוֹ. וְכָל הַמִּימּוֹת
כְּשֵׁרִים לְקִדּוּשׁ. וְאֶפְלוֹ שְׂאִינָן מִיָּם חַיִּים : **וְעָרַל.** אִם עָבַד פָּסוּל. דְּכַתִּיב
(בִּיחֻזְקָאֵל מִד) כָּל בֶּן נֶכֶד עָרַל לֵב וְעָרַל בְּשָׂר, הַקִּישׁ עָרַל לְבָן נֶכֶד, מֵה בֶּן נֶכֶד
אִם עָבַד פָּסוּל {י} , אִף עָרַל כֹּן : **יוֹשֵׁב.** דְּכַתִּיב (דְּבָרִים יח) לְעַמֵּד לְשֵׁרֵת, שֶׁלֹּא
יִהְיֶה שְׂרוּת אֶלָּא מְעַמֵּד : **עוֹמֵד עַל גְּבִי כְלִים.** הוּאִיל וְרַצְפַּת הָעֲזָרָה
מְקַדְּשֵׁת {יב} , וְכִלֵּי שְׂרֵת מְקַדְּשִׁין הַדְּבָר הַנוֹגַע בָּהוֹן, מֵה כְּלֵי שְׂרֵת צְרִיף
שֶׁלֹּא יִהְיֶה דָּבָר חוּצָץ בֵּינוֹ {יג} לְכִלֵּי שְׂרֵת, אִף רַצְפָּה לֹא יִהְיֶה דָּבָר חוּצָץ
בֵּינוֹ לְבֵין הַרְצָפָה. וְלֹא מְבַעֵיָא כְּלִים שְׂאִינָן מִין בְּשָׂר דְּוִדָּאֵי חִיָּצֵי, אֶלָּא
אֶפְלוֹ בְּהֵמָה שֶׁהִיא מִין בְּשָׂר. וְלֹא מְבַעֵיָא בְּהֵמָה שְׂאִינָה מִין אָדָם, אֶלָּא
אֶפְלוֹ רַגְלֵי חֲבָרוֹ שֶׁהוּן מִין אָדָם חוּצָצִים : **קָבַל בְּשִׂמְאֵל פָּסוּל.** דְּכַתִּיב

(ויקרא ד) ולקח הכהן מִדָּם החטאת באֲצַבְעוֹ וַנְתֵן, מִלֶּמֶד שֶׁלֹא תֵהֵא קִבְלַת
 הַדָּם וְלֹא נִתְיַנֶּה אֶלֶּא בְיָמִין. דְּכָל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר יָד אִו אֲצַבֵּעַ אֵינּוּ אֶלֶּא
 בְיָמִין, דִּילַיִף מִמְצַרְע דְּכִתִּיב בִּיהַ (שֵׁם טז) וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת אֲצַבְעוֹ הַיְמָנִית
[טו]: וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מִכְשִׁיר. סִבַּר מְקָרָא נְדָרְשׁ לְאַחֲרָיו וְלֹא לְפָנָיו, הַלְכָּךְ
 אֲצַבֵּעַ אֲוִנְתָן דְּכִתִּיב בְּתַרְיָה קֵאִי, וְלֹא אֲוִלְקַח דְּכִתִּיב לְקַמִּיָּה. וְרַבִּין
 סִבְרִי מְקָרָא נְדָרְשׁ לְפָנָיו וְלְאַחֲרָיו, וְכִי כִתִּיב אֲצַבֵּעַ אֲתַרְוִיָּהוּ קֵאִי,
 אֶלְקִיחָה דְלִפְנָיו וְאַנְתִּינָה דְאַחֲרָיו. וְהִלְכָה פְּחֻכְמִים: **נִשְׁפָּךְ עַל הַרְצָפָה.**
 שֶׁלֹא נִתְקַבַּל הַדָּם בְּכָלִי: **וְאַסְפּוֹ פְסוּל.** דְּכִתִּיב (שֵׁם טז) וְלִקַּח מִדָּם הַפֶּר,
 מֵאִי מִדָּם הַפֶּר, אִי סִלְקָא דְעֵתָךְ וְאַפְלוּ מְקַצַּת דָּם, וְהָא כִתִּיב (שֵׁם טז) וְאֵת
 כָּל דָּם הַפֶּר יִשְׁפֹךְ, אֶלְמָא צְרִיךְ שְׂיִקְבַּל כָּל הַדָּם. אֶלֶּא קָרִי בִיהַ וְלִקַּח דָּם
 מִהַפֶּר, מִן הַפֶּר יִקְבְּלוּ וְלֹא מִן הָאָרֶץ. שְׁגוּרְעִין אוֹת מִתְּבָה זֹו וּמוֹסִיפִין
 אוֹתָהּ עַל תְּבָה אַחֲרַת וְדוֹרְשִׁים אוֹתָהּ: **נִתְּנוּ עַל הַכֶּבֶשׂ שֶׁלֹא כְּנֹגֵד הַיְסוּד**
פְסוּל. וּמְכַל מְקוֹם נִתְכַפְּרוּ הַבְּעָלִים. אֶלֶּא שֶׁהַבֶּשֶׂר אֵינּוּ נֶאֱכָל. דְּאָמַר
 רַחֲמָנָא גְבִי דָם (שֵׁם יז) וְאַנִּי נִתְתִּיו לָכֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר, כִּיִּן שֶׁהִגִּיעַ דָּם
 לְמִזְבֵּחַ נִתְכַפְּרוּ הַבְּעָלִים **[יז]: נִתְּנוּ אֶת הַנִּתְּנִין לְמִטָּה.** מַחוּט הַסִּיקָרָא
 שֶׁהָיָה חֲגוּר לְמִזְבֵּחַ בְּאַמְצַע. וְהַדְּמִים הַנִּתְּנִין בְּחֻמֶּשׁ אַמּוֹת הַעֲלִיוֹנוֹת
 שֶׁהָיוּ לְמַעַלָּה מִן הַחוּט נִקְרָאִים הַנִּתְּנִים לְמַעַלָּה, וְהַנִּתְּנִין בְּחֻמֶּשׁ אַמּוֹת
 תַּחְתּוֹנוֹת שֶׁהָיוּ לְמִטָּה מִן הַחוּט נִקְרָאִים הַנִּתְּנִים לְמִטָּה: **הַנִּתְּנִים**
בְּפָנִים. שְׁדָמִן טְעוֹן הַזָּיָה עַל מִזְבֵּחַ הַזֶּהָב **[יח]: בַּחוּץ.** עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן:
פְסוּל. וְאַסוּר בְּאַכִּילָה: **וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת.** הָאוֹכֵל מִבֶּשֶׂר הַקֹּדֶשִׁים שֶׁנִּפְסַל
 דָּמוֹ בְּפְסוּלִים הִלְלוּ, אֵינּוּ עֲנוּשׁ כֶּרֶת **[יט]:** (ר"ע מברטנורה).

עֵיקַר תּוּי"ט [א] זָר. הָא דְלֹא תִנִּי בַעַל מוֹם וְשִׁתּוּיִי יִין וּפְרוּעֵי רֹאשׁ, מִשּׁוּם
 דְּכִתִּיב בְּהוּ חִלּוּל בְּהִדְיָא. תּוֹסְפוֹת: **[ב] דְּבִנֵּי יִשְׂרָאֵל לְמַעוּטֵי מֵאִי כּוֹי,** אֶלֶּא
 הַכִּי קָאָמַר וַיִּנְזְרוּ הַכֹּהֲנִים, יִתְרַחֲקוּ מִטְּמָאָה. וּבִנֵּי יִשְׂרָאֵל אִף הֵם יִנְזְרוּ וְלִמַּד
 עַל הַזָּר [כּוֹי]. גְּמָרָא: **[ג] שְׁפָךְ כְּתוּב בְּתוֹרָה וְתִקְרָאנָה אוֹתִי כְּאֵלֶּה וְאֶכְלָתִי**
חֲטָאת הַיּוֹם. הַרְמַב"ם. וּמִדְּאָסוּר בְּאַכִּילָה יִלְפִינָן בְּקַל וְחֹמֶר שְׂאֵם עֶבֶד
 חִלַּל: **[ד] טְבוּל יוֹם.** דְּשֶׁרֶץ וּדְמַת וְשֶׂאֵר טְמָאוֹת שֶׁלֹא הִצְרַכּוּ לְקַרְבָּן. רִש"י:
[ה] וּכְלוּמַר וְטָהַר, מְכַלל שֶׁהוּא טְמָא. עֵינַן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ו] מַחֲסוֹר**
בְּגָדִים. דְּאָמַר קָרָא וְחִגְרַת אוֹתָם אֲבִיט וְגוֹי וְהִיתָה לָהֶם כְּהִנָּה לְחֻקַּת עוֹלָם,
 בְּזָמַן שֶׁבְּגָדֵיהֶם עָלִיהֶם כְּהִנָּתֵם עָלֵיהֶם. גְּמָרָא: **[ז] דְּכִתִּיב וְעָרְכוּ בְנֵי אֶהֱרֹן**
הַכֹּהֲנִים אֶת הַנִּתְּחִים, הַכֹּהֲנִים בְּכִהֲנֹן, מִכָּאֵן לִכְהוֹן הַדְּיוּט שֶׁלְבַשׁ בְּגָדֵי כֹהֵן
גְּדוֹל וְעֶבֶד, עֲבוּדְתוֹ פְסוּלָה. עֵינַן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ח] כְּלוּמַר כְּפוּף, שְׁמַנִּיחַ**
יָדָיו כּוֹי וְלִפְיָךְ אֵינּוּ עוֹמֵד. אֲבָל יוֹשֵׁב לֹא, כְּדֵאִיתָא בְּגְמָרָא, דְּכִתִּיב אוֹ
 בְּגִשְׁתֶּם אֶל הַמִּזְבֵּחַ לְשֶׁרֶת, פֶּרֶשׁ רִש"י אֶתְקוּשׁ קִדּוּשׁ לְשֶׁרוֹת: **[ט] עוֹרֵל.** כֹּהֵן
 שְׁמַתּוֹ אַחֲיוּ מַחֲמַת מִילָּה. רִש"י: **[י] דְּמִלְתָּא דְפְשִׁיטָא** הִיא דְבָן נֶכֶר שֶׁעֶבֶד
 עֲבוּדְתוֹ פְסוּלָה, וְאֵין צְרִיךְ לְקָרָא. וְכֹן כְּתַב הַרְמַב"ם. אֲבָל בְּגְמָרָא יִלְיָף לְהוּ
 מְקָרָאִי. וְעֵינַן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[יא] טְמָא.** זֹו וְאֵין צְרִיךְ לוֹמַר זֹו קִתְּנִי, דְּהָא
 כְּבָר תִּנִּי טְבוּל יוֹם. וְעֵינַן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[יב] לְעַמֵּד לְשֶׁרֶת, שְׁהָרִי דְוֹד**
קִדְשָׁה, כְּדִכְתִּיב כִּי קִדְשׁ דְוֹד וְכוֹי, וְכִלִּי שֶׁרֶת מְקַדְשִׁין, דְּכִתִּיב וַיִּמְשַׁחֶם
וַיִּקְדֹּשׁ אוֹתָם [בְּמִדְבָּר ז]. רִש"י: **[יג] בֵּין כֹּהֵן לְכִלִּי שֶׁרֶת בְּקִבְלַת הַדָּם, כְּדִכְתִּיב**
וְלִקַּח הַכֹּהֵן, שֶׁתֵּהֵא לְקִיחָה בְּעֲצָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן. רִש"י: **[יד] רִגְלֵי כּוֹי.** דְּעַל גְּבִי
 אָדָם לֹא שְׂכִיחַ כְּמוֹ עַל גְּבִי בְהֵמָה: **[טו] וְחֻכְמִים לְמַדִּין יָד מְאַצְבֵּעַ.** הַרְמַב"ם:

{טז} הכבש. שאינו מקום מתן דמים. או במזבח שלא כנגד היסוד. רש"י:
{יז} אי הכי בשר נמי. אמר קרא לכפר, לכפרה נתתיו ולא לדבר אחר. גמרא.
ועין משנה ב' פרק ג', דאסיפא הנתנין למטה כו' ונתנים בפנים נמי קאי:
{יח} או אל מבית קדש הקדשים, כמו שיתבאר בפרק ה' מן המסכתא הזאת.
הרמב"ם: **{יט}** ובגמרא, פשיטא דאין בו פרת, דכי כתיב פרת באוכל מפגול
שנתפגל במחשבה, כדלקמן, ומשנינו דהכי קאמר, אם נתן במחשבה דחוץ
לזמנו פסול ואין בו פרת, דמחשבת פגול לא חילא, הואיל ולא שרינו בשר
באכילה: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל הזבחים שקבל דמן זר אונן טבול יום מחוסר בגדים כו': נשפך
הדם על הרצפה ואספו פסול כו': נתנו על גבי הכבש שלא כנגד היסוד כו':
כל מי שאינו כהן נקרא זר שנאמר וזר לא יקרב אליכם. והזר הקרב יומת.
אונן נקרא האדם שימות לו מת שחייב עליו אבלות ויום המיתה בלבד הוא
אונן מדאורייתא ואסור לו לאכול בקדשים כל זמן שהוא באינות שכן
כתוב בתורה ותקראנה אותי כאלה ואכלתי חטאת היום וכן אינו עובד אלא
אם היה כ"ג שהוא מקריב אונן כמו שנתבאר בסוף הוריות. וטבול יום לא
נגמרה טהרתו עד הערב שנאמר ובא השמש וטהר ולפיכך אינו עובד.
ומחוסר בגדים הוא כהן הדיוט שלא יהא בפחות מד' בגדים והם כתונת
ומכנסים מצנפת ואבנט וכ"ג בפחות מח' בגדים והם ארבעה הנזכרים מוסף
עליהן ציץ וחשן ואפוד ומעיל ואלו הן הנקראים בגדי זהב כמו שנתבאר
בכפורים ונאמר וחגרת אותם אבנט אהרן ובניו ואומר והיתה להם כהונה
לחקת עולם ואמרו בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם אין בגדיהם
עליהם אין כהונתם עליהם ודע כי כמו שמחוסר בגדים פסול כן מיותר
בגדים פסול ואפילו מוסף כל שהוא בבגדיו וראוי עלי לזכור בכאן שכהן
אסור לעבוד בתפילין של יד לפי שהן חוצצין בין הבגד לגופו ורחמנא אמר
יהיו על בשרו שלא יהא דבר חוצץ בינם לבין בשרו אבל של ראש הן על
השער בין הציץ והמצנפת ואינן מתכסין במצנפת. ומחוסר כפורים הוא הזב
והזבה והמצורע והיולדת כשנגמרה טהרת כל אחד מהן קודם הבאת קרבנו
המיוחד לו כמו שאמרנו הוא הנקרא מחוסר כפורים ואסור לו לאכול
קדשים עד שיביא כפרתו כמו שבארנו בסדרים שלפנינו ומצאנו הכתוב
אומר במחוסר כפרה שהוא מחוסר טהרה ולפיכך הוא פסול לעבודה שכן
אמר רחמנא ביולדת שהיא מחוסרת כפרה וכפר עליה הכהן וטהרה מכלל
שהיא טמאה קודם לכן. ושלא רחוף ידים ורגלים ג"כ פסול שנאמר ורחצו
אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם בבואם אל אהל מועד חקת עולם
לו ולזרעו לדורותם ואמר עוד בבגדים חקת עולם כמו שזכרנו ולפיכך כמו
שמחוסר בגדים פסול כמו שזכרנו כן מי שלא רחוף ידים ורגלים. והואיל
וזכרתי קדוש ידים ורגלים אזכיר סדר עשייתן וענין הכרחי מדינו. סדר
עשייתו שישים ידו הימנית על רגלו הימנית וידו השמאלית על רגלו
השמאלית ומשלה המים מן הכיור עליהם וחוכך רגלו בידו בשעת רחיצה
והוא כפוף לא ישב על הקרקע שאין ישיבה במקדש שנאמר לעמוד לשרת
בשם ה'. לעמוד לפני ה' לשרתו ואסור לרחוף בכיור עצמו שנאמר ממנו ולא
בתוכו ולא יהיה בכיור מים פחות ממה שיספיק לד' כהנים שנאמר ורחצו
אהרן ובניו ממנו והיו בני אהרן אלעזר ואיתמר ופינחס ואין צריך שיהיו
מימי הכיור מן המעיין רק כל המים כשרים ואם קידש ידיו ורגליו וחשך

עליו היום חייב ממחרת לקדש שנית לפי שידי נפסלו בלינה ואם הוציא ידיו חוץ לחומת העזרה אינו חייב לקדש שנית ואם יצא כל גופו מקדש שנית ואם נטמאו ידיו מטבילים והם טהורים כמו שנבאר במקומות מסדר טהרות ואינו חייב לקדש שנית א) וכבר זכרנו לך ביומא שכל המשתין אפילו נטמא גופו יטבול ואינו מקדש שנית וכבר נתבאר מי שמקדש שנית. ואחזור להשלים הפירוש אמר ערל ונאמר ביחזקאל כל בן נכר ערל לב וערל בשר נתן הערל כמו בן נכר שהוא פסול בלי ספק ומה שאמר טמא כגון שנטמא באיזה דבר מן הטומאות כמו שיתבארו חלקיהן בסדר טהרות. יושב שנאמר לעמוד לשרת שלא תהיה עבודה אלא מעומד וכשם שאין בין ידיו ובין הכלי חציצה כך לא תהא בין רגליו ובין הארץ חציצה. אמרו רצפה מקדשת וכלי שרת מקדשין ר"ל העזרה תקדש הנכנס בתוכה כמו שמקדשין כלי שרת הדבר הנכנס בהן מה כלי שרת אין דבר חוצץ בינו לבין הכלי אף קרקע לא יהא דבר חוצץ בינו לבין הרצפה בין שיהא החוצץ כלי או אדם או בהמה והעבודה לא תהא אלא בימין ר"ל קבלת הדם וזריקתו והוא מה שאמר כ"מ שנא' בו יד אינה אלא ימין [אצבע אינו אלא ימין] וזה בענייני העבודה בלבד הוא מה שאומרים כ"מ שהוא אומר יד סתם הוא ימין ור"ש אומר הואיל ואינו אומר בקבלת יד אלא ולקח מדם הפר ולקחת מדם אם קבל בשמאל כשר וחכמים אינן למדין אלא מן האצבע לפי שנאמר בקבלה אצבע וזה ענין מה שאמר ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן שלא תהא קבלה אלא בימין. נשפך על הרצפה ואספו פסול ר"ל אם שתת מצואר הזבח על הארץ מפני שצוה השם שתהא קבלת הדם מצואר הזבח שנאמר ולקח מדם הפר וכפר ואין ר"ל מקצת הדם לפי שכבר צוה לקבל כל הדם שנאמר ואת כל דם הפר אלא ר"ל מה שזכרנו דם מהפר יקבלנו מדם הפר ולא מדם העור ולא מדם התמצית. וסדר שחיטת קדשים הואיל וזכרנו אותו זהו שיאחוז הצואר ומושך הסימנים והוורידין לחוץ עד שיהיו כנגד אויר המזרק ושוחט כדי שיכניס הדם כולו בכלי והוא מה שאמר צריך שיתן הוורידין לתוך הכלי וכשנצייר המזבח בסדר הזה במסכת מדות יתבאר לך צורת הכבש והיסוד וזולתן מכלי המקדש ומקומותם ועוד נזכיר מזה קצת במסכתא זו: ומה שאמר בכאן פסול ר"ל הבשר אבל הבעלים מתכפרים וזה הבשר אינו נאכל לפי שמאחר שהגיע הדם למזבח נתכפרו הבעלים ואם אירע פסול ושינוי בבשר אחר כן אינו מחוסר כפרה וסמך זה למה שנאמר ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר כיון שהגיע הדם למזבח נתכפרו הבעלים אמרו לכפרה נתתיו ולא לאכילה ר"ל אסור לאכול הבשר כשאירע בו שינוי וכבר נתבאר בתוספתא דזבחים (פי"ב) שערל ויושב ואונן ובעל מום שעבדו באזהרה ולא במיתה. ודע שהמזבח י' אמות גבהו כפי מה שיתבאר אחר זה והוא רשום באמצעיתו בחוט הסיקרא וכל מה שזורקין מדמי הקרבנות בה' אמות העליונות שהם למעלה מהרשום הזה נקראים הנתנין למעלה וכל מה שזורקין למטה מן החוט הם הנתנין למטן ובפי' שלישי ממדות (מא.) אמרו במזבח וחוטשל סיקרא חוגרו באמצע להבדיל בין דמים העליונים לדמים התחתונים ועוד יתבאר במסכתא זו איזה מן הקרבנות דמן ניתן למעלה ואיזה דמן ניתן למטה. והנתנין בחוץ הם הקרבנות שזורקים דמן על מזבח החיצון והנתנין בפנים הוא שזורקין דמן על מזבח הפנימי או אל מבית קודש הקדשים כמו שיתבאר בחמישי מן המסכתא הזאת ומה שאמר אין

בו כרת ר"ל מי שאכל מן הבשר הזה שאירע בזריקת דמו השנוי הזה אינו
חייב כרת ואין הלכה כרבי שמעון : (רמב"ם)

פרק ב - משנה ב

השוחט את הזבח לזרק דמו בחוץ או מקצת
דמו בחוץ, להקטיר את אמוריו בחוץ או
מקצת אמוריו בחוץ, לאכל בשרו בחוץ או
כזית מבשרו בחוץ או לאכל כזית מעור
האליה בחוץ, פסול ואין בו כרת. לזרק דמו
למחר או מקצת דמו למחר, להקטיר אמוריו
למחר או מקצת אמוריו למחר, לאכל בשרו
למחר או כזית מבשרו למחר או כזית מעור
האליה למחר, פגול וחיבין עליו כרת :

ר"ע מברטנורה השוחט את הזבח. שלמים או שאר הנאכלים : כזית
מעור האליה. הא קמשמע לן דעור האליה לאו פאליה דמי, והוי מחשב
לאכל דבר שדרכו לאכל **כ**, ולפיכך פסול. דאי פאליה דמי, הוי מחשב
לאכל דבר שדרכו להקטיר ולא היה פסול, כדתנן לקמן בסמוך, לאכל
דבר שדרכו לאכל, להקטיר דבר שדרכו להקטיר, פסול : ואינו ענוש
כרת. האוכל. ואפלו בחוץ אינו ענוש כרת : לאכל את בשרו למחר. הא
ליכא לאוקמא בשלמים, אלא בתודה וחסאת. דאלו בשלמים זמנו
הוא. אבל לזרק דמו או להקטיר אמוריו, אפלו בשלמים הוי למחר חוץ
לזמנו : פגול וחיבין עליו כרת. האוכלו, ואפלו בזמנו ענוש כרת : (ר"ע
מברטנורה).

עיקר תוי"ט **כ** דהכא בעור שתחת האליה עסקינו, והוי מידי דמיכל. עין
תוספות יום טוב : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם השוחט את הזבח לזרוק דמו בחוץ או מקצת דמו כו' : כבר ידעת שהאליה מכלל האמורים והיא נשרפת ומתנאי אלו הדינים שתהא המחשבה לאכול כמו דבר שדרכו לאכול כמו שיתבאר אח"כ ולפיכך אמר מעור האליה לפי שדעתו על עור האליה שאינו כאליה לזה הענין וכשחשב לאכלו כאילו חשב לאכול דבר שדרכו לאכול. ובכל מקום שהוא אומר פסול ואין בו כרת ר"ל שהבשר ההוא פסול ואסור לאכלו ומי שאכלו אינו חייב כרת ולא נתכפרו הבעלים שלא עלה להן הזבח. והמקום שהוא אומר פגול וחייבים עליו כרת ר"ל שהאוכל מזה הקרבן חייב כרת ולא נתכפרו הבעלים באותו קרבן ג"כ לפי שהוא פגול הוא שנאמר עליו פגול הוא לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו ואוכליו עונו ישא והוא אמר עיקר זה וזה שאמר : (רמב"ם)

פרק ב - משנה ג

זֶה הַכֶּלֶל, כָּל הַשּׁוֹחֵט וְהַמְקַבֵּל וְהַמְהַלֵּךְ וְהַזּוֹרֵק, לֹאֵכֵל דָּבָר שֶׁדָּרְכוֹ לֶאֱכֹל, לְהַקְטִיר דָּבָר שֶׁדָּרְכוֹ לְהַקְטִיר, חוּץ לְמִקְוָמוֹ **{כג}**, פְּסוּל וְאִין בּוֹ כֶּרֶת. חוּץ לְזִמְנוֹ, פְּגוּל וְחֵיבִין עָלָיו כֶּרֶת **{כד}**, וּבִלְבַד שֶׁיִּקְרַב הַמִּתֵּיר כְּמִצּוֹתוֹ :

ר"ע מברטנורה השוחט והמקבל והמהלך והזורק. אם כשהוא עסוק באחת מארבע עבודות הללו חשב **{כא}** על הזבח לאכל ממנו דבר שדרכו לאכל דהינו הבשר, או להקטיר ממנו דבר שדרכו להקטיר דהינו אמורים, חוץ למקומו, הבשר אסור באכילה, והאוכלו אינו ענוש כרת. ואם חשב על הזבח לאכלו חוץ לזמנו, הזבח פגול, והאוכלו אפלו בתוך זמנו ענוש כרת, דכתיב (ויקרא ז) ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה, ובמחשב לאכל מזבחו ביום השלישי הכתוב מדבר. או אינו מדבר אלא באוכל מזבחו ביום השלישי, אמרת, אחר שהכשר יחזר ויפסל, בתמיה **{כב}**. ועוד, הרי הוא אומר לא יחשב, במחשבה הוא נפסל ואינו נפסל בשלישי. ומדקאמר קרא האכל יאכל, דרשינו דבשתי אכילות הכתוב מדבר,

אחת אכילת אדם דהינו הבשר, ואחת אכילת מזבח דהינו האמורין. ועל שתיהן הוא אומר לא יחשב פגול יהיה: **ובלבד שיקרב המתיר**. הדם שהוא מתיר **[כה]**: **כמצותו**. [כאלו היה כשר] שלא יהא בו פסול אחר. אבל אם יש בו פסול מחשבה אחרת, יצא מידי פגול, כדמפרש ואזיל. דגבי פגול כתיב לא ירצה, כדכתיב גבי כשר, לומר לך פהרצאת כשר כד הרצאת פגול. מה הרצאת כשר לא קרי לה הרצאה אלא בזריקה שהיא סוף ארבע עבודות המתירות, אף פגול אינו קבוע ולעולם הוא תלוי ועומד עד שיזרק הדם שהוא סוף כל המתירין: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [כא] וברי"ש פ"ק קמ"א כתב כששחטן בפרוש: **[כב]** זו דברי רבי אליעזר. ואמר לו רבי עקיבא, הן מציינו בזב וזבה ושומרת יום כו' שהן בחזקת טהרה וכיון שראו סתרו. אמר לו הרי הוא אומר כו' לא יחשב. פ"ש רש"י דהאי לא יחשב לדרשא היא. דהא כתיב לא ירצה: **[כג]** חוץ למקומו כו'. בגמרא יליף ליה מקרא: **[כד]** פרת. בגמרא יליף ליה בגזרה שוה: **[כה]** וכלומר שהוא סוף העבודות. ולעולם בכל העבודות תלוי שיהיו כמצותן. וכדתנן לקמן: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם זה הכלל כל השוחט והמקבל והמהלך והזורק כו': אמר הכתוב ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פגול יהיה ואמרו כוף אזנך לשמוע במחשב לאכול מזבחו ביום הג' הכתוב מדבר או אינו מדבר אלא באוכל מזבחו ביום השלישי אמרת אחר שהוכשר יחזור ויפסל והביא ראיה גם כן ממה שאמר הכתוב המקריב אותו בהקרבה נפסל ואמר עוד לא יחשב במחשבה נפסל וכבר נתבאר אצלך שאם המחשבה הפסיד באחד מאלו הענינים שבהן הזבח נפסל ר"ל בשעת שחיטה או בשעת קבלת הדם במזרק או בשעת הולכה למזבח או בשעת זריקת הדם על המזבח וחשב על זה הקרבן שיאכל ממנו חוץ לזמנו או יקריב ממנו חוץ לזמנו כמו שנזכר אותו הקרבן יקרא פגול וחייב על אכילתו כרת ואינו נרצה אותו הקרבן ולא עלה לבעלים כמו שנאמר לא ירצה ופסקנו דינו בשוה בין שחשב עליו לאכול ממנו חוץ לזמנו בין שחשב עליו להקטיר אמוריו חוץ לזמנו ואמר שהוא פגול על שתי פנים אע"פ שהכתוב זכר אכילת חוץ לזמן שנאמר ואם האכל יאכל אבל אמרו בשתי אכילות הכתוב מדבר אחת אכילת אדם ואחת אכילת מזבח לפיכך כמו שהבשר הראוי לאכול אם חשב לאכלו חוץ לזמן אכילה פגול כן האימורין הראוין להשרף או הדם שראוי להזרק שאלו הן אכילת מזבח מן הקרבן ר"ל דמו ואימוריו אם חשב עליהן להאכילן למזבח חוץ לזמנו פגול אבל אם לא אירע פסול בשעת הקרבה והשאיר מן הבשר שום דבר אחר זמן הראוי לאכילה ועוד יתבאר זמני האכילה בפרק החמישי הרי זה נקרא נותר לא פגול והאוכל ג"כ הנותר חייב כרת כמו שיתבאר מפשט הכתוב שנאמר ואוכליו עונו ישא אמנם הקרבן כבר נתקבל ונרצה ועלה לבעלים. ושמור אלה העיקרים בכל המשנה כי פעמים רבות יכפל זכרון פגול והנותר במשנה ולא נצטרך לשנות הפי' בכל מקום. ואמרו בגמרא דין הפגול לא ירצה כהרצאת כשר כד הרצאת פגול מה הרצאת כשר עד שיקרבו כל מתיריו אף הרצאת פגול עד שיקרבו כל מתיריו וזה ענין מה שאמר ובלבד שיקרב המתיר כמצותו רוצה לומר כי מה שאמרנו חוץ לזמנו פגול חייב עליו כרת ע"מ שלא

קדמה למחשבה הזאת מחשבה אחרת פוסלת בשום צד מעניני הפסול ולא תבא אחריה עוד מחשבה מן המחשבות הפוסלות שזהו הפגול שחייבים עליו כרת הואיל ולא נולד בו פסול כל עיקר זולתי מצד מחשבת הזמן לבדו ולולי אותה המחשבה היה הקרבן כשר אבל במקום שקדמה או איחרה למחשבת הזמן שום דבר שפוסל הקרבן מצד אחר מלבד מחשבת הזמן אותו הזבח פסול ואין חייבים עליו כרת לפי שלא קרב המתיר כמצותו וסדר מה שאמר ובלבד שיקרב המתיר פירושו כך הוא ובלבד שיקרבו הדברים המתירים זבח כשר וזבת זה הפסול כמצותו רוצה לומר שיגמר עבודותיו כולן במחשבת שינוי זמן או בשתיקה ועלה מזה מה שאמרנו כהרצאת כשר כך הרצאת פגול והתחיל לבאר זה בשני דוגמות ואמר : (רמב"ם)

פרק ב - משנה ד

כִּיצַד קָרַב הַמֵּתִיר כְּמִצְוֹתָו. שְׁחַט בְּשִׁתִּיקָה, קָבַל וְהִלֵּךְ וְזָרַק חוּץ לְזִמְנוֹ. אוֹ שְׁשַׁחַט חוּץ לְזִמְנוֹ, קָבַל וְהִלֵּךְ וְזָרַק בְּשִׁתִּיקָה. אוֹ שְׁשַׁחַט, וְקָבַל וְהִלֵּךְ וְזָרַק חוּץ לְזִמְנוֹ, זֶה הוּא שֶׁקָּרַב הַמֵּתִיר כְּמִצְוֹתָו. כִּיצַד לֹא קָרַב הַמֵּתִיר כְּמִצְוֹתָו. שְׁחַט חוּץ לְמִקְוֹמוֹ, קָבַל וְהִלֵּךְ וְזָרַק חוּץ לְזִמְנוֹ. אוֹ שְׁשַׁחַט חוּץ לְזִמְנוֹ, קָבַל וְהִלֵּךְ וְזָרַק חוּץ לְמִקְוֹמוֹ. אוֹ שְׁשַׁחַט, קָבַל, וְהִלֵּךְ, וְזָרַק, חוּץ לְמִקְוֹמוֹ {כז}. הִפְסִיחַ וְהַחֲטָאת שְׁשַׁחֲטוֹן שְׁלֹא לְשִׁמּוֹן, קָבַל וְהִלֵּךְ וְזָרַק חוּץ לְזִמְנוֹ. אוֹ שְׁשַׁחַט חוּץ לְזִמְנוֹ, קָבַל וְהִלֵּךְ וְזָרַק שְׁלֹא לְשִׁמּוֹן. אוֹ שְׁשַׁחַט, קָבַל, וְהִלֵּךְ, וְזָרַק,

שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן. זֶה הוּא שְׁלֵא קָרַב הַמִּתִּיר כְּמִצְוֹתוֹ:

ר"ע מברטנורה בשתיקה. בְּלֵא מְחַשְׁבָה הַפּוֹסְלֵת **{כו}**: הַפְּסִח וְהַחֲטָאת
שֶׁשֶׁחֲטוֹן שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן. מוֹצִיאֵן מִיַּד פְּגוּל. אֲבָל שְׂאֵר זְבָחִים אֵין שְׁלֵא
לְשִׁמּוֹן מוֹצִיאֵן מִיַּד פְּגוּל, דְּהֵא קְשָׁרִים הֵן בְּשֵׁלֵא לְשִׁמּוֹן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {כו} כָּל שֶׁכֵּן אִם הִיתָה מְחַשְׁבֶּתוֹ בְּמִקְצֵת שֶׁהוּא כְּמִצְוָה. רְצוֹנוֹ
לִזְמַר מְחַשְׁבָה כְּשֶׁרָה. הַרְמַב"ם: **{כו}** קָבַל כּוֹי. אוֹ אוֹ קִתְּנִי. רְש"י: (עיקר
תוי"ט).

רמב"ם כיצד קרב המתיר במצותו שחט בשתיקה קבל והלך וזרק כו': כבר
ידעת שהמחשבה אינה אלא באחת מאלה ארבעה ענינים או בכולן ר"ל
שחיטה וקבלה והלך וזריקה שאם חשב בכולן חוץ לזמנו או במקצתן חוץ
לזמנו ובמקצתם היה פנוי מן המחשבה ועבד סתם כמו שאמר בשתיקה
כ"ש אם היתה מחשבתו במקצת ההוא כמצוה ר"ל מחשבת כשרה זה הזבח
מובדל בפסול חוץ לזמנו בלבד ולפיכך הוא פגול כמו שביארנו למעלה וכבר
נאמר בפרק ראשון שפסח וחטאת בלבד נפסלין אם חשב בהן שלא לשמן
והענין כולו מבואר מתוך מה שהקדמנו: (רמב"ם)

פּרָק ב - מִשְׁנֵה ה

לְאָכַל כְּזֵית בַּחוּץ וְכְזֵית לְמַחֵר, כְּזֵית לְמַחֵר
וְכְזֵית בַּחוּץ, כְּחֻצֵי זֵית בַּחוּץ וְכְחֻצֵי זֵית
לְמַחֵר, כְּחֻצֵי זֵית לְמַחֵר וְכְחֻצֵי זֵית בַּחוּץ,
פְּסוּל וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה **{כח}**, זֶה
הַכֶּלֶל, אִם מְחַשְׁבֶּת הַזֵּמַן קִדְמָה לְמְחַשְׁבֶּת
הַמְּקוֹם, פְּגוּל וְחִיבִים עָלָיו כֶּרֶת. וְאִם מְחַשְׁבֶּת
הַמְּקוֹם קִדְמָה לְמְחַשְׁבֶּת הַזֵּמַן, פְּסוּל וְאֵין בּוֹ

כָּרַת. וְחֻכְמַיִם אֹמְרִים זֶה וְזֶה פְּסוּל וְאִין בּוֹ
כָּרַת. לְאָכַל {ג} כְּחֻצֵי זֵית וְלִהְקַטִּיר כְּחֻצֵי זֵית,
כֶּשֶׁר, שְׂאִין אֲכִילָה וְהִקְטָרָה מִצְטָרְפִין :

ר"ע מברטנורה לְאָכַל כְּזֵית בַּחוּץ וְכִזְיַת לְמַחֵר. הֵינּוּ הֵךְ דְּאָמְרוּ, אֶלָּא
דְּרִישָׁא אִירֵי בְּשִׁתֵּי עֲבוּדוֹת, שְׁשַׁחַט עַל מְנַת לְאָכַל כְּזֵית בַּחוּץ, וְקִבֵּל עַל
מְנַת לְאָכַל כְּזֵית לְמַחֵר. וְכֵאן בְּעֲבוּדָה אַחַת, שְׁשַׁחַט עַל מְנַת לְאָכַל כְּזֵית
לְמַחֵר וְכִזְיַת בַּחוּץ: **רבי יהודה אומר כו'**. אֶפְלָה מִתְּנִיתִין פְּלִיג. דְּלִית
לִיה דְּמַחְשָׁבַת שְׁאָר פְּסוּלִים מוֹצִיאָה מִיַּדֵּי פְּגוּל, אֶלָּא אִם כֵּן קִדְּם פְּסוּלוֹ
לְפָגוּלוֹ. וּבְעֲבוּדָה אַחַת נְמִי פְּלִיג {כט}, דְּאִית לִיה תְּפִס לְשׁוֹן רֵאשׁוֹן. וְאִין
הִלְכָה כְּרַבֵּי יְהוּדָה: **לְאָכַל כְּחֻצֵי זֵית וְלִהְקַטִּיר כְּחֻצֵי זֵית**. וְשִׁנְיָהוּן חוּץ
לְזַמְנוֹ אוֹ חוּץ לְמְקוֹמוֹ: **כֶּשֶׁר שְׂאִין אֲכִילָה וְהִקְטָרָה מִצְטָרְפִין**. לְפָסְלוֹ.
דְּהִכָּא לִיכָּא שְׁעוּרָא וְהִכָּא לִיכָּא שְׁעוּרָא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {כח} **אמר רבי יהודה**. וְהִר"ב הֶעֱתִיק רַבֵּי יְהוּדָה אֹמֵר. וְכֵן לְשׁוֹן
רְש"י. וְהוּא נִכּוֹן, דְּהָא פְּלִיג. עֵינֵן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: {כט} וְהֵינּוּ דְקַתְּנִי זֶה
הַכֵּל. גְּמָרָא: {ג} **לְאָכַל כו'**. אִף עַל גַּב דְּמִרְיָשָׁא לְאָכַל דְּבַר שְׁדִרְכּוֹ לְאָכַל כו'
שְׁמַעִינָן הָא, דְּהַשְׁתָּא לְאָכַל וְלְאָכַל דְּבַר שְׂאִין דְּרְכּוֹ לְאָכַל לֹא מִצְטָרְף, לְאָכַל
וְלִהְקַטִּיר מִבְּעֵיא. אֲצִטְרִיד, סְלִקָּא דְעַתְדָּא אֲמִינָא הֵתֵם הוּא דְלֹא כִּי אֹרְחִיָּה
מְחֻשָּׁב, אֲבָל הִכָּא דְבַהֲאֵי כִּי אֹרְחִיָּה וּבַהֲאֵי כִּי אֹרְחִיָּה אִימָא לְצְטָרְף, קָא
מְשַׁמַּע לָן. גְּמָרָא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם לאכול כזית בחוץ וכזית למחר כזית למחר וכזית כו': זה הענין כולו
מבואר אם תבין מה שזכרנו לעיל מהפ"י והלכה כחכמים. וראוי לידע בכאן
שאם חשב על חצי זית חוץ למקומו ועל (חצי) זית חוץ לזמנו בין שקדמה
מחשבת הזמן או לא קדמה הזבח פגול וחייבים עליו כרת לפי שעיקר בדינו
שחצי זית אינו מועיל במקום כזית וכן אם חשב על חצי זית בין לאכילה
בין להקטרה ואחר כך חשב על חצי זית אחר כמו המחשבה הראשונה עד
שיהיו שתי המחשבות לכוונה אחת בין חוץ למקומו בין חוץ לזמנו שהוא
מצטרף וכאילו חשב על כזית ונדין בדיני אותה המחשבה ואם חשב לאכול
כחצי זית ושתאכל הבהמה או חיה חצי זית הוא מצטרף כי שם אכילה אחד
הוא: (רמב"ם)

פרק ג - משנה א

כָּל הַפְּסוּלִין שֶׁשָּׁחֲטוּ, שֶׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. שֶׁהִשְׁחִיטָה כְּשֶׁרָה בְּזָרִים, בְּנָשִׁים {ד}, וּבַעֲבָדִים, וּבְטַמְאִים, אֶפְלוּ בְּקִדְשֵׁי קִדְשִׁים, וּבְלֶבֶד שֶׁלֹּא יִהְיוּ טַמְאִים נוֹגְעִים בַּבֶּשֶׁר. לְפִיכָךְ הֵם פּוֹסְלִים בְּמַחְשָׁבָה. וְכֵלֶן {ו} שֶׁקָּבְלוּ {ז} אֶת הַדָּם חוּץ לְזִמְנוֹ וְחוּץ לְמְקוֹמוֹ, אִם יֵשׁ דָּם הַנֶּפֶשׁ, יִחְזַר הַכֶּשֶׁר וְיִקָּבֵל:

ר"ע מברטנורה **כָּל הַפְּסוּלִין שֶׁשָּׁחֲטוּ שֶׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה.** והוא הדין דאפלו לכתחלה שוחטין. דכתיב (ויקרא א) ושחט את בן הבקר והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם, מקבלה ואילך מצות כהנה, למד על השחיטה שפירה בזרים ובפסולים. ולא קתני ששחטו דמשמע דיעבד אין לכתחלה לא, אלא משום טמאים בלבד, דטמא לכתחלה לא ישחט, גזרה שמה יגע בבשר. וטמא ששחט בקדשים וכשרים לא משפחת לה אלא בספינא אריכא {א}, וכגון שהיא עומד חוץ לעזרה {ב} ושוחט בהמה שבתוך העזרה, דהא שחטת קדשים בעזרה הויה, ואין טמא נכנס לעזרה. ובנטמא בשרץ {ג}, שאינו מטמא את הספין, דלאו אב הטמאה הוא. או בטמא מת וכגון שבדק קרומית של קנה ושחט בה, אבל בספין לא, שטמא מת מטמא את הספין להיות אב הטמאה פיוצא בו, והספין מטמא את הבשר {ה}: לפיכך הן פוסלים את הקרבן במחשבה. הואיל וראויין לעבודה זו מחשבתן מחשבה ופוסלת: וכלן. הפסולים: שקבלו את הדם. על מנת לאכל ולהקטיר חוץ לזמנו או חוץ למקומו: אם יש דם הנפש. עוד בבהמה, יחזר הכשר לעבודה ויקבל ויזרק, והזבח כשר. שאין מחשבתן של אלו פוסלתו בקבלה, לפי שאינו

ראויין לה, ואין המחשבה פוסלת אלא במי שראוי לעבודה **[ח]**, ובדבר הראוי, ובמקום הראוי לעבד, דכתוב (ויקרא ז) המקריב אותו לא יחשב, בראוי להקרבה הפתוב מדבר : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] הקשה הר"ר אפרים, איך יתכן שיהיה כל כך ספין ארקה מהר הבית עד עזרת ישראל, מאה שלשים וחמש אמות. ותרץ דמשכחת לה דשחיט דרך גגין ועליות דלא נתקדשו. תוספות : **[ב]** או אם שגג ונכנס לעזרה או שעבד גם כן. הרמב"ם : **[ג]** והוא הדין לשאר טמאים שאינם מטמאים פלים : **[ד] בנשים**. אצטריך משום דבשאר עבודות פסולות אפלו כהנות. תוספות : **[ה]** ואף על גב דדס קדשים אינו מכשיר, חבת הקדש מכשרת, או כשהעבירה בנהר ועדין משקה טופח עליה. תוספות : **[ו] וכלן**. עין בפרוש הר"ב בריש פרק ח' דמעילה, דכתב שאם היה הפסול שקבל פסול טמאה, דאין לו תקנה בחזרה : **[ז] שקבלו כו'**. או הוליד או זרק. הרמב"ם : **[ח]** כהן כשר. ובדבר הראוי כו', לאפוקי מנחת עמר שהיא של שערים ואינה ראויה אלא לעבודה זו בלבד להתיר, ולא משום קרבן אתיא כו'. ובמקום הראוי לאפוקי נפגם המזבח, דכתוב וזבחת עליו, בזמן שהוא שלם, דעליו כלו משמע. רש"י : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה כו' : אמר רחמנא ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן לא התנה בשחיטה בני אהרן אלא שוחט כל מי שירצה ומקבלת הדם ואילך צריך כהן כמו שזכרנו כאמרם מקבלה ואילך מצות כהונה ולפי שאלו הפסולים כשרים לשחיטה פוסלים במחשבה ר"ל אם שחטו שלא לשמן או חוץ למקומו או חוץ לזמנו כמו שזכרנו : ודע שמותר לכתחלה לזר ולאשה ולעבד שישחטו קדשים ומה שאמר בכאן ששחטו שמורה שלכתחילה לא ישחוט זהו מפני הטמא שלכתחלה לא ישחוט גזירה שמא יגע בבשר ואל יקשה בעיניך היות הטמא שוחט קדשים מפני ששחיטת קדשים בעזרה הכרח כמו שהקדמנו והטמא אסור לו ליכנס לעזרה כמו שזכרנו בשבועות לפי שזה אפשר בהיות הסכין ארוך ושוחט והוא חוץ לעזרה או אם שגג ונכנס לעזרה (או כצ"ל וכ"כ התי"ט) שעבר ג"כ וכבר אמרנו בפ"ב מהמסכת הזאת שכל הזבחים שקבל דמן אונן וזר יפסלו כל זה אם קבל דם הזבח כולו וכן מה שאמר למעלה שאם קבל המקבל והוא מכויין חוץ למקומו פסול וחוץ לזמנו פגול על מנת שיהא המקבל שפסל המחשבה ראוי לקבלה אבל אלו הפסולים שאינן ראויין לקבלה אם פסלו המחשבה בשעת הקבלה לא נפסל הקרבן לפי שאם נותר כל שהוא מדם הנפש יחזור הכשר ויקבל במחשבה כשרה שאין פוסל הקרבן במחשבה בעבודה מן העבודות אלא הראוי לאותה עבודה שמחשבתומועלת עד שלא יהא פסול בקבלה אלא מצד מחשבתו כמו שהתנינו על הפגול שיקרב המתיר כמצותו וזכור העיקר הזה גם כן : (רמב"ם)

פרק ג - משנה ב

קָבַל הַכָּשֶׁר וְנָתַן לַפָּסוּל, יַחְזִיר לַכָּשֶׁר. קָבַל בְּיָמֵינוּ וְנָתַן לְשִׁמְאֵלוֹ, יַחְזִיר לְיָמֵינוּ. קָבַל בְּכָלִי קֹדֶשׁ וְנָתַן בְּכָלִי חָל, יַחְזִיר לְכָלִי קֹדֶשׁ. נִשְׁפָּד מִן הַכָּלִי עַל הָרִצְפָּה וְאַסְפּוֹ, כָּשֶׁר. נָתַנוּ עַל גְּבִי הַכֶּבֶשׂ, שֶׁלֹּא **[יא]** כְּנֶגֶד הַיְסוּד, נָתַן אֶת הַנִּתְּנִין לְמִטָּה, לְמִטָּה, וְאֶת הַנִּתְּנִים לְמַעְלָה, לְמִטָּה, אֶת הַנִּתְּנִים בְּפָנִים, בַּחוּץ, וְאֶת הַנִּתְּנִים בַּחוּץ, בְּפָנִים, אִם יֵשׁ דָּם הַנֶּפֶשׁ, יַחְזֹר הַכָּשֶׁר וְיִקְבַּל:

ר"ע מברטנורה **יחזיר לפשר**. ולא מפסיל במה שנתן אותו לפסול **[ט]**: **נתנו**. פסול **[י]**: **על גבי הכבש שלא כנגד היסוד**. דהויא נתינה שלא במקומה. או שנתן את הנתנים למטה למעלה, יחזר הכשר ויקבל. וצריכה לאשמעינן בכלהו דאית ליה תקנתא בחזרה. דאי אשמעינן ברישא, הוה אמינא הנך דחזו לעבודת צבור כגון טמא דחזי לכתחלה בצבור, הלכך גבי יחיד איכא תקנתא בחזרה **[יב]**, אבל שמאל דלא חזיא לעבודת צבור אימא דלית ליה תקנתא בחזרה. ואי אשמעינן שמאל, הוה אמינא שמאל אית ליה תקנתא בחזרה, שכן יש בה הכשר ביום הכפורים, שכהן גדול נוטל את המחטה בימינו ואת הכף בשמאלו, אבל כלי חל אימא לא. ואי אשמעינן כלי חל, משום דחזו לקדשינהו, אבל הנך אימא לא, צריכא: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ט] כלומר כיון שהפסול לא הוליד. דאלו הוליד, אי אפשר לתקן. גמרא: **[י]** וזה לשון הרמב"ם, אמר שזה הדם שקבל אותו הכשר ונתנו לפסול אם זרק אותו הפסול כו' הואיל וזה ששנה השניי הזה אינו ראוי לזריקה, וכמו שאין מחשבתו פוסל הואיל ואינו ראוי לאותה עבודה גם כן אין פוסליו מעשיו. עד כאן. דאלו כשר נתנו על גבי הכבש, כיון דבעלים נתכפרו אין זריקה דלא מכפרת [הנינו מד שניה דחזרת הכשר דהא כבר נתכפרו בקמייתא] שריא בשר באכילה. גמרא: **[יא]** **שלא כו'**. פרוש או שלא כו': **[יב]** פרוש, כשאין הטמא ראוי לטמא הכלי: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם קבל הכשר ונתן לפסול יחזיר לכשר קבל בימינו כו': הודיענו שמאחר שהקבלה כשרה אינו בא לידי פסול מן הפסולים ואחר כך עוד שב לענין אחר ואמר שזה הדם שקבל אותו הכשר ונתנו לפסול אם זרק אותו הפסול ושנה מקומו שהקרבו אינו נפסל הואיל וזה ששנה השינוי הזה אינו ראוי לזריקה וכמו שאין מחשבתו פוסל כמו שאמרנו הואיל ואינו ראוי לאותו עבודה ג"כ אין פוסלין מעשיו אלא שאם נשאר מדם הנפש שיחזור הכשר ויקבל ויזרוק הדם במקומו וזכור זה העיקר והוא מה שאמר אין מחשבה מועלת אלא במי שראוי לעבודה ובדבר הראוי ובמקום הראוי לעבוד : (רמב"ם)

פרק ג - משנה ג

השוחט את הזבח לאכל דבר שאין דרכו לאכל, ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר, כשר. רבי אליעזר פוסל. לאכל דבר שדרכו לאכל ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר, פחות מכזית, כשר. לאכל כחצי זית {ג} ולהקטיר כחצי זית, כשר, שאין אכילה והקטרה מצטרפין :

ר"ע מברטנורה לאכל דבר שאין דרכו לאכל. חוץ לזמנו או חוץ למקומו : **ורבי אליעזר פוסל**. ואין הלכה כרבי אליעזר : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ג} כחצי זית. צריך עיון, דהא תנינא לה חדא זמנא בסוף פרק דלעיל. ועין תוספות יום טוב : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם השוחט את הזבח לאכול דבר שאין דרכו כו': כל זה מבואר ואין הלכה כרבי אליעזר : (רמב"ם)

פרק ג - משנה ד

השוחט את הזבח לאכל כזית מן העור {יד}, מן הרטב {טו}, מן הקיפה, מן האלל, מן העצמות, מן הגידים {יז}, מן הטלפים, מן הקרניים, חוץ לזמנו או חוץ למקומו, כשר, ואין חיבים עליהם משום פגול ונותר וטמא:

ר"ע מברטנורה **קיפה**. תבלין ודק דק שבשולי קדרה {טו}: אלל. שיורי הבשר הנדבקים בעור בשעת הפשט. פרוש אחר, גיד הצואר שהוא קשה ואינו ראוי לאכילה שקורין קפילו בלע"ז: **הקרניים והטלפים**. ואפלו מה שיש בהן קרוב לבשר שבשחותכין אותו יוצא ממנו דם, לא חשיב כבשר: **ואין חיבין עליהם משום פגול**. אם היה הזבח פגול, שחשב על בשרו לאכלו חוץ לזמנו, ואכל מאלו, פטור: **וטמא**. אם אכל מאחת מאלה בטמאת הגוף מזבח כשר, אינו חיב משום אוכל קדשים בטמאת הגוף: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יד} **העור**. חוץ מעור האליה שהוא לאכילה. הרמב"ם: {טו} **הרטב**. הוא המרק. הרמב"ם. ועין ריש פרק ט' דחלין: {יז} ובגיש פרק העור והרטב מפרש תבלין בלבד. דאלו דק דק אכל מעליא הוא. ובמשנה ה' פרק ב' דטבול יום מפרש, התבלין והמרק ושמן בשר שנמות. ונראה לי שכל אחד למד מענינו: {יז} **הגידים**. שם נופל על הגידים ממש ועל העורקים הדופקים ושאינם דופקים ועל מיתרים ועל הגידים הקושרים הפרקים. הרמב"ם: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם השוחט את הזבח לאכול כזית מן העור ומן הרוטב כו': רוטב הוא המרק וקיפה הוא התבלין שמבשלים בתבשיל הראוי להן: ואלל שיורי הבשר המתדבקים בעור בשעת הפשט. וגידים שם נופל על הגידים ממש ועל העורקים הדופקים ושאינן דופקין ועל המיתרים ועל הגידים הקושרים הפרקים. וכשהוא אומר בזה הענין קרניים וטלפים ר"ל קצוות הדקות מהקרניים וטלפים הסמוכות לגוף שכשחותכין אותם מבצבץ מהם דם אמר אם חשב על כזית על שום דבר מכל זה לאכלו תוך למקומו לא פסל הזבח אבל הוא זבח כשר לפי שאלה הדברים אע"פ שנאכלין אין חוששין להן ואין סומכין עליהם לאוכלן וכן אם היה הקרבן עצמו פגול או נותר ואכל כזית

מאותו הפגול או הנותר או אכל מזבח כשר והיה האוכל טמא ולא אכל משום אחד מהן הבשר עצמו רק מן הקרנים [מן הטלפים] ומן העור וכל מה שסיפר אינו חייב כרת כמו שחייב האוכל בשר נותר או פגול או האוכל בשר קדשים והוא טמא וכבר ביארנו בפי' הבי' מה הוא הפגול ומה הוא הנותר: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ה

השוחט את המקדשין לאכל שליל או שליא בחוץ, לא פגל. המולק תורין בפנים לאכל ביציהם בחוץ, לא פגל. חלב המקדשין וביצי תורין, אין חיבין עליהן משום פגול ונותר וטמא:

ר"ע מברטנורה השוחט את המקדשין. כל היכא דנקט האי לישנא מיירי בנקבות: לאכל שליל. שבמעייה: או שליא. העור החופה את הולד. אין מחשבה זו פוסלת את הזבח. דשליל ושליא לאו גופא דזבחה הוא: לא פגל. הכי קאמר, השוחט את המקדשין לאכל שליל או שליא חוץ למקומו, לא פסל. ואם חשב לאכל מהן חוץ לזמנו, לא פגל: חלב המקדשין וביצי תורין אין חיבין עליהן משום פגול. אם פגל בזבח ואכל מחלב שבדדיה, לא מחיב עליה משום פגול, דלאו גופא דזבחה הוא: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם השוחט את המוקדשין לאכול שליל או שליא בחוץ כו': כבר ידעת שהזבח לא יהיה פגול אלא אם חשב עליו חוץ לזמנו כמו שנזכר ולפיכך יהיה סדר המשנה כך השוחט את המוקדשים לאכול שליל או שליא בחוץ לא פסל וכן אם חשב לאכול מהם חוץ לזמנו לא פיגל לפי שהן מאוסים על האדם כמו העור והאלל. ושליל הוא העובר הנמצא בגוף הבהמה קודם גמר ברייתו ושליא הוא המכסה אשר על השליל בגוף ושאר ההלכה מבוארת ממה שרמזנו בכאן וזכרנו בפירוש ההלכה שלפני זאת: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ו

שֶׁחָטוּ עַל מְנַת לְהַנִּיחַ דָּמוֹ אוֹ אֶת אֲמוּרָיו לְמַחֵר, אוֹ לְהוֹצִיאָן לַחוּץ, רַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל, וְחֻכְמַיִם מְכַשְׁרִין. שֶׁחָטוּ עַל מְנַת לְתַנוּ עַל גְּבִי הַכֶּבֶשׂ שֶׁלֹּא כִּנְגַד הִיסוּד, לְתַן אֶת הַנִּתְנִין לְמִטָּה, לְמַעְלָה, וְאֶת הַנִּתְנִין לְמַעְלָה, לְמִטָּה, אֶת הַנִּתְנִין בְּפָנִים, בַּחוּץ, וְאֶת הַנִּתְנִין בַּחוּץ, בְּפָנִים, שְׂיֹאכְלוּהוּ טְמֵאִים, שְׂיִקְרִיבוּהוּ טְמֵאִים, שְׂיֹאכְלוּהוּ עֶרְלִים, שְׂיִקְרִיבוּהוּ עֶרְלִים, לְשֶׁבֶר עֲצָמוֹת הַפֶּסַח וְלֶאֱכֹל הַיִּמְנוֹ נָא, לְעָרֵב דָּמוֹ בְּדָם פְּסוּלִין, כָּשֶׁר, שְׂאִין הַמַּחֲשֶׁבֶה פּוֹסֵלֵת אֶלֶּא חוּץ לְזִמְנוֹ וְחוּץ לְמִקְוֹמוֹ, וְהַפֶּסַח וְהַחֲטָאת שֶׁלֹּא לְשֶׁמֶן :

ר"ע מברטנורה לְהַנִּיחַ אֶת דָּמוֹ אוֹ אֶת אֲמוּרָיו לְמַחֵר. לֹא שְׂיִקְטִירִם לְמַחֵר, דִּהְיָא מַחֲשַׁבֵּת חוּץ לְזִמְנוֹ הִיא וּפְגוּל גְּמוּר הוּי. אֶלֶּא עַל מְנַת שְׂיִנִּיחַ הַכֹּל לְמַחֵר וְלֹא יִקְטִירִם: רַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל. הוּאִיל וּמִפְּסֵל בְּהוֹצָאָה וּבִהְנוּחַ, מִפְּסֵל נְמִי בְּמַחֲשַׁבֵּת הוֹצָאָה וְהִנּוּחַ. וְכִשֶּׁם שְׂאִם הַנִּיחוֹן לְמַחֵר פְּסוּל, דָּדָם נִפְסֵל בְּשִׁקִּיעַת הַחֲמָה, כִּד אִם חָשַׁב עָלֶיהוֹן לְהַנִּיחֵם לְמַחֵר, פְּסֵל: וְחֻכְמַיִם מְכַשְׁרִין. הוּאִיל וְלֹא חָשַׁב לֹא לְהַקְטִיר וְלֹא לְזָרֵק וְלֹא לֶאֱכֹל חוּץ לְזִמְנוֹ, וְכֵן לֹא חָשַׁב לֹא לְהַקְטִיר וְלֹא לְזָרֵק וְלֹא לֶאֱכֹל חוּץ לְמִקְוֹמוֹ, אִף עַל פִּי שֶׁחָשַׁב לְהַנִּיחַ לְמַחֵר אוֹ לְהוֹצִיא חוּץ לְמִקְוֹמוֹ, לֹא פְּסֵל. וְהַלְכָה כְּחֻכְמַיִם. וְהָא דִּלָּא פְּסֵל רַבִּי יְהוּדָה בְּמַחֲשַׁב בְּדָמִים הַנִּתְנִין לְמִטָּה לְתַת אוֹתָם לְמַעְלָה הוּאִיל וְאִם עָשָׂה כֵן פְּסֵל, מִשּׁוּם דְּסִבִּירָא לִיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה שֶׁהַחוּשֵׁב לְזָרֵק הַדָּם עַל הַמְזִבֵּחַ אֶפְלוֹ שֶׁלֹּא בְּמִקְוֹמוֹ כְּאֶלּוֹ חָשַׁב לְזָרְקוֹ בְּמִקְוֹמוֹ, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִחְשַׁב לְזָרֵק חוּץ לְעֲזָרָה. (ר"ע מברטנורה).

[יח] : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יח} דגבי מחשבת חוץ לזמנו כתוב שלישי, ודרשינן שיהא אותו חוץ משלש בדם ובשר ובאמורים, דהינו חוץ לעזרה ממש. שבשעת התר במות נשתלש בכל אלה. גמרא. ומהאי טעמא נמי לא פסל כשמחשב לפנים, כדאיתא בגמרא דף פ"ב. וצריך עיון בנתנים בפנים כשמחשב לחוץ שהיא מקום משלש אמאי כשר. ותו בגמרא דבשובר עצמות לא פליג, דזבחא גופיה מי מפסל. על מנת שיאכלוהו טמאים כו' לא פליג נמי מהאי טעמא. לישנא אחרתא כל כמניה דלא ישמעו לו הטמאים כו', הלכך אין מחשבתו מחשבה לערב דמו. רבי יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם שחטו ע"מ להניח את דמו או אמוריו למחר או להוציאן כו' : אם חשב שיזרוק הדם למחר או שיקטיר האימורים למחר בלי ספק שזהו חוץ לזמנו ושהזבח פגול אבל אם היתה המחשבה שיניח הדם או האימורים ואין דעתו לא לזריקה ולא להקטרה רק שישאר הכל עד מחרת וכן אם חשב שיוציא חוץ לעזרה בלבד ואין דעתו לא לזריקה בחוץ ולא להקטרה בחוץ אומרים חכמים הואיל ולא חשב לא לאכול ולא להקטיר ולא לזרוק לא פסל ורבי יהודה אומר הואיל ואם הוציא כמו שחשב או אם הניח פסל בלי ספק ג"כ אם חשב על אותו דבר פסול ואין רבי יהודה חולק על המחשבה בשנוי מקומות נתינת הדם אבל מודה שלא פסל אע"פ שאם נתן *במחשבתו פסל לפי שדעת ר' יהודה בדם שחוץ למקומו כמקומו הוא ר"ל שאם חשב על הזריקה במזבח עצמו לא חוץ לעזרה כאילו חשב לזרוקו במקומו ואינו חולק ג"כ אם חשב שיאכלוהו טמאים וכו' שלא פסל לפי שהן דברים חוץ מן הזבח וכבר הודעתך שענין בחוץ ובפנים מזבח הפנימי ומזבח החיצון ושהדמים הנזרקים על הפרכת ובקדש הקדשים הן ג"כ נקראים הנתנים בפנים והלכה כחכמים : (רמב"ם)

בית שמאי אומרים, כל הנתנין על מזבח החיצון, שאם נתנו מתנה אחת, כפר. ובחטאת, שתי מתנות. ובית הלל אומרים, אף חטאת שנתנה מתנה אחת, כפר. לפיכך, אם נתנו את הראשונה כתקנה ואת השנייה חוץ לזמנה, כפר. נתנו את הראשונה חוץ לזמנה ואת השנייה חוץ למקומה, פגול, וחיבין עליו כרת:

ר"ע מברטנורה בית שמאי אומרים כל הנתנין על מזבח החיצון. יש מהן שטעוניהן ארבע מתנות. ויש מהן שטעוניהן שתיים שהם ארבע. ויש שטעוניהם מתנה אחת, כדתנו באידך פרקין. והשתא קאמר דכלן שלא נתנו אלא מתנה אחת בדיעבד כפר, דכתיב (דברים יב) ודם זבחיהו ישפך, שפיכה אחת משמע, מדלא כתיב סביב דמשמע שתי מתנות שהן ארבע: **ובחטאת שתי מתנות**. שלש פרשיות נאמרו בחטאות החיצונות בויקרא, אחת בשעיר נשיא, ושתיים בחטאת חיד, אחת בכבשה ואחת בשעירה. בשתיים כתיב על קרנת חסר, והאחת מלא. ובית שמאי יש להן יש אם למקרא, הרי פאן ששה, ואין במזבח אלא ארבע, והשתיים יתרות לא נאמרו אלא ששנאן הכתוב לעב. ובית הלל סברי אהני מקרא דמשמע שש, ואהני מסרת דמשמע ארבע, הלכך טפי חדא אמסרת ובצר חדא ממקרא והווי להו חמש, ארבע למצוה וחד לעב, ואם נתנו מתנה אחת כפר: **לפיכך**. חטאת וכל הזבחים לבית הלל, ולבית שמאי שאר הזבחים חוץ מחטאת, נתנו את הראשונה כתקנה ואת השנייה במחשבת אכילת בשר חוץ לזמנה, כפר, וכשר הקרבן לקרב על ידי מתנה ראשונה, דאין השנייה מתרת הבשר, שהרי התר על ידי מתנה ראשונה, הלכך אינה מפגלת: **נתנו את הראשונה חוץ לזמנה כו' פגול וחיבין עליו כרת**. שאין מחשבת חוץ למקומו דשנייה מוציאתו מידי פגול, שהרי הקבע בראשונה שקרבו כל מתיריו: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם בית שמאי אומרים כל הנתנים על מזבח החיצון כו': עוד יתבאר לך בפרק שאחר זה שהקרבת שזורקים דמן על מזבח החיצון יש מהן טעון מתנה אחת ויש מהן טעון שתי מתנות ויש מהן טעון ארבע מתנות כמו שיתבאר וכל זה למצוה אבל אם נתנו מתנה אחת בכל קרבן וקרבן מהן כפר לפי שנאמר ודם זבחיך ישפך על מזבח באיזה צד שיהיה. וחלקו ב"ש וב"ה

בחטאות שנכפל בהן ג"פ על קרנות מזבח העולה ומיעוט רבים שנים ויהיו כולן שש מתנות אמרו ב"ש ד' למצוה ובי' לעכב לפי שכל זמן שמזה מדם החטאת פחות משתי מתנות לא כפר ובי"ה אומרים שבפסוק האחד בלבד מן השלשה שנאמר בחטאת הוא שכתוב בהן קרנות מזבח העולה אני אומר מיעוט קרנות שנים *) (יראה היות סוגיית שנית פנים מכוונת אל הביאור האמיתי בלעדי נטיה אל המזבח תוספת נתוסף בחוץ) ושני פסוקי האחרים כתוב בהן קרנות מזבח העולה ולפיכך יהיה המובן משלשה פסוקים ד' מתנות ג' למצוה ואחת לעכב ויעלה בידינו מהמחלוקת זו שבי"ה שאומרים מתנה אחת הוא העיקר ועליו ראוי לסמוך והשאר למצוה לפיכך אם זרק ראשונה כתקנה לא הפסיד הקרבן ואפי' הפסיד המחשבה בהזאה שניה ומה שאחריה ואם נתן הראשונה חוץ לזמנה יהיה הקרבן פגול ואפי' נתן השניה ומה שאחריה חוץ למקומה לפי שהשניה ומה שאחריה אינן אלא תשלום המצוה ואינן מתנאי הכפרה הכרח עד שנלך אחר המחשבה בהן ולדעת בית שמאי שאומרים שתי מתנות הן עיקר בחטאת אם נתן את הראשונה חוץ לזמנה והשניה חוץ למקומה אינו פגול לפי שכבר ערב מחשבת הזמן עם מחשבת המקום בשתי ההזאות שניהן יחד עיקר ולפיכך יהיה כשוחט חוץ לזמנו וקבל חוץ למקומו שאינו פגול כפי העיקרים שביארנו בפרק השני ואין אנו צריכים לשנות ששוחט חוץ לזמנו או חוץ למקומו שענינו מחשבת הזמן ומחשבת המקום כמו שנתבאר בפרק השני וזכור זה תמיד בכל המקומות שלא זכרנו אלא על המחשבה : (רמב"ם)

פרק ד - משנה ב

כָּל הַנִּתְּנִין עַל מִזְבַּח הַפְּנִימִי, שְׁאֵם {א} חֶסֶר
אֶחָת מִן הַמִּתְּנוֹת, לֹא כִּפֵּר. לְפִיכָךְ, אִם נָתַן
כֶּלֶן כְּתֻקָּנוֹ וְאֶחָת שְׁלֹא כְּתֻקָּנָה, פָּסוּל, וְאִין בּוֹ
כִּרְת :

ר"ע מברטנורה **אם חסר אחת מכל המתנות לא כפר.** דבפר העלים דבר
כתוב (ויקרא ד) ועשה לפר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְפָר הַחֲטָאת כִּן יַעֲשֶׂה לוֹ, וּמִקְרָא
שְׂאִין צָרִיד הוּא, שְׁהָרִי כָּל עֲבוֹדוֹתָיו נִתְּפָרְשׁוּ בּוֹ {ב}, אֶלָּא לְכַפֵּל בְּאִזְהָרֵת
הַזֹּאוֹת שְׁבוּ הוּא דְאֶתָּא. וְהָכִי מִשְׁמַע, וְעָשָׂה לוֹ כַּאֲשֶׁר כְּתֻבְתִּי לָךְ

עשיותיו, וְשָׁנָה עֲלֵיהֶם לְעֵבֶב שָׁאֵם חֶסֶר אַחַת מִן הַמִּתְנֻנּוֹת לֹא כִפָּר:
לְפִיכֹד. הוֹאִיל וְכֵלֶן מִתִּירוֹת, אֵין זֹ מִתְּרַת בְּלֹא זֹ וְאֵין זֹ מִפְּגַלַת בְּלֹא
זֹ: אֵם נִתְּנָן כֵּלָן כְּתִקְנָן וְאַחַת שְׁלֹא כְתִקְנָה. בְּמַחְשַׁבַת חוּץ לְזִמְנוֹ:
פְּסוּל. שְׁלֹא הִתֵּר בְּרֵאשׁוֹנוֹת: וְאֵין בּוֹ כְרַת. שְׁאֵין מִפְּגַלִים בְּחֻצֵי מִתִּיר:
(ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {א} שָׁאֵם. הַר"ב הֶעֱתִיק אֵם, וְהִיא גְרָסָה נְכוּנָה: {ב} חוּץ מִתְּרַת
הַכֶּבֶד וְשִׁתֵּי הַכְּלִיֹּת שֶׁהוּא צָרִיךְ לְלַמֹּד מִפֶּר כִּהֵן מְשִׁיחַ הָאָמוֹר לְמַעַלָּה
הֵימְנוֹ. וְהָא לֵיפָא לְמִימַר דְּלֶהֱכִי הֵדֵר וְאַקְשִׁינְהוּ לְהָא מְלֵתָא, דְּהָאֵי קָרָא
כְּתִיב בֵּיהּ פְּרָה וְכִפָּר עֲלֵיהֶם וְגו', וְאַמּוּרִין לֹא מְעַכְבָּא כְּפָרָה, אֶלָּא כֻלָּה
לְדַרְשָׁא [וְסָרְסָהוּ]. רְש"י. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל הנתנין על מזבח הפנימי שאם חסר אחת כו': אמר רחמנא בפר
החטאת הקרב ביום הכפורים ולפני הכפרת יזה ז' פעמים ואמר בשעיר
החטאת שחבירו שעיר המשתלח ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר ר"ל
שיזה שבע פעמים ומורה שהזיות שבפנים מעכבות זו את זו לפי שהכתוב
מבאר מספרם ולפי שכולן צריכות להן אין הקרבן פגול עד שיפסיד את
המחשבה ר"ל מחשבת הזמן בכולן כפי העיקר שבארנו בפרק השני [הלכה ג]
כהרצאת כשר כך הרצאת פסול ולכך צריכין שתהא המחשבה פוסלת
ההזיות ההכרחיות כלן אם היה ההפסד בהזאה ומזה יהיה פגול וכבר
אמרנו שמתנות שבפנים כלן ההכרחיות בכפרה ולפיכך אם הפסיד
המחשבה בקצת המתנות והוא מה שאמר אחת שלא כתקנן בין שאיחר
אותה או הקדימה הקרבן ההוא פסול והאוכל ממנו אינו חייב כרת: (רמב"ם)

פרק ד - משנה ג

אֵלוֹ דְּבָרִים שְׁאֵין חֵיבִין עֲלֵיהֶם מְשׁוּם פְּגוּל.
הַקֶּמֶץ {ג}, וְהַלְבוּנָה, וְהַקְטָרֶת, וּמִנְחַת כֹּהֲנִים,
וּמִנְחַת כֹּהֵן מְשִׁיחַ, (וּמִנְחַת נְסֻכִים), וְהֶדְּס, וְהַנְּסֻכִים
הַבָּאִים בְּפִנֵי עֶצְמוֹ, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים
אוֹמְרִים, אֵף הַבָּאִים עִם הַבְּהֵמָה. לֵג שְׁמוֹן שְׁל

מְצָרַע, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר ^(ז), אִין חֵיבִין עָלִיו
מְשׁוּם פְּגוּל. וְרַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, חֵיבִין עָלִיו
מְשׁוּם פְּגוּל, שְׁדָם הָאֶשֶׁם מִתִּירוּ. וְכָל שְׂיֵשׁ לוֹ
מִתִּירִים ^(ח) בֵּין לְאָדָם בֵּין לְמִזְבֵּחַ, חֵיבִין עָלִיו
מְשׁוּם פְּגוּל:

ר"ע מברטנורה אלו דברים שאין חיבים עליהם. פרת באכילתן משום פגול: **הקמץ**. אם קמץ על מנת לאכל שירים למחר, ונתפגלה המנחה שאינה נאכלת אלא ליום ולילה, אין האוכל את הקמץ בכרת, שאין פגול חל אלא על דבר שיש לו מתירין אחרים. דפגול משלמים ולפינו ליה דכתיב (ויקרא ז) ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו וגו', מה שלמים מיחדים שיש להם מתירין בין לאדם בין למזבח, שהדם מתיר להקטיר האמורין למזבח, והאמורין מתירין הבשר לאדם, וחייבין עליהם משום פגול, אף כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פגול, לאפוקי כל הנד דחשיב במתניתין, שאין להם מתירין אלא הן עצמן מתירין לאחרים, שהאוכל מהן אינו חייב משום פגול: **והלבונה**. אין אחר מתירה ^(ד). אלא היא מתרת את המנחה, כמו הקמץ: **מנחת נדבת כהנים** ^(ה). כלה כליל ואינה נקמצת. הלכך אין אחר מתירה: **מנחת כהן משיח**. דהינו חבתי כהן גדול שהיא קרבה בכל יום מחציתה בבקר ומחציתה בערב: **ומנחת נסכים**. לא גרסינן דהא מפליג פליגי בה. ויש חלוק בין באה עם הזבח לבאה בפני עצמה: **והדם**. הוא המתיר: **והנסכים הבאים בפני עצמן**. כגון שהתנדב מנחת נסכים בלא זבח, כדאמרין במנחות מתנדב אדם מנחת נסכים בפני עצמה. אי נמי הביאה בשביל הזבח, אלא שהביא זבחו היום ונסכיו למחר, דאמר מר ומנחתם ונספיהם, אפלו למחר. אבל אם הביאן עם זבחו ופגל בזבח, נתפגלו הנסכים: **וחכמים אומרים אף הבאים עם הבהמה**. דכיון דיכול להקריב נסכים למחר, נמצא שאין הזבח מתירן לקרב, אלא הן מתירין את עצמן. והלכה כחכמים: **לג שמן של מצרע**. שגיריו נאכלין ^(ו): **אין חייבין עליו משום פגול**. אם פגל באשם לא נפגל הלג. ואף על פי שהלג תלוי באשם, דכתיב (שם יד) על דם האשם, דאם לא נתן מדם האשם תחלה אין נתינת השמן פלוס, אפלו הכי כיון דאדם מביא אשמו עכשיו ולגו עד עשרה ימים, נמצא שאין האשם מתירו. וכיון דאין לו מתירין, אין חייבין עליו משום פגול: **ורבי מאיר אומר**. לג הבא עם האשם בו ביום, חייבין עליו משום פגול אם פגל באשם. ואין הלכה כרבי מאיר: **בין לאדם בין למזבח**. או לזה או לזה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט ^(ג) **הקמץ**. ואי קשיא פשיטא דקמץ לא מחיב עליה פרת משום פגול דהא אי אכל מניה פקע ליה פגוליה שהרי לא קרב המתיר. תריץ, כגון שהצת האור ברבו דחשיב כמאן דקרב כו'. רש"י: ^(ד) דאין לה מתיר

בַּעֲבוּדַת הַמִּזְבֵּחַ, דָּאָף עַל גַּב דְּקַמִּיצַת הַקְּמִיצָה קוֹדְמַת, הַקְּטָרָה דְּקַמִּיצָה
לֹא מְחִיבָה שְׁתַּקְדּוּם. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ה]** רִשׁוּ"י. וְטַעַמִּיהוּ, דְּבִמְנַחַת
כְּהֵן חוֹטֵא פְּלִיג רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרִישׁ פְּרָק ו' דְּמַנְחוֹת, וְסִבִּירָא לִיה דְּנִקְמָצַת: **[ו]**
רִשׁוּ"י. וְלֹא יִדְעָנָא לְמַאי נִפְקָא מִנָּה פְּרָשׁוּ כֶּד בְּכָאן. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב. וְלִי
נִרְאָה דְּקָא מְשַׁמַּע לָן דְּאֶפְלוּ עַל הַשִּׁירִים אֵינוֹ חַיֵּב, דְּלֹא תִימָא דְּדַמִּי לְשִׁירִים
דְּמַנְחָה דְּקִמְץ מִתִּירוֹ הוּא הַדִּין כָּאן הַנְּתִינָה עַל הַמְצָרַע מִתִּירוֹ, קָא מְשַׁמַּע
לָן. תּוֹסְפוֹת חֲדָשִׁים: **[ז]** רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר. נִרְאָה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּהִכָּא הוּא
רַבְּנָן דְּלַעִיל גְּבִי נְסָכִים. וְקִשָּׁה אֲמַאי לֹא עֵרַב דְּתַרְוֵיהוּ חַד טַעַמָא הוּא.
תּוֹסְפוֹת. וְאֶפְשָׁר מְשׁוּם דְּלֹא דָמוּ לְאִינְדָּ בְּמַאי שְׁאִין שְׁיָרִיו נְאָכְלִין. וּבְזָה לֹא
קִשְׂיָא קִשְׂתִּי דְּלַעִיל [אות ו]: **[ח]** מִתִּירִים. בְּגִמְרָא יְלִיף לָהּ: (עֵיקַר תּוֹי"ט).

רמב"ם אלו דברים שאין חייבים עליהם משום פגול כו': כבר ידעת
שהפיגול למדנו אותו מן השלמים שנאמר ואם האכל יאכל מבשר זבח
שלמיו וגו' ואמר מה שלמים מיוחדים שיש להן מתירין בין לאדם בין
למזבח חייבין עליו משום פגול אף כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח
חייבין עליו משום פגול וענין זה המאמר כי כל דבר שאינו ראוי ליאכל כפי
הדת ולא ליקרב אלא אם קדם לו מעשה אחר ואחר גמר אותו מעשה כתקנו
יהיה ראוי אותו דבר ליאכל או ליקרב כגון האימורים שאסור להקריבן עד
שיזרק הדם וכגון הדבר הנאכל מן השלמים שאסור לאוכלן אלא אחר
הקטרת האימורים למזבח וזריקת הדם מתיר האימורים למזבח
והאימורים מתירין בשר לאדם וכשהוא מפסיד המחשבה בחוץ לזמנו כמו
שזכרנו יהיה אותו דבר שיהיה דבר ראוי ליאכל או לישרף פגול וחייב
האוכל ממט כרת אך הדבר שאין לו מתיר אלא הוא עצמו מתיר לזולתו אין
חייב האוכל ממנו כרת אע"פ שהפסיד המחשבה ופיגל וזהו ענין שאין
חייבין עליו משום פגול. ומכלל זה הקומץ והוא הדבר שלוקח הכהן מן
המנחה ונותנו על גבי המזבח כמו שנאמר וקמץ משם מלא קמצו לפיכך
האוכל אותו הקומץ או הלבונה אע"פ שהמנחה נתפגלה אינו חייב כרת לפי
שאין שם קדימת מעשה להתיר הקומץ והלבונה ליקרב רק הן בעצמן הן
המתירים וכן קטרת ומנחת כהנים שורפין אותן כולן ואין לוקחין מהן
קומץ לומר הקומץ מכשיר השירים. וכן מנחת כהן משיח והוא קרבן כהן
גדול בכל יום ונאמר בתורה וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל. ומנחת
נסכים הוא הסלת שמביאים עם הקרבנות כמו שנבאר בתחלת מנחות.
והדם רוצה בו דם הקרבנות כלן לפי שהוא מכשיר זולתו ואין * [לה] מכשיר
כמו שנזכר. והנסכים הבאים בפני עצמן הם היינות שמביאין בנדר ונדבה
כמו שיתבאר במנחות והבאים עם הבהמה והם שמביאים עם הקרבנות
שחייבים בנסכים כמו שיתבאר במנחות וכבר זכרנו ביאור זה בשקלים
ואומר ר"מ שדם הקרבן מכשיר הנסכים הבאים עמו למזבח ולפיכך חייבין
עליהן משום פגול וחכ"א שהנסכים מכל הזבחים אין להן מתיר אלא דינם
כדין הדם ומכלל זה לוג שמן של מצורע נמצא העיקר הזה העולה בדינו
שהקרבן או המנחה כשהוא מתפגל כפי תנאי הפגול שזכרנו בפרק השני
וכמו שיתבאר בתחלת מנחות כיצד יהיה פגול המנחה שהאוכל מן
המתירים עצמן שלא קדם להן מתיר אינו חייב כרת והאוכל מדבר שיש לו
מתירין בין שיהיה אותו דבר מותר לאדם כמו שירי מנחות ושירי החטאות
והאשמים או השלמים בין שיהיה ראוי לישרף כמו האימורים ובשר העולה

חייב כרת משום פגול וכבר הארכנו בביאור זו ההלכה כדי שלא נצטרך לשנות אלו העיקרים בכל מקום והלכה כרבי שמעון : (רמב"ם)

פרק ד - משנה ד

העולה, דמה מתיר את בשרה למזבח ועורה לפהנים. עולת העוף, דמה מתיר את בשרה למזבח. חטאת העוף, דמה מתיר את בשרה לפהנים. פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים, דמן מתיר את אמוריהן **{ט}** לקרב. רבי שמעון אומר, כל שאינו על מזבח החיצון פשלמים, אין חיבין עליו משום פגול:

ר"ע מברטנורה העולה דמה מתיר את בשרה למזבח. דכתיב (שם א) וזרקו את הדם, והדר וערכו: **ואת עורה לפהנים**. דכתיב (שם ז) עור העולה אשר הקריב, אין לו אלא לאמר זריקה: **חטאת העוף**. שהיא נאכלת לפהנים. נפקא לן מדכתיב לכל חטאתם, לרבות חטאת העוף, דלא תימא נבלה היא: **פרים הנשרפים**. פר כהן משיח ופר העלים דבר של צבור ופר יום הכפורים: **ושעירים הנשרפים**. שעיר של יום הכפורים, ושעירי עבודה זרה. שכל אלו דמן טעון הזיה לפנים, ואמוריהן קרבין על מזבח העולה ושאר הבשר נשרף בבית הדשן. והואיל ודמן מתיר את אמוריהן לקרב, אם פגל בהן ואכל את אמוריהן חיב עליהן משום פגול: **כל שאינו על מזבח החיצון פשלמים**. דפגול, בפשלמים הוא דכתיב, מה פשלמים מיחדים שמתן דמן על מזבח החיצון, אף כל שדמן נתון על מזבח החיצון. לאפוקי פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים שדמן טעון הזיה ומתן דמים בפנים. ואין הלכה כרבי שמעון: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{ט}** אמוריהן. אבל בשרן הנשרפות אין בהן משום פגול, לפי שאין לו דבר המתירו. הרמב"ם. והינו דאצטריך לאשמעינן. דאי אמוריהן, כל הזבחים יש פגול באמוריהן, כמו שכתב הרמב"ם: **{י}** פרוש

על הפרקת, שאינה צריכה נגיעה. ומתן דמים, פרוש על מזבח הזהב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם העולה דמה מתיר את בשרה למזבח ועורה כו': פרים הנשרפים הן פר יום הכיפורים ופר הבא על כל המצות ופר העלם ושעירין הנשרפין הן שעיר יוה"כ ושעירי עובדי כוכבים ודין התורה לשרוף אותן ר"ל שעירי עבודת כוכבים כמו שבארנו בתחילת דברינו במסכת הזאת ששריפתן למדו חכמים ממה שנאמר בפר העלם חטאת הקהל הוא בנין אב לכל חטאות הקהל שישרפו ודין כדין פר כהן משיח ופר העלם בשה שריפתן וזריקת דמן לפנים ובהקטר אימורים והוא מה שאמר בסיפרא נאמר בפרשת העלם דבר של צבור חטאת הקהל הוא לרבות שעירי עבודת כוכבים לכל האמור בענין ר"ל הזאות וזריקה ולפנים והקטר אימורים על מזבח החיצון ולשרוף הנותר מן הגוף בחוץ ר"ל חוץ למחנה ולפי שכל אלו זורקין את הדם לפנים ומקריבין מהם אימורים על גבי מזבח החיצון שורפין הנותר מגופן חוץ למחנה נמצא על דעת האומר דמן מתיר את אימוריהן ליקרב שהאימורים דבר שיש לו מתירין ואם פיגול במחשבה כמו שזכר יהיו האימורים פיגול והאוכל ממנו כזית חייב כרת ורבי שמעון אומר הואיל ולמדנו הפיגול מן השלמים והשלמים כל מעשיהן במזבח החיצון כמו כן לא יהיה דין הפגול אלא במה שיהיו כל מעשיו במזבח החיצון ואין הלכה כרבי שמעון: (רמב"ם)

פרק ד - משנה ה

קִדְשֵׁי נְכָרִים, אֵין חֲיָבִין עֲלֵיהֶם מְשֹׁם פְּגוּל, נוֹתֵר וְטָמֵא. וְהַשּׁוֹחֵט בַּחוּץ, פֶּטוּר {יג}, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי מְחַיֵּב {יד}. דְּבָרִים שְׂאִין חֲיָבִין עֲלֵיהֶם מְשֹׁם פְּגוּל, חֲיָבִים עֲלֵיהֶם מְשֹׁם נוֹתֵר, מְשֹׁם טָמֵא, חוּץ מִן הַדָּם. רַבִּי שְׂמַעוֹן אוֹמֵר, בְּדָבָר שֶׁדִּרְכָן לְהֶאֱכֹל. אֲבָל כְּגוֹן הָעֵצִים וְהַלְּבוֹנָה וְהַקְטָרֶת, אֵין חֲיָבִין עֲלֵיהֶם מְשֹׁם טָמֵא {טו}:

ר"ע מברטנורה קדשי נכרים. שהנכרים נודרים נדרים ונדבות בישראל. דכתיב בפ' רשת אמור איש איש מבית ישראל אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם, ודרשינו איש, מה תלמוד לומר איש איש, לרבות את הגוים שנודרים נדרים ונדבות בישראל: **אין חיבין משום פגול נותר וטמא.** דפגול יליף מנותר בגזרה שוה דעון עון **[יא]**, ונותר יליף מטמא בגזרה שוה דחלול חלול **[יב]**, ובטמא כתיב **[ויקרא כב]** וינזרו מקדשי בני ישראל, ולא מקדשי נכרים. ואין הלכה כרבי מאיר: **דברים שאין חיבין עליהן משום פגול.** כגון הקמץ והקטרת וכל השנויין במשנתנו: **חיבין משום טמאה.** האוכלן בטמאת הגוף חיב כרת: **חוץ מן הדם.** דמעטיה קרא, דכתיב **(שם יז)** ואני נתתיו לכם, שלכם יהא פשאר חליו, ולא פקדשים. ועוד כתיב **(שם)** על המזבח לכפר, לכפרה נתתיו ולא למעילה **[טו]**. הלכך אין חיבין עליו לא משום טמאה ולא משום נותר ולא משום פגול, אלא משום אוכל דם גרידא: **בדבר שדרבן להאכל.** שדרבן בני אדם לאכלו, ואף על פי שהוא מן הנקטרים, כגון קמץ ומנחת פהנים והדומים לה. אבל לבונה ועצים וקטרת אין חיבין עליהן משום טמאה. ורבנן פליגי עליה ומרבו להו לטמאה מקרא דכתיב **(שם יז)** והבשר אשר יגע בכל טמא, והבשר יתרא, לרבות עצים ולבונה. והלכה כחכמים דעצים ולבונה נמי יש בהן משום טמאה. ואין להן עצים דמטמאין אלא עצים של קרבן בלבד, שאם נגעה בהן טמאה אסור לשרפן על גבי המזבח: **(ר"ע מברטנורה).**

עיקר תוי"ט [יא] [יב] גמרא תמורה דף ג': **[יג] פטור.** לא מצאתי טעם מפרש. ואפשר מדכתיב למען אשר יביאו בני ישראל את זבחייהם **[ויקרא יז]**, ודרשינו זבחייהם דוקא: **[יד] מחיב.** בגמרא, אמר רבי יוסי רואה אני בכלן להחמיר, שנאמר בהן להי. ועין תוספות יום טוב: **[טו]** עקר הלמוד עין סוף פרק ח' דחליו בפרוש הר"ב: **[טז] טמאה.** לא טמאת עצמן ולא טמאת הגוף. רצונו לומר שהטמא אם אכל קטרת ולבונה או הקריב עצים טהורים, שהוא פטור. וכן אם הוא טהור והן טמאים. הרמב"ם. ועין תוספות יום טוב: **(עיקר תוי"ט).**

רמב"ם קדשי עובדי כוכבים אין חיבין עליהן משום פגול נותר כו': דברים שאין חיבין עליהם משום פגול כו': דבר תורה שעובדי כוכבים מקריבין קרבנות ומקבלין אותן מהם וכבר בארנו בתחלת שקלים שמקבלין מהם דבר הנדר והנדבה ר"ל העולות והשלמים וכבר נתבאר בפרק זה הדברים שאין חיבין עליהן משום פגול ומכללן הדם ואמר רחמנא בדם ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר ואמר שלכם יהא ואמר עוד לכפרה נתתיו ולא למעילה וכן אם אכל מדם הקדשים והיה זה האוכל טמא הגוף אינו חיב כרת משום אוכל קדשים בטומאה נמצא שאין חיבין עליו לא משום טומאה ולא משום נותר ולא משום פגול אבל חיב האוכל ממנו משום אוכל דם בלבד כשאר הדמים והלכה כר' יוסי: ורש"א שהעצים והלבונה והקטרת אין בהם משום טומאה ולא טומאת עצמן ולא טומאת הגוף ר"ל שהטמא אם אכל קטרת ולבונה או הקריב עצים טהורין שהוא פטור וכן אם היה טהור והן טמאין

ואין הלכה כר"ש ואין לך עצים שמתטמאין אלא עצים של קרבן בלבד שהם
נפסלים ואסור לשרפן על גבי המזבח : (רמב"ם)

פרק ד - משנה ו

לְשֵׁם שְׁשֵׁה דְבָרִים הַזֵּבַח נִזְבַּח, לְשֵׁם זֵבַח [יז],
לְשֵׁם זֹבַח, לְשֵׁם הַשֵּׁם, לְשֵׁם אֲשִׁים, לְשֵׁם
רִיחַ, לְשֵׁם נִיחוּחַ. וְהַחֲטָאת וְהָאֶשָּׁם, לְשֵׁם
חֲטָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵף מִי שֶׁלֹּא הָיָה בְּלָבוֹ
לְשֵׁם אֶחָד מִכָּל אֵלֹו, כְּשֵׁר, שֶׁהוּא תִנְאִי בֵּית
דִּין, שְׂאִין הַמַּחֲשֶׁבֶה הוֹלֶכֶת אֶלֶּא אַחַר הָעוֹבֵד :

ר"ע מברטנורה לְשֵׁם זֵבַח. לְאֶפֹּקִי שְׁנוֵי קֹדֶשׁ, כְּגוֹן לְשֵׁם זֵבַח אַחַר : לְשֵׁם
זֹבַח. לְאֶפֹּקִי שְׁנוֵי בְּעָלִים. כְּדִלְפִּינֵן לְעִיל בְּרִישׁ פְּרָק קָמָא מִמוּצָא
שְׁפִתִיךָ תִּשְׁמַר וְעֲשִׂיתָ כְּאֲשֶׁר נִדְרַתְּ לֵה' אֱלֹהֶיךָ נִדְבָה כּוֹי : לְשֵׁם אֲשִׁים.
לְאֶפֹּקִי אִם שְׁחָטוּ עַל מְנַת לַעֲשׂוֹתוֹ חֲתִיכוֹת צְלוֹיֹוֹת בְּגָחִלִים : לְשֵׁם רִיחַ.
לְאֶפֹּקִי אִם צָלְאָן תַּחֲלָה חוּץ לַמַּעֲרָכָה, דָּתוּ לֹא מִסְקִי רִיחָא : לְשֵׁם
הַנְּחַת רוּחַ. נַחַת רוּחַ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁאָמַר וְנַעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ. וְכָל הַנִּי
יִלְפִינֵן לְהוּ מִדְּכַתִּיב אִשָּׁה רִיחַ נִיחוּחַ : לְשֵׁם חֲטָא. לְשֵׁם חֲטָאוֹ שֶׁהוּא
מְבִיאֵו עָלָיו : אֵף מִי שֶׁלֹּא הָיָה בְּלָבוֹ לְשֵׁם אֶחָד מִכָּל אֵלֹו. אֶלֶּא שְׁחָטוּ
סִתָּם, כְּשֵׁר [יח] : שֶׁהוּא תִנְאִי בֵּית דִּין. שֶׁיִּשְׁחָט סִתָּם וְלֹא לִימָא לְשָׁמֹן,
דְּלָמָא אֲתִי לְמִימַר שֶׁלֹּא לְשָׁמֹן : שְׂאִין הַמַּחֲשֶׁבֶה הוֹלֶכֶת אֶלֶּא אַחַר
הָעוֹבֵד. הַלְּכָד אִי הָוָה אוֹמַר שֶׁלֹּא לְשָׁמֹן אֵף כִּי אָמַרוּ הַבְּעָלִים לְשָׁמֹן,
לֹאוּ מִיִּדִי הוּא, דְּלֹאוּ בְּדִידָהוּ תַלְיָא מְלִתָּא, דְּכַתִּיב (ויקרא ז) הַמְקַרֵּב אוֹתוֹ
לֹא יִחֲשֵׁב. וְהַלְּכָה כְּרַבִּי יוֹסִי : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יז] זֵבַח. שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יז) וּבִשֶׁר זֵבַח תוֹדַת שְׁלָמִיו, שֶׁתִּהְיֶה
זְבִיחָה עִם שְׂאֵר עֲבוֹדוֹת לְשֵׁם שְׁלָמִים, וְכֵן שְׂאֵר הַקְּרָבָנוֹת. הַרְמַב"ם : [יח]
וּמִשְׁמַע דְּתִנְאִי קָמָא נְמִי אֲשׁוּחַט קָאִי כּוֹי. וְהַרְמַב"ם פִּרְשׁ דְּתִנְאִי קָמָא מְצָרִיךָ
שֶׁתִּהְיֶה כּוֹנֵת בְּעַל הַקְּרָבָן כּוֹי, וּפְלִיג רַבִּי יוֹסִי כּוֹי וְאֲתָא שְׁפִיר שְׂאִין הַמַּחֲשֶׁבֶה
כּוֹי לְאֶפֹּקִי לְתִנְאִי קָמָא דְּמְצָרִיךָ גַּם כֵּן לְמַחֲשֶׁבֶת בְּעַל הַקְּרָבָן. וּמִכָּל מְקוֹם

אָף תִּנָּא קָמָא לֹא אָמַר אֶלָּא לְכַתְּחִלָּה וְלֹא דַבְּעָלִים מְפַגְלִים. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת
יוֹם טוֹב : (עִיקָר תּוֹי"ט).

רמב"ם לשם ששה דברים הזבח נזבח לשם הזבח כו' : מכלל דברינו נתבאר
לך שלא הוצרך שיהיו השלמים נשחטים לשם שלמים ולא עולה לשם עולה
וכבר הודעתוך בתחלת המסכתא שאם שחט סתם כשר והתנא הזה הצריך
שתהא כוונת בעל הקרבן לאלה הו' דברים מוסף על השוחט : וא"ר יוסי
שהוא תנאי בית דין שאין הולכים אלא אחר מחשבת העובד בלבד ר"ל
השוחט או המקבל או הזורק אבל בעל הזבח לא והלכה כרבי יוסי ולפיכך
דברי האומר בעלים מפגלים נדחין ואין ענין המחשבה תלוי אלא בעושה
אחד מד' העבודות בלבד כמו שנזכר : (רמב"ם)

ה

פרק

פרק ה - משנה א

אִיזָהוּ מְקוֹמוֹ שֶׁל זֶבַחִים, קִדְשֵׁי קִדְשֵׁים
שְׁחִיטָתוֹ בַּצֶּפוֹן, פֶּר וְשֹׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים {ה}
שְׁחִיטָתוֹ בַּצֶּפוֹן {ו}, וְקָבוּל דָּמֹן בְּכָלִי שְׂרֵת
בַּצֶּפוֹן, וְדָמֹן טָעוֹן {ז} הַזֶּה עַל בֵּין הַבַּדִּים וְעַל
הַפְּרֻכָּת וְעַל מִזְבַּח הַזֶּהָב. מִתְּנָה אַחַת מֵהֶן
מְעַכְּבֶת. שְׂיָרֵי הַדָּם הֵיחָד שׁוֹפֵךְ עַל יְסוּד מְעַרְבֵי
שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן. אִם לֹא נָתַן, לֹא עִכָּב :

איזהו מקומן של זבחים, קדשי קדשים. עולות חטאות וּאֲשָׁמוֹת **[א]**: שְׁחִיטָתוֹ בַּצֶּפֶן. עולה, בְּהִדְיָא כְּתִיב בֵּיהּ (שם א) וְשָׁחַט אוֹתוֹ עַל יַרְדְּ הַמִּזְבֵּחַ צְפוֹנָה **[ב]**. חטאת, כְּתִיב בֵּיהּ (שם ו) בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעוֹלָה תִּשְׁחַט הַחֲטָאת. אֲשֶׁם, כְּתִיב בֵּיהּ (שם ז) בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַטוּ אֶת הָעוֹלָה יִשְׁחַטוּ אֶת הָאֲשֶׁם: שְׁחִיטָתוֹ בַּצֶּפֶן. וְהָא דְלָא תִּנְי הֵכָא וְקָבֹל דְּמִן בְּכָלֵי שְׁרֵת בַּצֶּפֶן, אִף עַל גַּב דְּכֻלְהוּ קַבְּלַת דְּמִן בַּצֶּפֶן בְּמִקּוֹם שְׁחִיטָה, דְּסָמוּךְ לְשְׁחִיטָה כְּתִיב וְלָקַח מִדָּם הַפֶּר, אֶלְא מְשׁוּם דְּאִיכָא אֲשָׁמוֹ שֶׁל מִצְרַע שֶׁהִכְהוּ הָיָה מְקַבֵּל מִקְצַת דְּמוֹ בְּכַפּוֹ, דְּכְתִיב (שם יז) וְלָקַח הִכְהוּ מִדָּם הָאֲשֶׁם וְנָתַן, מֵה נְתִינָה בְּעַצְמוֹ שֶׁל כֹּהֵן, בְּאַצְבָּעוֹ, אִף לְקִיחָה בְּעַצְמוֹ שֶׁל כֹּהֵן **[ג]**, מְשׁוּם הֵכִי לֹא כָּתַב הֵכָא וְקָבֹל דְּמִן, שְׁאִין קָבֹל דְּמִן שׁוּה. וּמְשׁוּם דְּלֹא סָגִי לִיהּ בְּלֹא קַבְּלַת כְּלִי, שְׁלֹאֲחֵר שְׁקָבֵל כֹּהֵן אֶחָד לְמִקְצַת דָּם בְּיָדוֹ הָיָה כֹּהֵן אַחֵר מְקַבֵּל הַדָּם בְּכָלֵי **[ד]**, מְשׁוּם הֵכִי הֵדֵר תִּנְי בְּהִדְיָא אֲשֶׁם מִצְרַע אֲשֶׁם תְּלוּי שְׁחִיטָתוֹ בַּצֶּפֶן וְקָבֹל דְּמִן בְּכָלֵי שְׁרֵת בַּצֶּפֶן: פֶּר וְשָׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים. אִף עַל גַּב דְּצֶפֶן בְּעוֹלָה הוּא דְּכְתִיב, הַקָּדִים תִּנְנָא לְחֲטָאוֹת בְּרִישָׁא, דְּאִיִּדִי דְּאֲתִינָא מִדְּרָשָׁא חֲבִיבָא לִיהּ. וְחֲטָאוֹת פְּנִימִיּוֹת אִיִּדִי דְּנִכְנַס דְּמִן לִפְנֵי וְלִפְנֵי חֲבִיבָא לִיהּ וְאֶקְדָּמִינְהוּ לְשָׁאֵר חֲטָאוֹת. וְאִינְהוּ נְמִי שְׁחִיטָתוֹ בַּצֶּפֶן, דְּכְתִיב (שם ט) וְשָׁחַט אֶת הַחֲטָאת בְּמִקּוֹם הָעוֹלָה, וְקָרָא יִתְרָא הוּא, דְּהָא כְּתִיב בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעוֹלָה תִּשְׁחַט הַחֲטָאת, אֶלְא זֶה בְּנָה אֵב לְכָל הַחֲטָאוֹת שֶׁיְהוּ טְעוּנוֹת צֶפֶן: וְקָבֹל דְּמִן בְּכָלֵי שְׁרֵת. דְּכְתִיב בְּעוֹלַת סִינֵי (שְׁמוֹת כד) וַיִּשֶׁם בְּאַגְנֹת, וּמִמֶּנּוּ לְמַדּוֹ כָּל הַזְּבָחִים לְהִיּוֹת טְעוּנוֹת כְּלִי: הַזִּיגָה עַל בֵּין הַבָּדִים. עוֹמֵד בֵּין שְׁנֵי בְּדֵי אֲרוֹן וּמִזֵּה אַחַת לְמַעַלָּה וְשֹׁבַע לְמַטָּה כְּנֶגֶד עֲבִיבָה שֶׁל כְּפָרֵת, וְלֹא הָיוּ נוֹגְעִים בָּהּ: וְעַל הַפְּרֻכָּת. דְּכְתִיב (ויקרא טז) וְכֹן יַעֲשֶׂה לְאַהֲל מוֹעֵד **[ה]**: וְעַל מִזְבֵּחַ הַזֶּהב. כְּדְכְתִיב וַיֵּצֵא אֶל הַמִּזְבֵּחַ. בְּסֹדֵר עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּפָרְשַׁת אַחֲרֵי מוֹת: מִתְּנָה אַחַת מֵעֶפְכֶת. כְּדִאֲמֵרן בְּפָרֶק בֵּית שְׁמַאי **[דף לו]** דְּבַר הָעֵלֶם דְּבַר כְּתִיב וַעֲשֶׂה לְפָר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְפָר הַחֲטָאת כֹּן יַעֲשֶׂה לוֹ, וְקָרָא יִתְרָא הוּא, לְעַכֵּב שְׁאֵם חֶסֶר אַחַת מִן הַמִּתְּנוֹת לֹא כִּפֹּר. וְדַרְשִׁינָן וַעֲשֶׂה לְפָר, זֶה פֶּר יוֹם הַכִּפּוּרִים, דְּבִדְיָדִיהּ נְמִי מִתְּנָה אַחַת מֵעֶפְכֶת כְּמוֹ פֶּר הָעֵלֶם דְּבַר: שְׁגִירֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מֵעֶרְבִי. כְּדְכְתִיב (ויקרא ד) אֶל יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעוֹלָה אֲשֶׁר פָּתַח אֶהָל מוֹעֵד, וְאֶהָל מוֹעֵד לְמַעַרְבוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן הָיָה: אִם לֹא נָתַן. שְׁגִירֵי הַדָּם לְיְסוֹד, לֹא עֵכֵב הַכְּפָרָה. דְּבַתֵּר הַזְּאוֹת וּמִתָּן דְּמִים לִפְנֵי כְּתִיב (שם טז) וְכֻלָּה מִכְּפָר אֶת הַקֹּדֶשׁ, דְּמִשְׁמַע שְׁכָבֵר שְׁלֹמוֹ כָּל הַכְּפָרוֹת כֶּלָּן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] וּדְבַר תוֹרָה דְּחֲטָאת וְאֲשֶׁם קְדָשֵׁי קְדָשִׁים הֵם. וְלִמְדֵנוּ הָעוֹלָה לְפִי שְׁשׁוּה עִם הַחֲטָאת וְאֲשֶׁם בְּשְׁחִיטָה וּבְקָבֹל דְּמָה. הֶרְמַבִּי"ם. וְתִימָה, דְּלֹא כָּתַב גַּם כֹּן זְבָחֵי שְׁלָמֵי צְבוּר. וְרַשִׁי כְּתָבָה. וְכֹן הוּא בְּגִמְרָא דְּרַי נִי"ה: **[ב]** אֲשֶׁכְחוּן כֹּן צֵאוּ, כֹּן בְּקָר מְנַלָּן, אֲמַר קָרָא וְאִם מִן הַצֵּאוּ, וַיִּי מוֹסִיף עַל עֲנָן רֵאשׁוֹן וַיִּלְמַד עֲלִיוֹן מִתְּחִתּוֹן. גְּמָרָא: **[ג]** תִּימָה דְּגִבֵי חֲטָאת נְמִי כְּתִיב וְלָקַח וְנָתַן וְלֹא אֲמַרִינָן מֵה נְתִינָה בְּעַצְמוֹ כּוּי. וְשְׁמָא הֵכָא דְּרִישׁ מְשׁוּם דְּמִיתֵר דְּכְתִיב בְּמִצְרַע עֲשִׂיר וְעִנִי. וְאִף עַל גַּב דְּבַתוֹרַת כֹּהֲנִים דְּרִישׁ מִקְמָאֵי,

אֲבִתָּרָא סְמִיךְ. תּוֹסְפוֹת: [ד] דְּכָתִיב כַּחֲטָאת הָאֲשֶׁם הוּא, מֵה חֲטָאת טְעוּנָה כְּלִי אֶף אֲשֶׁם טְעוּן כְּלִי. גְּמָרָא: [ה] פֶּר כּוֹי. שֶׁהוּן חֲטָאוֹת, דְּכָתִיב בְּפֶר בְּן בְּקָר לְחֲטָאת, וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לְהַ' וְעָשָׂהוּ חֲטָאת: [ו] בְּצַפּוֹן. מִכְּתֵל הַמְזֻבַּח צְפוֹנִי עַד כְּתֵל הָעֶזְרָה. וְהוּא שְׁשִׁים אַמָּה וַחֲצִי, וְכָל שֶׁכֶּנְגַד הָרְחֹב הַזֶּה מִכְּתֵל הָאוֹלָם עַד הַכְּתֵל הַמְזֻרְחִי וְהוּא שְׁבַעִים אַמָּה אַמָּה. הָרַמְבַּ"ם: [ז] טְעוּן. לְשׁוֹן צֶרֶף: [ח] וּבְפָרִים הַנְּשָׂרְפִים דְּמִשְׁנָה ב' כְּתִיב לְפָנֵי ה' אֶת פְּנֵי פְרֹכֶת הַקֹּדֶשׁ [ויקרא ד]: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם איזהו מקומן של זבחים קדשי קדשים שחיטתן וכו': קדשי קדשים נקראין העולה והחטאת והאשם ודבר תורה בחטאת ואשם קדשי קדשים הוא ולמדנו העולה לפי ששואה עם החטאת והאשם בשחיטתה ובקבול דמה כמו שיתבאר ומקום שחיטת העולה נאמר בה ושחט אותו על ירך המזבח צפונה ונאמר בחטאת במקום אשר ישחט העולה תשחט החטאת ונאמר באשם במקום אשר ישחט את העולה ישחטו את האשם ואמרו בנין אב לכל החטאות שלא ישחטו אלא בצפון וכן המקבל דם לא יהיה אלא בצפון שנאמר סמוך לשחיטה ולקח מדם הפר שיהיה הקבול בצפון ג"כ ורבוץ המקום היה מכותל המזבח הצפוני עד כותל העזרה והוא ששים אמה [וחצי] וכל שכנגד הרחב הזה מכותל האולם עד כותל המזרחי והוא ע"ו אמה וזה הרבוע נקרא צפון לשחיטת קדשי קדשים וזה יתבאר לך מצורת המקדש שאצייר במדות וכן יתבאר בתוספתא זבחים [רפ"ו] שהמקום הזה מקום השחיטה ופר ושעיר של יוה"כ אינו אלא חטאת כמו שבארנו בתחלת חלוק הקרבנות * (ולפיכך) נכנס לפניו כמו שנא' בתורה הקדים אותן על כל החטאות ולא הקדים העולה אע"פ שהיא עיקר ועליה סמך הכתוב כמו שנאמר במקום אשר ישחטו את העולה ולמה לא אמר ג"כ בק"ק וקבול דמן בכלי שרת בצפון לפי שאשמות ומכלל קדשי קדשים מכלל האשמות אשם מצורע שכל דמו אינו נכנס לכלי שרת אלא מקצתו ביד הכהן ומקצתו בכלי שרת כמו שיתבאר בפרק האחרון מנגעים וכבר נתבאר לך בפרק שלפני זה שמתנות שבפנים מעכבות זו את זו: ושירי הדם ר"ל הנותר מדם פר ושעיר של יום הכיפורים לפי שלמד מדינו משירי דם הפר של כהן משיח שדמו ג"כ נכנס לפניו שנאמר בו ואת כל דם הפר ישפוך אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד והצד הסמוך לפתח אהל מועד מן המזבח הוא צד מערבי לפי שהיכל במערב כמו שיתבאר מצורת המקדש במדות והמזבח לפניו ולפי שהוא שיורי מצוה נאמר בה אם לא נתן לא עכב שהעיקר בידינו שיורי מצוה אין מעכבים והמצוה שהיא עיקר הם ההזאות: (רמב"ם)

פרק ה - משנה ב

פְּרִים הַנִּשְׂרָפִים וְשְׁעִירִים הַנִּשְׂרָפִים שְׁחִיטָתוֹ בַּצֶּפֶן, וְקָבוּל דָּמֹן בְּכָלִי שָׂרֵת בַּצֶּפֶן, וְדָמֹן טָעוֹן הַזָּיָה עַל הַפְּרֹכֶת וְעַל מִזְבֵּחַ הַזֶּהָב. מִתְּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכָּבֶת. שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵד עַל יִסּוּד מֵעֶרְבֵי שֵׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. אִם לֹא נָתַן, לֹא עֵכָב. אֱלוֹ וְאֱלוֹ נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדָּשָׁן :

ר"ע מברטנורה פְּרִים הַנִּשְׂרָפִים. פֶּר הָעֵלִם וּפֶר כַּהֵן מְשִׁיחַ, שְׂאִין נֶאֱכָלִים לַכֹּהֲנִים אֲלֹא נִשְׂרָפִים חוּץ לִירוּשָׁלַיִם: **וְשְׁעִירִים הַנִּשְׂרָפִים.** שְׁעִירֵי {ט} עֲבוּדָה זָרָה. שֶׁהִקְשׁוּ לְפָר הָעֵלִם לְכָל דְּבָרֵיהֶם: **הַזָּיָה עַל הַפְּרֹכֶת.** שֶׁבַע הַזָּיּוֹת עַל הַפְּרֹכֶת. אֲבָל בֵּין הַבָּדִים לֹא כָּתִיב בְּהוּ הַזָּיָה כְּמוֹ בְּפֶר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים דְּכָתִיב בֵּיהּ (שם) וְהַזָּיָה בְּאֶצְבָּעוֹ עַל פְּנֵי הַכַּפָּרֶת: **אֱלוֹ וְאֱלוֹ.** שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים וְשָׂאֵר הַנִּשְׂרָפִים: **נִשְׂרָפִים בְּבֵית הַדָּשָׁן.** לְמָקוֹם שְׂמוּצִיאִים שֶׁם אֶת הַדָּשָׁן שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, דְּכָתִיב בֵּיהּ (שם ו) וְהוֹצִיא אֶת הַדָּשָׁן אֶל מַחוּץ לַמִּחְנָה. וּבְפָרִים הַנִּשְׂרָפִים כָּתִיב (שם ד) אֶל שֹׁפֵד הַדָּשָׁן יִשְׂרָף {י}: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ט} בְּלִשׁוֹן רַבִּים. דְּקִימָא לֹן דְּשָׂאֵר שְׁבֻטִים מְבִיאִין עַל יְדֵיהֶם. וּפֶר הָעֵלִם נִקְטִיָּה בְּלִשׁוֹן יַחִיד אֶף עַל גַּב דְּגַם כֵּן שָׂאֵר שְׁבֻטִים כּוֹי, מְשׁוּם דְּאֶתִי לְמַטְעֵי דְּאִירֵי נְמִי בְּפֶר שְׂמִבִּיא צְבוּר בְּעֲבוּדָה זָרָה, וְהֵאִי עוֹלָה הָוִי. תּוֹסְפוֹת: {י} וְהִשָּׂאֵר הִקְשׁוּ כְּדִלְעִיל. רַשִׁי: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם פְּרִים הַנִּשְׂרָפִים וְשְׁעִירִים הַנִּשְׂרָפִים שְׁחִיטָתוֹ כּוֹי: כִּבֵּר בְּאֵרְנוּ בְּפֶרֶק שְׁלִפְנֵי זֶה שְׁפִרִים הַנִּשְׂרָפִין וְשְׁעִירִים הַנִּשְׂרָפִין הֵם כֻּלָּם חֲטָאוֹת וְקָרְבָן צְבוּר וּלְמַדְנוּ דִּינָם בְּמִתֵּן דָּמִים וְזוּלְתוֹ מִפֶּר כַּהֵן מְשִׁיחַ ר"ל פֶּר שְׁנִגְתוֹ שְׁנִימָר בּוֹ וְהַזָּה מִן הַדָּם שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי ה' אֶת פְּנֵי פְּרֹכֶת הַקֹּדֶשׁ וְנִתֵּן הַכַּהֵן מִן הַדָּם עַל קֶרְנוֹת מִזְבֵּחַ הָעוֹלָה קִטְרֵת הַסַּמִּים לִפְנֵי ה' אֲשֶׁר בְּאוֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת כָּל דָּם הַפֶּר יִשְׂפּוֹד אֶל יִסּוּד מִזְבֵּחַ הָעוֹלָה וְכִמוֹ כֵּן אָמַר בְּפֶר הָעֵלִם. וּלְמַדְנוּ שְׁעִיר עֲבוּדַת כּוֹכָבִים מִפֶּר כַּהֵן מְשִׁיחַ כְּמוֹ שְׁנֹזְכֵר וּלְפִיכֵךְ מָה שְׁאֵמַר בְּכֹאן וְדָמֹן טָעוֹן הַזָּיָה עַל הַפְּרֹכֶת תִּהְיֶה הַזָּיָה מִקּוּר וְלֹא תִהְיֶה הַכּוֹוֹנָה הַזֹּאת אַחַת רַק הַהַזָּאת מִמֵּנִן יָדוּעַ שֶׁהוּא ז' הַזֹּאוֹת כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאֵר: (רמב"ם)

פרק ה - משנה ג

חטאות הצבור והיחיד. אלו הן חטאות הצבור, שעירי ראשי חדשים ושל מועדות, שחיתתן בצפון, וקבול דמן בכלי שרת בצפון, ודמן טעון ארבע מתנות על ארבע קרנות. כיצד. עלה בכבש ופנה **[יא]** לסובב, ובא לו לקרון דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית. שירי הדם היה שופך **[יג]** על יסוד דרומי. ונאכלין לפנים מן הקלעים לזכרי כהנה בכל מאכל ליום ולילה עד חצות:

ר"ע מברטנורה אלו הן חטאות הצבור. שאנו צריכין להזכירם, שהרי הפנימיות כבר נשנו: **שעירי ראשי חדשים ושל מועדות**. שהן על מזבח החיצון: **שחיתתן בצפון**. שהרי למדנו בבבלין אב לכל החטאות שהן טעונות צפון: **עלה בכבש ופנה לסובב**. מפני שדמה נתן על הקרנות ובאצבע, צריך לעמוד על גבי סובב. אבל בכל שאר הדמים שהן התחתונים מן החוט ולמטה, עומד על הרצפה אצל זוית המזבח וזורק מן הכלי, וכל מקום שיגיע למזבח כשר: **ובא לו לקרון דרומית מזרחית**. שבה הוא פוגע ראשון, כדקיימא לן **[יומא דף טו]** כל פנות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין **[יב]**, והכבש בדרום, וכשעולה בו ופניו למזבח נמצא ימינו למזרח, ופונה לימינו למזרח ובא לו לאותה הקרון, והולך ומקריף בסובב דרך ימין ופניו למזבח מן הדרום למזרח וממזרח לצפון ומצפון למערב דהינו דרך ימין. ואמה על אמה ברום אמה הנתון בראש המזבח בכל זוית וזוית שבה, קרוי קרון: **על יסוד דרומית**. דילפינן ירידתו מן הכבש בחטאות החיצונות ושירי הדם בגדו, מיציאתו מן ההיכל ושירים הפנימית בגדו, מה יציאתו מן ההיכל היה נותן שירי הדם בסמוך לו שהוא יסוד מערבי כדכתיב **(ויקרא ד)** אשר פתח אהל מועד, דהינו לצד מערב שהוא סמוך להיכל, אף ירידתו מן הכבש נותן השירים בסמוך לו, דהינו יסוד דרומי סמוך לכבש, שהכבש בדרום: **לפנים מן**

הקלעים. לפי שבמשכן היו קלעים הקף לחצר אהל מועד, ובחטאת כתיב (שם ו) במקום קדש תאכל בחצר אהל מועד. ובבית עולמים היתה חומת העזרה במקום הקלעים: **לזכרי כהנה.** דגבי חטאת ואשם ומנחה כתיב כל זכר בכהנים יאכל אותה: **בכל מאכל.** משום דבעי למתני בפסח דאינו נאכל אלא צלי, תנא בכלהו בכל מאכל: **ליום ולילה.** דכתיב (שם ז) ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל, למדנו לתודה שנאכלת ליום אחד **[יד]**. חטאת ואשם מנין, תלמוד לומר זבח: **עד חצות.** סג עשו חכמים לתורה להרחיק את האדם מן העברה. דהא קרא לא יניח ממנו עד בקר קאמר: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יא] ופנה כו'. ששני כבשים קטנים יוצאים מן הכבש שבהן פונין ליסוד ולסובב, כדאמרין בגמרא. ובספר צורת הפית סמכתיה על מקרא [יחזקאל מג] ומעלתהו פנות קדים, מדלא כתיב ומעלתו: [יב] דילפינן לה מים של שלמה. בגמרא: [יג] שופך. דכתיב ואת כל דמה ישפך אל יסוד המזבח: [יד] ובקדשים הלילה הולך אחר היום. דכתיב לא יניח ממנו עד בקר. רש"י: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם חטאות הציבור והיחיד אלו הן חטאות הצבור כו': כבר זכרנו בתחלת דברינו במסכת זו כל החטאות של יחיד וצבור ונתבאר ג"כ בפי' הזה שהחטאות שחיתתן בצפון וכן קבול דמן ודבר תורה בחטאת ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנות מזבח העולה וכבר בארנו בפי' שלפני זה שהוא על ארבע קרנות וסוף הפסוק ואת דמו ישפוך אל יסוד מזבח העולה ואמר בסיפרי זה יסוד דרומי שהוא הקרוב אליו ברדתו מן המזבח לפי שהכבש שעולין בו למזבח הוא בדרומו של מזבח כמו שנבאר כשנצייר אותו במדות כמו שדם החטאת הנעשית בפנים שופכין שירי הדם על יסוד מערבי שהוא סמוך לו בצאתו מן ההיכל כמו שבארנו ג"כ דם הנעשה בחוץ שופכין שירי הדם על היסוד הקרוב אליו ברדתו מראש המזבח ולפי שקרן דרומית מזרחית הוא על ימינו בעלותו מן הכבש למזבח ראוי להתחיל בו. והעיקר בידינו כל פנות שאתה פונה יהיו דרך ימין למזבח. ואני מציייר עתה צורת ריבוע המזבח כדי שיתבארו לך אלו הפנות והקרנות בלבד עד שנצייר צורת המזבח כלו במקומו ממדות וזו היא צורת ריבועו ומקום הנחתו תוך הד' פנות ונאמר בתורה על החטאת במקום קדש תאכל בחצר אהל מועד והוא ענין לפנים מן הקלעים והעזרה במקדש כנגד לפנים מן הקלעים במשכן ונאמר עוד כל זכר בכהנים יאכל אותה ולמה תאכל ליום ולילה לפי שמצאו התודה שהיא קדשים קלים נאמר בה שלא תאכל אלא ליום ולילה כמו שנזכר בפרק הזה לפיכך אינו ראוי לפסול זאת שהיא קדשי קדשים ג"כ * [יותר] מיום ולילה. ולמה היא עד חצות הלילה כדי להרחיק את האדם מן העבירה כמו שנתבאר בתחילת ברכות: (רמב"ם)

פרק ה - משנה ד

העולה, קדשי קדשים, שחיטתה בצפון, וקבול דמה בכלי שרת בצפון, ודמה טעון שתי מתנות שהן ארבע, וטעונה הפשט ונתוח וכליל לאשים :

ר"ע מברטנורה העולה קדשי קדשים. היא. לפסל ביוצא, ובטבול יום, ובמחסר כפורים, ומועלים בה **{טו}**. ומשום דלא כתיב בה בקרא קדש קדשים היא **{טז}** כמו בחטאת ואשם, אשמעינן תנא הכא דהיא נמי קדשי קדשים כחטאת ואשם, שהרי היא שנה להם למקום שחיטתן וקבלת דמן: **שתי מתנות**. בקרו מזרחית צפונית **{יז}**, ובקרו מערבית דרומית שפנגדה באלכסון. וטעמא, משום דקרו מזרחית דרומית לא היה לו יסוד לפי שלא היה בחלקו של בנימין שנתנבא יעקב עליו (בראשית מט) בבקר יאכל עד, באחסנתיה יתבני מקדשא **{יח}**, דבר המקדש לדמים לא יהא אלא בחלקו של בנימין, ואותו הקרו לא היה בחלקו, שהמזבח היה תופס בחלקו של יהודה אמה במזרחו ואמה בדרומו כל ארץ מזרח ודרום בעבי אמה, אלא שלא היתה אמה שבמזרח על פני כל המזרח, שכשמגיע לקרו מזרחית צפונית היתה כלה בתוך אמה לקרו, וכן אכילת האמה הדרומית לא היתה מהלכת על פני כל הדרום, שכשמגיע לקרו דרומית מערבית היתה כלה סמוך לקרו אמה. נמצא יסוד לשלש הקרנות. הלכך היה מתחיל בקרו צפונית מזרחית. הואיל וקרו דרומית מזרחית אין לה יסוד לפי שלא היה בחלקו של טורף שנתנבא עליו יעקב. ועולה טעונה תחלת מתן דמה כנגד היסוד **{יט}**, הלכך בעי הנך תרתי דאמרו. דשתי מתנות שהן ארבע בעינן, כדי שיהא מתן הדם בארבע רוחות המזבח, דכתיב (ויקרא א) וזרקו את הדם על המזבח סביב, אי וזרקו יכול וזרקנו בזריקה אחת, תלמוד לומר סביב, ואי אפשר להקיף בזריקה אחת. אי סביב יכול וקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואין זריקה אלא מרחוק, וכחוט אי אפשר להקיף אלא באצבע. הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ארבע: **וטעונה הפשט ונתוח**. דכתיב (שם) והפשטי את העולה ונתח אתה לנתחיה: **וכליל לאשים**. כלה נשרפת על גבי האש: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{טו}** וכתבו התוספות, ולא היה לו לפרש לענין טבול יום ומחסר כפורים, שזה הדין נוהג בכל הקדשים אפלו קלים. ואני אומר דאף יוצא לא

הָוָה לִיָּה לְפָרֵשׁ, מִדְּאֲשַׁכְּחֹן דְּמִפְסָלֵי בְיוֹצֵא חוּץ לְחֹמַת הָעִיר: [טז] תִּימָה דְמֵהָאֵי טַעְמָא הָוִי לִיָּה לְמִימַר נְמִי גְבִי זְבַחֵי שְׁלָמֵי צְבוּר, דְּהָא לֹא כְתִיב בְּהוּ קִדְשֵׁי קִדְשִׁים וַיִּלְפִּינָן מִדְּאֲתַקֵּשׁ לְעוֹלָה. תּוֹסְפוֹת: [יז] לֹא בִקְרוּן שְׁעַל הַמְזַבֵּחַ אֶלָּא פְלוּמַר בְּזוּיָת. דְּעוֹלַת בְּהֵמָה נַעֲשֶׂה לְמִטָּה: [יח] עַיִן בְּגִמְרָא דְצָרִיד לְתַרְגָּם יְתַבְּנִי מִדְּבַחָא. דְּמִקְדָּשָׁא מְשַׁמַּע שְׁהֵיָה בְּבִנְיָן אֶלָּא שְׁלֹא הָיָה מְקִדָּשׁ בְּדָמִים. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: [יט] עַיִן בְּסוּף פְּרָקִין בְּפָרוּשׁ הַר"ב. וְדָאֲמַרן תְּחִלַּת, לָאוּ לְמַעוּטֵי שִׁירִים, דְּאֵינְהוּ נְמִי בְּעֵי יְסוּד. וְדִלָּא תְנִי לְהוּ הֵכָא פְרָשׁ ר"י מְאוּרְלֵינִי"שׁ נְמִי דְכִיּוֹן דְּאֲשַׁמְעִינָן בְּפִנְיָמִיּוֹת וְגַם הַתְּחִיל לְמַתְנֵי בְחִיצוֹנִיּוֹת, הוּא הַדִּין בְּכֻלְהוּ. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עִיקַר תּוֹי"ט).

רמב"ם העולה קדשי קרדשים שחיתתן בצפון וקבול כו': לא נאמר בעולה קדשי קדשים אלא מפני שלא נאמר עליה כן בתורה אבל השוה בין החטאת והאשם והעולה במקום שחיתתן וקבלת דמן כמו שבארנו בתחלת פרק הזה ולפיכך היתה גם היא קדשי קדשים כמו החטאת והאשם ודבר תורה בעולה והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה והקטיר את הכל ולא נאמר בעולה על קרנות המזבח כדי שנאמר עליה שהיא צריכה ארבע מתנות אבל נאמר בזריקת דמה וזרקו את הדם על המזבח סביב ולפי שנאמר סביב הוצרכנו שיהיו המתנות כוללים ארבע כותלי המזבח וזה יהא כשיזה שתי מתנות בשני קרנות שהן באלכסון וזהו שהן ד' ר"ל ששניהם כוללים הד' כותלים והנני מצייר עכשיו ריבוע המזבח ויהיה הדם הנזרק כמו החוטים שכתוב עליהם דם וזו היא צורת המזבח והדם על סדר הנזכר: (רמב"ם)

פ ר ק ה - מ ש נ ה ה

זְבַחֵי שְׁלָמֵי צְבוּר וְאַשְׁמוֹת. אֱלוֹ הֵן אַשְׁמוֹת,
אַשֶׁם גְּזֵלוֹת, אַשֶׁם מְעִילוֹת, אַשֶׁם שְׁפָחָה
חֲרוּפָה, אַשֶׁם נְזִיר, אַשֶׁם מְצָרַע, אַשֶׁם תְּלוּי,
שְׁחִיטָתוֹ בַּצָּפוֹן, וְקַבּוּל דָּמֹן בְּכָלִי שְׂרֵת בַּצָּפוֹן,
וְדָמֹן טָעוֹן שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע, וְנֶאֱכָלִין
לְפָנִים מִן הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֵנָה בְּכָל מֵאֲכָל
לְיוֹם וְלַיְלָה עַד חֲצוֹת:

ר"ע מברטנורה זבחי שלמי צבור. כבשי עפרת: **אשם גזלות**. האמור בשבועת הפקדון: **אשם מעילות**. הנהנה מן ההקדש: **אשם שפחה חרופה**. הבא על שפחה שחציה שפחה וחציה בת חורין המיעדת לעבד עברי שמתר בשפחה ובבת חורין: **אשם נזיר**. שנטמא במת, דכתיב ביה (במדבר ו) והזיר לה' את ימי נזרו [וגו'] : **אשם תלוי**. ספק שגג בדבר שחייבין על זדונו פרת, ספק לא שגג. והוא כתיב בויקרא אצל אשם מעילות: **אשם ודאי**. לא גרסינן. שכל אלו אשם ודאי הן, חוץ מאשם תלוי: **שתי מתנות שהן ארבע**. דבאשם נמי כתיב זריקה וכתיב סביב: **ונאכלין לפני מן הקלעים**. דכתיב באשם (במדבר יח) בקדש הקדשים תאכלנו. וזבחי שלמי צבור סמך אותן הכתוב לחטאת דכתיב (ויקרא כג) ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים, לומר לך שדינן כחטאת, שאין נאכלין אלא לפני מן הקלעים ולזכרי כהנה. אבל אין טעונים ארבע מתנות כחטאת, שאין לך בכל הקרבנות מי שטעון ארבע מתנות אלא חטאת בלבד **[כ]**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [כ] כדדרשינן, אותה דמה למעלה, ואין אחרת דמה למעלה. תוספות: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם זבחי שלמי צבור ואשמות אלו הן אשמות כו': כבר ידעת שאין לצבור שלמים אלא שני כבשי עפרת והן שמניפין אותן על שתי הלחם כמו שיתבאר אתר כך וסמך אותן הכתוב אל החטאת שנאמר ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח השלמים לכן היה משפטן כחטאת זולתי מתן ד' שאין חייבין במתן ד' בקרבן בשום פנים אלא בחטאת בלבד וכבר בארנו אלו האשמות כולן בתחלת דברינו: (רמב"ם)

פרק ה - משנה ו

התודה ואיל נזיר, קדשים קלים, שחייטתן בכל מקום בעזרה **[כב]**, ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע, ונאכלים בכל העיר לכל אדם, בכל מאכל, ליום ולילה עד חצות. המורס מהם

פִּיּוּצָא בְּהֵם, אֶלָּא שְׁהַמּוֹרִם נֶאֱכָל לַפְּהַנִּים, לְנִשְׁיָהֶם {כד} וְלַבְּנֵיהֶם וְלַעֲבָדֵיהֶם :

ר"ע מברטנורה התודה ואיל נזיר קדשים קלים. אין מועלין בהן: שחיטתן בכל מקום. אין טעונין שחיטה בצפון {כא}: ונאכלים בכל העיר. דגפי חטאת כתיב (שם י) ואכלתם אותה במקום קדוש, ואין שלמים במקום קדוש אלא במקום טהור {כג}, דהינו בכל העיר שהוא מקום טהור מלפני שם מצרעים: לכל אדם. לזרים: ליום ולילה. בתודה כתיב (שם ז) ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בקר. ותנא, תודת שלמיו, לרבות שלמי נזיר: המורם מהם. חזה ושוק שנתן מהן לפהו כשאר שלמים, דתודה לשלמים אתקוש דכתיב (שם) וזאת תורת זבח השלמים וגו' אם על תודה וגו'. וארבע חלות מארבע מינים שבה כדכתיב (שם) אחד מכל קרבן לפהו הזרק וגו', ומורם מאיל נזיר, זרוע בשלה וחזה ושוק וחלת מצה אחת ורקיק אחד: פיוצא בהן. נאכלים בכל העיר ליום ולילה: לפהנים לנשיהם. כדכתיב (שם י) ואת חזה התנופה וגו' תאכלו במקום טהור אתה ובניך ובנותיך: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {כא} דאתקיש לשלמים. וכן לשתי מתנות כו'. וכמו שכתב הר"ב בסמוך: {כב} בעזרה. יש לדקדק אמאי שנה לשונו מדלעיל. ונראה לי דתנא דלעיל סריך בלישגיה דבפרק י"ד משנה ד', דהתם קאי על משכן: {כג} כדכתיב את חזה התנופה ואת שוק התרומה ותאכלו במקום טהור: {כד} לנשיהם כו'. כל הנאכלים לפהנות נאכלים לעבדי הפהנים ולנשיהם כתרומה. הרמב"ם: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם התודה ואיל נזיר קדשים קלים שחיטתן בכל כו': התודה היא קרבן שלמים עם מנחה ועוד נבאר אותה במנחות שנאמר וזאת תורת זבח השלמים אם על תודה יקריבנו. ונאמר בזריקת דם השלמים סביב כמו שנאמר בעולה לפיכך כל שלמים דמן טעון שתי מתנות שהן ד' כמו העולה ואמר רחמנא בחטאת ואכלתם אותה במקום קדוש ואמרו אותה במקום קדוש ולא אחרת במקום קדוש ר"ל שהחטאת וכל הראוי לה והאשם שמשפטו כמשפטם שנא' בתורה כחטאת כאשם היא שאינה נאכלת אלא בעזרה אבל זולתה מן הקרבנות נאכלין בכל ירושלים: והמורם הוא הדבר שהכהן נוטל מתודה ואיל נזיר והוא שנוטל מקרבן תודה חזה ושוק ונוטל מן הלחם שמקריבין עמו אחד מכל קרבן שהן ד' חלות כמו שנבאר בשביעי ממנחות ונוטל מאיל נזיר הזרוע בשלה וחזה ושוק ג"כ וחלת מצה ורקיק מצה מן הלחם שמקריבין עם איל השלמים וכל אלו אוכלין אותן הכהנים זכרים ונקבות לפי שכן בא הכתוב עליהן חקך וחק בניך וגו' ונאמר בתודה בפ"י ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בקר ואיל נזיר הוקש לתודה שהוא ג"כ קרבן שלמים עם מנחה. וכבר ידעת שכ"מ שנא' בו עד בוקר מצותו עד שיעלה עמוד השחר אבל מדרבנן אמרו עד חצות להרחיק האדם מן העבירה כמו שזכר למעלה: (רמב"ם)

פרק ה - משנה ז

שְׁלָמִים, קְדָשִׁים קְלִים, שְׁחִיטָתוֹ בְּכָל מְקוֹם
בְּעֶזְרָה, וְדָמֹן טָעוֹן שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁהוּן אַרְבַּע,
וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר לְכָל אָדָם, בְּכָל מֵאֲכָל, לְשָׁנֵי
יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד. הַמּוֹרָס מֵהֶם פִּיּוּצָא בָהוֹן,
אֲלֵא שֶׁהַמּוֹרָס נֶאֱכָל לְכַהֲנִים, לְנִשְׂיָהֶם
וְלַבְּנֵיהֶם וְלַעֲבָדֵיהֶם :

ר"ע מברטנורה שְׁחִיטָתוֹ בְּכָל מְקוֹם בְּעֶזְרָה. שְׁלֹשׁ פְּרָשִׁיּוֹת נֶאֱמָרוּ
בְּשְׁחִיטַת שְׁלָמִים, חֲדָא בְּבֹן בְּקָר, וְחֲדָא בְּכֶשֶׁב, וְחֲדָא בְּעִז. בְּקַמִּיתָא
כְּתִיב וּשְׁחֹטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וּבִתְרֵיתִי בְּתַרְיָתָא כְּתִיב לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד,
לְהַכְשִׁיר אֶת כָּל הָרוּחוֹת שֶׁבְּעֶזְרָה, דְּלִפְנֵי מִשְׁמַע כָּל שְׁלִפְנֵי הַהִיכָל **{כה}** :
לְשָׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד. דְּהִכִּי כְּתִיב בְּשְׁלָמִים (שם ז) וְהַנּוֹתָר מִבֶּשֶׂר הַזֹּבֵחַ
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּאֵשׁ יִשָּׂרֵף **{כו}** : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{כה}** דְּלֵא תִימָא כְּנֻגְדַּת הַפֶּתַח דְּדוֹקָא. רַש"י. וְהָא דְכְּתִיב בְּקַמִּיתָא
פֶּתַח, מִפְּרֵשׁ בְּגִמְרָא, לּוֹמַר בְּזִמְן שֶׁפֶתַח הַהִיכָל פְּתוּחַ וְלֹא בְּזִמְן שֶׁהוּא נֶעוּל.
וְקָרָא שְׁלִישִׁי לְפֶסֶל צְדִי צְדָדִין. פֶּרֶשׁ רַש"י כְּגוֹן לְשָׁכוֹת וְאֶפְלוּ תוֹכָן קֹדֶשׁ. עַד
כָּאוּן. וְכִלּוּמַר דְּאֵלוּ אַחֲוָרֵי הַהִיכָל כְּשֶׁר. וְעֵינַן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב **{כו}** וְאֵינַן
נֶאֱכָלִין אֲלֵא בַּיּוֹם הַשְּׁחִיטָה וְהַלְיָלָה וּמִמַּחֲרַת עַד לַיִל שְׁלִישִׁי. הַרְמַב"ם. וְהֵינּוּ
דְּלֵא תֵּנּוּ אֲלֵא וְלַיְלָה אֶחָד, וְהוּא הַלְיָלָה שְׁבִין שָׁנֵי הַיָּמִים. וְיִלְפִינּוּ לֵיהּ בְּגִמְרָא
מִקְרָא. עֵינַן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם שלמים קדשים קלים שחיתתן בכל מקום בעזרה כו' : אמר רחמנא
על השלמים ושחטו אותו פתח אהל מועד ואמרו להכשיר כל הרוחות לפי
שלא ייחד בו צפונה ואמר כל מיני שלמים מלבד תודה ואיל נזיר שדומה לו
אמר בו והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף ואינן נאכלין אלא
ביום השחיטה והלילה וממחרת עד ליל ג'. ומה שנוטל הכהן מן השלמים
והוא הנקרא מורס מהם הוא חזה ושוק שנאמר בו כי את חזה התנופה ואת
שוק התרומה וגו' : (רמב"ם)

פרק ה - משנה ח

הַבְּכוֹר וְהַמְעֵשֶׂר וְהַפֶּסַח, קִדְּשִׁים קָלִים, שְׁחִיטָתוֹ בְּכָל מְקוֹם בְּעֶזְרָה, וְדָמֹן טְעוֹן מִתְּנֵה אַחַת, וּבִלְבָד שְׂיִתֵּן כְּפִגְד הַיְּסוּד. שְׁנֵה בְּאַכִּילָתוֹ, הַבְּכוֹר נֹאכֵל לַכֹּהֲנִים, וְהַמְעֵשֶׂר לְכָל אָדָם, וְנֹאכְלִין בְּכָל הָעִיר, לְכָל אָדָם, בְּכָל מֵאֲכָל, לְשָׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד. הַפֶּסַח אִינוֹ נֹאכֵל {כט} אֶלָּא בַּיְלָה, וְאִינוֹ נֹאכֵל אֶלָּא עַד חֲצוֹת {ל}, וְאִינוֹ נֹאכֵל אֶלָּא לְמִנּוּיוֹ, וְאִינוֹ נֹאכֵל אֶלָּא צְלִי:

ר"ע מברטנורה וְהַמְעֵשֶׂר. מַעֲשֵׂר בְּהֶמָּה: וְדָמֹן טְעוֹן מִתְּנֵה אַחַת. דְּלֹא כְּתִיב בְּהוּ סָבִיב {כו}, אֶלָּא וְאֵת דָּמֹס תִּזְרוֹק כְּתִיב גַּבִּי בְּכוֹר. וְהִנֵּד נְמִי מִהֶתֶם יִלְפִינֹן, מִדְּלֹא כְּתִיב וְאֵת דָּמוֹ אֶלָּא וְאֵת דָּמֹס: כְּפִגְד הַיְּסוּד. בְּמְקוֹם שֶׁיֵּשׁ יִסוּד תַּחֲתָיו, לְמַעוּטֵי מִזְרָחִית דְּרוּמִית שְׁאִין שֶׁם יִסוּד כְּדָאֲמֵרן. וּבְכוֹר וּמְעֵשֶׂר וּפֶסַח טְעוּנִים יִסוּד, דִּילְפִינֹן זְרִיקָה זְרִיקָה לְגִזְרָה שׁוּה מַעוּלָה, וּבַעוּלָה כְּתִיב (ויקרא ד) אֶל יִסוּד מִזְבַּח הַעוּלָה: שְׁנֵה בְּאַכִּילָתוֹ. זֶה מִזָּה. אֵף עַל פִּי שֶׁהַשׁוּה אוֹתוֹן לְמִתֵּן דָּמִים: הַבְּכוֹר נֹאכֵל לַכֹּהֲנִים. כְּדְכְתִיב (במדבר יח) וּבִשְׂרָם יִהְיֶה לָּךְ: וְהַמְעֵשֶׂר לְכָל אָדָם. שְׁלֹא מְצִינֵנוּ בְּכָל הַתּוֹרָה שֶׁיִּהְיֶה לַכֹּהֲנִים חֶלֶק בוֹ: וְנֹאכְלִין בְּכָל הָעִיר. דְּכְתִיב (דברים יב) וְהִבֵּאתֶם שְׂמֵה עוֹלוֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם וְאֵת מַעֲשֵׂרְתֵיכֶם. וְתִנְיָא, בְּשָׁנֵי מַעֲשֵׂרוֹת הַפְּתוּב מִדְּבַר, חֵד מַעֲשֵׂר בְּהֶמָּה, וְחֵד מַעֲשֵׂר דְּגָן. וּכְתִיב בְּהֵוֹא קָרָא וּבְכוֹרוֹת בְּקָרְכֶם וְצֹאנְכֶם, וּמִדְּלֹא קָבַע לְהוּ מַחְצָה שְׁמַע מִנֵּה דְמַעֲשֵׂר וּבְכוֹר נֹאכְלִים בְּכָל הָעִיר {כח}: לְשָׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד. דְּבְבְכוֹר הוּא אוֹמֵר וּבִשְׂרָם יִהְיֶה לָּךְ כְּחִזָּה הַתְּנוּפָה וּכְשׁוֹק הַיָּמִין, הַקִּישׁוּ הַפְּתוּב לְחִזָּה וְשׁוֹק, מֵה חִזָּה וְשׁוֹק שֶׁל שְׁלָמִים לְשָׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד,

אף בכור לשני ימים ולילה אחד, ומעשר בכור: למנויו. לאותם שנמנו בדמי לקיחתו, כדכתיב (שמות יב) איש לפי אכלו תכסו: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {כז} וכתוב בעולה חטאת ואשם, הווי להו שלשה כתובים הבאים כאחד דלכלי עלמא אין מלמדו, הלכך לא מהני גזרה שנה דזריקה זריקה דלקמן למילף שתי מתנות. גמרא: **{כח}** יש לתמה, דהא כתיב שם ואכלתם שם לפני ה'. ועוד כו'. ונראה לפרש דנפקא לן מדמקשינן לחזה ושוק של שלמים לאכילת שני ימים, והוא הדין לענין שנאכלין בכל העיר. תוספות. ועין תוספות יום טוב: **{כט}** אינו נאכל. תימה לתני נמי דאינו נאכל אלא על מצות ומרורים. [ותרץ הר"ר חיים] דלא חשיב אלא דבר שפנגדו בקדשים והוא חלוק מהם, דשאר קדשים נאכלים ביום ובלילה עד היום לכל אדם בכל מאכל, ופסח אינו נאכל אלא בלילה עד חצות ולמנויו וצלי. אי נמי לא תני מצות ומרורים דאין מעפבין. אי נמי לאו מצוה דגופיה. תוספות: **{ל}** חצות. כלומר אפלו מדין תורה, ולהכי קתני אלא. ומתניתין רבי אלעזר בן עזריה היא דדריש נאמר כאן בלילה הזה ונאמר להלן ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה, מה להלן עד חצות, אף כאן עד חצות. גמרא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הבכור והמעשר והפסח קדשים קלים שחיתתן כו': אמר רחמנא בבכור את דמם תזרוק על המזבח ולא אמר את דמו שזה נאמר על הבכור שאינו צריך אלא זריקה אחת ומעשר בהמה שמקריבין ממנה האימורים ואוכלין הבעלים הנותר כמו שביארנו פעמים ואין לכהנים בו שום דבר אפי' תזה ושוק והוא מה שאמר לכל אדם והבכור אוכלים אותו הכהנים וכן כתוב בו ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וגוי' וכבר ידעת שחזה ושוק דומה לשלמים כמו שאמרנו המורם מהם כיוצא בהם והשלמים נאכלין לשני ימים ולילה אחד וג"כ הבכור אוכלין אותו הכהנים לשני ימים ולילה אחד בכל העיר בכל מאכל כמו שאוכלין חזה ושוק וכל מה שנאמר בפסח הוא דבר תורה וכבר ביארנו אותו בפסחים. ואשר הצריכנו שתהא מתנה כנגד היסוד לפי שנא' בעולה וזרקו את הדם ואמר באלו את דמם תזרוק על המזבח לפיכך כמו שהעולה אי אפשר בלא יסוד שנאמר אל יסוד מזבח העולה כך אלו. ובמדות יתבאר לך שפנות המזבח יש מהן שיש להן יסוד ויש מהם שאין להם יסוד ושמה נצייר זה: ודע כי מה שאמרנו בתחלת דברינו במסכת הזאת שלמים או הדומים להם לא היתה כוונתנו אלא על אלה השלשה קרבנות ר"ל הבכור והמעשר והפסח לפי שהן דומין לשלמים במקומות השחיטה ובהקטרת אימורים ובמקומות האכילה והיות האוכלים זכרים ונקבות ועבדים ובהיות קדשים קלים בזמן אכילתן זולתי הפסח שנאמר בו פסוק ואם יקשה מקשה ויאמר איך לא אמרת במיני הקרבנות ותמנה אלו השלשה מוסף על העולה והחטאת והאשם והשלמים זה אינו ראוי מצד החלוק לפי שאותן הד' מינים פעמים רבות יתחייב היחיד בכל אחד מהם כפי שנוי הענינים והצבור חייבין בהם בזמנים משונים ואלו אינם כן ועוד שהכתוב לא בא אלא על אלו המינים בלבד והם שנתן להם תורות שנאמר זאת תורת העולה למנחה ולחטאת לאשם ולמילואים ואמר אח"כ אשר צוה ה' וגוי' הרי אין שם קרבן זולתי אלו אמנם המילואים לא

זכרנו אותו לפי שאינו זוכר אלא קרבן הנוהג לדורות והמנחה עוד יתפרשו
דיניה במסכת שאחרי זאת: (רמב"ם)

ו

פרק

פרק ו - משנה א

קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים שֶׁשָּׁחֲטוּן **[א]** בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, רַבִּי
יוֹסִי אוֹמֵר, כְּאֵלוֹ נִשְׁחָטוּ בְּצִפּוֹן. רַבִּי יוֹסִי בֵּר
יְהוּדָה אוֹמֵר, מִחֲצֵי הַמִּזְבֵּחַ וְלִצִּפּוֹן, כְּצִפּוֹן.
מִחֲצֵי הַמִּזְבֵּחַ וְלִדְרוֹם, כְּדְרוֹם. הַמִּנְחוֹת הָיוּ
נִקְמָצוֹת בְּכָל מְקוֹם בְּעֶזְרָה, וְנֶאֱכָלִין לְפָנִים מִן
הַקִּלְעִים לְזִכְרֵי כְהֵנָה, בְּכָל מְאָכָל, לְיוֹם וְלַיְלָה
עַד חֲצוֹת:

ר"ע מברטנורה קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים. כְּאֵלוֹ נִשְׁחָטוּ בְּצִפּוֹן. דְּכַתִּיב (שם כ) וְזָבַחְתָּ
עָלָיו **[ב]** אֶת עוֹלוֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלַמֶיךָ, כָּלוּ כָּשֶׁר לְעוֹלָה וְכָלוּ כָּשֶׁר לְשִׁלְמִים,
וְאֵף עַל גַּב דְּעוֹלָה טְעוּנָה צִפּוֹן וְאֵין שְׁלָמִים טְעוּנִים צִפּוֹן: מִחֲצֵי הַמִּזְבֵּחַ
וְלִצִּפּוֹן כְּצִפּוֹן. דְּמִשְׁמַע לִיה חֲצִי עוֹלוֹתֶיךָ וְחֲצִי לְשִׁלְמֶיךָ. דְּאֵי סִלְקָא
דְּעִתָּךְ כָּלוּ לְעוֹלָה כָּשֶׁר, הַשְׁתָּא כָּלוּ לְעוֹלָה אֲמַרְתָּ דְכָשֶׁר, כָּלוּ לְשִׁלְמִים
שֶׁשְׁחִיטְתוֹ בְּכָל מְקוֹם מִיבְעִינָא. וְאִידָךְ, אֲצִטְרִיד, סִלְקָא דְעִתָּךְ אֲמִינָא
עוֹלָה דְדַחִיק לָהּ מְקוֹם, שְׁלֵא הִכְשָׁרוּ לָהּ שְׁאֵר הָרוּחוֹת, וּפְעָמִים

שְׁהַעֲלוּת מְרֵבֹת וְצָר לָהֶם הַמָּקוֹם, לְפִיכָךְ הִכְשִׁיר לָהֶם רֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, אֲבָל שְׁלָמִים דָּלָא דְחִיק לְהוּי הַמָּקוֹם לֹא הִכְשִׁיר לָהֶם רֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, קָא מְשַׁמַּע לָן. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי: הָיוּ נִקְמָצוֹת בְּכָל מָקוֹם. וְאִינִם טְעוּנוֹת צָפוֹן. דָּלָא קָבַע הַפְּתוּב מְקוֹם לְקַמִּיצָה: לְפָנִים מִן הַקְּלָעִים לְזָכְרֵי כְּהֵנָה. דְּכַתִּיב (בְּמִדְבָר יח) לְכָל קָרְבָּנָם וּלְכָל מִנְחָתָם, וְסָמִיד לִיה בְּקִדְשׁ הַקֳּדָשִׁים תֹּאכְלֶנּוּ כָּל זָכָר יֹאכֵל אוֹתוֹ: לַיּוֹם וְלַיְלָה עַד חֲצוֹת. דִּילְפִינָן מִמִּנְחַת לַחֲמֵי תוֹדָה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {א} **ששחטן**. מְדַאֲוֵרֵיתָא שׁוּחַט לְכַתְּחֵלָה. כְּדִדְרָשִׁינָן מִן זְבַחַתָּא עָלָיו. וְשָׁמָּה הָא דְנִקְט דִּיעֲבַד, מְדַרְבְּנָן, שְׁלֹא תִרְבִּיץ גְּלָלִים. תּוֹסְפוֹת: {ב} וְהָא דְדִרְשִׁינָן עָלָיו שְׁיֵהָא שְׁלָם, הִכָּא דִּיק מְשׁוּם דְּזִבְחַתָּא עָלָיו מְשַׁמַּע שְׁמִצָּה לְזַבֵּחַ עָלָיו. תּוֹסְפוֹת: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם קדשי קדשים ששחטן בראש המזבח כו': המנחות היו נקמצות בכל מקום בעזרה כו': כשנצייר המקדש במדות יתבארו לו מקום המזבח מן העזרה ונחלקו שניהן במה שנאמר וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך וכבר ידעת כפי מה שנאמר בפרק שלפני זה שהעולה קדשי קדשים ושחיטתן בצפון והשלמים קדשים קלים ושחיטתן בכל מקום רבי יוסי אומר המזבח כלו כשר לשחיטת עולה ולשחיטת שלמים ורבי יוסי בר' יהודה אומר חציו לעולה וחציו לשלמים והמנחה לא (שוי"ס) [סיים] לה מקום לקמיצה ונאמר במנחה והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו וגוי' ונאמר בה עוד קדש קדשים כחטאת וכאשם ולפיכך היה דינה ודין החטאת והאשם אחד ר"ל שאינה נאכלת אלא מבית לעזרה ואין אוכלין אותה אלא הזכרים בלבד וביום הקרבתה ועד חצות הלילה הסמוך לו כמו שביארנו בפרק אשר לפני זה ועליה אמר הכתוב כל זכר בבני אהרן יאכלנה וראוי להזכיר בכאן שהמזבח אם נפגם ממנו שום דבר כל הקדשים הנשחטים בעזרה כל זמן שהוא פגום פסולין לפי שנאמר וזבחת עליו ואין השחיטה על גוף המזבח אבל היא בעזרה לפיכך ר"ל עליו כל זמן היותו מצוי שלם וזהו מה שאמרו מזבח שנפגם כל קדשים שנשחטו שם פסולין וכן הקדשים שיהיו באותה שעה בעזרה אע"פ שלא בשחטו פסולים שכך עיקר בדינו קדשים בעלי חיים נדחין וכן שיורי מנחות אינם נאכלין בעוד המזבח פגום שנאמר ואכלו מצות אצל המזבח ר"ל כשהמזבח מצוי שלם כמו שזכרנו וכן קדשים קלים אינן נאכלין בירושלים אלא כשהמזבח מצוי שלם ודע ששחיטת קדשים קלים בהיכל בשעת הדחק מותר לפי שאמרנו בכל מקום וכן אכילת קדשי קדשים בהיכל והלכה כרבי יוסי: (רמב"ם)

פרק ו - משנה ב

חטאת העוף היתה נעשית על קרן דרומית מערבית. בכל מקום היתה כשרה, אלא זה היה מקומה. ושלשה דברים היתה אותה הקרן משמשת מלמטון, ושלשה מלמעלן. מלמטון, חטאת העוף וההגשות ושירי הדם. מלמעלן, נסוד המים והיין ועולת העוף כשהיא רבה במזרח:

ר"ע מברטנורה חטאת העוף היתה נעשית בקרן מערבית דרומית. משום דמנחת חוטא **ג** קרויה חטאת, דכתיב במנחת חוטא (ויקרא ה) לא ישם עליה שמן ולא יתן עליה לבונה כי חטאת היא. ומשמע נמי שהחטאת קרויה מנחה. דחטאת נהפכה להיות מנחה בדלי דלות, ומנחה מצינו שטעונה הגשה בקרן מערבית דרומית דכתיב (שם ו) הקרב אתה בני אהרן לפני ה' אל פני המזבח, איזהו רוח שהוא לפני ה' ואל פני המזבח, הוי אומר זו רוח מערבית דרומית, דלפני ה' הוא מערב, ופני המזבח הוא הדרום ששם היה הכבש, ומה מנחה טעונה הגשה בקרן מערבית דרומית, אף חטאת העוף עבודתה בקרן מערבית דרומית. והזאת דמה היא עקר עבודתה: **בכל מקום היתה כשרה**. למליקתה **ד**: אלא זה היה מקומה. להזאתה. והכי מפרש לה בגמרא: **מלמטה**. למטה מחוט הסקרא: **הגשות**. של מנחות קדם קמיצתן, כדכתיב (שם ב) והגישו אל המזבח: **ושירי הדם**. של חטאות החיצונות **ה** היה שופך אל יסוד דרומי. כדילפינן בפרק איזהו מקומן: **נסוד המים**. בחג הסוכות: **והיין**. בכל יום. ששם היו השיתין ולא היה אפשר לנסך כי אם שם: **ועולת העוף כשהיא רבה במזרח**. דעקר מקומה בקרן דרומית מזרחית מפני שקרובה לבית הדשן לזרק שם מראה ונוצה, כדכתיב (שם א) והשליך אתה וגוי אל מקום הדשן. וכשהיא רבה שם שיש כהנים הרבה באותה הקרן עסוקים בעולות ואין לזה מקום לעמד בסובב דעולת העוף נעשית למעלה, בא לו לקרן דרומית מערבית, שאף היא סמוכה לבית הדשן יותר משאר שתי קרנות, שבית הדשן סמוך לכבש היה במזרחו של כבש ולדרומו של מזבח: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט ג כלומר דדלי דלות. והינו דכתיב ומשמע נמי וכו', דכלהו חדא קרא וחדא דרשא: **ד** תימה דלא ילפינן נמי למליקה. ושמא לא ילפינן אלא

מִיָּדֵי דְאֲשַׁכְּחֹן דְּבַעֲי מְזַבַּח כְּמִנְחָה. תּוֹסֵפּוֹת: {ה} וְהִרְמַבֵּ"ם כְּתַב וְשִׁירֵי הַדָּם שֶׁל עוֹלוֹת וְחֻטְאוֹת הַנְּאֻכָּלוֹת וְאֲשָׁמוֹת וְשִׁלְמִים שֶׁשׁוֹפְכִים עָלֶיהָ: (עֵיקָר תּוֹי"ט).

רמב"ם חטאת העוף היתה עשייתה על קרן דרומית מערבית כו': ההגשות ר"ל* [הגשת] המנחה לפי שנאמר בה הקרב אותה בני אהרן לפני ה' אל פני המזבח ואין נכון להיות פני המזבח לפני ה' אלא בקרן מערבית דרומית כמו שיתבאר לך כשתעיין ריבועו שציירנו בפי שלפני זה ונקראת המנחה חטאת לפי שנאמר במנחת חוטא לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה כי חטאת היא ולפיכך סיימנו (מצות) [מקום] וחטאת העוף באותו קרן וכבר ביארנו לך בפרק ה' ששירי הדם היה שופך אל יסוד דרומי: וענין מלמעלן ומלמטן למעלה מן החוט המפסיק גובה המזבח ושיפולו כמו שזכרנו בפרק שני: וניסוך המים הוא בחג הסוכות כמו שביארנו בסוף סוכה אבל ניסוך היין הוא תמיד כמו שנבאר בתחלת מנחות וסיימנו מקום עולת העוף שהוא במזרח המזבח לפי שהוא קרוב אל מקום שפך הדשן ושם משליך מוראתו בנוצתה: (רמב"ם)

פרק ו - משנה ג

כָּל הָעוֹלִים לְמִזְבֵּחַ, עוֹלִין דָּרָךְ יָמִין, וּמְקִיפִין וְיֹרְדִין דָּרָךְ שְׂמָאל, חוּץ מִן הָעוֹלָה לְשִׁלְשָׁה דְבָרִים אֵלוּ, שֶׁהֵיוּ עוֹלִים וְחוֹזְרִים {ח} לְעֶקֶב:

ר"ע מברטנורה ומקיפים דרך שמאל. מקיפים את המזבח בשביל צרכי עבודה. כגון למתן דמי חטאות ולסדור מערכה או להפך אברים בצנורא, ויורדים במערבו של כבש שהיא שמאל העולין למזבח בעליהם: חוץ מן העולה לשלשה דברים אלו. הנעשים בקרן מערבית דרומית, שהן נסוד המים והיין ועולת העוף {ו}, שפשהוא עולה למזבח פונה לסובב לשמאל {ז} באותה הקרן, וכשגמר חוזר על עקב דרך עליהם. בנסוד המים והיין, שפא יתעשנו בעשן המזבח בעוד שהוא פונה דרך ימין ומקיף לשמאל ויפיגו טעמן וריחו, ואנו בעינן תמימים יהיו לכם ונספיהם, שיהיו הנסכים תמימים. ועולת העוף נמי שפא תתעשן ותמות: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ו} ולשלשה דברים הנעשים בה למטה אינו עולה ואינו מקיף, אלא עומד על הרצפה בקרקע. רש"י: {ז} ולפי זה כבש קטן היה גם כן לשמאל. רש"י. וכן כתבו התוספות. וכמו שהיה כבש קטן שפנה אל הסובב למזרח הכבש. ועין תוספות יום טוב: {ח} וחוזרים כו'. בדרך שעלו בו. ואין מקיפין, דכל פמה דמצינן למעוטי בהלוח של שמאל ממעטין. רש"י. ותוספות כתבו דטעמא דהכא חזרתו על העקב הוי דרך ימין: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל העולין למזבח עולין דרך ימין ומקיפין כו': כבר ביארתי לך בפי חמישי כי בשעה שעולה הכהן למזבח ופונה על ימין הוא מוצא קרן דרומית מזרחית וסובב על המזבח כלו ואז יגיע לקרן דרומית מערבית כמו שיתבאר לך מאותה הצורה אבל העולה לניסוך המים או היין או עולת העוף כשנצטרך לכך אף על פי שאמרנו שאלו הגי צריך שיהיו בקרן דרומית מערבית אין מטריחין אותו לפנות על ימין ולסבב המזבח כלו אלא מוליך אותו לאותו הקרן ומקריב שם ונרתע לאחוריו וטעם זה כי בשעה שהוא סובב המזבח והמים והיין בידו אפשר שיתעשנו בעשן המזבח בשעת סובבו ויפסיד ריחו ואנו צריכין תמימים יהיו לכם ונסכיהם כמו שיתבאר במנחות וג"כ עולת העוף נחוש שתמות מן העשן: (רמב"ם)

פרק ו - משנה ד

חטאת {ט} העוף פיצד היתה נעשית. היה מולק את ראשה ממול ערפה ואינו מבדיל, ומזה מדמה על קיר המזבח. שירי הדם, היה מתמצה על היסוד. אין למזבח אלא דמה, וכלה לכהנים:

ר"ע מברטנורה היה מולק את ראשה. או חזו שתי גפיה בשתי אצבעותיו זרת וקמיצה של ידו השמאלית, והעוף על גבי ידו ופניו של עוף לצד גב ידו שיהיה הערף למעלה, ומותח צוארו הגרון על רחב של שתי אצבעותיו אצבע ואמה. ומולק בצפרנו. וזו אחת מעבודות קשות שבמקדש: ואינו מבדיל. הראש מן הגוף. אלא חותך שדירה ומפרקת ורב בשר עמו {י} עד שמגיע לנשט או לקנה ונוטל סימן אחד לבדו

ומולק, כְּדַכְתִּיב וְלֹא יִבְדִּיל: וּמִזֶּה מִדְּמָה. אוֹחִז בְּעוֹף וּמִזֶּה. שְׁלֹא הָיָה מִזֶּה לֹא בְּכָלִי {יא} וְלֹא בְּאֶצְבַּע אֶלָּא בְּגוּפוֹ שֶׁל עוֹף {יב}: הָיָה מִתְמַצָּה. שְׁמִקְרַב בֵּית מְלִיקְתּוֹ לַמְּזִבַּח וְדַחְקוֹ בְּקִיר {יג} וְהִדָּם מִתְמַצָּה וְיִוָּרֵד לִיסוּד. דְּבַחַטָּאת הָעוֹף כְּתִיב (וַיִּקְרָא ה') וְהִזָּה מִדָּם הַחַטָּאת עַל קִיר הַמְּזִבַּח וְהִנְשָׂאָר בְּדָם יִמָּצָה אֶל יִסוּד הַמְּזִבַּח, אִיזָהוּ קִיר שֶׁהַשִּׁירִים שָׁלוּ מִתְמַצִּין לִיסוּד, הָיָה אוֹמֵר זֶה קִיר הַתְּחִתּוֹן, דְּהִינּוּ מִן הַחוּט וּלְמַטָּה. דְּאִי קִיר הָעֲלִיוֹן, דְּהִינּוּ מִן הַחוּט וּלְמַעְלָה, פְּעָמִים שֶׁהָיָה מִתְמַצָּה לְסוּבָב, כִּינּוּן שְׁעוֹשָׂה לְמַעְלָה מִן הַסוּבָב, שֶׁהַחוּט לְמַטָּה מִן הַסוּבָב אִמָּה {יד}: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ט} חטאת כו'. מִשּׁוּם דְּדָם חַטָּאת קוֹדֵם לְעוֹלָה, מְפָרֵשׁ חַטָּאת תְּחִלָּה. תּוֹסְפוֹת: {י} וְאִין כֵּן לְשׁוֹן הַבְּרִיתָא בְּסוּף פְּרָקִין. אֶלָּא חוֹתֵף שְׂדֵרָה וּמְפָרֵק בְּלֹא רַב בְּשָׂר עַד שְׁיִגִיעַ לְוִשֵׁט אוֹ לְקַנָּה חוֹתֵף סִימָן אֶחָד אוֹ רַבּוֹ וְרַב בְּשָׂר עָמוּ. וּפְרֵשׁ רַשִׁי שְׂדֵרָה, חוּט הַשְּׂדֵרָה. מְפָרֵק, עֶצֶם הַצָּנָאָר. בְּלֹא רַב בְּשָׂר הַמְּקַפֵּת, דְּאִי לֹא הָיָה נִבְלָה. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: {יא} וְלִפְנֵי לֵה בְּגִמְרָא מְקָרָא: {יב} לְשׁוֹן רַשִׁי, הַזָּאָה אוֹחִז בְּגוּף הָעוֹף וּמַעְלָה וּמוֹרִיד בְּכַח וְהִדָּם נִתְּזוּ מֵעֶצְמוֹ: {יג} וּבְמִנְחוֹת פִּרְשׁ רַשִׁי, מְצוּי, סוּחֵט בֵּין אֶצְבָּעוֹתָיו וְנִצּוֹק הִדָּם הוֹלֵךְ לְמִרְחוֹק: {יד} לֹא יִדְעֵנָּה לְמֵאִי אֶצְטְרִיד לְהֵאִי, דְּקָרָא גוֹפִיָּה הָא קְאָמֵר יִמָּצָה אֶל יִסוּד הַמְּזִבַּח. אֲבָל בְּגִמְרָא מִיְתִי הַבְּרִיתָא עַל הַהִזָּאָה שֶׁתְּהֵא לְמַטָּה וְלֹא לְמַעְלָה. וְכֵן כְּתִב הַר"ב בְּעֶצְמוֹ רִישׁ קִנִּים. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם חטאת העוף כיצד היתה נעשית היה מולק כו': אמר רחמנא בחטאת העוף והזה מדם החטאת על קיר המזבח והנשאר בדם ימצא אל יסוד המזבח ואמר קיר שהשירים שלו מתמצין ליסוד ואיזה זה קיר התחתון ר"ל החצי התחתון מגבהו של מזבח מתחת החוט עד שימצא הנותר בדם אל יסוד המזבח ומפני זה היתה חטאת העוף למטה: וסדר מליקת חטאת העוף הוא שיאחוז שתי רגליו בשתי אצבעותיו מידו השמאלית והכנפים בין שתי האצבעות האחרות והעוף על גב ידו לא שיהיה בפנים על הכף ומושך צוארו על הבהן כשיעור רוחב שתי אצבעות ומולק ממול העורף וזו היא מן העבודות הקשות שבמקדש: (רמב"ם)

עולת העוף פיצד היתה נעשית. עלה בכבש
ופנה לסובב, בא לו לקרן דרומית מזרחית,
היה מולק את ראשה ממוול ערפה ומבדיל,
וממצה {יט} את דמה על קיר המזבח. נטל את
הראש, והקיף בית מליקתו למזבח, וספגו
במלח {כא}, וזרקו על גבי האשים, בא לו לגוף
והסיר את המראה ואת הנוצה ואת בני מעים
היוצאים עמה, והשליכן לבית הדשן. שסע
ולא הבדיל. ואם הבדיל, כשר. וספגו במלח,
וזרקו על גבי האשים:

ר"ע מברטנורה **עלה בכבש**. לפי שעולת העוף נעשית למעלה, דלא כתיב
בעולת העוף יסוד, אלא בחטאת העוף בלבד {טו}. ובבהמה אפכא,
דחטאת בהמה נעשית למעלה דכתיב בה קרנות המזבח, ועולת בהמה
למטה דכתיב (שם ד) אל יסוד מזבח העולה, תלה היסוד בעולה: **בא לו**
לקרן דרומית מזרחית. לפי שהיא קרובה לבית הדשן ששם משליך
המראה והנוצה: **ממוול ערפה**. מוול הרואה את ערפה. והוא אחרי
הצואר {זט}. ואף על פי שלא נאמר בעולה מוול ערף, למדנו בה מוול ערף
מחטאת {יז}: **ומבדיל**. חותך שני סימנים. דמדכתיב בחטאת העוף ולא
יבדיל, למדנו שבעולת העוף מבדיל {יח}: **והקיף בית מליקתו למזבח**.
מקרב {כ} ודוחק בית המליקה בקיר המזבח כדי שיתמצה הדם: **וספגו**
במלח. לשון שאיבה ולקיתה, כמו סופג את הארבעים. אף כאן נותן
עליו מלח כדי שיהא ראש מושך ומקבל המלח. פרוש אחר, ספגו
בגימ"ל כמו סופקו בקו"ף, לשון ויספוק את כפיו (במדבר כד): **מראה**.
זפק: **נוצה**. קוּדְר בו כמין ארבה ונוטל כל העור והנוצה שפנגד הזפק
עם הזפק ומשליך: **שסע**. את העוף בין אגפים ולא היה מבדיל: (ר"ע
מברטנורה).

עיקר תוי"ט {טו} ולא סגי לן בהכי, דהא גזרה שנה אית לן למוול ערף, דגילף
נמי ליסוד. אלא כדאיתא בבביתא, דכתיב ומלק והקטיר, מה הקטרה
בראש המזבח, אף מליקה בראש המזבח. ועוד נאמר והקטיר ונמצה דמו,
וכי תעלה על דעתך לאחר שהקטיר חוזר וממצה, אלא לומר לך מה הקטרה
בראש המזבח אף מצוי בראש המזבח: {זט} וזה לשון רש"י, ערפה, גבה
ראשה. מוול ערפה, למטה לצד האגפים מוול הרואה את הערף. עד כאן.
וצריך עיון, דהוה ליה לפרש במשנה הקודמת: {יז} בגזרה שנה ומלק ומלק.
וכתבו התוספות, דליכא למילף מליקה דחטאת דתהא גם כן בראש המזבח,

דְּכִיּוֹן דְּמִלִּיקָה דְּעוּלָה לֹא יִלְפִינָן אֶלָּא בְּהַקְשׁ אֵינוֹ חוֹזֵר וּמְלַמֵּד בְּגִזְרָה שְׁוֵה :
{יח} הַרְמַב"ם. וְלֹא סָגִי לָן כּו'. וְנִילֵף נִמִּי בְּגִזְרָה שְׁוֵה לְלֹא יִבְדִּיל. אֶלָּא
כְּדֹאִיתָא בְּבִרְיָתָא דְּתַלְמוּד לּוּמַר וּמְלַק וְהַקְטִיר, מֵהַ הַקְטִירָה הָרֵאשׁ לְעַצְמוֹ
וְהַגּוֹף לְעַצְמוֹ, אִף מְלִיקָה כּו'. וּמִנֵּין שְׁהַקְטִירַת הָרֵאשׁ לְעַצְמוֹ וְהַגּוֹף כּו',
שְׁנֵיאִמַר וְהַקְטִיר אוֹתוֹ, הֵרִי הַקְטִירַת הַגּוֹף אֲמוּרָה, הָא מָה אֲנִי מְקַיֵּם
וְהַקְטִיר הַמְזַבַּח כּו', בְּהַקְטִירַת הָרֵאשׁ הַכְּתוּב מְדַבֵּר : {יט} וּמְמַצָּה. דְּלֹא כְּתִיב
אֶלָּא מְצוִי בְּלֶבֶד : {כ} מְלִשׁוֹן אֵין מְקִיפִים שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת : {כא} בְּמַלְחָה. כְּדִכְתִּיב
וְכָל קָרְבָן מִנְחָתְךָ בְּמַלְחָה תִּמְלַח. רִשְׁי"י : (עִיקָר תּוֹי"ט).

רמב"ם עולת העוף כיצד היתה נעשית היה עולה לכבש כו' : עולת העוף לא
יאר בה הכתוב ממול עורף אבל למדנו מליקת העולה ממליקת החטאת ולא
נאמר בעולת העוף ימצה אל יסוד אבל נאמר ונמצה דמו על קיר המזבח
ולא זכר יסוד על כן יהיה הדם עולת העוף למעלה ודע שעולת בהמה דמה
למטה וחטאת בהמה למעלה לפי שנאמר בה על קרנות המזבח כמו שבארנו
וזה על ארבע קרנות כמו שזכרנו וכל זמן שתהיה חטאת בהמה למעלה
תהיה עולת בהמה למטה בהפך מקום ולמדנו זה מעולת העוף וחטאת העוף
לפי שהעולה מיוחסת ליסוד ר"ל מה שנאמר יסוד מזבח העולה כמו שזכרנו
והיסוד בתחתית המזבח כמו שיתבאר וממה שאמר הכתוב בחטאת העוף
לא יבדיל ידענו שעולת העוף יבדיל רוצה לומר שחוטף הראש ומבדילו
בשעת מליקה : ופירוש ספגו במלח שיפרוש עליו המלח בידו כמו שמיבש
שום דבר בידו כספוג היים שמנגבין בו : ומוראה הוא הזפק שבו המאכל
והוא בעוף כנגד האצטומכא באדם ונוצתה היא הנוצה שעליה והוא חותך
אותה עם העור ונוצה שעליה והוא דבר תורה : (רמב"ם)

פרק ו - משנה ו

לֹא הִסִיר לֹא אֶת הַמְרָאָה וְלֹא אֶת הַנוּצָה וְלֹא
אֶת בְּנֵי מַעֲיָם הַיּוֹצְאִין עִמָּהּ וְלֹא סִפְּגוּ בְּמַלְחָה,
כָּל שֶׁשָּׁנָה בָּהּ מֵאַחַר שֶׁמְצָה אֶת דָּמָהּ, כְּשֶׁרָה.
הַבְּדִיל בְּחֻטָּאת וְלֹא הַבְּדִיל בְּעוּלָה, פָּסֹל. מְצָה

דַם הָרֹאשׁ וְלֹא מִצָּה דַם הַגּוֹף, פְּסוּלָה. מִצָּה דַם הַגּוֹף וְלֹא מִצָּה דַם הָרֹאשׁ, כְּשֵׁרָה :

ר"ע מברטנורה **הבדיל בחטאת**. שְׁמֶלֶק שְׁנֵי סִימָנִים בַּחֲטָאת : אוֹ לֹא
הבדיל בעולה. שְׁמֶלֶק בָּהּ סִימָן אֶחָד : פְּסוּל. דָּכָל שְׁנוֵי שֶׁהוּא לִפְנֵי
עֲבוֹדַת הַדָּם פְּסוּל : וְלֹא מִצָּה דַם הַגּוֹף פְּסוּלָה. דְּעַקֵּר דָּמִים בַּגּוֹף הוּא
דְּשִׁכְיָחִי **[כב]** : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[כב]** שְׁעַקֵּר הַדָּם הַכָּבֵד וְהַלֵּב וְהַגִּידִים הַיּוֹצְאִים מִשְׁנִיָּהִם.
הַרְמַב"ם. וְתָנוּ רַבָּנָן עוֹלָה אֵף עַל פִּי שְׁמִצָּה דַם הַגּוֹף וְלֹא מִצָּה דַם הָרֹאשׁ.
יְכוּל מִצָּה דַם הָרֹאשׁ וְלֹא דַם הַגּוֹף, תִּלְמוּד לומר היא : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם לֹא הִסִיר לֹא אֶת הַמּוֹרָאָה וְלֹא אֶת הַנוּצָה כּו' : כִּבְר נּוֹדַע שְׂרׁוּב הַדָּם
הוּא בְּכֹל הַגּוֹף לֹא בְּרֹאשׁ שְׁעִיקֵר הַדָּם הַכָּבֵד וְהַלֵּב וְהַגִּידִים הַיּוֹצְאִין מִשְׁנִיָּהֵן
וְהוּא מֵה שְׁאֵמֵר הַדָּמִים בַּגּוֹף שְׁכִיחִי לִפְיֶכֶךְ סִמְךָ עַל דַם הַגּוֹף וְרֹאוּי שְׁתַּדַּע
כִּי חֲטָאת הָעוֹף צָרִיךְ לְחַתּוֹךְ רוֹב סִימָן אֶחָד לֹא פָחוֹת מִזֶּה וּבַעוֹלָה רוֹב שְׁנַיִם
לֹא פָחוֹת וְדַבֵּר תּוֹרָה שֶׁהַחִיתוּךְ מִמּוֹל הָעוֹרֵף כִּמוֹ שֶׁנִּבְאָר בְּתַחֲלַת מִסַּכַּת
חוֹלִין : (רמב"ם)

פֶּרֶק ו - מִשְׁנָה ז

חֲטָאת הָעוֹף שְׁמֶלֶקָה שְׁלֹא לְשִׁמָּה, מִצָּה דָּמָה
שְׁלֹא לְשִׁמָּה, אוֹ לְשִׁמָּה וְשְׁלֹא לְשִׁמָּה, אוֹ שְׁלֹא
לְשִׁמָּה וְלְשִׁמָּה, פְּסוּלָה. עוֹלַת הָעוֹף, כְּשֵׁרָה,
וּבְלִבָּד שְׁלֹא עָלְתָה לְבַעָלִים. אֶחָד חֲטָאת הָעוֹף
וְאֶחָד עוֹלַת הָעוֹף שְׁמֶלֶקוֹ וְשְׁמִצָּה דָּמָן לְאָכֹל
דָּבָר שֶׁדִּרְכוֹ לְאָכֹל, לְהַקְטִיר דָּבָר שֶׁדִּרְכוֹ
לְהַקְטִיר, חוּץ לְמִקּוֹמוֹ, פְּסוּל, וְאִין בּוֹ כֶּרֶת.
חוּץ לְזִמְנוֹ, פְּגוּל, וְחִיבִין עָלָיו כֶּרֶת, וּבְלִבָּד

שִׁיקָרֵב הַמִּתִּיר כְּמִצּוֹתָיו. כִּי־צַד **כג** קָרֵב הַמִּתִּיר
כְּמִצּוֹתָיו. מֶלֶק בְּשִׁתִּיקָה וּמִצָּה הַדָּם חוּץ
לְזִמְנוֹ, אוֹ שֶׁמֶלֶק חוּץ לְזִמְנוֹ וּמִצָּה הַדָּם
בְּשִׁתִּיקָה, אוֹ שֶׁמֶלֶק וּמִצָּה הַדָּם חוּץ לְזִמְנוֹ, זֶה
הוּא שֶׁקָרֵב הַמִּתִּיר כְּמִצּוֹתָיו. כִּי־צַד לֹא קָרֵב
הַמִּתִּיר כְּמִצּוֹתָיו. מֶלֶק חוּץ לְמְקוֹמוֹ וּמִצָּה
הַדָּם חוּץ לְזִמְנוֹ, אוֹ שֶׁמֶלֶק חוּץ לְזִמְנוֹ וּמִצָּה
הַדָּם חוּץ לְמְקוֹמוֹ, אוֹ שֶׁמֶלֶק וּמִצָּה הַדָּם חוּץ
לְמְקוֹמוֹ, חֲטֹאת הָעוֹף שֶׁמִּלְקָה שְׁלֹא לְשִׁמָּה
וּמִצָּה דָמָה חוּץ לְזִמְנָהּ, אוֹ שֶׁמִּלְקָה חוּץ
לְזִמְנָהּ וּמִצָּה דָמָה שְׁלֹא לְשִׁמָּה, אוֹ שֶׁמִּלְקָה
וּמִצָּה דָמָה שְׁלֹא לְשִׁמָּה, זֶה הוּא שְׁלֹא קָרֵב
הַמִּתִּיר כְּמִצּוֹתָיו. לֶאֱכֹל כִּזְיֹת בַּחוּץ וְכִזְיֹת
לְמַחֲרָה, כִּזְיֹת לְמַחֲרָה וְכִזְיֹת בַּחוּץ, כִּחְצֵי זֵית
בַּחוּץ וְכִחְצֵי זֵית לְמַחֲרָה, כִּחְצֵי זֵית לְמַחֲרָה
וְכִחְצֵי זֵית בַּחוּץ, פָּסוּל, וְאִין בּוֹ כָּרֵת. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, זֶה הַכֹּלֵל, אִם מִחֲשֻׁבֵּת הַזֵּמָן קִדְמָה
לְמִחֲשֻׁבֵּת הַמְּקוֹם, פְּגוּל, וְחִיבִין עָלָיו כָּרֵת.
וְאִם מִחֲשֻׁבֵּת הַמְּקוֹם קִדְמָה לְמִחֲשֻׁבֵּת הַזֵּמָן,
פָּסוּל, וְאִין בּוֹ כָּרֵת. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים, זֶה וְזֶה
פָּסוּל, וְאִין בּוֹ כָּרֵת. לֶאֱכֹל כִּחְצֵי זֵית וְלֶהֱקַטִּיר
כִּחְצֵי זֵית, כָּשֵׁר, שְׂאִין אֲכִילָה וְהַקְטָרָה
מִצְטָרְפִין :

ר"ע מברטנורה חֲטֹאת הָעוֹף שֶׁמִּלְקָה שְׁלֹא לְשִׁמָּה. מְלִיקָה בְּעוֹף בְּמְקוֹם
שְׁחִיטָה בְּבִהֶמָה. וּמִצּוֹי בְּעוֹף בְּמְקוֹם זְרִיקַת הַדָּם בְּבִהֶמָה. וְהַמִּחְשָׁבָה
הַפּוֹסְלֵת בְּשְׁחִיטָה וְזְרִיקַת דָּם בְּבִהֶמָה, פּוֹסְלֵת בְּמִלְיקָה וּבְמִצּוֹי הַדָּם
בְּעוֹף. אֲבָל קִבְלָה וְהַלּוּד אֵין בְּעוֹף: **עולת העוף פְּשִׁיָּה**. כְּדַתְנֵן בְּרִישׁ פָּרָק
קָמָא גַּבֵּי בִּהֶמָה, כָּל הַזְּבָחִים שֶׁנִּזְבְּחוּ שְׁלֹא לְשִׁמּוֹן כְּשָׂרִים אֲלֵא שְׁלֹא עָלוּ

לְבַעֲלִים לְשֵׁם חוֹבָה, חוּץ מִן הַפֶּסַח וּמִן הַחֲטָאֵת: **לֹאֲכַל דָּבָר שֶׁדָּרְכוֹ לֹאֲכַל.** חֲטָאֵת הָעוֹף: **לְהַקְטִיר דָּבָר שֶׁדָּרְכוֹ לְהַקְטִיר.** עוֹלֵת הָעוֹף: **שֶׁלֹּא לְשָׂמָה.** אֵין מוֹצִיא עוֹלָה מִיַּדִּי פְּגוּל, לְפִי שֶׁהִיא כְּשֶׁרָה שֶׁלֹּא לְשָׂמָה. וְכִלָּה מִתְּנִיתִין מִפְּרִשֶׁת לְעֵיל פָּרֶק ב': (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [כג] פיצד. כָּל הַנֶּזֶק מִשְׁנִיּוֹת דְּהֶכָּא וּדְפָרֶק ב' דְּמַכִּילְתִּין וּדְפָרֶק קָמָא דְּמִנְחוֹת, צָרִיכִי לְדַקְדֵּק אִמְאִי צָרִיכִי לְכַלְהוּ. תוספות: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם חטאת העוף שמלקה שלא לשמה מיצה דמה כו': המליקה בעוף היא כמו השחיטה בבהמה והמיצוי כמו הזריקה ואין בעוף לא קבלה ולא הילוך ובאלו שתי העבודות בלבד תפסול בו המחשבה ר"ל מליקה ומיצוי כמו שיפסל הזבח בד' דברים וזה הענין כלו מבואר כפי העיקרים שבארנו בפרק ראשון ושני וכשתבין מה שפירשנו בסוף הפ' השני יתבאר לך הכל לפי שהן אותן המשניות בעצמן וכפל אותן בכאן פעם שנית בקרבן העוף להשוות אותו לקרבן בהמה בדיני המחשבה ואין הלכה כר' יהודה: (רמב"ם)

פרק ז

פרק ז - משנה א

חֲטָאֵת הָעוֹף שֶׁעָשְׂאָהּ לְמָטָה, כְּמַעֲשֵׂה חֲטָאֵת לְשֵׁם חֲטָאֵת, כְּשֶׁרָה. כְּמַעֲשֵׂה חֲטָאֵת לְשֵׁם עוֹלָה, כְּמַעֲשֵׂה עוֹלָה לְשֵׁם חֲטָאֵת, כְּמַעֲשֵׂה

עוֹלָה לְשֵׁם עוֹלָה, פְּסוּלָה {ב}. עֲשָׂאָה לְמַעַלָּה כְּמַעֲשֵׂה כָּלֶם, פְּסוּלָה :

ר"ע מברטנורה חטאת העוף שְׁעֲשָׂאָה לְמַטָּה. מחוט הסקרא, כְּהִלְכָתָהּ שֶׁהִיא נַעֲשִׂית לְמַטָּה, כְּדֹאֲמָרוֹ בְּפֶרֶק יוֹד דְּלַעִיל : כְּמַעֲשֵׂה חֲטָאת. בְּהִזָּאָה וּמִצּוֹי : לְשֵׁם חֲטָאת. אֵף עַל פִּי שֶׁשָּׁנָה בְּסֹדֶר מְלִיקָה, כְּגוֹן שֶׁמֶלֶק וְהַבְּדִיל, וּבְחֲטָאת נֶאֱמָר וְלֹא יִבְדִּיל {א} : כְּשֶׁרָה. הוֹאִיל וְנַעֲשִׂית לְמַטָּה וּבְשֶׁאֵר עֲבוּדוֹת כְּהִלְכָתָהּ : כְּמַעֲשֵׂה חֲטָאת לְשֵׁם עוֹלָה וְכוּ' פְּסוּלָה. דְּחֲטָאת שְׁלֹא לְשִׁמָּה פְּסוּלָה : כְּמַעֲשֵׂה כָּלֶם. כְּלוֹמַר כְּמַעֲשֵׂה אֶחָד מִכָּלֶם {ג} הָאֲמוּרִים כָּאן, וְאֶפְלוּ כְּמַעֲשֵׂה חֲטָאת לְשֵׁם חֲטָאת, הוֹאִיל וְעֲשָׂאָה לְמַעַלָּה פְּסוּלָה {ד} : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {א} וְכֵן פֶּרֶשׁ הַרְמַב"ם. וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּמִתְנִיתִין רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא שְׁאֲמַר שְׁמַעְתִּי שְׁמִבְדִּילִין בְּחֲטָאת הָעוֹף. וּמֵאִי לֹא יִבְדִּיל, מִפְּרֶשׁ בְּגִמְרָא אֵין צָרִיךְ לְהַבְדִּיל כּוּ'. וְעַן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב שֶׁהָאֲרִיךְ וּמְסִיק לֹא יִדְעֵנָא מֵאִי דוֹחֲקִיה לְאוֹקְמָא כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן וְדֹלָא כִּסְתָמָא דְּמִשְׁנָה ו' פֶּרֶק ו', וּמַעוֹלָם לֹא אִתְמַר הָכִי בְּגִמְרָא, וְלֹא סִלְקָא דְּעֵתָא הָכִי אֶלָּא אֶמְצָעִיתָא וְלֹאֹקְמָא אֵף כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. וְאִם תֵּאֲמַר כְּמַעֲשֵׂה חֲטָאת כּוּ' כְּשֶׁרָה פְּשִׁיטָא, כְּבָר הִרְגִּישׁוּ הַתּוֹסְפוֹת בְּזָה וְכָתְבוּ כְּשֶׁרָה, זֶה הִיא מִצְוֹתָהּ, וְאִגַּב אַחֲרֵינָא נְקֻטִיָּה : {ב} פְּסוּלָה. הַשְּׁתָּא בְּחֻדָּא כְּעוֹלָה פְּסוּלָה, בְּתַרְתִּי מְבַעֲרָא. אֶלָּא אִגַּב אַחֲרֵינָא נְקֻטִיָּה : {ג} הֵךְ סִיפָא לִיכָא לְאוֹקְמָא דְּשִׁנִּי בְּמְלִיקָה וְעֲשָׂאָה לְמַעַלָּה, דְּהִתְנִן בְּמִשְׁנָה ב' בְּכָל מְקוֹם הִיתָה כְּשֶׁרָה לְמְלִיקָתָהּ. אֶלָּא דְּשִׁנִּי בְּהִזָּיָה. עַן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : {ד} הִינוּ בְּאֶכִּילָהּ. אֲבָל בְּעֵלִים נִתְכַפְּרוּ. כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ דָּם לְמִזְבֵּחַ נִתְכַפְּרוּ הַבְּעֵלִים. תּוֹסְפוֹת : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם חטאת העוף שעשאה למטון כמעשה חטאת כו' : כבר נתבאר לך בפרק שלפני זה שחטאת העוף למטה ועולת העוף למעלה ונתבאר לך ג"כ הפרש שיש בין מליקת חטאת ומליקת עולה ומעשה חטאת היאך הוא ומעשה עולה היאך הוא : ומה שאמר בתחלה כמעשה חטאת לשם חטאת כשרה ר"ל אפילו שינה בסדר מליקתה ושאר ההלכה מבואר : (רמב"ם)

עולת העוף שְׁעֵשָׂא לְמַעַלָּה, כְּמַעֲשֵׂה עוֹלָה לְשֵׁם עוֹלָה, כְּשִׂרָה, כְּמַעֲשֵׂה עוֹלָה לְשֵׁם חֲטָאת, כְּשִׂרָה, וּבְלִבָּד שְׁלֹא עָלְתָה לְבַעֲלִים. כְּמַעֲשֵׂה חֲטָאת לְשֵׁם עוֹלָה, כְּמַעֲשֵׂה חֲטָאת לְשֵׁם חֲטָאת, פְּסוּלָה. עֲשָׂא לְמַטָּה כְּמַעֲשֵׂה כָּלֹן, פְּסוּלָה {ו} :

ר"ע מברטנורה עולת העוף שְׁעֵשָׂא לְמַעַלָּה. כְּהַלְכָתָה שְׁהִיא נַעֲשִׂית לְמַעַלָּה: כְּמַעֲשֵׂה עוֹלָה לְשֵׁם עוֹלָה. אף על פי שְׁשָׁנָה בְּמַלְיקָתָה שְׁלֹא הִבְדִּיל, וּמִן הַדִּין הָיָה לוֹ לְהַבְדִּיל, אֲפֹלוּ הִכִּי כְּשִׂרָה {ה}: כְּמַעֲשֵׂה עוֹלָה לְשֵׁם חֲטָאת כְּשִׂרָה. דְּכָל הַזְּבָחִים שְׁנִזְבְּחוּ שְׁלֹא לְשִׁמֹן כְּשִׂרִים אֲלָא שְׁלֹא עָלוּ לְבַעֲלִים לְשֵׁם חוֹבָה, חוּץ מִן הַפֶּסַח וּמִן הַחֲטָאת: עֲשָׂא לְמַטָּה כְּמַעֲשֵׂה כָּלֹן. כְּמַעֲשֵׂה אֶחָד מִכָּלֹן, וְאֲפֹלוּ כְּמַעֲשֵׂה עוֹלָה לְשֵׁם עוֹלָה: פְּסוּלָה. הוֹאִיל וְעֲשָׂא לְמַטָּה פְּסוּלָה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ה} הִינּוּ נְמִי אֲלִיבָא דְרַבִּי אֲלֶעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּלֹא כְּסוּגִית הַגְּמָרָא. עֵינֵן תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: {ו} פְּסוּלָה. וְאֲפֹלוּ מְלִיקָה בְּלִבָּד שְׁעֵשָׂא לְמַטָּה, נִרְאָה דְּפְסוּלָה. דְּהָא יִלְפִינֵן לָהּ מְקָרָא דְּמְלִיקָת עוֹלָה דְּוָקָא בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ. וְעֵינֵן תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם עולת העוף שעשאה למעלן כמעשה עולה כו': מה שאמר ג"כ כמעשה עולה לשם עולה כשרה ואפי' שינה בסדר מליקתה וכבר זכרנו לך שכל הזבחים שנשחטו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשום חובה חוץ מן הפסח ומן החטאת ולפיכך (מפני) שעשה העולה לשם חטאת כשרה אבל אם עשה אותה כמעשה חטאת או במקום חטאת ר"ל למטן אינה עולה אבל תהיה אז חטאת פסולה ר"ל שהיא כמו חטאת שאירע בה פסול במעשה או במחשבה שהיא פסולה בלי ספק כמו שזכרנו לפי שאינם פסול העולה הזאת במחשבה עד שנא' כשרה ולא עלתה לבעלים אבל פסלה במעשה: (רמב"ם)

וְכֵלָן אֵינָן מְטַמְּאוֹת בְּבֵית הַבְּלִיעָה, וּמוֹעֲלִין {ז} בְּהֶן, חוּץ מִחֻטָּאת הָעוֹף שֶׁעָשְׂאָה לְמִטָּה {ח}, כִּמְעֵשָׂה חֻטָּאת לְשֵׁם חֻטָּאת:

ר"ע מברטנורה וְכֵלָן אֵינָן מְטַמְּאוֹת בְּבֵית הַבְּלִיעָה. אָף עַל פִּי שְׁנַפְסָלוֹ, מְלִיקְתָּן מְטַהְרֶת מִיְדֵי נְבֵלָה, וְאִין מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה כְּדִין נְבֵלַת עוֹף טְהוֹר שֶׁהָאוֹכְלָה אָף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָגַע בָּהּ כְּגוֹן שֶׁתְּחַבֵּה לּוֹ חֲבָרוֹ בְּבֵית הַבְּלִיעָה נְטֻמָּא טְמֵאָה חֲמוּרָה לְטֻמְאָה בְּגָדִים שֶׁעָלָיו, אֲבָל אֵלּוּ אָף עַל פִּי שֶׁאִין מְלִיקְתָּן מְתִירְתָּן בְּאֹכִילָה מִפְּנֵי הַפְּסוּל שֶׁאַרְעָ בְּהֶן, מִכָּל מְקוֹם מְטַהְרֶת וּמוֹצִיאֶתָּן מִיְדֵי נְבֵלָה: **וּמוֹעֲלִין בְּהֶן.** הַנְּהַנָּה מֵהֶן בְּשׂוּה פְּרוּטָה מְבִיא קָרְבַּן מְעִילָה כְּדִין כָּל נְהַנָּה מִן הַהֶקְדָּשׁ. וְאַפְלוּ חֻטָּאת, הוֹאִיל וְנִפְסְלָה וְלֹא הָיָה בָּהּ שְׁעַת הַתֵּר לַכֹּהֲנִים, לֹא יֵצְאָה מִיְדֵי מְעִילָה: **חוּץ מִחֻטָּאת הָעוֹף שֶׁעָשְׂאָה לְמִטָּה כִּמְעֵשָׂה חֻטָּאת לְשֵׁם חֻטָּאת.** דְּכַשְׁרָה הִיא וַיֵּשׁ בָּהּ שְׁעַת הַתֵּר לַכֹּהֲנִים, וְשׁוּב אִין בָּהּ מְעִילָה אֲפְלוּ לְזָר: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ז} **וּמוֹעֲלִין.** לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּבִסְמוּדָּ דְּאִין מוֹעֲלִין, הֵתָם בִּין מְלִיקָה בִּין הִזְיָה כִּמְעֵשָׂה חֻטָּאת. אֲבָל הֵכָא הָאִי עָשְׂאָה לְמִטָּה [דְּמִשְׁנָה ב'] דְּעֵלָה נְמִי קָאִי הָאִי וְכֵלָן כּוּי אֵינִי דְלֹא שִׁנָּה בְּמְלִיקָה אֶלָּא בְּהִזְיָה. [כְּלוּמַר שֶׁלֹּא מִצָּה כָּלֵל וּכְמֵן דְּאִמַר דְּלֹא מְעַבְבַּ בְּחֻטָּאת. תוֹסֵפוֹת.] וְרִישָׁא וְסִיפָא בְּמְלִיקָה, וּמְצִיעֶתָּא בְּהִזְיָה. גְּמָרָא: **{ח} לְמִטָּה.** אָף עַל פִּי שֶׁשִּׁנָּה בְּמְלִיקָה שֶׁלֹּא מְלָקָה כּוּי. שְׂאוֹתוֹ סֹדֵר אֵינּוּ אֶלָּא לְמִצְוָה, וְאִם שִׁנָּה לֹא הִפְסִיד כְּלוּם. הֶרְמִבִּי"ם. וְעִין מַה שֶּׁפְּתַבְּתִי לְעֵיל אוֹת אִי, עַל כְּרַחֵף דְּלֹא שִׁנָּה בְּמְלִיקָה, דְּאִם לֹא כֵן פְּסוּלָה. וְלֹא קִשְׂיָא לְמֵאִי תֵּנוּ חוּץ כּוּי, דְּפִשְׁיֻטָּא דְּאִין מוֹעֲלִין, דְּכִיּוֹן דְּוְכֵלָן אֲלַעִיל מְהֵדֵר, אֲצִטְרִיד לְאַפּוֹקִי וּלְמַתְנִי חוּץ, הוֹאִיל וּלְעֵיל מִתְּנָא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם וְכֵלָן אֵינָן מְטַמְּאוֹת בְּבֵית הַבְּלִיעָה וּמוֹעֲלִין בְּהֶן כּוּי: מִן הַעִיקָרִים שְׁבִידֵינוּ שֶׁנִּבְלַת הָעוֹף טְהוֹר אֵינָה מְטַמְּאָה לֹא בְּמַגַּע וְלֹא בְּמִשָּׁא לֹא אָדָם וְלֹא בְּגָדִים אֲבָל הִיא מְטַמְּאָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה בְּלִבְד ר"ל מִי שֶׁאֲכַל מִמֶּנָּה כְּזֵית כֶּשֶׁהֲגִיעַ לְבֵית הַבְּלִיעָה יִטְמָא וְיִהְיֶה טְמֵא וְאִם נָגַע בְּבָגָדִים מְטַמְּאִין וְזֶה עֵינִין מְטַמְּא בְּגָדִים כְּמוֹ נוֹשֵׂא הַנְּבֵלָה וְאֵלּוּ בְּכֹל אַבּוֹת הַטּוֹמְאוֹת הַמְּקוּבְּלוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּבְאָר בְּתַחֲלַת כְּלִים וְעוֹד יִתְבָּאָר עִיקַר כָּל זֶה וְהֶרְמַז שֶׁנִּבְאָר עַל זֶה בְּתוֹרָה בְּתַחֲלַת מִסַּכַּת טְהוֹרוֹת וְשִׁמּוֹר הַעִיקָר הַזֶּה: וְיִדּוּעַ שֶׁאִם יִפְסַד זֹבַח הַחֹלִין בְּשׁוּם עֵינִין מֵהַעֲנִינִין הַמְּפַסְיִדִין הַזֹּבַח יִהְיֶה הַזֹּבַח נְבֵלָה וְכֵן אִם הִפְסִיד הַמְּלִיקָה כְּגוֹן שֶׁמֶלֶק בְּסַכִּין וְהַדּוּמָה לּוֹ כִּפִּי מַה שֶׁיִּתְבָּאָר בְּתַחֲלַת חוּלִין שֶׁזֶה נְבֵלָה אֲבָל אִם מֶלֶק מְלִיקָה כֶּשֶׁרָה אִזּוֹ תִּהְיֶה כְּמוֹ הַזֹּבַח הַכֶּשֶׁר בְּחוּלִין שֶׁהִתִּיר רַחֲמָנָא אֲכִילְתּוֹ לַכֹּהֵן ר"ל חֻטָּאת הָעוֹף לְפִיכַךְ אָמַר בְּכַאן שֶׁאֵלּוּ הַשִּׁינוּיִן כָּלן שֶׁזְכַּרְנוּ לָךְ בְּחֻטָּאת הָעוֹף אִם מְלָקָה שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה אוֹ שִׁינָה

מקומה אע"פ שהוא פוסל אותה לא הוציאה מכלל הטהרה שתהא כמו נבלת העוף ותטמא כזית בבית הבליעה ויהיה האוכל ממנה מטמא בגדים רק היא טהורה ואין מותר לאכלה מפני ההפסד שאירע בה והאוכל ממנה שוה פרוטה חייב מעילה כמו שחייב כל הנהנה מן ההקדש לפי שהיא קדש ואין ראוי לאכילה זולתי חטאת העוף שעשאה למטן כמעשה החטאת לשם חטאת שהיא כשרה ומותר באכילה אע"פ ששינה במליקתה ולא מלקה כמו שאמרנו בסדר מליקת חטאת של עוף בפרק שלפני זה לפי שאותו הסדר למצוה ואם שינה לא הפסיד כלום: (רמב"ם)

פרק ז - משנה ד

עולת העוף שְׁעֲשָׂאָה לְמִטָּה, כְּמַעֲשֵׂה חֲטָאת לְשֵׁם חֲטָאת, רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר, מוֹעֲלִין בָּהּ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, אֵין מוֹעֲלִין בָּהּ. אָמַר רַבִּי אֶלְיעֶזֶר, מָה אִם חֲטָאת, שְׂאִין מוֹעֲלִין בָּהּ לְשִׁמָּה, כְּשִׁשְׁנָה אֶת שְׁמָהּ, מוֹעֲלִין בָּהּ, עוֹלָה, שְׂמוֹעֲלִין בָּהּ לְשִׁמָּה, כְּשִׁשְׁנָה אֶת שְׁמָהּ, אֵינוֹ דִּין שְׂיִמְעֵלוּ בָּהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּחֲטָאת שְׁשִׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְשֵׁם עוֹלָה שְׂכֹן שְׁנָה אֶת שְׁמָהּ לְדָבָר שְׂיֵשׁ בּוֹ מְעִילָה, תֹּאמַר בְּעוֹלָה שְׁשִׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְשֵׁם חֲטָאת, שְׂכֹן שְׁנָה אֶת שְׁמָהּ לְדָבָר שְׂאִין בּוֹ מְעִילָה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְיעֶזֶר, וְהָרִי קִדְּשֵׁי קִדְּשֵׁים שְׂשַׁחֲטוּן בְּדָרוֹם וְשַׁחֲטוּן לְשֵׁם קִדְּשֵׁים קִלִּים יוֹכִיחוּ, שְׂכֹן שְׁנָה אֶת שְׁמֹן לְדָבָר שְׂאִין בּוֹ

מְעִילָה, וּמוֹעֲלִין בָּהּ, אַף אֶתְּהָ אֶל תִּתְּמָה עַל
הָעוֹלָה, שְׂאֵף עַל פִּי שְׂשֹׁנָה אֶת שְׁמָה לְדָבָר
שְׂאִין בּוֹ מְעִילָה, שְׂיִמְעֵלוּ בָּהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ, לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּקִדְשֵׁי קִדְשִׁים,
שְׂשַׁחֲטוּן בְּדָרוֹם וּשְׁחָטוּן לְשֵׁם קִדְשִׁים קָלִים,
שְׂכֹן שְׁנָה אֶת שְׁמֹן בְּדָבָר שְׂיֵשׁ בּוֹ אֲסוּר וְהִתֵּר,
תֹּאמַר בְּעוֹלָה שְׂשֹׁנָה אֶת שְׁמָה בְּדָבָר שְׂכָלוֹ
הִתֵּר:

ר"ע מברטנורה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מוֹעֲלִים בָּהּ. דְּהָא עוֹלָה הִיא וּמִי
הוֹצִיָּאָה מִמְעִילָתָהּ, וְהִלָּא שְׁעַת הִתֵּר לִכְהֻנִּים לֹא הָיָה לָהּ: רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
אוֹמֵר אֵין מוֹעֲלִים בָּהּ. דְּכִיּוֹן דְּשְׁנָה שְׁמָה וּמַעֲשִׂיָּהּ וּמְקוֹמָהּ לְשֵׁם חֲטָאת,
נַעֲשִׂית חֲטָאת **[ט]**: וּמָה חֲטָאת הָעוֹף שְׂאִין מוֹעֲלִים בָּהּ. כְּשִׁשְׁחָטָהּ
לְשְׁמָה, שְׁהָרִי נִאֶכְלֶת לִכְהֻנִּים: שְׁנָה אֶת שְׁמָה. נִפְסָלָה וְלֹא בָּאָה לְכָלֵל
הִתֵּר: מוֹעֲלִים בָּהּ. דְּהָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ גּוֹפִיָּה לֹא פְּלִיג עָלֶיהָ: לְדָבָר שְׂיֵשׁ בּוֹ
מְעִילָה. לְשֵׁם עוֹלָה: שְׂשַׁחֲטוּן בְּדָרוֹם. לְשֵׁם שְׁלָמִים, יוֹכִיחוּ: שְׂשֹׁנָה שְׁמֹן
וּמַעֲשִׂיָּהּ לְדָבָר שְׂאִין בּוֹ מְעִילָה. שְׂקִדְשִׁים קָלִים אֵין מְעִילָה אֶלָּא
בְּאִמּוּרֵיהֶן: וּמוֹעֲלִים בָּהֶן. מִפְּנֵי שְׂנַפְסָלוּ בְּשִׁנוּי מְקוֹמוֹן וְלֹא הוֹצִיָּאתוּן
זְרִיקְתָן מִיַּדֵּי מְעִילָה **[י]**: אֲסוּר וְהִתֵּר. קִדְשִׁים קָלִים יֵשׁ בְּאִמּוּרֵיהֶן
מִשּׁוּם מְעִילָה וְאֵין בְּבִשְׁרוֹן מִשּׁוּם מְעִילָה: בְּדָבָר שְׂכָלוֹ הִתֵּר. בְּחֲטָאת
הָעוֹף שְׂאִין בּוֹ צַד מְעִילָה **[יא]**. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[ט]** כְּדִפְרִישִׁית לְעִיל דְּבִכָּל מַעֲשִׂיָּהּ נַעֲשִׂית כְּמַעֲשֵׂה חֲטָאת.
וּמִסִּיק בְּגִמְרָא דְּלֹא אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֶלָּא לְאַפּוֹקִי מִיַּדֵּי מְעִילָה. אֲבָל לְמִיִּסַּק
לִיהָ לְחוּבָה שְׂתֵּהָא חֲטָאת וְיֵצֵא יָדֵי חוּבְתוֹ לֹא אָמַר. וְעַיִן תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב:
[י] וְזֶה לְשׁוֹן רְשִׁי, לֹא הִבִּיֵּאוּן זְרִיקְתָן לְכָלֵל שְׁעַת הִתֵּר לְהוֹצִיָּאוּן מִיַּדֵּי
מְעִילָה: **[יא]** כְּלוֹמַר שְׂאִין בּוֹ אִמּוּרִים וּמַשְׁעָה שְׂהִתֵּר לִכְהֻנִּים אֵין בּוֹ צַד
מְעִילָה: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם עולת העוף שעשאה למטן כמעשה חטאת כו': כל הפסולין הן
המנויין בתחלת פרק שני זר אונן טבול יום מחוסר כפורים וכו' ודברה תורה
בעולת בהמה זכר תמים ואמרו בסיפרא בעולת העוף תמות וזכרות בבהמה
ואין תמות וזכרות בעוף יכול שיבש גפה ושנסמית עינה ושנקטעה רגלה ת"ל
מן העוף ולא כל העוף וכבר ביארנו בשני מקדושין חולין שנשחטו בעזרה
אסורים בהנאה אבל אינם מטמאין לפי שעיקר תורתנו שאין כל דבר אסור
באכילה או בהנאה מטמא ואין כל טמא אסור באכילה ובמליקה אינה
כשרה אלא בקדשים בפנים אבל כ"ז שמלק בחוץ או מלק חולין אפילו
בפנים היא נבלה בלי ספק לפי שאין הפרש בין המליקה ובין הנוחר והמעקר

שאינן נופל עליהם שם זבח כלל אלא שהוא מעשה יחדו השם על השחיטה בקדשים בפנים בלבד ודבר תורה גדול בני היונה וקטן התורים אינן ראויין לקרבן לפי שנא' תדיר שני תורים או שני בני יונה ולא סיים כל זה אלא [בקדשים ולא] בחולין. וענין מה שאמר לא היה פסולו בקדש שאינה ראויה לקרבן לא מצד הפסד המחשבה ולא מצד המתעסק ולא מצד אכילת שינוי מקום שבאלו הדברים נפסדים הזבחים מצד מעלת הקדש וגדולתו אלא מחמת שהן בעצמן נפסדים קודם שיגיע לפסלות ההקדש ואז נמלקה היא נבלה או אם מלק בסכין שהיא נבלה או אם מלק בחוץ כמו שזכרנו טעם כל זה : (רמב"ם)

פרק ז - משנה ה

מֶלֶק בְּשִׂמְאֵל, או בְּלִילָה, שְׁחַט חֲלִין בְּפָנִים {יג}, וְקִדְּשִׁים {יד} בַּחוּץ, אֵינָן מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה. מֶלֶק בְּסַכִּין, מֶלֶק חֲלִין בְּפָנִים, וְקִדְּשִׁים בַּחוּץ, תּוֹרִין שְׁלֹא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ, וּבְנֵי יוֹנָה שֶׁעָבַר זְמַנּוֹ, שְׂיַבֵּשׁ גִּפָּה, וְשִׁנְסַמַּת עֵינָה, וְשִׁנְקִטְעָה רִגְלָה, מְטַמְּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה. זֶה הַכֶּלֶל {כ}, כֹּל שֶׁהָיָה פְּסוּלָה בְּקִדְּשׁ, אֵינָה מְטַמְּאָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה. לֹא הָיָה פְּסוּלָה בְּקִדְּשׁ, מְטַמְּאָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה. וְכֹל הַפְּסוּלִים שֶׁמְלָקוּ, מְלִיקָתוֹ פְּסוּלָה, וְאֵינָן מְטַמְּאוֹת בְּבֵית הַבְּלִיעָה :

ר"ע מברטנורה מֶלֶק בְּשִׂמְאֵל. דְּמְלִיקָתוֹ פְּסוּלָה. שְׁכַל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר אֲצַבֵּעַ וְכַהֲנָה {יב} אֵינּוּ אֶלָּא שֶׁל יָמִין : או בְּלִילָה. דְּאֵין מְלִיקָה בְּלִילָה, דְּרַחֲמֵנָא אָמַר בְּיוֹם צוֹתוֹ : אֵינָן מְטַמְּאִין. הוֹאִיל וּפְסוּלָה בְּקִדְּשׁ וְאֵהְיֵי מְלִיקָה דִּידְהוּ שְׁאֵם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ {טו} : שְׁחַט חֲלִין בְּפָנִים וְקִדְּשִׁים בַּחוּץ

אין מטמאין בבית הבליעה. ואף על פי שאסורים באכילה: מלק בספין. לאו מליקה היא ולא שחיטה היא (ט), דהא מליקה בצפרן היא בעצמו של כהן: מלק חלין בפנים. דלא שניד מליקה בחלין אלא בקדשים בפנים, והמולק חלין בכל מקום (י) או קדשים בחוץ הוי כאלו נותר או מעקר, ואין אותה מליקה מוציאה מידי נבלה: תורין שלא הגיע זמנו. תורים גדולים פשרים, קטנים פסולים. בני יונה, קטנים פשרים, גדולים פסולים: ושיבש גפה. דמחסר אבר פסול אף בעופות (יח). דהא דקימא לן אין תמות וזכרות בעופות, הני מלי כגון דוקין שבעין שאין מומן נפר, אבל מחסר אבר, הקריבהו נא לפחתד (יט): מטמא בבית הבליעה. דלא מהני מליקה דידהו למידי, שאפלו עלו ירדו: כל שאין פסולן בקדש. שנפסלו קדם שבאו לעזרה. וכל שאין פסולן בקדש אמרינן לקמן בפרק המזבח מקדש, דאם עלה ירד. אבל אותן שפסולן בקדש כגון הקדשים הראויין אלא שנפסלו בעבודותיהן, אין מטמאין, דהא אהני להו מליקה דאם עלו לא ירדו: כל הפסולים. כגון זר ואונן וטבול יום ומחסר כפורים וכל אותן השנויין בריש פרק ב': ואינן מטמאות בבית הבליעה. שאף על פי שאין מליקתן מתרת קדשים באכילה, מפל מקום מוציא אתן מידי נבלה: (רי"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (יב) מסקינן בגמרא, דאז אצבע או כהנה בדבר המעכב כפרה. ומשום הכי לא תקשה דהא במליקה לא כתיב אלא כהנה: (יג) שחט כוי. בגמרא יליף לה מקרא: (יד) וקדשים כוי. אמר רבא אם הועילה לו שחיטת חוץ לחיבו כרת, לא תועיל לטהרו מידי נבלה: (טו) הלכך נבלה נמי לא הוי. רש"י. ואפלו לרבי יהודה דפרק ט' משנה ב' דמודה בעוף, דמעוטי בבהמה כתיבי. כמו שכתבו התוספות. ועין תוספות יום טוב: (טז) כדאמר בחלין דף כ', מפני שהוא מחליד, פרש רש"י מפני שהוא דורס: (יז) ובגמרא אמרינן דאתיא בזה הכלל דכל שלא היה פסולו בקדש. רש"י: (יח) ושנסמת עינה הינו שנחטטה. תוספות: (יט) ובספרא דריש לה מקרא דכתיב מן העוף, ולא כל העוף, פרט לשיבשה: (כ) הכלל. לאתויי שחיטת קדשים בפנים כוי. גמרא. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מלק בשמאל או מלק בלילה שחט חולין בפנים כוי: כל הפסולין הן המנויין בתחלת פרק שני זר אונן טבול יום מחוסר כפורים וכו' ודברה תורה בעולת בהמה זכר תמים ואמרו בסיפרא בעולת העוף תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעוף יכול שיבש גפה ושנסמית עינה ושנקטעה רגלה ת"ל מן העוף ולא כל העוף וכבר ביארנו בשני מקדושין חולין שנשחטו בעזרה אסורים בהנאה אבל אינם מטמאין לפי שעיקר תורתנו שאין כל דבר אסור באכילה או בהנאה מטמא ואין כל טמא אסור באכילה ובמליקה אינה כשרה אלא בקדשים בפנים אבל כ"ז שמלק בחוץ או מלק חולין אפילו בפנים היא נבלה בלי ספק לפי שאין הפרש בין המליקה ובין הנוחר והמעקר שאין נופל עליהם שם זבח כלל אלא שהוא מעשה יחדו השם על השחיטה בקדשים בפנים בלבד ודבר תורה גדול בני היונה וקטן התורים אינן ראויין לקרבן לפי שנא' תדיר שני תורים או שני בני יונה ולא סיים כל זה אלא [בקדשים ולא] בחולין. וענין מה שאמר לא היה פסולו בקדש שאינה ראויה

לקרבן לא מצד הפסד המחשבה ולא מצד המתעסק ולא מצד אכילת שינוי מקום שבאלו הדברים נפסדים הזבחים מצד מעלת הקדש וגדולתו אלא מחמת שהן בעצמן נפסדים קודם שיגיע לפסלות ההקדש ואז נמלקה היא נבלה או אם מלק בסכין שהיא נבלה או אם מלק בחוץ כמו שזכרנו טעם כל זה : (רמב"ם)

פרק ז - משנה ו

מֶלֶק וְנִמְצָא טְרֵפָה **{כא}**, רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, אֵינָה מְטַמְּאָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, מְטַמְּאָה **{כב}** בְּבֵית הַבְּלִיעָה. אָמַר רַבִּי מֵאִיר, מָה אִם נִבְלַת בְּהֵמָה, שֶׁהִיא מְטַמְּאָה בְּמַגֵּעַ וּבְמִשָּׂא, שְׁחִיטָתָהּ מְטַהֶרֶת אֶת טְרֵפְתָּהּ מְטַמְּאָתָהּ, נִבְלַת הָעוֹף שֶׁאֵינָה מְטַמְּאָה **{כג}** בְּמַגֵּעַ וּבְמִשָּׂא, אֵינֶנּוּ דִּין שְׁתֵּהָא שְׁחִיטָתָהּ מְטַהֶרֶת אֶת טְרֵפְתָּהּ מְטַמְּאָתָהּ. מָה מְצִינֵנוּ בְּשְׁחִיטָתָהּ, שֶׁהִיא מִכְשָׁרְתָהּ בְּאֲכִילָהּ, וּמְטַהֶרֶת אֶת טְרֵפְתָּהּ מְטַמְּאָתָהּ, אִף מְלִיקָתָהּ, שֶׁהִיא מִכְשָׁרְתָהּ בְּאֲכִילָהּ, תִּטְהַר אֶת טְרֵפְתָּהּ מְטַמְּאָתָהּ. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר, דִּיָּה כְּנִבְלַת בְּהֵמָה, שְׁחִיטָתָהּ מְטַהֶרֶתָהּ, אֲבָל לֹא מְלִיקָתָהּ :

ר"ע מברטנורה אֵינָה מְטַמְּאָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה. דְּמְלִיקָתָהּ מְטַהֶרֶתָהּ מִיַּד נִבְלָה: רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר מְטַמְּאָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה. דְּסַבִּירָא לִיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה דְּלֹא אֶהְיֵי שְׁחִיטָה בְּעוֹף שֶׁל חֲלָיו וְלֹא מְלִיקָה בְּקַדְשִׁים בְּטְרֵפָה

בְּעוֹף לְהוֹצִיָּאָה מִיַּד נְבֵלָה: **אֵינוֹ דִּין שְׁתֵּהָא שְׁחִיטָה כּוּ'.** וְכִיּוֹן דְּיִלְפֵת שְׁשֻׁחִיטָה מְטֵהָר אֶת הַטְּרֵפָה בְּעוֹף בְּחֻלִּין מְקַל וְחֹמֵר יִלְפִינן מְלִיקַת קִדְשִׁים מִנֶּה בְּבִנְיָן אָב, מֵה מְצִינוּ בְּשֻׁחִיטָה כּוּ' אִף מְלִיקַת הַמְּכַשְׁרֹת בְּאֲכִילָה תִּטְהַר טְרִיפְתָּה מְטֵמְאָתָה: **רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר דִּיהָ כּוּ'.** כִּיּוֹן דְּלֹא אֲשַׁכְּחוּ בְּהִדְיָא דְשֻׁחִיטָה מוֹצִיָּאָה מִיַּד נְבֵלָה בְּעוֹף, אֲלֵא מְקַל וְחֹמֵר מִנְבֵּלַת בְּהֵמָה אֲתָה בָּא לְלַמֵּד, דִּיהָ שְׁתֵּהָא כְּנִבְלַת בְּהֵמָה שְׁשֻׁחִיטְתָּה מְטֵהָרְתָּה מִיַּד נְבֵלָה וְלֹא מְלִיקַתָּה, דְּדִיּוֹ לְבָא מִן הַדִּין לְהִיּוֹת כְּנִדּוֹן [כד]. וְשֵׁלֶשׁ מַחְלוּקוֹת בְּדָבָר, רַבִּי מְאִיר סָבַר, אֶחָד שְׁחִיטָה וְאֶחָד מְלִיקַת מוֹצִיָּאָה בְּעוֹף מִיַּד נְבֵלָה. וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר, בֵּין שְׁחִיטָה בֵּין מְלִיקַת לֹא מֵהֵנִי בְּטְרֵפָה בְּעוֹף לְהוֹצִיָּאָה מִיַּד נְבֵלָה. וְרַבִּי יוֹסִי סָבַר, שְׁחִיטָה מֵהֵנִיא, מְלִיקַת לֹא מֵהֵנִיא. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי: (ר"ע מברטנורא).

עִקַר תו"ט [כא] טְרֵפָה. דְּטְרֵפָה אֲסוּרָה בְּהַקְרָבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַר"ב טַעֲמָא בְּרִישׁ פֶּרֶק ו' דְּתַמּוּרָה: [כב] **מְטֵמְאָה כּוּ'.** דְּתַרִּי טְרֵפָה מִיַּתֵּר בְּנִבְלַת עוֹף טְהוֹר, לְהַבִּיא טְרֵפָה שְׁשֻׁחֻטָּה שְׁמֵטֵמְאָה. וְרַבִּי מְאִיר, לְמַעוּטֵי עוֹף טֵמֵא שְׂאִין בְּמִינוֹ טְרֵפָה. וְרַבִּי יְהוּדָה, מִנְבֵּלָה נִפְקָא לִיהָ כּוּ'. בְּגִמְרָא: [כג] **נְבֵלַת הָעוֹף שְׂאִינָה מְטֵמְאָה.** אֲלֵא בְּאֲכִילָה וּבִבִּית הַבְּלִיעָה, כְּדָכְתִּיב לֹא יֵאָכֵל לְטֵמְאָה בָּהּ [ויקרא כב], אִין לָךְ אֲלֵא הָאֵמּוֹר בָּהּ. רַשִׁ"י: [כד] וּמִשּׁוּם הָכִי כִּיּוֹן דְּדִיּוֹ דְּאוֹרִיטָא עֵין סוֹף פֶּרֶק ב' דְּבָבָא קָמָא, מְסַקִּינן בְּגִמְרָא דְּרַבִּי מְאִיר קָרָא אֲשַׁכַּח וְקִדְרִישׁ, זֹאת תּוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף [ויקרא יא], לוֹמַר לָךְ מֵה בְּהֵמָה דְּבָר שְׁמֵכְשִׁירָה בְּאֲכִילָה מְטֵהָר טְרִיפְתָּה מְטֵמְאָתָה, אִף עוֹף דְּבָר שְׁמֵכְשִׁירְתָּה בְּאֲכִילָה מְטֵהָר טְרִיפְתָּה מְטֵמְאָתָה. וְעֵין תּוֹסֵפּוֹת יוֹם טוֹב: (עִקַר תו"ט).

רמב"ם מֶלֶק וּנְמִצָּא טְרֵפָה ר"מ אוֹמֵר אֵינָה מְטֵמְאָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה כּוּ': טְרִיפַת הָעוֹף עוֹד יִתְבַּאֵר עֲנִינָה בְּשִׁלְשֵׁי מַחְלוּלִין וַיְדוּעַ שֶׁהַקִּדְשִׁים אִם נִמְצָא מֵהֵן שׁוֹם דְּבַר טְרִיפָה אֲסוּר בְּהַקְרָבָה שֶׁאֵנוֹ אוֹמְרִים עֲלֵיו הַקְרִיבָהוּ נֹא לְפַחַתְךָ וַיְדוּעַ שֶׁהַטְּרִיפָה אֵינָה מְטֵמְאָה וְדַבַּר תּוֹרָה בְּנִבְלַת בְּהֵמָה שֶׁהִיא מְטֵמְאָה בְּמַגַּע וּמִשָּׂא וּנְבֵלַת עוֹף הַטְּהוֹר כִּבְר זָכְרָנוּ שֶׁאֵינָה מְטֵמְאָה לֹא בְּמַגַּע וּבְמִשָּׂא וְעוֹד יִתְבַּאֵרוּ עִקְרֵי כָל זֶה בְּטֵהָרוֹת בְּמִקּוֹמוֹתָיו. וְר"מ מִשׁוּהָ בֵּין הַשְׁחִיטָה וְהַמְּלִיקָה וְאוֹמֵר כְּמוֹ שְׁמוֹתָ לְיִשְׂרָאֵל לֹאֲכֹל שְׁחוּטָה כֵּן מוֹתֵר לִכְהֵן לֹאֲכֹל מְלִיקָה וְלַמֵּד הָעוֹף מִן הַבְּהֵמָה בְּקַל וְחֹמֵר כְּמוֹ שֶׁאַתָּה רוֹאֵה מִן הַדְּבַר שֶׁלְּמַדְנוּ ר"ל נְבֵלַת הָעוֹף שֶׁהַבְּהֵמָה אִין מוֹצִיָּאָה מִיַּד טוֹמְאָה אֲלֵא שְׁחִיטָה וְהָעוֹף מוֹצִיָּאוֹ שְׁחִיטָה וּמְלִיקָה וְאוֹמֵר ר' יוֹסִי דִּיּוֹ לְבָא מִן הַדִּין לְהִיּוֹת כְּנִדּוֹן הוֹאִיל וְלַמֵּדְנוּ אוֹתוֹ מִן הַבְּהֵמָה יֵהִי כְּמוֹתָה כְּמוֹ שֶׁנִּתְבַּאֵר: וְהַכֹּל מִסְּכִימִים שֶׁכָּל דְּבַר שֶׁאֵנוֹ לְמַדִּין דִּינוֹ בְּקִ"ו נֹאמַר בּוֹ דִּיּוֹ לְבָא מִן הַדִּין לְהִיּוֹת כְּנִדּוֹן וְזֶה אִי מְעַקְרֵי הַיְקִישׁוֹת הַגַּמ' וַיֵּשׁ לוֹ רִמּוֹז בְּתוֹרָה כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ בְּשֵׁנֵי מִן קָמָא כְּשֶׁחֲלַק רַבִּי יוֹסִי עַל ר' מְאִיר בְּדִיּוֹ לְבָא מִן הַדִּין לְהִיּוֹת כְּנִדּוֹן שֶׁאִין עֲלֵיו חוֹלֵק בֹּא ר' מְאִיר וְלַמֵּד זֶה בְּהִיקָשׁ מִמֵּה שֶׁנֹּאמַר זֹאת תּוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְאוֹמֵר מֵה בְּהֵמָה דְּבַר הַמְּתִירָה בְּאֲכִילָה מְטֵהָר טְרִיפְתּוֹ מְטוֹמְאָתוֹ אִף עוֹף דְּבַר הַמְּתִירָה בְּאֲכִילָה מְטֵהָר טְרִיפְתּוֹ מְטוֹמְאָתוֹ וְאִין חוֹלֵקִין עֲלֵיו בְּדִיּוֹ לְבָא מִן הַדִּין לְפִי שֶׁלְּמַד אוֹתוֹ בְּהִיקָשׁ לֹא בְּקִ"ו וְרַבִּי יוֹסִי מוֹצִיָּא הַהִיקָשׁ הַזֶּה לְדִין אַחַר וְלֹא יֹאמֵר כְּפִי כוֹנֵתָנוּ לְזָכוֹר כָּל הַטְּעֵנוֹת כְּפִי מֵה שֶׁאֲמַרְנוּ בְּתַחֲלַת הַחֲבוּרָה וְהִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי: (רמב"ם)

פרק

ח

פרק ח - משנה א

כָּל הַזְּבָחִים **א** שְׁנֵתְעָרְבוּ בְּחֹטְאוֹת הַמִּתּוֹת, אוּ
בְּשׁוֹר הַנִּסְקָל, אֶפְלוּ אֶחָד בְּרִבּוֹא, יָמוּתוּ כָּלָם.
נִתְעָרְבוּ בְּשׁוֹר שְׁנַעְבְּדָהּ בּוֹ עֲבָרָה, אוּ שֶׁהִמִּית
אֶת הָאָדָם עַל פִּי עַד אֶחָד, אוּ עַל פִּי הַבְּעָלִים,
בְּרוֹבֵעַ, וּבְנִרְבֵּעַ, וּבְמִקְצָה, וּבְנַעֲבָד, וּבְאַתְנֹן,
וּבְמַחִיר, וּבְכִלְאִים, וּבְטֶרְפָּה, וּבִיוֹצָא דָפֹן,
יָרְעוּ עַד שְׁיִסְתָּאֲבוּ, וְיִמְכְּרוּ וְיִבִּיא בְּדָמֵי הַיָּפֶה
שְׁבָהוּ מֵאוֹתוֹ הַמִּין. נִתְעָרַב בְּחֵלִין תְּמִימִים,
יִמְכְּרוּ הַחֵלִין לְצָרִיכֵי אוֹתוֹ הַמִּין:

ר"ע מברטנורה כָּל הַזְּבָחִים שְׁנֵתְעָרְבוּ בְּחֹטְאוֹת הַמִּתּוֹת. הֵכִי קָאָמַר, כָּל
הַזְּבָחִים שְׁנֵתְעָרְבוּ בְּהֵם חֹטְאוֹת הַמִּתּוֹת, אוּ שׁוֹר הַנִּסְקָל: **אֶפְלוּ אֶחָת**
בְּרִבּוֹא יָמוּתוּ כָּלָן. דְּכִיּוֹן דְּנִתְעָרְבוּ בְּאַסּוּרֵי הַנָּאָה אִין תִּקְנָה לְפָדוּתָם
דְּנִימָא יָרְעוּ עַד שְׁיִסְתָּאֲבוּ. וְלֹא בְּטָלֵי בְּרִבּוֹא, דְּבַעֲלֵי חַיִּים חֲשִׁיבֵי וְלֹא
בְּטָלֵי. וְחֹטְאוֹת הַמִּתּוֹת הֵן חֲמִשָּׁה, וְאֵלוֹ הֵן, וְלֹד חֹטְאוֹת, וְתַמּוּרַת
חֹטְאוֹת, וְחֹטְאוֹת שְׁמִתּוֹ בְּעֻלְיָהּ, וְשִׁכְפָּרוֹ בְּעֻלְיָהּ בְּאַחֲרֵת, וְשֶׁעֲבָרָה שְׁנֵתְהָ.
אֵלוֹ חֲמֵשׁ חֹטְאוֹת מִנִּיחִין אוֹתָן בְּמִקּוֹם סָגוּר עַד שְׁלִמּוֹתוֹ מְאֻלְיָהוּ, וְהוּ

נקראין חטאות המתות: **בשור שנעבדה בו עברה**. שהוא נפסל בה להקרבה. כגון **ב** שהמית את האדם על פי עד אחד שאינו אסור להדיוט, לפי שאינו נסקל אלא על פי שני עדים: **או על פי הבעלים**. שבאו בעלים לבית דין והודו שהמית, דאפטר ליה מסקילה, דמודה בקנס פטור, אבל לגבוה נאסר, דקימא לו, ומן הצאן, להוציא את הנוגח: **ורובע ונרבע**. על פי עד אחד, או על פי הבעלים, או קדם שנגמר דינו **ג**, או שהיה אותו שהמית והרובע והנרבע נשל נכרי. שנאסר לגבוה ולא להדיוט: **מקצה**. שהפרישוהו **ד** לקרבן לעבודה זרה, ונעבד נמי, שניהם מתרים להדיוט: **ובאתנן ובמחיר**. כל הני חלין ביניהן, וזבח אחד מערב בהן, כלן ירעו. שאי אפשר לשחט אחד מהם בלא מום, שמא זהו הזבח, והשוחט קדשים בחוץ חייב פרת. ולמכרן לצרכי עולות אי אפשר, שהרי פסולים: **ויביא בדמי היפה שבהן מאותו המין**. אם חטאת חטאת **ה** ואם עולה עולה. ויקח מעות פשעור דמי היפה שבכלן ויאמר, כל מקום שהוא הזבח יהא מחלל על המעות הללו: **נתערב**. זבח אחד בחלין פשרים הרבה: **ימכרו החליו**. כלן לצרכי אותו המין שהיה הזבח שנתערב בהן. ונמצאו כלן קדשים ממין אחד אלא שאין ידוע מי בעליו של כל אחד ואחד, שהרי הזבח הראשון שם בעליו עליו ואין ידוע איזהו. ותקנתו, שיקריב כל אחד לשם מי שהוא ויאמר כשיקריב כל אחד, הרי הוא לשם בעלים שלו: (רי"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט א כל כו'. הא תנינא חדא זמנא בריש פרק ו' דתמונה ובפרק ה' דעבודה זרה משנה ט' וצריכי כו'. גמרא. ועוד תנינא בקנים פרק ב' משנה ג' כו'. עין תוספות יום טוב: **ב** לשון רש"י, ומפרש ואזיל מאי היא כגון כו'. ותבות או או, נראה לי לפרש כמו בין בין: **ג** הכי נמי הנה מצי לפרושי לעיל בשור שהמית כו': **ד** ובפרק ו' דתמונה מפרש דבעי נמי שעבדו בה הכמרים. [פרוש שעשו בה מעשה לשם עבודה זרה. תוספות יום טוב]: **ה** וכן כתב רש"י. וכתבו התוספות משמע לפרושו שהזבח מערב ברבוא של רובע ונרבע, והלשון משמע כן. ואי אפשר לומר כן, דדומיא דרישא קתני שהנסקל נתערב ברב זבחים, וכן מוכח בגמרא כו': (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות כו': עוד יתבאר לך בפרק שני מתמורה מיני החטאות המתות ר"ל שמניחין אותן עד שימותו: וידוע ששור הנסקל ג"כ לסקילה עומד ואם נפל עירוב ביניהן ובין שאר הזבחים ואפילו נתערב בעלי חיים אחד מאלו העומדים למות באלף קרבן מניחין אותן עד שימותו כמו שיתבאר בתמורה ואין אנו אומרים יבטל ברוב לפי שהעיקר בעלי חיים חשיבי ולא בטילי: ומוקצה הוא מה שהופרש לקרב לעבודת כוכבים ועוד יתבאר בששי מתמורה שכל אלו אסורים לגבי המזבח ושם נביא ראיית איסור כל אחד מהן לקרבן: ועד שיסתאבו שיארע בהן מום ולא יהיו ראויין לקרבן: ומן הראוי לדעת כי מה שנאמר בכאן רובע ונרבע לא יהיה אלא בעד א' או על פי הבעלים או קודם גמר דינו תו אם יהיה הרובע והנרבע עובד כוכבים אבל אם יהיה מישראל בעדים ונגמר דינו אותו השור הוא נסקל וצריך אותו המין כגון שיהיו מעורבים שלמים

בחולין שאז מוכרים הכל למי שיקריב אותו שלמים זולתי דמי הקרבן
שנתערב שאינו נמכר ולפיכך ימכרו החולין: (רמב"ם)

פרק ח - משנה ב

קִדְּשִׁים בְּקִדְּשִׁים מִן בְּמִינוֹ, זֶה יִקְרַב לְשֵׁם מִי
שֶׁהוּא וְזֶה יִקְרַב לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא. קִדְּשִׁים
בְּקִדְּשִׁים, מִן בְּשֵׁאִינוֹ מִינוֹ, יִרְעוּ עַד
שִׁסְתָּאבוּ, וַיִּמְכְּרוּ, וַיָּבִיאוּ בְּדָמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן
מִמֵּין זֶה, וּבְדָמֵי הַיָּפֶה שֶׁבָּהֶן מִמֵּין זֶה, וַיִּפְסִידוּ
הַמּוֹתֵר מִבֵּיתוֹ. נִתְעַרְבוּ בְּבָכּוֹר וּבְמַעֲשֵׂר, יִרְעוּ
עַד שִׁסְתָּאבוּ, וַיֵּאָכְלוּ **[י]** כְּבָכּוֹר וּכְמַעֲשֵׂר. הַכֹּל
יְכוּלִין לְהִתְעַרֵב, חוּץ מִן הַחֲטָאֵת וּמִן הָאֲשָׁם:

ר"ע מברטנורה מִן בְּמִינוֹ. חֲטָאֵת בְּחֲטָאֵת, עוֹלָה בְּעוֹלָה, שְׁלָמִים
בְּשְׁלָמִים, אֶלֶּא שֶׁהוּן שֶׁל בְּעָלִים הִרְבָּה: יִקְרִיב כָּל אֶחָד לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא.
וְלֹא יִזְכִּיר שֵׁם אָדָם **[ו]**. וְהָיָה מְלִי בְּקִרְבָּנוֹת שֶׁל נָשִׁים **[ז]** דְּלֹא בְּעֵי
סְמִיכָה, דְּכַתִּיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְסַמָּךְ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל סוּמְכִים וְאֵין בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל
סוּמְכוֹת. אֲבָל בְּקִרְבָּן אֲנָשִׁים דְּבְעֵי סְמִיכָה, לֹא: מִן בְּשֵׁאִינוֹ מִינוֹ יִרְעוּ.
שְׂאֵי אֲפִשֵׁר בְּהַקְרָבָה, שֶׁחֲלוּקִין בְּמִתְּוֹ דָּמִים אוֹ בְּהַקְטָרְתָּן אוֹ בְּאֲכִילְתָּן:
וַיִּפְסִידוּ הַמּוֹתֵר מִבֵּיתוֹ. שְׂאֵם מְכָר אֶחָד מֵהֶן בְּשָׁנִים וְהֵאָחֵר בְּאֶחָד **[ח]**,
צָרִיךְ לְהַבִּיא מִכָּל מִין בְּשָׁנִים, כִּיּוֹן שְׂאֵין יְדוּעַ מֵאִיזָה מִן הוּא אוֹתוֹ
שֶׁנִּמְכָּר בְּשָׁנִים, וְנִמְצָא מִפְּסִיד אֶחָד מִבֵּיתוֹ: נִתְעַרְבוּ בְּבָכּוֹר וּבְמַעֲשֵׂר.
בְּהֵמָה. שְׂאֵין לָהֶם פְּדִיוֹן שֶׁתְּחוּל קִדְּשָׁתוֹ עַל דְּמִיָּהוּ וַיִּצְאוּ הוּן לְחֲלִין, אֶלֶּא
נֶאֱכָלִין בְּמוֹמָן, הַבָּכּוֹר נֶאֱכָל לְכַהֲנִים וְהַמַּעֲשֵׂר לְבְּעָלִים: כֵּלָּן יִרְעוּ עַד
שִׁסְתָּאבוּ. שִׁפְּלָ בָּהֶן מוּם. וַיֵּאמֶר, כָּל מְקוּם שֶׁהוּא הַזְּבַח יִתְחַלֵּל עַל
הַמְּעוֹת הַלְלוּ. וּמִתְרִים לְאֲכָלוֹ, וּבִלְבָד שִׁיֵּאָכְלוּ בְּתוֹרַת בָּכּוֹר וּמַעֲשֵׂר,
שֶׁלֹּא יִמְכָּרֵם בְּאֲטָלִיז וְלֹא יִשְׁקָלֵם בְּלִיטְרָא **[ט]**. וּמִדָּמֵי הַזְּבַח יִקְרִיב מִינוֹ
שֶׁל זָבַח: הַכֹּל יְכוּלִים לְהִתְעַרֵב. כְּלוּמַר אִם נִתְעַרְבוּ יֵשׁ סִפְקָ בְּתִעְרָבְתָּן:

חוץ מן החטאת עם האָשם. שְׁהַחֲטָאת אֵינָה לְעוֹלָם אֵיל, וְאָשָׁם אֵינוֹ אֶלָּא אֵיל. וְאֵי אָשָׁם מְצָרַע וְאָשָׁם נָזִיר הוּא שֶׁהוּן בָּאִים כְּבָשִׂים, מְכַל מְקוֹם הֵן זְכָרִים, וְהַחֲטָאת אֵינָה בָּאָה אֶלָּא נְקֵבָה **[יא]**. אֶבֶל חֲטָאת וְעוֹלָה מִתְעַרְבִים, כְּגוֹן שֶׁעִיר נְשִׂיא בְשַׁעִיר עוֹלַת נְדָבָה. וְכָל שֶׁכֵּן חֲטָאת וְשִׁלְמִים, שֶׁהַכֹּל קָרֵב שְׁלָמִים בֵּין זְכָרִים בֵּין נְקֵבוֹת. וְכֵן אֵיל שֶׁל עוֹלַת נְדָבָה בְּאָשָׁם: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ו] מִשְׁמַע אֶבֶל יִזְכֵּיר לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא. וְהַתּוֹסְפוֹת פְּרָשׁוּ, לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא הֵינּוּ סֶתְמָא, דְּסֶתְמָא נִמְי כְּלִשְׁמוֹ דְּמִי: **[ז]** וְלֹא מְשַׁנֵּי בְּחֲטָאת הָעוֹף כּו', דְּהִכָּא בְּזִבְחִים מִיָּרִי. וְעוֹד, דְּעוֹפוֹת לָאוּ בְּנֵי רַעְיָה וּפְדִיָּה נִינְהוּ. תּוֹסְפוֹת. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ח]** וְהִרְמַב"ם מְחִיבוּ שְׁיִמְכֹר כָּל אֶחָד בְּפָנָי עֲצָמוֹ. וְהַטַּעַם שֶׁאִם יִמְכְּרוּם בְּיַחַד אֶפְתִּי הַדָּמִים מְעַרְבִים וְנִמְצָא שֶׁעֲדוֹן נִיחוּשׁ שְׂמָא יִחְלִיף, שֶׁקִּדְשֵׁת בְּהֵמָה חֲלָתָה עַל דְּמִיָּה וְאִין מְשַׁנֵּין מִקִּדְשָׁה לְקִדְשָׁה: **[ט]** דְּשֶׁאֵר פְּסוּלֵי מִקִּדְשִׁים נִמְכָּרִים בְּאֶטְלִיז כּו' דִּישׁ הִנְאָתָן לְהַקְדֵּשׁ. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[י]** וְיֵאָכְלוּ. הִכָּא לֹא גְרָסִינָן וְיִמְכְּרוּ, דְּהָא בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר אֲסוּרִים בְּמִכְרָה. עַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[יא]** מְלַבֵּד שַׁעִיר נְשִׂיא, כְּדַכְתִּיב שַׁעִיר עֲזִים זָכָר. וּמִשׁוּם הַכִּי אֶצְטְרִיךְ לְפָרֵשׁ דְּהַחֲטָאת אֵינָה לְעוֹלָם אֵיל, וְלֹא סָגִי בְּמֵאֵי דְּפָרֵשׁ דְּהַחֲטָאת אֵינָה אֶלָּא נְקֵבָה: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם קדשים בקדשים מין במינו זה יקרב לשם מה שהוא כו': מין במינו מקריבין את כלן ובשביל הבעלים אע"פ שאין אנו מיחדים אותן לומר זה קרבנו של זה ואין דין זה נוהג אלא בקרבנות נשים שאינם צריכין סמיכה אבל קרבן האנשים שצריך סמיכה בבעלים שנאמר וסמך ידו על ראש קרבנו מן הנמנע להקריב אותו לשם בעלים הואיל ולא נדע מי הן והואיל ונתערב מין בשאינו מינו כגון שנתערב לו עולה בשלמים מניח אותן עד שיפול בהן מום ואז מוכרים שניהם כל אחד בפני עצמו כאילו מכר אחד בדינר והשני בשני דינרים ואז יתחייב להביא מדמן עולה בשני דינרים ושלמים בשני דינרים לפי שאין אנו יודעים אי זה מהן היה עולה ואי זה שלמים ומפסיד דינר וזהו מה שאמר ויפסיד המותר מביתו: ומה שאמר ויאכלו כבכור וכמעשר ר"ל שלא ימכרו בשווקים ואין שוקלים אותן בליטרים כמו שאין עושין כן בבכור ובמעשר כשאירע בהן מום כמו שיתבאר בחמישי מבכורות וענין החטאת שאי אפשר להתערב עם האשם בשום פנים מבואר היטב והוא שהאשם לא יהיה אלא מזכרי הצאן כמו שבארנו בתחלת דברינו במסכת הזאת ולא תהיה חטאת ממין הצאן אלא ממין הנקבות בלבד וכשתעיינן כל הקרבנות כפי חלוקיהן תמצא זה: (רמב"ם)

אָשֶׁם שְׁנַתְעָרַב בְּשִׁלְמִים, יָרְעוּ עַד שְׂיִסְתָּאָבוּ.
 רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, שְׁנִיָּהֶם יִשְׁחֲטוּ בְּצַפּוֹן,
 וַיֵּאָכְלוּ כַּחֲמוֹר שְׁבָהוֹן. אָמְרוּ לוֹ, אִין מְבִיאִין
 קִדְשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל. נִתְעָרְבוּ חֲתִיכוֹת
 בְּחֲתִיכוֹת, קִדְשֵׁי קִדְשִׁים בְּקִדְשֵׁי קָלִים,
 הַנֶּאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד בְּנֶאֱכָלִים לְשְׁנֵי יָמִים,
 וַיֵּאָכְלוּ כַּחֲמוֹר שְׁבָהוֹן :

ר"ע מברטנורה אָשֶׁם שְׁנַתְעָרַב בְּשִׁלְמִים. שְׁמַתָּן דָּמוֹ שֶׁל אָשֶׁם וּשְׁלָמִים
 שָׁוה : שְׁנִיָּהֶם יִשְׁחֲטוּ בְּצַפּוֹן. דְּשִׁלְמִים שְׁחִיטָתָן בְּכָל מְקוֹם וַיְכֻלִּים נִמְי
 לְשִׁחְטוֹן בְּצַפּוֹן בְּמְקוֹם שְׁשׁוּחֲטִים הָאָשֶׁם : כַּחֲמוֹר שְׁבָהוֹן. לְפָנִים מִן
 הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֵנָּה לְיוֹם וְלַיְלָה. וְלֹא בְּשִׁלְמִים הַקָּלִים שְׁנֶאֱכָלִים בְּכָל
 הָעִיר לְכָל אָדָם לְשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד. וּבַעַל הַשְּׁלָמִים יֵצֵא יָדָי נִדְרוֹ,
 דְּהָא שְׁלָמִים לְשִׁמּוֹן הוּא קָרְבִּין, שְׁמִקְרִיב כָּל אֶחָד לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא : אִין
 מְבִיאִין קִדְשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל. שְׁמַמְעִיט אֶת אֲכִילַת שְׁלָמִים בֵּין
 בְּאוֹכְלֵיהוֹן בֵּין בְּזִמּוֹן אֲכִילָתוֹן וּמְבִיאִין לִידֵי נוֹתֵר. אֲלֵא יָרְעוּ וַיִּסְתָּאָבוּ
 וַיִּמְכְּרוּ כְּדָאֲמַרִּינָן גַּבִּי קִדְשִׁים בְּקִדְשִׁים מִין בְּשִׁאִינוּ מִינוּ, וַיְבִיא בְּדַמֵּי
 הַיָּפָה שְׁבָהוֹן כּו'. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן : חֲתִיכוֹת בְּחֲתִיכוֹת. אִם
 נִתְעָרְבוּ חֲתִיכוֹת קִדְשֵׁי קִדְשִׁים בְּחֲתִיכוֹת שֶׁל קִדְשִׁים קָלִים, אוֹ חֲתִיכוֹת
 שֶׁל קִדְשִׁים קָלִים הַנֶּאֱכָלִים לְיוֹם אֶחָד כְּגוֹן שְׁלָמֵי תוֹדָה עִם חֲתִיכוֹת שֶׁל
 קִדְשִׁים קָלִים הַנֶּאֱכָלִים לְשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד דְּהִינּוּ שְׁאָר שְׁלָמִים,
 בְּהָא מוֹדוּ רַבְּנָן לְרַבִּי שְׁמַעוֹן דִּיאֲכָלוּ כַּחֲמוֹר שְׁבָהוֹן, דְּמַאי אִית לֵיה
 לְמַעַבַּד : (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם אשם שנתערב בשלמים ירעו עד שישתאבו כו' : כבר נתבאר בחמישי
 מזו המסתתא כי האשם קדשי קדשים ונשחט בצפון ונאכל לזכרי כהונה
 ליום ולילה עד חצות והשלמים קדשים קלים ונשחטים בכל מקום בעזרה
 ונאכלים בכל העיר לכל אדם לשני ימים ולילה אחד ואמר ר"ש נדון בשניהן
 דין האשם להחמיר וחכמים אומרים אם נדון בשניהם דין האשם להחמיר
 אנו מביאים השלמים לידי פסול שלא כדין שאם יותר משניהם שום דבר
 ממחרת היום ישרף כמו האשם ואפשר שהנותר הוא שלמים ודינם שיאכלו
 לשני ימים ולילה אחת והעיקר בידינו אין מביאים קדשים לבית הפסול
 ר"ל שאין עושים בהן שום דבר שמביאים לפסול ולפיכך אמרו חכמים שלא
 ישחטם אלא מניחין אותן עד שישתאבו ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה
 ובדמי היפה שבהן זה ויפסיד המותר מביתו אבל אם היה העירוב בחתיכות

הבשר שאין להן תקנה אז נדון הכל כחמור שבהן : מה שאמר הנאכלין ליום אחד בנאכלים לשני ימים לפי שהקדשים קלים עצמן יש מהן שנאכלין ליום אחד ר"ל תודה כמו שנתבאר בה' ממסכת זו ואין הלכה כר"ש : (רמב"ם)

פרק ח - משנה ד

אֲבָרֵי חֲטָאת שֶׁנִּתְעַרְבוּ בְּאֲבָרֵי עוֹלָה, רַבִּי אֶלְיעָזֵר אוֹמֵר, יִתֵּן לְמַעַלָּן, וְרוֹאֶה אֲנִי אֶת בֶּשֶׂר הַחֲטָאת מִלְּמַעַלָּן כְּאֵלוֹ הוּא עֵצִים. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים, תִּעְבֹּר צוּרְתָן וַיֵּצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה :

ר"ע מברטנורה אֲבָרֵי חֲטָאת. שֶׁבִשְׂרָה נֶאֱכַל לִפְהֵנִים : שֶׁנִּתְעַרְבוּ בְּאֲבָרֵי עוֹלָה. שֶׁכֹּלָה כָּלִיל : יִתֵּן לְמַעַלָּן. יִתֵּן אֲבָרֵי הַתְּעַרְבוֹת כֶּלֶן עַל הָעֵצִים. וְטַעֲמָא דְרַבִּי אֶלְיעָזֵר, דְּאָמַר קָרָא (עִיקָרָא ב) כִּי כָּל שְׂאֵר וְכָל דְּבִשׁ לֹא תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לֵה, וְהָכִי מִשְׁמַעוּתָא דְקָרָא, כִּי כָּל שְׂאֵר וְכָל דְּבִשׁ לֹא תִקְטִירוּ, וְלֹא תִקְטִירוּ כָּל שְׁמֵמָנּוּ אִשָּׁה לֵה, דְּהִינּוּ הַשִּׁירִים שֶׁל קֶרֶב. קֶרֶב רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ מִן הַשְּׂאֵר וְהַדְּבִשׁ לֵה, שְׁתֵּי לָחֶם מִן הַשְּׂאֵר וְדְבִשׁ מִן הַבְּכוֹרִים מִפְּרֵי הָעֵץ שֶׁהֵם תְּאֵנִים וְתִמְרִים. וְאֵל הַמִּזְבֵּחַ דִּרְשִׁינּוּ לֵיה בֵּין אֲשָׁאֵר וְדְבִשׁ בֵּין אֲשִׁירִים, לְרִיחַ נִיחּוּחַ אִי אֶתָּה מַעְלָה אֲבָל אֶתָּה מַעְלָה לְשֵׁם עֵצִים. וְהִינּוּ דְקָאֵמַר וְרוֹאֶה אֲנִי אֶת בֶּשֶׂר חֲטָאת כְּאֵלוֹ הֵן עֵצִים : וְחֲכָמִים אוֹמְרִים תִּעְבֹּר צוּרְתָן. כְּלוּמַר וְנִיחַ אוֹתָן עַד שִׁיפְסֻלוּ וַיֵּצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה כְּשֶׂאֵר פְּסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁים, וַאֲיִנּוּ מַעַלָּן לְמִזְבֵּחַ, דְּהָא עָבַר מִשּׁוּם כָּל שְׁמֵמָנּוּ לְאֲשִׁים הָרִי הוּא בְּבַל תִּקְטִירוּ **יב**, וְחֲטָאת דְּאִמּוּרֵי קֶרְבִּים לְאֲשִׁים הָרִי הַבֶּשֶׂר בְּבַל תִּקְטִירוּ. וְהִלְכָה כְּחֲכָמִים : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **יב** דְקָרָאֵי הָכִי כְּתִיבִי, כִּי כָּל שְׂאֵר וְכָל דְּבִשׁ לֹא תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לֵה קֶרֶב רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אוֹתָם לֵה וְאֵל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ לְרִיחַ נִיחּוּחַ. וְדִיקֵי רַבָּנּוּ, אוֹתָם אֲשָׁאֵר וְדְבִשׁ קָאֵי, כְּדִרְשִׁינּוּ לְעִיל קֶרֶב רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ מִן הַשְּׂאֵר וְהַדְּבִשׁ, וְדִרְשׁוּ רַבָּנּוּ, אוֹתָם, מַעַט רַחֲמָנָא אוֹתָם, אוֹתָם הוּא דְאֵי

אֶתְּהָ מַעֲלָה עַל הַמְּזַבַּח אֲבָל אֶתְּהָ מַעֲלָה לְשֵׁם עֲצִים. אֲבָל מִיַּד אַחֲרֵינִי
שָׁמַמְנוּ לְאֲשִׁים דְּנִפְיָק מְסִיפָא דְקָרָא קָמָא לָא. וְרַבִּי אֶלְיעֶזֶר מוֹקִי לְמַעוֹטִי
דְּאוֹתָם כּוֹי, לְעִנְיָן כְּבֶשׂ כּוֹי. וְרַבְּנָן תַּרְתִּי שְׁמַע מִנָּה. עֵינַן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:
(עיקר תוי"ט).

רמב"ם אברי חטאת שנתערבו באברי עולה כו': כבר ידעת שהחטאת תאכל
והעולה תשרף: וענין מה שאמר יתן למעלה שיתן הבשר שנתערב למעלה
מן העצים במזבח ונחשוב בשר החטאת שכל מה שניתן ממנו למעלה מן
המזבח שהיא עצים והנשאר בשר עולה: וענין תעובר צורתו שיניח אותו עד
שיפסול וישרף במקום שישרפו פסולי המוקדשים ר"ל מבית לעזרה כמו
שיתבאר בי"ב ממסכתא זו ואין הלכה כרבי אליעזר: (רמב"ם)

פרק ח - משנה ה

אֲבָרִין בְּאֲבָרֵי בַעֲלֵי מוֹמִין, רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר,
אִם קָרַב רֹאשׁ אֶחָד מֵהֶן, יִקָּרְבוּ כָּל הָרֹאשִׁין.
כִּרְעוּ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן, יִקָּרְבוּ כָּל הַכִּרְעִים.
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, אִפְלוּ קָרְבוּ כֻלָּם חוּץ מֵאֶחָד
מֵהֶן, יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה:

ר"ע מברטנורה אֲבָרִים בְּאֲבָרֵי בַעֲלֵי מוֹמִים. אֲבָרִים כְּשָׂרִים שֶׁנִּתְעַרְבּ בְּהֶן
אֲבָר אֶחָד שֶׁל בַּעֲלֵי מוֹמִין, וּבָא כֵהֶן שְׂאִינוּ יוֹדְעֵי בְּתַעֲרֻבָתָן וְהַקָּרִיב אֶחָד
מִן הָרֹאשִׁין, יִקָּרְבוּ כָּל הָרֹאשִׁין לְכַתְּחִלָּה, דְּתַלְיִנָּן אֲסוּרָא בְּהַהוּא
דְּקָרַב, וְהִנֵּךְ פְּלֵהוּ כְּשָׂרִים נִינְהוּ. וּבִגְמָרָא מְפָרֵשׁ דְּלֹא שְׂרִי רַבִּי אֶלְיעֶזֶר
אֶלָּא לְהַקְרִיבֵן שְׁנַיִם שְׁנַיִם, דְּוִדָּאֵי חַד מֵהִנֵּךְ זִוּג דְּהִתְרָא הוּא וְנִתְנָה
הַקָּרְבָּה זֹו לְקָרַב מִשׁוּם הַהוּא דְּהִתְרָא. וְאִי מִשׁוּם הַהוּא דְּסַפֵּק אֲסוּר
אִיכָּא לְמַתְלִיָּה בְּאוֹתוֹ שֶׁקָּרַב תַּחֲלָה קִדְּם שְׁנַמְלֵךְ. אֲבָל אֶחָד אֶחָד שְׁמָא
לֹא נִתְנָה הַקָּרְבָּה זֹו לְקָרַב אִפְלוּ לְרַבִּי אֶלְיעֶזֶר דְּלִמָּא הָאִי דְּאֲסוּרָא הוּא:
חוּץ מֵאֶחָד. חוּץ מִזִּוּג אֶחָד. הֵכִי מְפָרֵשׁ לִיָּהּ בִּגְמָרָא. דְּבַחַד גְּרִידָא מוֹדָה
רַבִּי אֶלְיעֶזֶר דְּלֹא נִתְנָה הַקָּרְבָּה זֹו לְקָרַב, כְּדָאֲמָרֵן: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם אברין באברי בעלי מומין רא"א אם קרב ראש א' מהן כו': דעת ר"א במה שאמר ראש א' זוג ר"ל אם הקריב שני ראשים מן הראשים המעורבים אומר שחל הספק בשניהן יחד לפי שנא' ראש בעל מום האחד משניהם ולא נדע איזה משניהן וכבר נקרבו שניהן והנשארים כשרים: וחכ"א אפילו נקרבו כולן ולא נשאר אלא א' אפשר שזה הנשאר הוא של בעל מום לפיכך יצא לבית השריפה והלכה כחכמים: (רמב"ם)

פרק ח - משנה ו

דָּם שֶׁנִּתְעַרַב בְּמֵיִם **{יג}**, אִם יֵשׁ בּוֹ מִרְאֵה דָּם **{יד}**, כָּשֶׁר. נִתְעַרַב בְּיַיִן, רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאֵלוֹ הוּא מְיֵם. נִתְעַרַב בְּדָם בְּהֶמָּה אוֹ בְּדָם חֲיָה, רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאֵלוֹ הוּא מְיֵם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִין דָּם **{טז}** מִבְּטֵל דָּם:

ר"ע מברטנורה אִם יֵשׁ בּוֹ מִרְאֵה דָּם כָּשֶׁר. וְהֵי מַלֵּי כְּשֶׁנִּפְלוּ הַמֵּיִם לְתוֹךְ דָּם שֶׁל קִדְשִׁים. אֲבָל אִם נָפַל דָּם שֶׁל קִדְשִׁים לְתוֹךְ מֵיִם, אֲמַרְיֵן קָמָא קָמָא בְּטִיל **{טז}**, וְאֶפְלוּ יֵשׁ בּוֹ מִרְאֵה דָּם פְּסוּל: **נִתְעַרַב בְּיַיִן**. שֶׁהוּא אֲדוּם: **רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאֵלוֹ הוּא מְיֵם**. וְאִם הָיָה דָּם זֶה נִכְרַ בְּאוֹתוֹן הַמֵּיִם, כָּשֶׁר: **בְּדָם בְּהֶמָּה**. שֶׁל חֲלִין: **רוֹאִין אוֹתוֹ**. דָּם שֶׁל חֲלִין כְּאֵלוֹ הוּא מְיֵם, וְאִם הָיָה מִרְאֵה אֲדָמוּמִית שֶׁל דָּם הַכָּשֶׁר נִכְרַ בְּהֵם, כָּשֶׁר, וְאִף עַל פִּי שֶׁהָדָם הַפְּסוּל מִרְבֵּה עָלְיוֹ הִרְבֵּה: **אִין דָּם מִבְּטֵל דָּם**. דָּמִין בְּמֵינוּ לְרַבִּי יְהוּדָה לֹא בְּטִיל, וְאֶפְלוּ טָפָה לְתוֹךְ כְּלֵי גְדוּל **{יז}**, אִף עַל פִּי שֶׁאֵלוֹ הָיָה הָדָם מֵיִם אִין הָדָם הַכָּשֶׁר נִכְרַ בְּהֵם, אֶפְלוּ הִכִּי כָּשֶׁר לְזִרְיָקָה. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{יג}** **בְּמֵיִם כּו'**. אֶפְלוּ רַבָּנָן מוֹדוּ דְלֹא אֶסְרִי לְשֵׁם עֲצִים וְלְשֵׁם מֵיִם אֶלָּא בְּמִיּוֹדֵי דְהַקְרָבָה כּו', אֲבָל חֲלִין גְּמוּרִין שְׂרִי לְכֻלֵּי עֲלָמָא לְשֵׁם עֲצִים וְלְשֵׁם מֵיִם. וְכֵן דָּם פְּסוּלִין וְהַתְמַצִּית. תּוֹסְפוֹת: **{יד}** **מִרְאֵה כּו'**. לֹא בְּאֲדָמוּמִית מְעַט מִתְכַּשֶּׁר אֶלָּא מִרְאִית דָּם גְּמוּר קָאָמַר כּו'. תּוֹסְפוֹת. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **{טז}** וְהֵינוּ כְּשֶׁנִּפְלַל מִתּוֹךְ כְּלֵי קָטָן שְׂאִין מוֹצִיא אֶלָּא טָפָה טָפָה: **{טז}** **אִין דָּם מִבְּטֵל דָּם**. וְשִׁנְיָהֶם מְקָרָא אֶחָד דְרָשׁוּ. וְלִקְחַ מִדָּם הַפָּר

ומדם השעיר הדבר ידוע שדמו של פר מרבה משל שעיר. רבנו סברי מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה ונהני דמים דמתניתין לא עולין ונהני ולקחי מבטלין אהדין. ורבי יהודה סבר, מכאן למין במינו שאינו בטל כו'. בגמרא: [ז] רש"י. ומדבריהם למדנו דרבי יהודה בקמא קמא בטיל נמי פליג. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם דם שנתערב במים אם יש בו מראה דם כשר כו': רואין אותו כאילו הוא מים פירושו כמו שאבאר. והוא שאם נפל מן היין או מדם החולין על דם הקדשים והוא דבר מועט עד שאילו היה מים עומד הדם בעינו אדום אז הוא כשר ואם היה הרבה עד שאילו היה מים בטל מראית הדם בטל במיעוטו ואסור לעשות ממנו הזיה: ור' יהודה אומר אין דם מבטל דם אלא אפי' נפל כמו י' ליטרין דם חולין על משקל דרכמון אי' מדם קדשים מותר להזות ממנו ולא נאמר בטל במיעוטו שפשוט אצלו בכל דבר מין במינו לא בטיל וכבר נתבאר מדבריו שזה העירוב הוא שיפלו המים או הדומה להן על דם הקרבן ולא שיפול דם הקרבן במים או ביין או בדם אחר וכן נאמר בגמ' לא שנו אלא שנפל מים לתוך דם אבל דם למים ראשון ראשון בטל וזה כבר מבואר וראוי ואין הלכה כר' יהודה: (רמב"ם)

פרק ח - משנה ז

נתערב בדם פסולין, ישפך לאמה. בדם תמצית, ישפך לאמה. רבי אליעזר מכשיר. אם לא נמלך ונתן, כשר:

ר"ע מברטנורה נתערב בדם הפסולים. כגון בדם שנסחט לחוץ לזמנו [יח]: ישפך לאמה. לאמת המים העוברת בעזרה ויורדת לנחל קדרון. ולא אמרינן רואים אותו כאלו הוא מים ואם דם הכשר נפר בהם יזרק, דגזרינן דלמא אתי לאכשורי דם פסולים בעיניהו [יט]. וכן דם התמצית. דמדאורייתא דם התמצית לא חזי לכפרה, דכתוב (ויקרא יז) כי נפש הבשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר. דם שהנפש יוצאה בו מכפר, ושאין הנפש יוצאה בו אינו מכפר. וגזרינן על דם הנפש שנתערב בדם התמצית, דלמא אתי לאכשורי בגזריקה דם התמצית בעיניה: רבי אליעזר מכשיר. לכתחלה בדם התמצית שנתערב עם דם

הנפֿש. דְּסִבֵּר אִין דָּם הַתְּמַצִּית שֶׁל בְּהֵמָה מְצוּי לְהִיּוֹת רַבָּה עַל דָּם הַנֶּפֶשׁ, הַלְכָּד אֲמַאי נְגִזֹר, הָוָה לִיה פְּנַתְעָרְב דָּם הַחֲלִין בְּדָם הַקָּדָשִׁים דְּלֹא גְזָרִין בִּיה מִיָּדִי. וְכִשְׁנַתְעָרְב בְּדָם פְּסוּלִין דְּמִלְתָּא דְשִׁכְיָחָא, לֹא פְּלִיג רַבִּי אֱלִיעֶזֶר [ב]. וְתַנָּא קַמָּא סִבֵּר פְּעָמִים שְׁדָם הַתְּמַצִּית רַבָּה עַל דָּם הַנֶּפֶשׁ, הַלְכָּד גְּזָר הִיכָּא דְלֹא רַבָּה אֲטוּ הִיכָּא דְרַבָּה. וּמִיָּהוּ הִיכָּא דְלֹא נִמְלָד הַפְּהוּ בְּבֵית דִּין אִם יִתֵּן מִתְעַרְבֵת זֹו אִם לֹאוּ וְנָתַן מֵאֱלִיו, מוֹדָה תַּנָּא קַמָּא דְכָשֵׁר, דְּגִזְרָה בְּעֵלְמָא הִיא וּבְדִיעְבַד כְּשֵׁר. וְכִי אָתִי לְאִמְלוּכִי, אֲמַרִּין לִיה לְשׁוֹפְכוֹ לְאֵמָה מְשׁוּם גְּזָרָה. וְהִלְכָה פְּחֻכְמִים : (ר"ע מברטנורא).

עיקר תוי"ט [יה] והוא הדין בדם פסולים בעצמם לגבי מזבח. ורש"י והרמב"ם כתבו כגון בדם רובע ונרבע או שנשחט חוץ כו' : [יט] והא דלא גזרינן בדם הבהמה ובדם החיה, משום דבההוא לא אתי למטעי לאכשורי בעיניה. תוספות : [כ] דאי פליג, לערביניהו ולתניניהו כו'. גמרא. ועין תוספות יום טוב דלטעמא שכתב הר"ב בריש פרק קמא משום בעיניהו, פליג רבי אליעזר בתרויהו דסבירא ליה דלא גזרינן. ולמה שכתב הר"ב כאן לא הוה ליה לפרש בתחלה דברי התנא קמא משום בעיניהו כו' : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם נתערב בדם פסולין ישפך לאמה בדם תמצית כו' : האמה המעבר ששותים ונגרין עליו הדמים אחר זריקתן על המזבח ויוצאין לנחל קדרון נקראת אמה כמו שיתבאר אחרי כן וא"ר אליעזר שהתמצית יש בו מדם הנפש ולפיכך כשר לכתחלה : וענין אם לא נמלך שלא ישאל אותנו אם יזרוק ממנו אם לא אבל אם שאל פי בית דין מורין שישפך אל מקום שפך הדמים כמו שזכרנו ואין הלכה כרבי אליעזר : (רמב"ם)

פרק ח - משנה ח

דָּם תְּמִימִים בְּדָם בְּעֵלֵי מוּמִים, יִשְׁפָּךְ לְאֵמָה. כּוֹס בְּכוֹסוֹת, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, קָרַב כּוֹס אֶחָד, יִקְרְבוּ כָּל הַכּוֹסוֹת. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, אִפְלוּ קָרְבוּ כָּלָם חוּץ מֵאֶחָד מֵהֶן, יִשְׁפָּךְ לְאֵמָה :

ר"ע מברטנורה דם תמימים שנתערב בדם בעלי מומין ישפך לאמה. ובהא לא פליג רבי אליעזר, דעבר בזריקתו משום לא תקריבו **{כא}**: **נתערב כוס בכוסות**. כוס דם של בעל מום בכוסות של דם כשר, ואין זדוע אינהו כוס של דם בעל מום: **רבי אליעזר אומר אם קרב אחד מהם כו'.** כדרך שחלקו באברים ואברי בעלי מומין, כך נחלקו בכוסות, וכדפרישנא לעיל. וצריכא לאפלוגי בתרויהו, דאי אשמעינן באברים, בהא קאמר רבי אליעזר יקרבו משום דאתעבידא כפרתו בהכשר, דהינו זריקת דמן שהיא עקר כפרה, אבל גפי כוס בכוסות דעקר כפרה בקלקול, אימא לא, צריכא **{כב}**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{כא}** כל אשר מום בו לא תקריבו. בפרשת אמר: **{כב}** ואי אתמר בהא, בהא קאמרי רבנן, אבל בהא אימא מודו לרבי אליעזר. גמרא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם דם תמימים בדם בעלי מומין ישפך לאמה כוס בכוסות כו': מה שאמר ר' אליעזר גם כן קרב כוס אחד רוצה בו זוג אחד כמו שאמר באברים והלכה כחכמים: (רמב"ם)

פרק ח - משנה ט

הנתנין למטה שנתערבו בנתנין למעלה, רבי אליעזר אומר, יתן למעלה, ורואה אני את התחתונים למעלה כאלו הן מים, ויחזר ויתן למטה. וחכמים אומרים, ישפכו לאמה. ואם לא נמלך ונתן, כשר:

ר"ע מברטנורה הנתנין למטה. מחוט הסקרא. כגון דם עולה ואשם ושלמים ובכור ופסח ומעשר, שנתערבו בדם חטאת שהוא נתן למעלה: **רבי אליעזר אומר יתן למעלה.** מתנות חטאת. ואף על פי שדם התחתונים מערב בו. הואיל ואינו מתכוון לתת התחתונים למעלה רואה אני אותם כאלו הם מים. ומפני שמצוה להקדים עליונים לתחתונים,

שָׁפַל הַחֲטָאוֹת קוֹדְמוֹת לְעוֹלוֹת, הִלְכָּד נֹתֵן לְמַעַלָּה תְּחִלָּה וְאַחַר כֵּן לְמַטָּה, וְנִתְּיַנֵּת מַטָּה תַעֲלֶה לּוֹ לְשִׁפְיַכַת שִׁירִים שֶׁל חֲטָאת וּלְהַתְחַלֵּת מִתְּנוֹת עוֹלָה: **וְשִׁפְכוּ לְאַמָּה**. דְּלִית לָהּ רוּאִים: **וְאִם לֹא נִמְלֵד וְנִתֵּן כְּשֵׁר**. דְּהָא נִתֵּן מִמְּנוּ לְמַעַלָּה **{כג}**. וְאִין הִלְכָּה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: (ר"ע מברטנורא).

עיקר תוי"ט {כג} וּמְסִים בְּבְרִיתָא דִּיחֲזוֹר וְיִתֵּן לְמַטָּה. עֵינֵן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הִנִּיתְנִין לְמַטָּה שְׁנַתְעַרְבוּ בְּנִיתְנִין לְמַעַלָּה כּו': כִּבְר זִכְרֵנוּ בְּפִי ה' מִמְּסַכְתָּא זֹו שְׁחַטָּאת בַּהֲמָה דְּמָה לְמַעַלָּה: וְדַמִּים הִנִּיתְנִים לְמַטָּה הֵן דָּם עוֹלֵת בַּהֲמָה וְאֲשָׁמוֹת וְשַׁלְמִים וּבְכוֹר וּפְסַח וּמַעֲשֵׂר וְכִבְר בְּאֲרָנוֹ שְׁלַמַעֲלָה הוּא לְמַעַלָּה מִן הַחוּט וּלְמַטָּה לְמַטָּה מִן הַחוּט ר"ל הַקּוֹ שְׁמַחֲלַק הַמִּזְבֵּחַ וְאִין הִלְכָּה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: (רמב"ם)

פרק ח - משנה י

הִנִּיתְנִין מִתְּנָה אַחַת שְׁנִיתְעַרְבוּ בְּנִיתְנִין בְּמִתְּנָה אַחַת, יִנְתְּנוּ מִתְּנָה אַחַת. מִתֵּן אַרְבַּע בְּמִתֵּן אַרְבַּע, יִנְתְּנוּ בְּמִתֵּן אַרְבַּע. מִתֵּן אַרְבַּע בְּמִתְּנָה אַחַת, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יִנְתְּנוּ בְּמִתֵּן אַרְבַּע. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, יִנְתְּנוּ בְּמִתְּנָה אַחַת. אָמַר לּוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְהָרִי הוּא עוֹבֵר עַל בַּל תִּגְרַע **{כה}**. אָמַר לּוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְהָרִי הוּא עוֹבֵר עַל בַּל תּוֹסִיף. אָמַר לּוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, לֹא נֶאֱמַר בַּל תּוֹסִיף אֶלָּא כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ. אָמַר לּוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא נֶאֱמַר בַּל תִּגְרַע אֶלָּא כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ **{כו}**. וְעוֹד אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כְּשֶׁנִּתְּתָה,

עֲבַרְתָּ עַל בַּל תּוֹסִיף וְעָשִׂיתָ מַעֲשֵׂה בִידָד. וְכִשְׁלֹא נָתַתָּ, עֲבַרְתָּ עַל בַּל תִּגְרַע וְלֹא עָשִׂיתָ מַעֲשֵׂה בִידָד:

ר"ע מברטנורה הַנְתַּנִּין בְּמִתְנָה אַחַת. בְּגִמְרָא מְפָרֵשׁ כְּגוֹן כּוֹס {כד} דָּם בְּכוֹר שְׁנֵתְעַרְב בְּכוֹס דָּם מַעֲשֵׂר: יִנְתְּנוּ מִתְנָה אַחַת. מְכַל כּוֹס וְכוֹס יִתֵּן מִתְנָה אַחַת מְכוֹס זֶה וּמִתְנָה אַחַת מְכוֹס זֶה: מִתֵּן אַרְבַּע בְּמִתֵּן אַרְבַּע. כְּגוֹן דָּם עוֹלָה בְּדָם שְׁלָמִים אוֹ בְּדָם אֶשֶׁם, שְׁשִׁינְיָהֶם טְעוּנִים שְׁתֵּי מִתְנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע וּשְׁנֵינְיָהֶם תְּחִתּוּנִים: מִתֵּן אַרְבַּע בְּמִתֵּן אֶחָד. כְּגוֹן עוֹלָה בְּכוֹר שְׁשִׁינְיָהֶם תְּחִתּוּנִים: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר יִנְתְּנוּ בְּמִתֵּן אַרְבַּע. וְרוֹאֵה אֲנִי אֶת מִתְנוֹת הַיִּתְרוֹת הַנְּתַנּוֹת מִדָּם הַבְּכוֹר כְּאֵלוֹ הֵם מִים. וְאִין זֶה בַּל תּוֹסִיף: בְּמִתְנָה אַחַת. שְׁלֹא יַעֲבֹר עַל בַּל תּוֹסִיף. וַיְדִי עוֹלָה יֵצֵא, דְּכָל הַנְּתַנִּים עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן שְׁנֵתְנָן בְּמִתְנָה אַחַת כְּפָר: וְלֹא עָשִׂיתָ מַעֲשֵׂה בִידָד. וְאִינוּ דוֹמָה עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה, לְיוֹשֵׁב וְאִינוּ עוֹשֶׂה וְאִסוּר בָּא מֵאֱלֹו. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {כד} דְּסַבִּירָא לִיה אִין בִּילָה, וְלִכְדָּ אִי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ מִתְנִיתִין בְּבִלוּל, דְּדַלְמָא מַהֲאִי יְהִיב וּמַהֲאִי לֹא יְהִיב. וְכִי פְּלִיגִי בְּכוֹסוֹת וְקָאִי גַם אֲמִתְנִיתִין זֵי וּמִשְׁנָה ט'. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: {כה} בַּל תִּגְרַע. לֹא סִלְקָא דְעִתִּיה דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שְׁיִקְשָׁה לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִבַּל תּוֹסִיף, מְשׁוּם דְּרוֹאֵה אֲנִי כְּאֵלוֹ הוּא מִים. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שְׁהִשִּׁיבוּ, לְפִי דְּבָרֵיו שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הִשִּׁיבוּ, דְּלִית לִיה טְעָמָא דְּרוֹאֵה אֲנִי כּוֹי. תּוֹסְפוֹת: {כו} בְּעֶצְמוֹ. פְּרוּשׁ, כְּשֶׁהִדְבַּר עוֹמֵד בְּעֶצְמוֹ וְלֹא כְּשִׁישׁ בּוֹ דְּבַר אַחַר. וְאִף עַל גַּב דְּבַל תִּגְרַע נְמִי כּוֹי, טוֹב שְׁלֹא תִגְרַע הַמְצָנָה. תּוֹסְפוֹת: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הַנִּיתְנִין מִתְנָה אַחַת שֶׁנִּתְעַרְבוּ בְּנִיתְנִין מִתְנָה אַחַת כּוֹי: כִּבְר נִתְבָּאֵר שֶׁהַחֲטָאת לְבַדָּה הִיא צְרִיכָה מִתֵּן אַרְבַּע וְהַבְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר וּפְסַח מִתְנָה אַחַת וּבְזֵה הוּא הַמַּחְלוּקֵת בֵּין שְׁנֵיהֶם ג"כ בְּעִירוֹב מִתֵּן אַרְבַּע בְּמִתֵּן שְׁתֵּים אוֹ שְׁתֵּים בְּמִתֵּן אַחַת: וּמַה שֶׁאֵמַר לֹא עָשִׂיתָ בִידָד ר"ל שְׁלֹא הַשְׁלִים מִתֵּן אַרְבַּע שֶׁהַמְנִיעָה מַלְעֻשׂוֹת שׁוּם דְּבַר אִינוּ מַעֲשֵׂה: (רמב"ם)

הַנִּתְּנִין בְּפָנִים שְׁנֵתְעָרְבוּ עִם הַנִּתְּנִין בַּחוּץ,
יִשְׁפְּכוּ לְאִמָּה. נָתַן בַּחוּץ וְחָזַר וְנָתַן בְּפָנִים,
כָּשֶׁר {כז}. בְּפָנִים וְחָזַר וְנָתַן בַּחוּץ, רַבִּי עֲקִיבָא
פוֹסֵל, וְחֲכָמִים מְכַשְׁרִים. שֶׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא
אוֹמֵר, כָּל הַדָּמִים שֶׁנִּכְנְסוּ לְכַפֵּר בַּהֵיכָל,
פְּסוּלִין. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים, חֲטָאת בְּלֶבֶד. רַבִּי
אֶלְיעָזֵר אוֹמֵר, אֵף הָאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ז)
כַּחֲטָאת כָּאֵשׁ:

ר"ע מברטנורה הַנִּתְּנִין בְּפָנִים כּוֹי יִשְׁפְּכוּ לְאִמָּה. דְּלֹא אֶמְרִינן רוֹאִים,
וְאִסוּר לְשֵׁנוֹת אֶת אֵלוֹ מִפְּנֵי הַכְּשֶׁרן שֶׁל אֵלוֹ. וְרַבִּי אֶלְיעָזֵר דְּסָבַר אֶמְרִינן
רוֹאִין, לֹא פְּלִיג הַכָּא. דְּהֵיכִי לְעֵבִיד, נִיתִיב לַחוּץ וְהָדַר לְפָנִים, כָּשֶׁם
שֶׁמִּצְוָה לְהַקְדִּים עֲלִיוֹנִים לְתַחְתּוֹנִים כְּדֵי מִצְוָה לְהַקְדִּים פְּנִימִי לַחִיצוֹן,
דְּפְנִימִי חָשׁוּב. נִיתִיב בְּפָנִים וְהָדַר נִיתִיב בַּחוּץ, כִּיּוֹן דְּאִיכָּא חֲטָאת וְאֵשׁ
שָׂאָם נִתְעָרַב דָּמָם בְּדָמִים הַפְּנִימִים לֹא מְצִי לְמִימַר יִתֵּן בְּפָנִים וְאַחַר כְּדֵי
יִתֵּן בַּחוּץ מְשׁוּם דְּמִפְּסָלִי חִיצוֹנִים, לֹא פְּסִיקָא לֵיהּ. וְאִם תֵּאמַר
לְפָסְלִינְהוּ לַחִיצוֹנִים כְּדֵי לְהַכְשִׁיר פְּנִימִים. לְמַפְסְלִינְהוּ בְּנִדָּים לֹא קֵאמַר
רַבִּי אֶלְיעָזֵר, וּמוּטָב לְהַמְתִּין עַד שֶׁקִּיעַת הַחֲמָה וְיִפְסְלוּ מֵאֲלִיהֶן וְיִשְׁפְּכוּ
לְאִמָּה: נָתַן בַּחוּץ. כִּהֵן שֶׁלֹּא נִמְלָד וְנָתַן מִתְעַרְבֵת זֶה בַּחוּץ, כָּשֶׁר: רַבִּי
עֲקִיבָא פּוֹסֵל. הַחִיצוֹן. שֶׁכָּל דָּמִים הַחִיצוֹנִים שֶׁנִּכְנְסוּ לְפָנִים נִפְסְלוּ:
וְחֲכָמִים מְכַשְׁרִים. בְּכָל הַקְרָבָנוֹת, חוּץ מִחֲטָאת הַחִיצוֹנָה דְּמִפְּסָלָא
מְשׁוּם וְכָל חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא כּוֹי. וְהֵלְכָה כַּחֲכָמִים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {כז} כָּשֶׁר. וְכַגּוֹן דְּהֵיב דְּמִי הַפְּנִימִיּוֹת בַּחוּץ לְשֵׁם מִים. דְּאִי לֹא
הָכִי הֵיב חָזַר וְנָתַן בְּפָנִים, וְהֵלֵךְ כְּבָר נִתְכַפֵּר. וְכֵהָא גִּוְנָא מִירִי בְּסִיפָא
בְּפָנִים וְנָתַן בַּחוּץ, שֶׁהַכְּנִיס דָּמִים הַחִיצוֹנִים לְשֵׁם מִים. תּוֹסְפוֹת. וְעֵין
תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב דְּכֵן צָרִיךְ נְמִי לְפָרֵשׁ לְעֵיל בְּמִשְׁנָה ט': (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הַנִּתְּנִין בְּפָנִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ עִם הַנִּתְּנִין בַּחוּץ כּוֹי: אוֹמֵר שֶׁאִם נִמְלָד
אוֹמְרִים לוֹ יִשְׁפֹךְ לְאִמָּה וְאִם לֹא שֶׁאֵל וְנָתַן מִן הַדָּם הַמִּתְעָרַב בְּפָנִים מֵה
שִׁיחָה רְאוּי לְתַתּוֹ מִדָּם שֶׁל חוּץ כִּשֶׁר: וְאִם ר"ע שֶׁהַדָּמִים כֹּל זִמְנָן שֶׁנִּכְנְסוּ
לְהֵיכָל לְכַפֵּר נִפְסְלוּ וְלֹא יִתֵּן מֵהֶן אַחַר כֵּן בַּחוּץ כֹּל עֵיקַר: וְחֲכָמִים הַחֲטָאת
בְּלֶבֶד לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדָּמָה אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ
וְגוֹי אִי זֶה מִיָּן שֶׁתְּהִיָּה וְאִפִּילוֹ תְּנוּאָת יַחִיד הַנִּיתְּנָת עַל מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אִם
נִכְנַס דָּמָה לְפָנִים נִפְסָל לְהַזוֹת מִמֶּנּוּ עַל מִזְבַּח הַחִיצוֹן וְהֵלְכָה כַּחֲכָמִים בְּכָל:
(רמב"ם)

פרק ח - משנה יב

חטאת שקבל דמה בשני כוסות, יצא אחד מהן לחוץ, הפנימי כשר. נכנס אחד מהן לפנים, רבי יוסי הגלילי מכשיר בחיצון, וחכמים פוסלין. אמר רבי יוסי הגלילי, מה אם במקום שהמחשבה פוסלת, בחוץ, לא עשה את המשואר כיוצא, מקום שאין המחשבה פוסלת, בפנים, אינו דין שלא נעשה את המשואר כנכנס. נכנס לכפר, אף על פי שלא כפר, פסול {כח}, דברי רבי אליעזר. רבי שמעון אומר, עד שיכפר. רבי יהודה אומר, אם הכניס שוגג {כט}, כשר. כל הדמים הפסולין שנתנו על גבי המזבח, לא הרצה הציץ אלא על הטמא, שהציץ מרצה על הטמא, ואינו מרצה על היוצא:

ר"ע מברטנורה יצא אחד מהן לחוץ. חוץ לעזרה: הפנימי כשר. ונתן ממנו מתנותיו והקרבו כשר: וחכמים פוסלין. דכתיב (ויקרא ו) אשר יובא מדמה, ואפלו מקצת דמה, פסול, מדלא כתיב את דמה: ומה אם במקום שהמחשבה פוסלת בחוץ. כלומר, ומה חוץ, שהוא מקום שהמחשבה פוסלת בו, שאם חשב בשחיטה על מנת לזרק דמה לחוץ, פסולה: לא עשה. אצל מוציא מקצת דמה לחוץ את המשיר בפנים כיוצא, כדאמריתו הפנימי כשר: מקום שאין המחשבה פוסלת בפנים. כלומר היכל שהוא מקום שאין מחשבה פוסלת בו, שאם שחט על מנת לתן את הנתנים בחוץ בפנים, כשר, אינו דין כו'. ואין הלכה כרבי יוסי הגלילי. ודוקא בדם הוא דאמרין דאם יצא חוץ לעזרה או נכנס בפנים

לְהִזּוֹת מִמֶּנּוּ בְּהִיכֵל נִפְסָל. אָבֵל בֶּשֶׂר קִדְשִׁים נְהִי דָאָם יֵצֵא לְחוּץ נִפְסָל
וְאִסּוּר בְּאֲכִילָה, דְּכִתִּיב (שְׁמוֹת כב) וּבֶשֶׂר בִּשְׂדֵה טְרֵפָה, בֶּשֶׂר שֶׁיֵּצֵא חוּץ
לְמַחְצָתוֹ, דְּהִינּוּ קִדְשֵׁי קִדְשִׁים חוּץ לְעִזְרָה וְקִדְשִׁים קְלִים מְחוּץ לְעִיר,
נַעֲשֶׂה כְּאֵלוֹ הוּא בֶּשֶׂר בִּשְׂדֵה וְהָרִי הוּא טְרֵפָה וְלֹא תֹאכְלוּ. מִכָּל מְקוֹם
אִם נִכְנַס לְפָנִים אֶל תּוֹךְ הַהִיכָל לֹא נִפְסָל בְּשִׁבִיל כֵּן וַיִּמְתָּר בְּאֲכִילָה,
דְּאָמַר קָרָא אֲשֶׁר יוֹבָא מְדַמָּה לֹא תֹאכַל, מְדַמָּה וְלֹא מְבַשְׂרָה: עַד
שְׁיִכְפֹּר. בְּהִיכָל: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כּוֹי'. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: וְאִין הִצִּיץ
מְרֵצָה עַל הַיּוֹצֵא. וְאִף עַל גַּב דְּפִסּוּלִים שֶׁעָלוּ לֹא יִרְדּוּ, אֲרֻצוּי מִיָּהָא לֹא
אֲרֻצוּ, דְּכִתִּיב בְּצִיץ (שֵׁם כח) וְנִשְׂא אַהֲרֹן אֶת עֹון הַקִּדְשִׁים, וּבִפְרֹשֶׁת אָמַר
כְּתִיב כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִקְרַב מִכָּל זֶרְעֶכֶם אֶל הַקִּדְשִׁים וְגוֹי וְטִמְאַתּוֹ עָלָיו,
מִה קִדְשִׁים הָאֲמֹרִים לְהֵלֵךְ בְּטִמְאַה הַכְּתוּב מְדַבֵּר, אִף עֹון קִדְשִׁים
הָאֲמֹרִים בְּצִיץ בְּטִמְאַה הַכְּתוּב מְדַבֵּר: (ר"ע מברטנורא).

עיקר תוי"ט {כח} **פסול כוי'**. פְּלִיגִי בְּלִפְתָּא דְקָרָא. כְּדֹאִיתָא בְּגִמְרָא: {כט}
שו"ג כוי'. הָא מִזִּיד פְּסוּל בְּשִׁכְפֹּר, כְּדִדְיָקִינוּ בְּגִמְרָא כּוֹי'. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם
טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם חטאת שקבל דמה בשתי כוסות יצא אחד מהן כוי': דע שאם יצא
מבשר קדשי קדשים חוץ לעזרה נפסל ואסור באכילה וסמך זה למה שנאמר
ובשר בשדה טרפה ר"ל שהבשר שיצא חוץ למחיצתו שהוא שדה הרי הוא
כבשר טרפה ואסור באכילה וכן * [בשר] קדשים קלים שיצאו חוץ לחומה דינו
אחד ואם הובא בשר קדשי קדשים אל ההיכל לא יפסל והוא מותר באכילה
כמו שזכרנו בפ' ו' כמו שנא' וכל חטאת אשר יובא מדמה ואמרו מדמה ולא
מבשרה הנה נתבאר שאם יצא בשר לחוץ נפסל ואם נכנס לפניו לא נפסל
וג"כ המחשבה אם חשב עליו לאוכלו בחוץ פסול ואם חשב לאכלו בפנים
לא פסול כמו שבארנו בשני מזו המסכתא וחכמים מביאים לראיה אשר
הובא מדמה אפילו מקצת דמה ולפיכך אם נכנס מקצת דמה נפסלה ורבי
יוסי סמך על ק"ו כמו שאתה רואה אותו דמים היוצאים הם מה שחשב
עליהם לזרקו בחוץ והם נקראים דמים פסולים. דבר תורה על ציץ שהוא
מכפר טומאת קדשים שנאמר והיה על מצח אהרן ונשא אהרן את עון
הקדשים אשר יקדישו בני ישראל וגו' ואח"כ פירש בפרשת אמר אל
הכהנים שעון הקדשים שהוא מכפר הוא הטומאה לפי שנאמר אשר יקרב
מכל זרעכם אל הקדשים וגו' כבר בארנו בסוף עדיות כי סוף הדבר שעל פיו
עושים שאין דם הקדשים מטמא כל עיקר והלכה כחכמים ורבי יהודה:
(רמב"ם)

פרק ט - משנה א

הַמְזַבֵּחַ מִקֹּדֶשׁ אֶת הָרְאוּי לוֹ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
 אָמַר, כָּל הָרְאוּי לְאֲשִׁים, אִם עָלָה לֹא יֵרֵד,
 שְׁנֵאמַר (ויקרא ו'), הוּא הֶעֱלָה עַל מוֹקְדָה עַל
 הַמְזַבֵּחַ. מָה עוֹלָה שְׁהִיא רְאוּיָה לְאֲשִׁים, אִם
 עֲלֵתָה לֹא תֵרֵד, אִף כָּל דָּבָר שֶׁהוּא רְאוּי
 לְאֲשִׁים, אִם עָלָה לֹא יֵרֵד. רַבִּן גַּמְלִיאֵל אָמַר,
 כָּל הָרְאוּי לְמִזְבֵּחַ {א}, אִם עָלָה לֹא יֵרֵד,
 שְׁנֵאמַר, הוּא הֶעֱלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזַבֵּחַ {ב}.
 מָה עוֹלָה שְׁהִיא רְאוּיָה לְמִזְבֵּחַ אִם עֲלֵתָה לֹא
 תֵרֵד, אִף כָּל דָּבָר שֶׁהוּא רְאוּי לְמִזְבֵּחַ אִם עָלָה
 לֹא יֵרֵד. אִין בֵּין דְּבָרֵי רַבִּן גַּמְלִיאֵל לְדְּבָרֵי רַבִּי
 יְהוֹשֻׁעַ אֶלָּא הַדָּם וְהַנְּסָכִים, שֶׁרַבִּן גַּמְלִיאֵל
 אָמַר לֹא יֵרֵדוּ, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר יֵרֵדוּ. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן אָמַר, הַזֵּבֵחַ כָּשֶׁר וְהַנְּסָכִים פְּסוּלִים,
 הַנְּסָכִים כָּשֶׁרִין {ג} וְהַזֵּבֵחַ פְּסוּל, אֶפְלוּ זֶה וְזֶה
 פְּסוּלִין, הַזֵּבֵחַ לֹא יֵרֵד, וְהַנְּסָכִים יֵרֵדוּ:

ר"ע מברטנורה הַמְזַבֵּחַ מִקֹּדֶשׁ אֶת הָרְאוּי לוֹ. וּפְלִיגֵי תַנְיָא בְּפְרוּשָׁא
 דְּמִתְנִיתִין מַאי נִיהוּ הָרְאוּי לוֹ: רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר כָּל הָרְאוּי לְאֲשִׁים.

לְהַשְׁרִיף עַל גְּבֵי הָאֵשׁ, אֶף עַל פִּי שְׁנַפְסָל, אִם עָלָה לְמִזְבֵּחַ קִדְשׁוֹ הַמִּזְבֵּחַ וְנִעְשָׂה לְחֶמוֹ, וְאִם עָלָה לֹא יֵרֵד. אֲבָל דְּבַר שְׂאִין רָאוּי לָאֵשׁ, כְּגוֹן דָּם פְּסוּל וְנִסְכִּים פְּסוּלִים, אֲפֹלוּ אִם עָלוּ יֵרֵדוּ: **הִיא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה.** דְּבַר שֶׁהוּא לְמוֹקֵד וְעָלָה, הֵרִי הוּא בְּהוֹיָתוֹ וְלֹא יֵרֵד. הִיא, מִשְׁמַע בְּהוֹיָתָה תְּהֵא: **רֶבֶן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר כָּל הָרָאוּי לְמִזְבֵּחַ.** וְאֲפֹלוּ דָם וְנִסְכִּים שְׁנַפְסָלוּ, אִם עָלוּ לֹא יֵרֵדוּ. וְאִין לָךְ לְמַעַט אֶלָּא דְּבַר שֶׁלֹּא הוֹבְרָר לְחֻלְקוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ מֵעוֹלָם, כְּגוֹן קִמְצִים שֶׁלֹּא קִדְשׁוֹ בְּכָלִי אַחֵר קִמְצָה, דְּאֶף עַל גֵּב דְּהַמְנַחָה כְּלָה קִדְשָׁה בְּכָלִי אִין זֶה חֵלֶק גְּבוּהָ בְּרוּר, שְׂאִין הַמְנַחָה קִרְבָּה כְּלָה. וּבְקִמְצָה בְּלֹא מִתֵּן כְּלִי, אִין זֶה מְבַרֵר לְמִזְבֵּחַ, וְאִינוּ מִתְקַדֵּשׁ אֲפֹלוּ עָלָה עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ: **אֶלָּא הַדָּם וְהַנִּסְכִּים.** שֶׁהֵם רָאוּיִים לְמִזְבֵּחַ וְאִינֶם רָאוּיִים לְאִשִּׁים: **רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר הַזֵּבַח כְּשֶׁר וְהַנִּסְכִּים פְּסוּלִים.** רַבִּי שְׁמַעוֹן סְבִירָא לִיהַ בְּנִסְכִּים שֶׁל זֵבַח כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וּבְדָם וּבְנִסְכִּים הַבָּאִים בְּפָנָי עֲצָמוֹן כְּרַבֵּן גַּמְלִיאֵל. וְלֹא מִמוֹקְדָה יִלִּיף, אֶלָּא מִקְרָא דְּכִתְיִב (שְׁמוֹת כ"ט) כָּל הַנוֹגֵעַ בְּמִזְבֵּחַ יִקְדָּשׁ, וְכִתְיִב בְּתַרְיָה וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה עַל הַמִּזְבֵּחַ כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִים שְׁנַיִם לַיּוֹם עוֹלָה, אִין הַמִּזְבֵּחַ מִקְדָּשׁ אֶלָּא דּוּמְיָא דְּעוֹלָה, מָה עוֹלָה הַבָּאָה בְּגִלְלַ עֲצָמָה, אֶף כָּל הַבָּאִים בְּגִלְלַ עֲצָמוֹן, יִצְאוּ נִסְכִּים הַבָּאִים בְּגִלְלַ הַזֵּבַח. הַלְכָּךְ בֵּין שְׁהַזֵּבַח כְּשֶׁר וְהַנִּסְכִּים פְּסוּלִים כְּגוֹן שְׂיִצְאוּ אוֹ נְטֻמָּאוּ, בֵּין שְׁהַזֵּבַח פְּסוּל וְהַנִּסְכִּים כְּשֶׁרִים, דְּהוֹאִיל וְהוֹן בָּאִים בְּגִלְלוֹ נִפְסָלִים עֲמוּ וּבִטְלָה תּוֹרַת הַקִּדְשׁ מֵהוֹן: **וְאֲפֹלוּ זֶה וְזֶה פְּסוּלִים הַזֵּבַח לֹא יֵרֵד.** שֶׁהַמִּזְבֵּחַ מִקְדָּשׁוֹ: **וְהַנִּסְכִּים יֵרֵדוּ.** כִּיֹּן שְׂאִין בָּאִים בְּגִלְלַ עֲצָמוֹן אִינֹן דּוּמְיָא דְּעוֹלָה וְאִין מִזְבֵּחַ מִקְדָּשׁוֹ. וְהַלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: (רִי"ע מְבַרְטֵנוֹרָה).

עיקר תוי"ט [א] למזבח. דְּמוֹקְדָה לְאֶהְדוּרִי פּוֹקְעִין הוּא דְּאֶתָא [כְּשֶׁרִים שְׁפָקְעוּ. דְּמוֹקְדָה מִשְׁמַע מוֹקֵד שֶׁהִיָּה לוֹ כְּבָר]. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נִפְקָא לִיהַ מֵאֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ. וְרֶבֶן גַּמְלִיאֵל מְבַעֵי לִיהַ לְעַכּוּלִי עוֹלָה אֶתָּה מַחְזִיר וְאִי אֶתָּה מַחְזִיר עַכּוּלִי חֲטָאֵת. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לָאוּ מִמִּילָא שְׁמַע מִנָּה דְּעַכּוּלִי עוֹלָה מְהַדְרִינֵן. גְּמָרָא: **[ב] הַמִּזְבֵּחַ.** וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ טַעְמָא קְאָמַר, דְּהֵא דְּרָאוּי עַל מוֹקְדָה לֹא יֵרֵד, מִשּׁוּם קִדְשֵׁת מִזְבֵּחַ הוּא. וְרֶבֶן גַּמְלִיאֵל מִזְבֵּחַ אַחֲרִינָא כְּתִיב, וְאִידָךְ כּוֹי. גְּמָרָא. וְעִין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **[ג] כְּשֶׁרִין.** אִי אֲפֹשֶׁר לְהִיּוֹת לְנִסְכִּים כְּשֶׁרִים גְּמוּרִין כִּיֹּן שֶׁהַזֵּבַח פְּסוּל. אֶלָּא כְּלוּמַר כְּשֶׁרִים מִפְּסוּל עֲצָמוֹן. תּוֹסְפּוֹת: (עִיקַר תּוּי"ט).

רמב"ם הַמִּזְבֵּחַ מִקְדָּשׁ אֶת הָרָאוּי לוֹ רִי"א כָּל הָרָאוּי לְאִשִּׁים כּוֹי: הָרָאוּי לוֹ הָרָאוּי לִיקְרַב אֲבָל קוֹמֵץ הַמְנַחָה אִם לֹא נִתְקַדֵּשׁ בְּכָלִי שֶׁרַת שְׂאִינוּ רָאוּי לִיקְרַב אִינוּ מִתְקַדֵּשׁ וְאִפִּי עָלָה עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ וּמַחְלוּקַת רֶבֶן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְבֹאֵר וַיֵּשׁ לְכָל אֶחָד מִשְׁנֵיהֶן דְּחִיָּה בְּטַעֲנוֹת חֲבִירוֹ וְלֹא יָאוּת כְּפִי כּוֹוֹנֵתֵינוּ לְסַפֵּר טַעֲנוֹתֵיהֶם וְרִ"ש הוֹלֵךְ אַחֲרֵי דַעַת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְכָל סוּמְכִים עַל מָה שֶׁנֶּאֱמַר כָּל הַנוֹגֵעַ בְּמִזְבֵּחַ יִקְדָּשׁ עַל מִנַּת שִׁיָּה רָאוּי כְּמוֹ שֶׁהִתְנַה בְּתַחֲלַת הַמְּשַׁנָּה וַיֵּשׁ מַחְלוּקַת בִּינֵיהֶן עַל זֶה כְּמוֹ שֶׁשְׁמַעַת וְהַלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: (רַמְבַּ"ם)

פרק ט - משנה ב

וְאֵלוֹ אִם עָלוּ, לֹא יֵרְדוּ. הֵלֵן, וְהִטְמָא, וְהִיוּצָא,
וְהִנְשַׁחֲט חוּץ **{ד}** לְזִמְנוֹ, וְחוּץ לְמְקוֹמוֹ, וְשִׁקְבָלוֹ
פְּסוּלִים, וְזָרְקוּ אֶת דָּמוֹ **{ה}**. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר,
שֶׁנִּשְׁחָטָה בְּלִילָה, וְשֶׁנִּשְׁפַּךְ דָּמָה, וְשֶׁיִּצָּא דָּמָה
חוּץ לְקַלְעִים, אִם עָלְתָה, תֵּרֵד. רַבִּי שְׁמַעוֹן
אוֹמֵר, לֹא תֵרֵד, שֶׁהִיא רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, כֹּל
שֶׁפְּסוּלוֹ בִּקְדָשׁ **{ז}**, הַקְּדָשׁ מְקַבְּלוֹ. לֹא הִיא
פְּסוּלוֹ בִּקְדָשׁ, אִין **{ח}** הַקְּדָשׁ מְקַבְּלוֹ:

ר"ע מברטנורה הֵלֵן. בֵּין דָּם בֵּין אֲמוּרִים שְׁלָנוּ לִילָה חוּץ לְמִזְבֵּחַ: רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר שֶׁנִּשְׁחָטָה בְּלִילָה כּוֹי אִם עָלְתָה תֵרֵד. דְּכַתִּיב זֹאת תֹּרַת
הָעוֹלָה הִיא הָעוֹלָה, זֹאת הִיא הָעוֹלָה, הֲרִי כָאן שְׁלֹשָׁה מְעוּטִים **{ו}**, מְעֵט
נִשְׁחָטָה בְּלִילָה וְשֶׁנִּשְׁפַּךְ דָּמָה וְשֶׁיִּצָּא דָּמָה חוּץ לְקַלְעִים, שְׁאִם עָלְתָה
תֵּרֵד: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר לֹא תֵרֵד. דְּדָרִישׁ זֹאת תֹּרַת הָעוֹלָה, תֹּרַת אַחַת
לְכָל הָעוֹלִים, שְׁאִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{ד}** חוּץ כּוֹי. וּפְסַח וְחִטָּאת שֶׁשְׁחָטוּן שְׁלֹא לְשִׁמּוֹן וְשִׁקְבָלוֹ פְּסוּלִים
כּוֹי וְהִנְתַּנִּין לְמִטָּה שֶׁנִּתְּנוּ לְמַעַלָּה כּוֹי כְּדִתְנִיָּא בְּבִרְיָתָא. וְאִף עַל גַּב דְּתַנִּי אֵלוֹ,
תְּנָא וְשִׁיר וְשָׂמָא מְשׁוּם דְּכָל שְׁכָן הַנְּהוּ. תּוֹסְפוֹת: **{ה}** וְזָרְקוּ כּוֹי. תְּחַלַּת
עֲבוּדָה שֶׁבְּדָם וְסוּפָה נְקֵט. וְלֹא אֲצִטְרִיד לְמַתְנֵי הַלֵּךְ: **{ו}** זֹאת מְעוּטָא, וְהִיא
מְעוּטָא, וְהִי דְהָעוֹלָה מְעוּט, דְּמִשְׁמַע הָעוֹלָה הַמִּיחַדָּת כְּשֶׁרָה וְלֹא פְּסוּלָה.
רְשִׁי. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **{ז}** בִּקְדָשׁ. פִּרְשׁ רְשִׁי מִשְׁבָּאת לְעֶזְרָה נִפְסָלָה.
וְהַתּוֹסְפוֹת פִּרְשׁוּ שְׁאִירַע פְּסוּל לְאַחַר שְׁחִיטָה וְנִתְקַדַּשׁ בִּקְדָשׁת כְּלִי, מְשׁוּם
דְּרוּבַע וְנִרְבַּע בְּעֶזְרָה מְאִי אִיפָא לְמִימַר: **{ח}** אִין כּוֹי. דְּלֶהֱכִי אֶתִּי זֹאת,
לְמַעוּטִי, כְּדֹאִיתָא בְּגִמְרָא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם ואלו אם עלו לא ירדו הֵלֵן וְהִטְמָא וְהִיוּצָא כּוֹי: רַבִּי יְהוּדָה מְבִיא
רֵאִיָּה מִמָּה שֶׁנֶּאֱמַר הִיא הָעוֹלָה פֵּרֵט לְנִשְׁחָטָה בְּלִילָה וְשֶׁנִּשְׁפַּךְ דָּמָה וְשִׁיִּצָּא
דָּמָה חוּץ לְקַלְעִים שֶׁאִם עָלְתָה תֵרֵד. רַבִּי שְׁמַעוֹן מְבִיא רֵאִיָּה מִמָּה שֶׁנֶּאֱמַר

זאת תורת העולה תורה אחת לכל העולין שאם עלו לא ירדו. ומה שאמר
הלן ר"ל דם הלן ובשר הלן והלכה כר' יהודה : (רמב"ם)

פרק ט - משנה ג

אלו לא היה פסולן בקדש, הרובע, והנרבע,
והמקצה, והנעבד, והאתנו, והמחיר,
והכלאים, והטרפה, והיוצא דפן, ובעלי מומין
{ט}. רבי עקיבא מכשיר בבעלי מומין. רבי
חנינא סגן הכהנים אומר, דוחה היה אבא את
בעלי מומין מעל גבי המזבח :

ר"ע מברטנורה מכשיר בבעלי מומין. דאם עלו לא ירדו. ודוקא בדוקין
שבעין וכיוצא בהן הכשיר רבי עקיבא, הואיל והן פשרים לכתחלה
בעופות. אבל במחסר אבר דפסול בעופות, לא: דוחה היה אבא את
בעלי מומין. שאם עלו דוחה היה אותן פלאחר זד ולא היה מורידן דרך
בזיון בפרהסיא, ובהא פליג אתנא קמא דאמר ירדו. והלכה כרבי חנינא
בן אנטיגנוס {י}: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ט} הרובע כו'. מפרשים בריש פרק ו' דתמורה. ויש לדקדק
בשתייהן וכן לקמן פרק י"ד משנה ב' דלא תנו שהמית את האדם: {י} ואיננו
סגן הכהנים. ומכל מקום היה כהן. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אלו לא היה פסולן בקדש הרובע והנרבע והמוקצה כו': אין רבי
עקיבא מכשיר מבעלי מומים אלא המומים שיהיו בעין כגון הלובן והשחור
ונקודה אדומה על לובן העין והקרום הקשה העולה בעין לצד האף והדומה
לה לפי שכגון אלו המומין כשר בעופות כמו שבארנו בפרק ה' שאמרו אין
תמות וזכרות בעופות והלכה כרבי חנינא סגן הכהנים: (רמב"ם)

פרק ט - משנה ד

כָּשֶׁם שָׁאֵם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ, כִּךְ אִם יִרְדּוּ לֹא יֵעָלוּ.
וְכִלְוֹן שְׁעָלוּ חַיִּים לְרֹאשׁ הַמְזֻבָּח, יִרְדּוּ. עוֹלָה
שְׁעֵלְתָהּ חַיָּה לְרֹאשׁ הַמְזֻבָּח, תִּרְד. שְׁחָטָהּ
בְּרֹאשׁ הַמְזֻבָּח, יִפְשִׁיט וַיִּנְתּוּחַ בְּמִקּוֹמָהּ :

ר"ע מברטנורה כָּשֶׁם שָׁאֵם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ. אֶפֶל הִנֵּךְ פְּסוּלִין דִּתְנִן בְּהוּ לֹא
יִרְדּוּ קִאִי : כִּךְ אִם יִרְדּוּ. לְאַחַר שְׁעָלוּ, לֹא יֵעָלוּ עוֹד : וְכִלְוֹן שְׁעָלוּ חַיִּים
בְּרֹאשׁ הַמְזֻבָּח. רַבִּי עֲקִיבָא קֶאָמַר לֵהּ, דְּמִכְשִׁיר בְּבַעֲלֵי מוּמִין. וּמוֹדָה
שָׁאֵם עָלוּ חַיִּים בְּרֹאשׁ הַמְזֻבָּח יִרְדּוּ, שְׁאִין הַמְזֻבָּח מְקַדֵּשׁ בְּעָלֵי מוּמִין
חַיִּים : עוֹלָה שְׁעֵלְתָהּ חַיָּה לְרֹאשׁ הַמְזֻבָּח תִּרְד. בְּעוֹלָה כְּשֶׁרָה מִיָּרִי,
וְדַבְּרֵי הַכֹּל. וְלֹא נִקַּט לֵהּ אֶלָּא מְשׁוּם סִיפָא, לְלַמְדֵּךְ שְׁרֹאשׁ הַמְזֻבָּח
מְקוּם רָאוּי לְהַפְשִׁיט וַיִּנְתּוּחַ הִיכָא דְעֵבַר וּשְׁחָטָהּ בְּרֹאשׁ הַמְזֻבָּח : (ר"ע
מברטנורה).

רמב"ם כֶּשֶׁם שָׁאֵם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ כִךְ אִם יִרְדּוּ לֹא יֵעָלוּ כּו' : וְכוּלָם שְׁעָלוּ חַיִּים
ר"ל בְּעָלֵי מוּמִין וְהוּא דַבְּרֵי ר"ע שֶׁהוּא מִכְשִׁיר מִבְּעָלֵי מוּמִין אוֹתָן שְׁזַכְרָנוּ
אִמַר שְׁזֵהוּ אַחַר שְׁחִיטָה וְאִם הִבְהֵמָה חַיָּה תִרְד : וְמָה שֶׁאִמַר עוֹלָה שְׁעֵלְתָהּ
חַיָּה הִיא עוֹלָה כְּשֶׁרָה לְדַבְּרֵי הַכֹּל וְלֹא בֵּא לְלַמְדָנוּ אֶלָּא שֶׁהַמְזֻבָּח רָאוּי
לְהַפְשִׁיט וְלִנְתּוּחַ אִם עֵבַר וּשְׁחָט בְּרֹאשׁ הַמְזֻבָּח : (רמב"ם)

פרק ט - משנה ה

וְאֵלוּ אִם עָלוּ יִרְדּוּ, בְּשֶׁר קָדְשֵׁי קָדְשִׁים, וּבְשֶׁר

קִדְשֵׁים קָלִים, וּמוֹתֵר הָעֹמֵר, וְשִׁתֵּי הַלֶּחֶם,
וְלֶחֶם הַפָּנִים, וְשִׁירֵי מְנַחֹת, וְהַקְטֹרֶת. הַצֹּמֵר
שֶׁבְּרֹאשֵׁי כְּבָשִׂים, וְהַשֹּׁעַר שֶׁבְּזֶקֶן תִּישִׁים,
וְהַעֲצָמוֹת, וְהַגִּידִים, וְהַקְרָנִים, וְהַטְּלָפִים,
בְּזֶמַן שֶׁהוּן מִחֻבְרִין, יַעֲלוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא א),
וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמְזַבְּחָה. פְּרָשׁוֹ, לֹא
יַעֲלוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יב), וְעָשִׂיתָ עֲלֵתֶיךָ הַבָּשָׂר
וְהַדָּם:

ר"ע מברטנורה ואלו אם עלו ירדו. ואפלו הן כְּשָׂרִים וְטְהוּרִים. משום
דְּלֹא שִׁיךְ בְּהוּ מְזַבֵּחַ כָּלֵל: **בְּשָׂר קִדְשֵׁי קִדְשִׁים כּו'.** דְּלֹאֲכִילָה קִימִי וְלֹא
לְמִזְבֵּחַ: **וְהַקְטֹרֶת.** לֹא רְאוּיָה הִיא לְמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן: **הַצֹּמֵר שֶׁבְּרֹאשֵׁי**
כְּבָשִׂים. גְּרָסִינָן. וְרִישָׁא דְּבָבָא אַחֲרִיתָא הִיא, וּבִהְדֵי עֲצָמוֹת וְגִידִין קִתְּנֵי
לָהּ וּמְשַׁפֵּט אֶחָד לָהֶם. הַצֹּמֵר שֶׁבְּרֹאשֵׁי כְּבָשִׂים, שֶׁל עוֹלָה. שֶׁהָרֹאשׁ אֵינוֹ
בְּכֹלל הַפֶּשֶׁט וְקָרֵב עִם עוֹרוֹ, וְהַכִּי אֲמַרִינָן בְּשַׁחֲטָה חֲלִין [דף כו: א], מִנִּין
לְרֵבּוֹת אֶת הָרֹאשׁ שֶׁכָּבֵר הִתְּזַ בְּשַׁחֲטָה שְׂאֵף עַל פִּי שְׂאֵינוֹ בְּכֹלל הַפֶּשֶׁט
יִשְׁנוּ בְּכֹלל הַקְטֹרֶת, תִּלְמוּד לומר אֶת הָרֹאשׁ. וַיֵּשׁ צֹמֵר בְּגִבָּה רֹאשׁוֹ שֶׁל
כְּבֵשׂ אֶצֶל עֶרְפוֹ, וְכֹן הַשֹּׁעַר שֶׁבְּזֶקֶן הַתִּישִׁים בְּזֶמַן שֶׁהוּן מִחֻבְרִים, כָּלֵן
עוֹלִים: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם ואלו אם עלו ירדו בשר קדשי קדשים ובשר קדשים כּו': כל אלו
שנאמר מורידין אותן מן המזבח ואפילו העלו אותן אינן ראויין למזבח אבל
כלן ראויין לאכילה זולתי הקטרתן אבל היא ג"כ אינה ראויה למזבח וכן כל
מה שמנה אחר הקטרה אינו ראוי למזבח אלא אם היה מחובר ר"ל שיהא
כקרבן עולה ששורפין אותה כלם ויהיו דבוקים בבשר הדיבוק הטבעי:
(רמב"ם)

וְכֻלָּם שִׁפְקָעוּ **{ב}** מֵעַל גְּבֵי הַמְּזִבַּח, לֹא יִחְזִיר.
וְכֵן גִּחְלַת שִׁפְקָעָה מֵעַל גְּבֵי הַמְּזִבַּח. אַבְרָם
שִׁפְקָעוּ מֵעַל גְּבֵי הַמְּזִבַּח, קִדְּם לַחֲצוֹת, יִחְזִיר,
וּמוֹעֲלִין בָּהֶן. לְאַחַר חֲצוֹת, לֹא יִחְזִיר, וְאִין
מוֹעֲלִין בָּהֶן :

ר"ע מברטנורה וְכֻלָּם. בֵּין פְּסוּלִים שֶׁעָלוּ דִתְנֵן בְּהוּ לֹא יֵרְדוּ, בֵּין עֲצָמוֹת
וְגִידִין שֶׁהֶעֱלָן מִחֲבָרִים **{יא}** וְאֶכְלָתָם הָאֵשׁ : וּפְקָעוּ מֵעַל הַמְּזִבַּח. לְאַרְץ.
אִסְקֵלְטִי"ר בְּלַע"ז : לֹא יִחְזִיר. אִין צְרִיךְ לְהַחְזִיר **{יג}** : וְכֵן גִּחְלַת
שִׁפְקָעָה. אִין צְרִיךְ לְהַחְזִיר : אַבְרָם שִׁפְקָעוּ כו'. אִי דְאִית בְּהוּ מִמֶּשׁ,
שֶׁבְּשָׂרָם נֶכֶר, אֶפְלוּ לְאַחַר חֲצוֹת נְמִי יִחְזִיר, דְּלֹא הוּי עֶפּוּל. וְאִי דְלִית
בְּהוּ מִמֶּשׁ, שֶׁנִּשְׂרָפוּ כָּלָן וְנִעְשׂוּ גִחְלַת, אֶפְלוּ קִדְּם חֲצוֹת לֹא יִחְזִיר. אֶלֶּא
הֵכָא בְּמֵאֵי עֶסְקִינָן, כְּגוֹן שְׁנֵתְקִשׁוּ מִחֲמַת הָאֵשׁ שֶׁשְׁלָטָה בְּכָלָן וְנִשְׂרָפוּ
וְלֹא נִעְשׂוּ פָּחַם אֲבָל כְּעֵצִים יְבֻשִׁים הֵם מִתּוֹכָם : קִדְּם לַחֲצוֹת וְלְאַחַר
חֲצוֹת. יִלְפִינָן מִקְרָא דְכְּתִיב כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֶּקֶר, מִמִּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר כָּל
הַלַּיְלָה אֵינִי יוֹדֵעַ שְׁעַד הַבֶּקֶר, אֶלֶּא תָן בֶּקֶר לְבִקְרוּ שֶׁל לַיְלָה, שְׂאִין
צְרִיכִין לְהִיּוֹת עוֹד עַל הַמוֹקֵד, וְאִיזָה בֶּקֶר נוֹסֵף עַל בֶּקֶר שֶׁל לַיְלָה שְׂאִין
צְרִיכִין לְהִיּוֹת עוֹד עַל הַמוֹקֵד, זֶה חֲצוֹת. דְּבִקְרָא שֶׁל לַיְלָה הוּא עֲמוּד
הַשָּׁחַר : וּמוֹעֲלִין בָּהֶן. דְּאֶפְתִּי בְּנֵי מְזִבַּח נִינְהוּ : וְאִין מוֹעֲלִין בָּהֶן. דְּכִינּוּן
דְּהוּ מִעֲפָלִים הוּוּ לְהוּ דְּבָר שֶׁנִּעְשִׂית מִצְוֹתוֹ וְאִין מוֹעֲלִים בּוֹ : (ר"ע
מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{יא}** וְכֵן פִּרְשׁ רַש"י. וְטַעַמִּיהוּ, דְּאֶלוּ בְּזִמְן שִׁפְרָשׁוּ, אֶפְלוּ עָלוּ
יֵרְדוּ, כְּרַבִּי דְּבְרִיתָא. וְאַף עַל גַּב דִּתְנֵן פִּרְשׁוּ לֹא יֵעָלוּ, הוּא הִדִּין דְּאֵם עָלוּ
יֵרְדוּ. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב : **{ב}** שִׁפְקָעוּ. עֶפּוּ. כְּמוֹ שֶׁאֲנוּ רוֹאִין בְּמוֹקֵד הָאֵשׁ
שֶׁכָּל דְּבָר שֵׁיֵשׁ בּוֹ לַחֲוֹת הוּא עָף מִן הָאֵשׁ כְּשֶׁמִּתְחִיל אוֹתוֹ לַחֲוֹת לְהִתְנוּעֵעַ
וְלְצֵאת. הַרְמַב"ם : **{ג}** וְהָא דְּמִשְׁנָה ד' אֵם יֵרְדוּ לֹא יֵעָלוּ דְּמִשְׁמַע דְּאֶסוּר
לְהַעֲלוֹתָם וְכֵן כְּתַב הַרְמַב"ם, הֵתָם כְּשֶׁלֹּא אֶכְלָתוּ הָאֵשׁ כָּלָל, וְכֵן מִשְׁמַע
בְּגִמְרָא : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם וְכֻלָּם שִׁפְקָעוּ מֵעַל גְּבֵי הַמְּזִבַּח לֹא יִחְזִיר וְכֵן גִּחְלַת כו' : וְכֻלָּם שִׁפְקָעוּ
פִּי כָל אַבְרָם שֶׁזָּכְרָנוּ שֶׁאֵם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ אִם פִּקְעוּ מֵעַל גְּבֵי הַמְּזִבַּח לֹא יִחְזִיר
וְכֵן גִּחְלַת שִׁפְקָעָה ג"כ לֹא יִחְזִיר וְפִי פִקְעוּ עֶפּוּ כְּמוֹ שֶׁאֲנוּ רוֹאִים בְּמוֹקֵדֵי
הָאֵשׁ שֶׁכָּל דְּבָר שֵׁיֵשׁ בְּתוֹכוֹ לַחֲוֹת הוּא עָף מִן הָאֵשׁ כְּשֶׁמִּתְחִיל אוֹתוֹ לַחֲוֹת
לְהִתְנוּעֵעַ וְלְצֵאת וְמָה שֶׁאֲמַר קוּדְם חֲצוֹת וְלֹא אֲמַר כָּל הַלַּיְלָה לְפִי שֶׁאֲמַר
הַכְּתוּב הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקֵדָה עַל הַמְּזִבַּח כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֶּקֶר וְאִילוּ אֲמַר
כָּל הַלַּיְלָה לְבַד הִיא מִשְׁמַעוֹ עַד הַבֶּקֶר וְלְפִי שֶׁאֲמַר אַח"כ עַד הַבֶּקֶר אֲמַרו
שֶׁהוּא רִמְזוּ לְהַרְחִיקָה מִן הַבֶּקֶר הוּא מָה שֶׁאֲמַרו עַד הַבֶּקֶר תָּן בּוֹקֵר לְבִקְרוּ
שֶׁל לַיְלָה וְעַל כֵּן אֲמַרו עַד חֲצוֹת לְהַרְחִיק אִדָּם מִן הָעֵבִירָה כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרָנוּ
בְּתַחֲלַת בְּרֻכּוֹת : (רמב"ם)

פרק ט - משנה ז

כָּשֶׁם שֶׁהַמְזִבַּח מְקַדֵּשׁ אֶת הָרְאוּי לוֹ כֶּדֶךָ הַכֶּבֶשׂ מְקַדֵּשׁ. כָּשֶׁם שֶׁהַמְזִבַּח וְהַכֶּבֶשׂ מְקַדְּשִׁין אֶת הָרְאוּי לָהֶן, כֶּדֶךָ הַכֵּלִים **{ד}** מְקַדְּשִׁים. כְּלֵי הַלֶּח מְקַדְּשִׁין אֶת הַלֶּח, וּמִדּוֹת הַיָּבֶשׂ מְקַדְּשׁוֹת אֶת הַיָּבֶשׂ. אֵין כְּלֵי הַלֶּח מְקַדְּשִׁים אֶת הַיָּבֶשׂ, וְלֹא מִדּוֹת הַיָּבֶשׂ מְקַדְּשׁוֹת אֶת הַלֶּח. כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּקְבּוּ, אִם עוֹשִׂים הֵם מֵעֵין מְלֹאכֶתָן שֶׁהֵיוּ עוֹשִׂין וְהֵם שְׁלָמִים, מְקַדְּשִׁין. וְאִם לֹא, אֵין מְקַדְּשִׁים. וְכֵלָן אֵין מְקַדְּשִׁים אֲלֵא בַקֹּדֶשׁ **{ח}**:

ר"ע מברטנורה **הכֶּבֶשׂ מְקַדֵּשׁ**. דְּכַתִּיב (שְׁמוֹת מ) וּמִשְׁחַתְּ אֶת הַמְזִבַּח וְגו', אֶת, לְרַבּוֹת אֶת הַכֶּבֶשׂ: **הַכֵּלִים מְקַדְּשִׁים**. דְּבִכְלִים נִמְי כְּתִיב (שֵׁם ט) כֹּל הַנוֹגֵעַ בָּהֶם יִקְדָּשׁ: **כְּלֵי הַלֶּח**. קַעְרוֹת וּמִזְרְקוֹת לְדָם וְלֵיָן וּלְשֶׁמֶן: **מִדּוֹת הַיָּבֶשׂ**. שְׁתֵּי מִדּוֹת שֶׁל יָבֶשׂ הֵיוּ שֵׁם, עֶשְׂרוֹן, וְחֲצֵי עֶשְׂרוֹן **{ט}**: **שֶׁהֵיוּ עוֹשִׂין וְהֵן שְׁלָמִים**. שֶׁהֵיוּ עוֹשִׂים כְּשֶׁהֵן שְׁלָמִים. וּמִיָּהוּ כֹּל כְּלֵי שְׁרַת שֶׁנִּקְבּוּ אוֹ שֶׁנִּשְׁבְּרוּ אֵין מִתְקַנְיִן שֶׁבְּרִיהֶן אֲלֵא עוֹשִׂים אוֹתָן חֲדָשִׁים. וְכֵן סָכִין שֶׁנִּפְגַּם אֵין מִשְׁחִיזִין אוֹתוֹ לְהַסִּיר הַפָּגַם. וּבְגַדֵי כְּהֵנָּה שֶׁנִּתְלַכְּלוּ אֵין מְכַבְּסִין אוֹתָן אֲלֵא עוֹשִׂים חֲדָשִׁים וּמְנִיחִין אֵלָיו לְצַרְדֵּי פְתִילוֹת שֶׁל מְנוֹרָה וְשִׁמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה. וְכֹל כֶּדֶךָ לָמָּה, לְפִי שֶׁאֵין עֲנִיּוֹת בְּמִקּוֹם עֲשִׂירוֹת. וּמְזִבַּח שֶׁנִּפְגַּם פָּסוּל. וְכֹל פְּגִימָה הַפּוֹסְלֶת בְּסָכִין שֶׁל שְׁחִיטָה, פּוֹסְלֶת בַּמְזִבַּח. וְכֹל זָמַן שֶׁהַמְזִבַּח פָּגוּם כֹּל קֹדְשִׁים הַנִּשְׁחַטִּין בְּעֶזְרָה כֻּלָּם פָּסוּלִין, דְּכַתִּיב (שֵׁם ט) וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עוֹלוֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ, וְאֵי אֲפֹשֶׁר לוֹמַר מִקְרָא כִּמְשֻׁמְעוֹ שֶׁהֲרִי שְׁחִיטַת קֹדְשִׁים בְּעֶזְרָה הִיא וְלֹא עַל הַמְזִבַּח, אֲלֵא עָלָיו, כְּלוּמַר כֹּל זָמַן שֶׁהוּא שְׁלֵם אֶתָּה זֹבַח, וְאֵין אֶתָּה זֹבַח כְּשֶׁהוּא פָּגוּם. וְכֹל קֹדְשִׁים הַנִּמְצָאִים **{יט}** בְּעֶזְרָה בְּשַׁעַת שֶׁהַמְזִבַּח פָּגוּם אֵף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁחַטוּ בְּכִשְׁרוֹת **{כ}**, כֻּלָּם פָּסוּלִים. וְאֲפֹלוּ שִׁירֵי מְנַחוֹת

אינם נאכלים, דכתוב (ויקרא ט) ואכליה מצות אצל המזבח, מפי השמועה למדו בזמן שהמזבח שלם ולא בזמן שהוא פגום: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יד} הפלים כו'. ועל מנת שיהיה אותו דבר ראוי לאותו פלי. הרמב"ם: {טו} והוקשה להתוספות, דאמאי לא יקדשו מחתה דקטרת והפך, וכן בזיכין ושלחן. ופרש רבנו תם דמדה לאו דוקא, אלא להכי קרי ליבש מדה ולא כלי, לפי שייבש יכולין למדד מחוק או גדוש בכל ענין שירצה, אבל דבר לח לא שייך מדה גביה, שהרי מדת לח אינה שנה, דדבר לח אינה יכולה להיות גדוש, ופעמים שמדת לח זה יתרה מזה כמו מדת יין יתרה ממדת מים לפי שנין עב יותר וכן שמו מנין, להכי לא קרי ליה מדה. ועין תוספות יום טוב: {טז} דהאי עליו בגינו ובשבילו קאמר. רש"י. והרמב"ם כתב שהרי אין שם מזבח לזרק עליו: {יז} לכאורה וכל שכן אם לא נשחטו כלל. וכרבי יוחנן בגמרא דף נ"ט. אלא פיון דאם פן בעלי חיים נדחים, ובריש פירק ו' דיומא משמע דקימא לו אין בעלי חיים נדחין כו', צריך לפרש דלא אתא למימר אלא דשחיטת פשרות לא מהני לה, אבל אי לא נשחטה כלל אין בעלי חיים נדחין, וכרב דפליג אדרבי יוחנן: {יח} בקדש. בעזרה. רש"י: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו כך הכבש כו': כלי הלח מקדשין את הלח ומדות היבש מקדש כו': כשם שאמר הכתוב במזבח כל הנוגע במזבח יקדש כך אמר בכל הכלים וקדשת אותם והיו קדש קדשים כל הנוגע בהם יקדש וע"מ שיהא אותו דבר ראוי לאותו כלי או לאותו מקום וכלי הלח הכלים שמקבלים בהם הדם והיין או המים והשמן ומדות היבש מן המדות שמוודין בהן הסלת למנחות וראוי לך לדעת שכלי השרת אם נקבו או נשברו אין מרפאין שבריהן אלא עושין אותן פעם שניה וכן הסכין אם נשטט או נפגם אין מתקנין אותו ואין משחיזין אותו עד שיסיר הפגם וכן בגדי כהנים אם נתלכלכו אין מכבסים אותן אלא עושין בגדים חדשים ומניחים אלו לצורך פתילות כמו שנתבאר בסוכה וטעם כל זה אין עניות במקום עשירות: (רמב"ם)

פרק

פרק י - משנה א

כָּל הַתְּדִיר מִחֲבֵרוֹ, קוֹדֵם אֶת חֲבֵרוֹ. הַתְּמִידִים קוֹדְמִים לְמוֹסְפִין, מוֹסְפֵי שַׁבָּת קוֹדְמִין לְמוֹסְפֵי רֵאשׁ חֹדֶשׁ, מוֹסְפֵי רֵאשׁ חֹדֶשׁ קוֹדְמִין לְמוֹסְפֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה, שְׁנֵאָמַר (במדבר כח), מְלַבֵּד עֲלֵת הַבֶּקֶר אֲשֶׁר לְעֵלֵת הַתְּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת אֵלֶּה:

ר"ע מברטנורה כל התדיר מחברו קודם את חברו. דכתיב מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד. מפדי כתיב מלבד עלת הבקר, העשויה כבר משמע, מנה שמעינו דתמידין קודמין למוספין, אשר לעלת התמיד למה לי, פשיטא דעלת הבקר עולת התמיד היא, אלא תלה לך טעם הקדמתה בתדירות כדי שתלמד לשאר תדירין שיקדימו. דמשום היא גופה לא הוה צריך לפרושי: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם כל התדיר מחברו קודם את חברו התמידים כו': פירוש תדיר תרגום תמיד תדירא וכל הענין מבואר וכבר נזכר פירושו בתחלת סדר זה: (רמב"ם)

פרק י - משנה ב

וְכָל הַמְּקַדֵּשׁ מִחֲבֵרוֹ **{א}**, קוֹדֵם אֶת חֲבֵרוֹ. דָּם חֲטָאת קוֹדֵם לְדָם עוֹלָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְרֻצָּה.

אֲבִירֵי עוֹלָה קוֹדֵמִין לְאִמּוֹרֵי חֲטָאת, מִפְּנֵי שֶׁהוּן
כָּלִיל לְאֲשִׁים. חֲטָאת קוֹדֶמֶת לְאֲשִׁים, מִפְּנֵי
שֶׁדָּמָה נִתֵּן עַל אַרְבַּע קָרְנוֹת **(ד)** וְעַל הַיְסוּד.
אֲשִׁים קוֹדֵם לְתוֹדָה וְלֵאֵיל נְזִיר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא
קָדָשִׁי קָדָשִׁים **(ו)**. הַתוֹדָה וְאֵיל נְזִיר קוֹדֵמִין
לְשִׁלְמִים, מִפְּנֵי שֶׁהוּן נֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד,
וְטְעוּנִים לָחֵם. שְׁלָמִים קוֹדֵמִין לְבָכוֹר, מִפְּנֵי
שֶׁהֵם טְעוּנִין מִתֵּן אַרְבַּע, וְסְמִיכָה וְנִסְכִּים
וְתִנוּפֹת חֲזָה וְשׁוֹק :

ר"ע מברטנורה דם חטאת קודם לדם עולה. אם שניהם שחוטין ועומדין
לזרק **(ב)** : שהוא מרצה. מכפר על חייבי כרתות שצריכים רצוי גדול:
אברי עולה קודמין. בהקטרותן : לאמורי חטאת. אם נזרקו **(ג)** דמי
שניהם : מפני שהן כליל. וצד רבוי הוא זה למזבח : על ארבע קרנות.
ואשם שתי מתנות שהן ארבע ולא על הקרנות : ועל היסוד. שפיכת
שירים ובאשם לא מצינו שנאמר בו **(ה)** : מתן ארבע. שתי מתנות שהן
ארבע, ובכור אינו טעון אלא מתנה אחת, ואינו טעון סמיכה ונסכים
ולא תנופת חזה ושוק : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **(א)** המקדש מחברו. שיש בו צד רבוי קדשה ממנו. רש"י : **(ב)**
(ג) וכן כתב רש"י. ונראה לי משום דקשיא להו הא דתנן במשנה ד' החטאת
קודמת, ולא תנן דם חטאת, והתם אמרינן זה בנה אב לכל החטאות. ולהכי
פרשו דהקא דוקא כששניהם שחוטין ונזרקו והתם כשעומדין לשחט. ועין
תוספות יום טוב : **(ד)** שדמה כו'. ולא סגי ליה מפני שהחטאת מרצה על
חייבי כרתות דאיכא באשם נמי דיש לו קצבה לדמים כדלקמן משנה ה'.
אבל חטאת כל דהו, ורבוי דמזבח עדיף. ועין תוספות יום טוב : **(ה)** בפרוש
בפתוב, אלא נלמד בלמוד, דשירים ליסוד בכלהו הוי כמו שכתב רש"י
בגמרא דף נ"ב. וכן כתב המגיד משנה : **(ו)** קדשי קדשים. לא סגי ליה
בטעמא דמרצה, משום דתודה ואיל נזיר מקדשים דטעונין לחם, כדאמרינן
בגמרא. תוספות : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם וכל המקודש מחברו קודם את חברו דם חטאת כו' : מרצה מכפר
ואימורי חטאת אע"פ שנשרפים כלן כמו אברי עולה אבל העולה נשרפת
כלה והחטאת אין שורפין ממנה זולתי האימורין וזהו ענין מה שאמר מפני
שהן כליל לאשים ר"ל שכל העולה כליל לאשים : ומה שאמר בשלמים מתן
ארבע ר"ל שתיים שהן ארבע וכבר נתבאר הדינים כלן הנזכרים בהלכה זו
בחמישי ממסכת זו ועוד נבאר במנחות שהבכור והמעשר אינם טעונים
נסכים ותנופה : (רמב"ם)

פרק י - משנה ג

הַבְּכוֹר קוֹדֵם לַמַּעֲשֵׂר מִפְּנֵי שֶׁקִּדְּשָׁתוֹ מֵרַחֵם, וְנֹאכֵל לַכֹּהֲנִים. הַמַּעֲשֵׂר קוֹדֵם לְעוֹפוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא זֶבַח וַיֵּשׁ בּוֹ קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים, דָּמוֹ וְאַמוּרָיו

{ח} :

ר"ע מברטנורה וְנֹאכֵל לַכֹּהֲנִים. וְהַמַּעֲשֵׂר אֵין לַכֹּהֲנִים חֵלֶק בּוֹ אֲלֵא כֵּלּוֹ נֹאכֵל לְבַעֲלִים: **מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִין זֶבַח.** זְבִיחַת סִפְיָן. וְעוֹף בְּמִלְיקָה. וְזִבְחִים חֲשִׁיבֵי {ז}: **וַיֵּשׁ בּוֹ קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים.** וְאֵף עַל גַּב דְּקָרְבָן עוֹף כֵּלּוֹ קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים, אוֹ חֲטָאת אוֹ עוֹלָה, זִבְחִים יֵשׁ לָהֶן לְחֵלֶק גְּבֵה שְׁנֵי דְבָרִים, דָּמוֹ וְאַמוּרָיו, מֵה שְׁאֵין כֵּן לְחֲטָאת הָעוֹף שְׁאֵין לְמִזְבֵּחַ אֲלֵא דְמָה, וְכִיּוֹן דְּקִדְּמָה לְחֲטָאת הָעוֹף, כֹּל שְׁכָן לְעוֹלַת הָעוֹף, דְּהָא חֲטָאת הָעוֹף קוֹדְמַת לְעוֹלַת הָעוֹף כְּדַמְפָּרֵשׁ וְאַזִּיל: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ז} מִפְּנֵי שֶׁמִּצְוָתוֹן מְרַבָּה, שְׁכָל הַקְּרִבָּנוֹת בָּאֵין מֵהוּן. רש"י: {ח} **דָּמוֹ כּוּי.** בְּשִׁלְמָא אַמוּרִים לִיתְנָהוּ בְּעוֹפוֹת, אֲלֵא דָם מִיָּהּ אֵיתָא. אֲלֵא לְאִשְׁמַעֲיָן אַמוּרָיו כִּי דָמוֹ, מֵה דָמוֹ לְפָנֵי זְרִיקָה אֵף אַמוּרָיו קִדְּשׁ זְרִיקָה, דְּהָא קָרִי לָהּ קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים. וּמֵה דָמוֹ מְפָסִיל בְּיוֹצֵא אֵף אַמוּרָיו מְפָסִילֵי בְּיוֹצֵא. גְּמָרָא. וְנִרְאָה לִי דִמְתַּנִּיתִין אֲלֵיבָא דְרַבִּי אֶלְיעֶזֶר מִשְׁנָה ג' פָּרֶק קָמָא דְמַעֲיָלָה, דְּסַבִּירָא לִיה דְּאַמוּרָיו נְפָסִין בְּיוֹצֵא. וְכֵן מִשְׁמַע בְּסוּגָא. גְּמָרָא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הַבְּכוֹר קוֹדֵם לַמַּעֲשֵׂר מִפְּנֵי שֶׁקִּדְּשָׁתוֹ מֵרַחֵם כּוּי: אַע"פ שֶׁקָּרְבַּן הָעוֹף כּוֹלֵן קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים לְפִי שֶׁהוּא חֲטָאת אוֹ עוֹלָה כִּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר אַבֵּל מִין הַבְּהֵמָה שֵׁישׁ בֵּה קִצַּת מִקִּדְּשֵׁי קִדְּשִׁים מַעֲלָתָה גְדוּלָה אֲצִלוּ מִמִּין הָעוֹף שְׂכוּלוֹ קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים וְלְפִי שֶׁקָּרָא הַדָּם וְהַאִימוּרִים קִדְּשֵׁי קִדְּשִׁים יִדְעֵנוּ שְׁמִי שֶׁהוּצִיא אִימוּרֵי קִדְּשִׁים קְלִים חוּץ לְעִזְרָה נִפְסְלוּ אַבֵּל בִּשְׂרַר קִדְּשִׁים קְלִים אִם עֵבֶר וְהוּצִיאוּ חוּץ לְעִזְרָה קוֹדֵם זְרִיקַת הַדָּם לֹא נִפְסֵל הוּאִיל וְסוּפוֹ לְצִאת: (רמב"ם)

פרק י - משנה ד

העופות קודמין למנחות, מפני שהן מיני דמים. מנחת חוטא קודמת למנחת נדבה, מפני שהיא באה על חטא **{ט}**. חטאת העוף קודמת לעולת העוף. וכן בהקדשה:

ר"ע מברטנורה **ש"הן מיני דמים**. ומיני דמים כפרתן מרבה: **חטאת העוף קודמת לעולת העוף**. דכתיב (ויקרא ה) והקריב את אשר לחטאת ראשונה **{י}**, בנה בנין אב **{יא}** לכל החטאות שקודמות לעולה, בין בבהמה בין בעוף **{יב}**: **וכן בהקדשה**. כשהוא מפריש קנו, דהינו שתי תורים או שני בני יונה, קורא שם לחטאת תחלה **{יג}**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{ט} חטא**. כלומר דמכפרת: **{י}** וכיון דלית בה הקטרה לא מהניא טעמא דמראה כדלעיל משנה ב'. תוספות: **{יא}** כדמפרש בבבלי, שאין תלמוד לומר לקדש את הקורבן ראשונה, שהרי כבר נאמר ואת השני יעשה עולה: **{יב}** הכי קאמר, אפלו חטאת העוף לעולת בהמה. דבתרויהו ביהמה לא צריכא לבנין אב. גמרא: **{יג}** ולא כלל הוא, דהא ביולדת כתיב אחד לעולה ואחד לחטאת, הרי שהקדים עולה לחטאת. וטעמא בגמרא, לפי שפאן באה במקום בהמה דעשירות שהיתה בהמה לעולה. ומכל מקום מסיק רבא דאף ביולדת לא הקדימה הכתוב אלא למקראה שתקדים בקריאת שם ולא לעבודה. אבל לשון רש"י, למקראה שתהא נקראת בענין תחלה, אבל בעבודתן חטאת קודם. ולפי זה כלל הוא, וכן כתב הרמב"ם. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם העופות קודמין למנחות מפני שהן דמים מנחת חוטא כו': מנחת חוטא הוא עשירית האיפה שמקריבה העני על טומאת מקדש וקדשיו או שבעת העדות כמו שזכרנו בתחלת דברינו בזו המסכתא ואמר רחמנא והקריב את אשר לחטאת ראשונה ואמרו בנין אב לכל החטאות שיהיו קודמות לעולות הבאות עמהן בין בעוף בין בבהמה ומה שאמר וכן בהקדשן ר"ל כי בשעה שיפריש קרבנותיו אומר הרי זו חטאת ואחר כך אומר הרי זו עולה: (רמב"ם)

פרק י - משנה ה

כָּל הַחֲטָאוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, קוֹדְמוֹת לְאֲשָׁמוֹת, חוּץ
מֵאִשָּׁם מְצָרַע, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בָּא עַל יְדֵי הַכֶּשֶׁר.
כָּל הָאֲשָׁמוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה בָּאִין בְּנֵי שְׁתֵּים וּבָאִין
בְּכֶסֶף שְׁקָלִים, חוּץ מֵאִשָּׁם נְזִיר וְאִשָּׁם מְצָרַע,
שֶׁהוּן בָּאִין בְּנֵי שְׁנַתָּן וְאִיֵּן בָּאִין בְּכֶסֶף שְׁקָלִים:

ר"ע מברטנורה קודמות לאשמות. אם היה מחיב חטאת ואשם ומביאן, חטאת קודמת. כדתנן שדמה נתן על ארבע קרנות ועל היסוד: **מפני שהוא בא להכשיר**. את המצרע לקדשים ולביאת מקדש. הלכך חשיבותא הוא לגביה, שהטהרה תלויה בו: **ובאים בכסף שקלים**. דכתיב (ויקרא ה) בערקה כסף שקלים, באשם מעילות, ואתי אשם תלוי ואשם גזלות בגזרה שנה בערקה בערקה, ואשם שפחה חרופה גמר באיל איל: **חוץ מאשם נזיר ואשם מצרע**. דכתיב בהו (במדבר ו) כבש בן שנתו. ומדאיל בן שתי שנים בשתי סלעים, כבש בן שנה לאו בשתי סלעים הוא: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם כל החטאות שבתורה קודמות לאשמות חוץ כו': כל אלו פסוקי התורה: וענין להכשיר שהוא מתקן האדם ומשלים טהרתו והוא מה שנאמר ולקח הכהן מדם האשם ונתן על תנוך וגו': (רמב"ם)

פרק י - משנה ו

כָּשֶׁם שֶׁהוּן קוֹדְמִים בְּהַקְרָבְתוֹ, כִּדְ הוּן קוֹדְמִים
בְּאַכִילָתוֹ. שְׁלָמִים שֶׁל אֶמֶשׁ וּשְׁלָמִים שֶׁל
הַיּוֹם, שֶׁל אֶמֶשׁ קוֹדְמִין. שְׁלָמִים שֶׁל אֶמֶשׁ
וְחֻטָּאת וְאַשָׁם שֶׁל הַיּוֹם, שְׁלָמִים שֶׁל אֶמֶשׁ {טו}
קוֹדְמִין, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים,
הַחֻטָּאת קוֹדְמַת {טז}, מִפְּנֵי שֶׁהִיא קֹדֶשׁ
קֹדְשִׁים:

ר"ע מברטנורה כִּדְ הֵם קוֹדְמִים לְאַכִילָה. אֶפְלְהוּ דְּבִנֵי אַכִילָה קְאִי, כְּגוֹן
חֻטָּאת לְאַשָׁם, וְאַשָׁם לְתוֹדָה, וְתוֹדָה לְשְׁלָמִים: שְׁלָמִים. שֶׁל קָרְבַּן אֶמֶשׁ
{יד}: וְחֻכְמִים אוֹמְרִים כּוֹי. וְהֵלֶכָה כְּחֻכְמִים. וְתִדְרִיר וּמְקַדֵּשׁ, כְּגוֹן דָּם
עוֹלֹת תְּמִיד וְדָם חֻטָּאת עוֹמְדִים, זֶה תִּדְרִיר וְזֶה מְקַדֵּשׁ מִמֶּנּוּ, דְּהָא אֲמַרְוּ
דָּם חֻטָּאת קֹדֶם לְדָם עוֹלָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְרַצָּה. הָא מְלִתָּא מִבְּעֵינָא בְּגַמְרָא
וְלֹא אֶפְשִׁיטָא, וְנִרְאָה דְּתִדְרִיר קֹדֶם: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יד} כְּלוֹמַר שֶׁנִּקְרְבוּ אֶמֶשׁ. וְדָלָא כְּמוֹ שֶׁכְּתִב בְּפָרוּשׁ רַשִׁי שְׁבָאוּ
אֶמֶשׁ לְעֶזְרָה וְשֶׁהוּ עַד הַיּוֹם לְשַׁחֲטוֹן. וְעֵינָן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: {טו} אֶמֶשׁ כּוֹי.
פִּרְשׁ בְּקִנְטָרִס, דְּזִלְזוּל הוּא לְהַשְׁהוּתָם כֹּל כִּדְ שְׁצוּרַת הַבֶּשֶׂר מִתְקַלְקֶלֶת. וְעַל
חִנָּם דְּחַק. אֶלָּא הֵינּוּ טַעְמָא, דְּשְׁלָמִים שֶׁל אֶמֶשׁ אֵין לְהֵם הִתֵּר אַכִילָה אֶלָּא
עַד הַלֵּילָה, וְחֻטָּאת וְאַשָׁם שֶׁל יוֹם עַד הַבֶּקֶר [הֵינּוּ מִדְּאוּרֵיתָא. וְלְדְבָרֵי חֻכְמֵינוּ זְכְרוֹנָם
לְבָרְכָה עַד חֻצוֹת] דְּנִאֲכָלִין לְיוֹם וְלַיְלָה. תּוֹסְפוֹת: {טז} הַחֻטָּאת כּוֹי. וְהוּא הַדִּין
אֶשָׁם, דְּקֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא. כֵּן כְּתִבוּ הַתּוֹסְפוֹת. וּבַתּוֹסְפוֹתָא שְׁנוּי בְּהַדְּיָא כּוֹי.
וְעֵינָן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כֶּשֶׁם שֶׁהוּן קוֹדְמִין בְּהַקְרָבְתָם כִּדְ הוּן קוֹדְמִין בְּאַכִילָתוֹ כּוֹי: הָרִי זֶה
מִבּוֹאֵר וְהֵלֶכָה כְּחֻכְמִים: (רמב"ם)

פֶּרֶק י - מִשְׁנָה ז

וּבְכֻלָּם, הַכְּהֻנִים רִשְׁאִין לְשָׁנוֹת {יז} בְּאַכִילָתוֹ,

לְאָכְלוֹן צְלוּיִים, שְׁלוּקִים, וּמִבְּשָׁלִים, וְלִתְת
לְתוֹכוֹן תְּבִילֵי חֲלִין וְתְבִילֵי תְרוּמָה, דְּבַרֵי רַבִּי
שְׁמַעוֹן. רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, לֹא יִתֵּן לְתוֹכוֹן תְּבִילֵי
תְרוּמָה, שֶׁלֹּא יָבִיא אֶת הַתְּרוּמָה לְיַדֵי פְּסוּל:

ר"ע מברטנורה וּבְכֵלֵן. בְּכֵל הַנְּאֻכָּלִים: רִשָּׁאִים הַכֹּהֲנִים לְשָׁנוֹת בְּאֲכִילָתָן.
כְּגוֹן לְאָכְלוֹן צְלוּיִין מִבְּשָׁלִין וּשְׁלוּקִין. דְּבִמְתַּנּוּת כְּהֵנָּה כְּתִיב (שם יח) לְךָ
נִתְּתִים לְמִשְׁחָה, לְגִדּוּלָה כְּדָרְךָ שֶׁהַמְּלָכִים אוֹכְלִים צְלֵי שְׁלוּק וּמִבְּשָׁל
וּבְמִטְעָמִים וְתְבִילִין: שֶׁלֹּא יָבִיא אֶת הַתְּרוּמָה לְיַדֵי פְּסוּל. לְפִי שֶׁהַתְּבִילִין
שֶׁבִלְעוּ טַעַם הַקֶּדְשִׁים אִם יָבִאוּ לְיַדֵי נוֹתֵר הָרִי הוּן בְּאִזְהָרָה **{יח}** מִשּׁוּם
טַעַם הַקֶּדְשִׁים שֶׁבִלְעוּ בָּהֶן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{יז}** לְשָׁנוֹת. נִרְאֶה לִי דְאֵתָא לְאֲשַׁמְעִינן שְׁאִם צְלָאוּ יָכוֹל לְהוֹסִיף
עָלָיו בְּתְבִילִין, וְכֵן אִם בִּשְׁלוּ יָכוֹל אַחַר כֵּן לְשַׁלְקוֹ אוֹ לְצַלְאוֹ. דְּאִי לֹא תִימָא
הָכִי הָא תְּנִינן לִיה בְּפִרְק אִיזְהוּ. וְגַם לִישְׁנָא דִּיכּוֹל לְשָׁנוֹת דִּיק שְׁפִיר טְפִי.
וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **{יח}** מִשְׁמַע דְּלְמַעוּטֵי מִכְּרַת דְּנוֹתֵר. וְאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר
כֵּן, דְּבּוֹדֵאֵי טַעַם כְּעֶקֶר לְחִיבּוֹ בְּכַרְת. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם וּבְכוֹלֵם הַכֹּהֲנִים רִשָּׁאִין לְשָׁנוֹת בְּאֲכִילָתָן לְאֲכֵלֵן כּו': אִמַר רַחֲמֵנָא
בְּדַבְרִים שֶׁהֵכֵהן אוֹכֵל לְמִשְׁחָה אִמַר לְמִשְׁחָה לְגִדּוּלָה כְּדָרְךָ שֶׁהַמְּלָכִים
אוֹכְלִין ר"ל מִטְעָמִים וּמֵאֲכֵלִים בְּתְבִילִין וְכִיוּצָא בֵּהן וְהִלְכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:
(רמב"ם)

פּרָק י - מִשְׁנָה ח

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִם רָאִיתָ שְׁמֹן שֶׁהוּא
מִתְחַלֵּק בְּעִזָּרָה, אִין אַתָּה צָרִיךְ לְשְׂאוֹל מַה
הוּא, אֶלָּא מוֹתֵר רְקִיקֵי מְנַחוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלֵג **{כ}**
שְׁמֹן שֶׁל מִצְרַע. אִם רָאִיתָ שְׁמֹן שֶׁהוּא נִתּוֹן עַל
גְּבִי הָאֲשִׁים, אִין אַתָּה צָרִיךְ לְשְׂאוֹל מַה הוּא,

אָלֶּא מוֹתֵר רְקִיקֵי מְנַחֲוֹת כְּהֲנִים, וּמְנַחֲוֹת כְּהֵן הַמְּשִׁיחַ. שְׂאִין מִתְנַדְּבִים שָׁמֶן. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, מִתְנַדְּבִים שָׁמֶן :

ר"ע מברטנורה **שְׁהוּא מִתְחַלֵּק.** לְאַכִּילַת כְּהֲנִים: **מוֹתֵר רְקִיקֵי מְנַחֲוֹת יִשְׂרָאֵל.** מְנַחֲוֹת מֵאַפָּה שְׁבָאָה חֲלוֹת וּרְקִיקֵין. חֲלוֹת בּוֹלָלָן, וּרְקִיקֵין מוֹשְׁחֹן. וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן **[יט]** בְּמִסְכַּת מְנַחֲוֹת **[דף עה]** מוֹשְׁחֹן כְּמִין כִּיִּי **[כ"ף י' יוניט]**, וְשָׂאֵר הַשָּׁמֶן נֶאֱכָל לְכְהֲנִים: **מוֹתֵר רְקִיקֵי מְנַחֲוֹת כְּהֲנִים.** דְּמְנַחֲוֹת כְּהֲנִים כְּלֵה כְּלֵה, הַשָּׁמֶן שְׂצָף עַל גְּבִיהַ וְנוֹתֵר שְׂאִינוֹ נִבְלַע בְּהַ, שׁוֹרְפִים אוֹתוֹ בְּפָנָי עֲצָמוֹ: **וּמוֹתֵר מְנַחֲוֹת כְּהֵן הַמְּשִׁיחַ.** לְפִי שְׁשִׁמְנָה מְרַבָּה, שְׁלֶשֶׁה לְגִין לְעֶשְׂרוֹן, וּמִתּוֹדָּ שְׁהִיא אֶפּוּיָה תִּחְלָה אֵין שְׁמִנָּה נִבְלַע בְּפִתִּיתִיָּה וְצָרִיד לְהַקְטִיר הַמוֹתֵר בְּפָנָי עֲצָמוֹ: **שְׂאִין מִתְנַדְּבִים שָׁמֶן.** לְפִיכֵד לֹא יַעֲלֶה עַל דְּעֵתֵד שְׁהִיא הַשָּׁמֶן הַמִּתְחַלֵּק אוֹ הַנִּקְטֵר נִדְּבָה: **רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר מִתְנַדְּבִים שָׁמֶן.** בְּפָנָי עֲצָמוֹ. וְאֵין פְּחוֹת מִלֵּג. וְנִשְׂרָף בְּפָנָי עֲצָמוֹ **[כא]**. וְהִלְכָה כְּרַבִּי טַרְפוֹן. וְכֵן הִלְכָה שְׁמִתְנַדְּבִים יִין בְּפָנָי עֲצָמוֹ וְאֵין מִתְנַדְּבִים פְּחוֹת מִשְׁלֶשֶׁה לְגִין, וְזוֹרְקִין אוֹתוֹ עַל גְּבִי הָאֲשִׁים וְנִשְׂרָף שָׁם. וְאֵף עַל גֵּב דְּהוּא מְכַבֶּה אֵשׁ הַמַּעֲרָכָה וְרַחֲמָנָא אָמַר לֹא תִכְבֶּה, הוֹאִיל וְאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לְכַבּוֹת שָׂרִי, דְּכְרַבִּי שְׁמַעוֹן קִיָּמָא לֹן דְּדָבַר שְׂאִינוֹ מִתְכַּוֵּן מִתֵּר. וְלֹא הוּי פְּסִיק רִישִׁיָּה, דְּאֶפְשָׁר שְׁתִּהִיָּה הָאֵשׁ גְּדוּלָּה וְחִזְקָה וְתִנְצַח אֶת הַיִּין וְלֹא יִכְבָּנָה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[יט]** לְרוּחָא דְּמִלְתָּא כְּתַב דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר. שְׁכֵן הוּא בְּבִרְיָתָא מְנַחֲוֹת דָּף ע"ה. אֲבָל בְּמִשְׁנֵה ג' פְּרָק ו' דְּמְנַחֲוֹת מִסְתָּם סְתָם לֹן כו': **[כ]** וְלֹג כו'. הַכִּי פְּרוּשׁוֹ, וּמוֹתֵר לֹג. דְּמוֹתֵר קָמָא קָאִי נְמִי אֵלֵג, דְּהָא הִזָּה מְמַנּוֹ פְּדִתְנָן פְּרָק י"ד דְּנִגְעִים מִשְׁנֵה י': **[כא]** וּבִסוּף פְּרָק י"ב דְּמְנַחֲוֹת פְּתַב, דְּקוּמְצוֹ וּמְקִטִיר הַקְּמֵץ וְשִׁירִים נֶאֱכָלִין. וְהוּן דְּבָרֵי שְׁמוּאֵל בְּגִמְרָא דְּהִכָּא. וְכֵן פְּסִק הַרְמְב"ם בְּחַבּוּרוֹ. וְכֵן נְמִי בִּיָּין פְּתַבוּ שָׁם דְּמִנְסַכּוֹ לְשִׁיתִין. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם א"ר שְׁמַעוֹן אִם רֵאִית שְׁמֶן שְׁהוּא מִתְחַלֵּק בַּעֲזֵרָה כו': דְּבַר תּוֹרָה שְׁמַנְחַת יִשְׂרָאֵל מִקְרִיבִין מִמְנָה הַקּוּמֵץ וְאוֹכְלִים הַכְּהֲנִים הַנוֹתֵר וְהוּא הַשִּׁירִים וּמְנַחֲוֹת כְּהֵן שׁוֹרְפִים אוֹתָהּ כֹּלָה שְׁנֵאמַר וְכֹל מְנַחֲוֹת כְּהֵן כְּלֵה תִּהְיֶה לֹא תֵאכַל עַל כֵּן שׁוֹרְפִים הַנוֹתֵר מִן הַשָּׁמֶן שְׂצָף עַל מְנַחֲוֹת כְּהֵן וְאוֹכְלִין שְׂאֵר הַשָּׁמֶן מִמְנַחֲוֹת יִשְׂרָאֵל וְעַל דַּעַת הָאוֹמֵר שְׂאִין מִתְנַדְּבִים שׁוֹם אָדָם שְׁמֶן לְבָדוֹ אֵין שָׁם מַה שִּׁישְׂרָף וְלֹא יִתְחַלֵּק אֵלֵא מַה שְׁנִזְכָּר לְמַעֲלָה וְהִלְכָה כְּר"ט שְׂאוֹמֵר מִתְנַדְּבִים שְׁמֶן וְלֹא פְּחוֹת מִלּוֹג וּמִקְרִיבִין מִמְנָה קוּמֵץ לְאֲשִׁים וְהַנוֹתֵר יֵאָכַל כְּשֵׂאֵר הַמְנַחֲוֹת אִם הִיתָה מְנַחֲוֹת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שְׁזָכְרָנוּ וְכֵן יִכּוֹל אָדָם לְהַתְנַדֵּב יִין בְּלִבָּד וְלֹא פְּחוֹת מִג' **[לוגין]** כְּמוֹ שִׁיתְבָּאֵר בְּסוּף מְנַחֲוֹת וְזוֹרְקִין אוֹתוֹ כּוֹלוֹ עַל גְּבִי הָאֲשִׁים וְאֵע"פ שְׁהוּא מְכַבֶּה הָאֵשׁ בְּמִזְבֵּחַ שְׁהוּא מִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה לְפִי שְׁנֵאמַר לֹא תִכְבֶּה וְאִמְרוּ הַנוֹטֵל גַּחֲלַת מַעֲיָג הַמִּזְבֵּחַ וְכִבָּה חַיִּיב אֲבָל הוּא דְּבַר שְׂאִין מִתְכַּוֵּן מוֹתֵר וְשֵׁמָא תֵאמַר בְּהַכְרַח יִתְפַּעַל

כי בשעה שזורק היין על המזבח יכבה אותו בהכרח והעיקר בידינו מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות דע שאינו מתכבה בהכרח לפי שמעט מן היין או המים והדומה להם מן הדברים הנגרים בשזורקין אותן על האש הגדולה אין מכבין אותם רק כח האש מלהט אותן ונוצחן ועוד שאפשר שיזרק על קרקע המזבח או על קצות העצים שלא נשרפו עדיין ומן הראוי להוסיף על הענין הזה מה שאמרו נסכים שנטמאו עושה להם מערכה בפני עצמה ושורפן. ודע שהתודה קודמת לאיל הנזיר לפי שיש בה מיני מנחה יותר כמו שבארנו במנותות וכן חטאת העוף קודמת לעולת בהמה: (רמב"ם)

יא

פרק

פרק יא - משנה א

דָּם חֲטָאת שְׁנֵתִז עַל הַבֶּגֶד, הָרִי זֶה טְעוֹן כְּבוֹס [א]. אֵף עַל פִּי שְׂאִין הַכְּתוּב מְדַבֵּר אֶלָּא בְּנֶאֱכָלוֹת, שְׁנֶאֱמַר (ויקרא ו), בְּמָקוֹם קָדֹשׁ תֹּאכְלוּ, אֶחָד הַנֶּאֱכָלוֹת וְאֶחָד הַפְּנִימִית טְעוֹנוֹת כְּבוֹס, שְׁנֶאֱמַר (שם), תּוֹרֵת הַחֲטָאת, תּוֹרֵה אַחַת לְכָל הַחֲטָאוֹת:

ר"ע מברטנורה דָּם חֲטָאת. טְעוֹן כְּבוֹס. כְּדָכְתִּיב (ויקרא ז) וְאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָה וְגוֹי תִּכְבֵּס בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ: שְׁנֶאֱמַר בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ תֹּאכְלוּ. וּבִהְיוֹא עֲנִינָא כְּתִיב: וְאֶחָד הַפְּנִימִית. שְׁדָמֵן טְעוֹן הַזֶּה בְּפָנִים שְׂאִינָן נֶאֱכָלוֹת: שְׁנֶאֱמַר

תורת החטאת. בְּרִישָׁא דְהַהוּא עֲנִינָא כְּתִיב : **תורה אחת לכל החטאות.** וְדוּקָא חֲטָאת בְּהֶמָּה. אָבֵל דָּם חֲטָאת הָעוֹף אֵינוֹ טְעוֹן כְּבוֹס, דְּבַהּהוּא עֲנִינָא תִּשְׁחַט חֲטָאת כְּתִיב, פְּרָט לְחֲטָאת הָעוֹף שְׂאִינָה נִשְׁחַטת **{ב}** : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {א} כבוס. הוא בשבעה סממנים שְׂמַעְבִּירִין על הַפְתָּם. כְּמוֹ שְׂפֵתָב הַרְמַבִּ"ם. תוֹסְפוֹת חֲדָשִׁים : **{ב}** וְאָף עַל גַּב דְּנִשְׂרָפִים נְמִי אֲמַעוּט מִתְאַכֵּל וְרִבְתָּה תוֹרָה, הָא אֵיכָא מַעוּטָא זֹאת, וּמְרַבָּה אֲנִי הַנִּשְׂרָפָת דְּדַמְיָא לְנֶאֱכָלָת, שְׂכֹן הִיא בְּהֶמָּה וְשִׁחוּטָה כְּמוֹתָהּ וּבְצַפּוֹן וְכֻלֵּי וְקָרוֹן וְאֶצְבַּע וְחֻדָּה וְאֲשִׁים כְּמוֹתָהּ, וּמוֹצִיא אֲנִי עוֹף דְּלֵא דַמְיָא אֶלָּא בַחוּץ וּבְאֶכִילָה. גְּמָרָא : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם דָּם חֲטָאת שֶׁנֶּתַן עַל הַבְּגָד הָרִי זֶה טְעוֹן כְּבוֹס כּוּ' : אִמַר רַחֲמֵנָא בַחֲטָאת הַנֶּאֱכָלָת וְאִשְׁרֵי יִזְהַ מִדְּמָה עַל הַבְּגָד וְגוֹי וְאִמַר עוֹד בַּה תִּשְׁחַט הַחֲטָאת וְאִמְרוּ בְּנִשְׁחַטָה הַכְּתוּב מַדְבַּר לְהוֹצִיא חֲטָאת הָעוֹף שֶׁאֵין בַּה דִּין הַכְּבוֹס : (רמב"ם)

פרק יא - משנה ב

חֲטָאת פְּסוּלָה אֵין דְּמָה טְעוֹן כְּבוֹס, בֵּין שְׁהִיָּה לָה שְׁעַת הַכֶּשֶׁר, בֵּין שְׁלֵא הִיָּה לָה שְׁעַת הַכֶּשֶׁר **{ג}**. אֵיזוֹ הִיא שְׁהִיָּה לָה שְׁעַת הַכֶּשֶׁר. שְׁלֵנָה, שְׁנִטְמָאָה, וְשִׁצְאָה. וְאֵיזוֹ הִיא שְׁלֵא הִיָּה לָה שְׁעַת הַכֶּשֶׁר. שְׁנִשְׁחַטָה חוּץ לְזִמְנָה וְחוּץ לְמִקוּמָה, וְשִׁקְבְּלוּ פְּסוּלִין וְזָרְקוּ אֶת דְּמָה :

ר"ע מברטנורה אֵין דְּמָה טְעוֹן כְּבוֹס. דְּכְתִיב אֲשֶׁר יִזְהַ מִדְּמָה, מִדָּם כְּשֶׁרָה וְלֹא מִדָּם פְּסוּלָה : **שְׁעַת הַכֶּשֶׁר**. לְזָרִיקָה : **שְׁלֵנָה**. שְׁלֹן דְּמָה : **וְשִׁקְבְּלוּ פְּסוּלִין**. גְּרַסִּינִן. וְלֹא גְרַסִּינִן וְשִׁזְרְקוּ, דְּהָא אֶפְלוּ חֲטָאת כְּשֶׁרָה שְׁנִתְּזוּ דְּמָה עַל גְּבִי הַבְּגָד לְאַחַר זָרִיקַת הַדָּם אֵינוֹ טְעוֹן כְּבוֹס, כְּדַאֲמַרִּינִן אֲשֶׁר יִזְהַ, פְּרָט לְזֶה שְׁכָבֵר הִזָּה **{ד}** : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **ג** **שלא כו'.** דתרי מעוּטא כתיבי, כתיב מדמה, וכתיב אותה. בתריה דקרא דכבוס ומריקה ושטיפה כתיב בקרא כל זכר בפנהים לאכל אותה. גמרא: **ד** אבל התוספות כתבו, פרש הקנטרס או זרקו, אף על גב דאפלו כשרה אם נתו דמה כו', אצטריך לאשמעין בפסולין, למימר דדס דחוי הוא, ואין הנותר במזרק פשר לזריקה, ולא תימא יחזר הפשר ויזרק דפסול עושה שירים. עד כאן. וברי ש פרק קמא דמעילה פרש הר"ב דאין עושה שירים אלא הטמא. וגם הרמב"ם גורס וזרקו: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם חטאת פסולה אין דמה טעון כבוס בין שהיתה כו': נאמר בפירוש מדמה מדם כשרה ולא מדם פסולה והלכה מבוארת: (רמב"ם)

פרק יא - משנה ג

נתו מן הצואר על הפגד, אינו טעון כבוס. מן הקרון ומן היסוד, אינו טעון כבוס. נשפך על הרצפה ואספו, אינו טעון כבוס. אין טעון כבוס אלא הדם שנתקבל בכלי וראוי להזיה. נתו על העור עד שלא הפשט, אינו טעון כבוס. משהפשט, טעון כבוס, דברי רבי יהודה. רבי אליעזר אומר, אף משהפשט אינו טעון כבוס. אינו טעון כבוס אלא מקום הדם **ה**, ודבר שהוא ראוי לקבל טמאה, וראוי לכבוס:

ר"ע מברטנורה **נתו מן הצואר.** של בהמה על הפגד, אינו טעון כבוס. דכתיב אשר יזה, לא אמרתי אלא בראוי להזאה: מן הקרון. של מזבח: ומן היסוד. מן השירים הראויים לשפך על היסוד, ואף על פי שלא נשפכו עדיו. דמאחר שנתנו מתו דמה אין שירים טעונים כבוס, דכתיב אשר יזה, פרט לזה שכבר הזה מדמה: **אלא הדם שנתקבל בכלי.** מה טעם קאמר, מה טעם נשפך על הרצפה ואספו אין טעון כבוס, לפי שאין

טעון כבוס אלא הדם שנתקבל בכלי: וראוי להזיזה. למעוטי קבל פחות מכדי הזאה בכלי זה ופחות מכדי הזאה בכלי זה ואחר כך ערבן, דלא קדשי ואין טעוניהן כבוס: עד שלא הפשט אין טעון כבוס. דכתיב על הפגד, מה בגד הראוי לקבל טמאה, דאין לה בגד קטן ששמו בגד שאינו ראוי לקבל טמאה אם חשב עליו לכלי כמות שהוא, אף כל הראוי לקבל טמאה, ועד שלא הפשט אינו ראוי לקבל טמאה, ומשהפשט הוי ראוי לקבל טמאה אם חשב עליו לעשות אותו מכסה למרובה או לכסות בו את המטה ואינו צריך קצוע: אף משהפשט. כל זמן שלא נתקן להיות כלי: אין טעון כבוס. דבעינן דבר המקבל טמאה שאין מחסר אפלו מחשבה: אלא מקום הדם. ולא כל הפגד: וראוי לקבל טמאה. ואף על פי שמחסר מחשבה. ובלבד שלא יהא מחסר מלאכה. וסתמא כרבי יהודה, וכן הלכה: וראוי לכבוס. למעוטי כלי עץ. דאף על גב דמקבל טמאה הוא אינו ראוי לכבוס, דבר גרידה הוא ולא בר כבוס: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ה} הדם. גילוי לה בגמרא, אשר יזה, לא אמרתי לה אלא מקום דם בלבד: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם נתן מן הצואר על הבגד אינו טעון כבוס מן הקרן כו': [למד העיקר היה ממה שנאמר ואשר יזה (לא) מדמה ואמר לא אמרתי אלא בדם הראוי להזאה]:

נתן על העור עד שלא הופשט אינו טעון כבוס כו': הכל מסכימים שהעור עם צמרו בשעה שמפשיטין אותו קודם שיעבד ויתקן אותו אינו מטמא כשאר הטומאות אבל הוא ראוי לטומאה ר"ל אם עבדו ותקנו ואמר בחטאת ואשר יזה מדמה על הבגד רבי יהודה אומר מה בגד הראוי לקבל טומאה אף כל הראוי לקבל טומאה והעור שהופשט ראוי ואע"פ שעכשיו אינו מתטמא וכן הדומה לו מן הדברים שאינם מתטמאים כמו שהם אלא אם שינה בהם מחשבה מכמות שהוא עכשיו: ומה שאמר מקום הדם לא כל הבגד שנאמר אשר יזה עליה תכבס: ומה שאמר וראוי לכבוס להוציא כלי העץ והדומה להן ואע"פ שהן מקבלין טומאה אין חייבין כבוס מדם החטאת אם נפל עליהן לפי שאין ראויין לכבוס רק לגרר והלכה כרבי יהודה לפי שסתם לן תנא כותיה במה שאמר ודבר שהוא ראוי לקבל טומאה: (רמב"ם)

פרק יא - משנה ד

אֶחָד הַבָּגַד וְאֶחָד הַשֵּׁק וְאֶחָד הָעוֹר, טְעוּנִין כַּבּוּס בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. וּשְׁבִירַת כְּלֵי חָרֶס, בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. וּמְרִיקָה וּשְׁטִיפָה בְּכֵלֵי נְחֹשֶׁת, בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ **(ו)**. זֶה חֹמֶר בַּחֲטָאֵת מִקְדָּשֵׁי קָדָשִׁים **(ח)** :

ר"ע מברטנורה בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. בְּעֶזְרָה: וּשְׁבִירַת כְּלֵי חָרֶס בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. דְּבַתֵּר דְּכִתִּיב תַּכְבֵּס בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ, כְּתִיב וְכֵלֵי חָרֶס אֲשֶׁר תִּבְשַׁל בּוֹ יִשָּׁבֵר, אֵיתִקֵּשׁ שְׁבִירַת כְּלֵי חָרֶס לְכַבּוּס, מֵהַ כַּבּוּס בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ אֶף שְׁבִירַת כְּלֵי חָרֶס בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ: זֶה חֹמֶר. אַכַּבּוּס קָאִי **(ז)**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **(ו)** וּמְרִיקָה כו'. דְּבַתֵּר כְּלֵי חָרֶס כְּתִיב וְאִם בְּכֵלֵי נְחֹשֶׁת בְּשָׁלָה וּמִרְק וְשִׁטֹּף בְּמַיִם. בְּרִיתָא. וּפְרַשׁ הַפָּסוּף מִשְׁנֵה דְכִיּוֹן דְּכִתִּיב וַיִּיּוּ בַתֵּר בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ דְּכִתִּיב בְּרִישָׁא, בַּתְּרִיהּ גְּרִירִי: **(ז)** רִשְׁיִי. וְכֵן כְּתִב בְּפִרוּשׁ הַחֲמֵשׁ אֵישָׁבֵר דְּכִתִּיב בַּחֲטָאֵת, וְהוּא הַדִּין לְכֹל הַקְדָּשִׁים. עַד כָּאן. וְתַמְהִנִי דְאִם כֵּן כִּי תֵּנּוּ לְקַמּוֹן מִשְׁנֵה ז' אֶחָד קָדָשִׁי קָדָשִׁים וְאֶחָד קָדָשִׁים קְלִים טְעוּנִים מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה, וְאִמְאִי לֹא תֵּנּוּ נְמִי שְׁבִירָה. וְהַרְמַב"ם פִּרְשׁ, זֶה חֹמֶר דְּקָאִי אַכַּבּוּס וְאֵשְׁבִירַת כְּלֵי חָרֶס: **(ח)** מִקְדָּשֵׁי קָדָשִׁים. אֵיכָא טַפְּי, קָרוֹ וְאַצְבַּע כו', אֶלָּא חַד מִתְּרֵי תַלְתָּת חֲמֵרֵי נְקֻט. גְּמָרָא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אֶחָד הַבָּגַד וְאֶחָד הַשֵּׁק וְאֶחָד הָעוֹר טְעוּנִין כַּבּוּס כו': שְׁבִירַת כְּלֵי חָרֶס שְׁבִישַׁל בּוֹ חֲטָאֵת דְּבַר תּוֹרָה וְלֹא נֹאמֵר פְּסוּק עַל הַשְּׁבִירָה שְׁתֵּהָא בְּמִקְדָּשׁ אֲבַל עֵשָׂאוֹה כַּכּוּס שְׁנֹאמֵר בּוֹ פְּסוּק ר"ל שִׁיחַא בְּמִקְדָּשׁ וְהַדִּין הַזֶּה (שְׁדִין הַמִּקְדָּשׁ) [שְׁדוֹן הַמִּקְרָא] בְּקִרְבָּן דְּבַר בְּקָדָשִׁי דְמַה מִן הַבְּגָדִים בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וּשְׁבִירַת כְּלֵי חָרֶס שְׁמַבְשִׁלִין אוֹתָן בְּהוֹן אֵין דִּין זֶה בְּשׁוּם חֲטָאֵת לְכַבּוּס קָדָשִׁים אֲלֵא בַחֲטָאֵת לְבַדָּה וְלַכֵּךְ נֹאמֵר זֶה חֹמֶר בַּחֲטָאֵת מִקְדָּשֵׁי קָדָשִׁים: (רמב"ם)

פרק יא - משנה ה

בְּגָד שֶׁיֵצֵא חוּץ לַקְלָעִים, נִכְנָס וּמְכַבְּסוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. נִטְמָא חוּץ לַקְלָעִים, קוֹרְעוֹ, וְנִכְנָס וּמְכַבְּסוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. כָּלִי חָרָס שֶׁיֵצֵא חוּץ לַקְלָעִים, נִכְנָס וְשׁוֹבְרוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. נִטְמָא חוּץ לַקְלָעִים, נוֹקְבוֹ, וְנִכְנָס וְשׁוֹבְרוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ:

ר"ע מברטנורה בְּגָד. שֶׁנִּתְּנוּ עָלָיו דָּם חֲטָאת וְיָצָא חוּץ לַקְלָעִים : נִטְמָא חוּץ לַקְלָעִים. לְאַחַר שֶׁיֵצֵא. וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיס טְמֵאָה לְעִזְרָה : קוֹרְעוֹ. בְּרָבוּ. וְטָהוֹר מִטְמֵאָה : וְנִכְנָס וּמְכַבְּסוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. וְאִף עַל גַּב דְּבִגְד שֶׁנִּטְמָא וְקָרְעוֹ בְּרָבוּ עֲדִין הוּא בְּטְמֵאָתוֹ מְדַרְבְּנָן עַד שֶׁלֹּא יִשְׁאַר בְּחַבּוּרוֹ כְּדִי רַחֲב סוּדָר, הֵכָא שְׂרִי לְהַכְנִיסוֹ לְעִזְרָה כְּדִי לְקַיֵּם בּוֹ מִצְוֹת כַּפּוּס, כִּיּוֹן דְּמִדְּאוּרִיתָא כְּשֶׁנִּקְרַע רַבּוּ טָהוֹר **ט** : נוֹקְבוֹ. לְטָהַרוֹ מִטְמֵאָתוֹ וְדוּקָא נִקְבַּ כְּשַׁעוֹר שֶׁרֶשׁ קֶטָן **י**, דְּבִזָּה טָהַר מִטְמֵאָתוֹ וְעֲדִין כָּלִי הוּא וּמְקַיֵּם בּוֹ מִצְוֹת שְׁבִירָה בְּמִקְדָּשׁ, אֲבָל אִם נִקְבַּ נִקְבַּ גְּדוֹל, דִּיֵּצֵא מִתּוֹרַת כָּלִי, שׁוֹב אֵינּוּ נִכְנָס וְשׁוֹבְרוֹ, דְּרַחֲמֵנָא אָמַר וְכָלִי חָרָס אֲשֶׁר תִּבְשַׁל בּוֹ יִשְׁבֵּר, בְּשַׁעַת שְׁבִירָה יִהְיֶה כָּלִי, וְהָאִי בְּשַׁעַת שְׁבִירָה לֹא הָיָה כָּלִי : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט ט **ט** תימיה, מאי שְׁנָא דְלַעֲנָנָן טְמֵאָה לֹא מְקַרֵּי בְּגָד מִן הַתּוֹרָה אִף עַל גַּב דְּשִׁיר בֵּה כְּדִי מַעֲפָרַת, וְלִגְבֵי חֲטָאת מְקַרֵּי בְּגָד. וְכִמּוֹ כִּן קִשָּׁה בְּסִמּוּף גִּבֵּי כָּלִי חָרָס. וְנִרְאָה לְפָרֶשׁ כִּיּוֹן שְׁמוּעִיל לוֹ יְחוּד לְאוֹתוֹ בְּגָד שֶׁשִׁיר בּוֹ כְּדִי מַעֲפָרַת וְלְאוֹתוֹ כָּלִי שֶׁנִּקְבַּ בְּשֶׁרֶשׁ קֶטָן, שְׁאִם הָיָה מִיְחַדּוֹ לְזִיתִים אוֹ לְרִמּוֹן הָיָה מְקַבֵּל טְמֵאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא, חָשׁוּב הוּא כָּלִי וּבְגָד לְעֲנָנָן דָּם חֲטָאת, כִּיּוֹן דְּאִין מְחַסֵּר מַעֲשֵׂה אֶלָּא יְחוּד בְּעֵלְמָא. תּוֹסֵפּוֹת : **י** וְצָרִיף לומר דְּהָא דְתַנְּנָן [בְּמַסְכַּת כָּלִים פָּרָק ג] הָאֵלֶּפֶס וְהַקְדָּרָה שְׁעוֹרָן בְּזִיתִים, הֵינּוּ מְדַרְבְּנָן, אֲבָל מִדְּאוּרִיתָא סָגִי בְּשֶׁרֶשׁ קֶטָן. תּוֹסֵפּוֹת : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם בגד שיצא חוץ לקלעים נכנס ומכבסו במקום כו' : אם נטמא אחר שיצת מפני שאי אפשר להכניס בגד טמא למקדש קורע המקום שעליו הדם ומכניסו למקדש ומכבסו וזה מדרבנן אבל מדאורייתא אינו חייב לכבס אחר קריעה לפי שנאמר על הבגד : ונוקבו שיקוב אותו נקבים קטנים כשיעור שורש קטן כדי שיטהר מטומאתו כמו שנבאר במסכת כלים אבל אם ניקבו נקבים גדולים אינו כלי ואינו ייב לשבר אותו במקדש שנאמר וכלי חרס והוא כבר שברו חוץ למקדש מפני שהנקב הגדול הוא שבירה : (רמב"ם)

פרק יא - משנה ו

כָּלִי נְחֹשֶׁת **[יא]** שִׁיצָא חוּץ לְקַלְעִים, נִכְנָס וּמוֹרְקוֹ וְשׁוֹטְפוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. נִטְמָא חוּץ לְקַלְעִים, פּוֹחֲתוֹ, וְנִכְנָס וּמוֹרְקוֹ וְשׁוֹטְפוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ:

ר"ע מברטנורה פּוֹחֲתוֹ. דְּכָלִי מִתְּכוֹת אֵינוֹ טְהוֹר מִטְּמֵאָתוֹ בְּנִקְבַּב כֹּל שֶׁהוּא אֶלָּא בְּנִקְבַב גָּדוֹל. וּמִיָּהוּ אַחַר שִׁפְחָתוֹ, מִקִּישׁ עָלָיו בְּקֶרְנֵס וּמְחַבְּרוֹ כְּדֵי שִׁיחְזֹר שֵׁם כָּלִי עָלָיו. דְּבִשְׁעַת מְרִיקָה צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה כָּלִי **[יב]**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[יא]** נְחֹשֶׁת. אֵין הֶפְרֵשׁ בֵּין כָּלִי נְחֹשֶׁת לְשָׂאֵר כָּלִי מִתְּכוֹת. הֶרְמַב"ם: **[יב]** וְהִקְשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת, דְּאִם כֵּן בְּגַד נָמִי יִקְרָעֵהוּ וְיִטְהַרְנוּ לְגַמְרֵי וְיִחְזֹר וְיִתְפָּרְנוּ כּו'. אֶלָּא עַל כְּרַחֲךָ הוּא חָשׁוּב בְּגַד חֲדָשׁ כְּאֵלוֹ אֵינוֹ רֵאשׁוֹן, הִכִּי נָמִי בְּכָלִי כּו'. אֶלָּא הִכִּי פְּרוּשׁוֹ דְּפּוֹחֲתוֹ, שֶׁהוּפָּךְ צַד פְּנִים לְצַד חוּץ וְצַד חוּץ לְצַד פְּנִים וְנִעְשָׂה תּוֹכוֹ גִבּוֹ וְגִבּוֹ תּוֹכוֹ, וּמִטְהַר בְּכַךְ מִטְּמֵאָתוֹ: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כָּלִי נְחֹשֶׁת שִׁיצָא חוּץ לְקַלְעִים נִכְנָס וּמוֹרְקוֹ כּו': דְּבַר תּוֹרָה וְאִם בְּכָלִי נְחֹשֶׁת בּוֹשְׁלָה וּמוֹרְקוֹ וְשׁוֹטְפוֹ בְּמִים וּמָה שֶׁאִמַּר פּוֹחֲתוֹ הוּא שִׁישְׁבַר אוֹתוֹ אֲבָל אֵינוֹ חַיִּיב בְּמִרְיקָה מִן הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר כָּלִי נְחֹשֶׁת וְאֵין הֶפְרֵשׁ בֵּין כָּלִי נְחֹשֶׁת וְשָׂאֵר מִתְּכוֹת: (רמב"ם)

פרק יא - משנה ז

אָחַד שְׁבִשָּׁל בּוּ וְאָחַד שְׁעָרָה לְתוֹכוֹ רוֹתַח, אָחַד
קָדְשֵׁי קָדְשִׁים וְאָחַד קָדְשֵׁי קָלִים, טְעוּנִין
מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה {יג}. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, קָדְשֵׁי
קָלִים אֵינָן טְעוּנִין מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה. רַבִּי טַרְפוֹן
אָמַר, אִם בִּשָּׁל בּוּ מִתַּחֲלַת הָרֶגֶל, יִבְשָׁל בּוּ אֶת
כָּל הָרֶגֶל. וְחֻכְמִים אָמְרִים, עַד זְמַן אֲכִילָה.
מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה, מְרִיקָה כְּמִרְיקַת הַכּוֹס {כ},
וּשְׁטִיפָה כְּשְׁטִיפַת הַכּוֹס. מְרִיקָה בְּחַמִּין
וּשְׁטִיפָה בְּצוּנִין. וְהַשְּׁפוּד וְהָאֶסְכָּלָה מִגְעִילוֹן {כא}
בְּחַמִּין :

ר"ע מברטנורה **וְאָחַד שְׁעָרָה לְתוֹכוֹ רוֹתַח.** מִדְּכֹתִיב (וַיִּקְרָא ז) וּכְלֵי חָרֶס אֲשֶׁר
תִּבְשָׁל בּוּ יִשְׁבֵּר, דְּסַמָּךְ יִשְׁבֵּר אֲצֶל בּוּ, וְלֹא כְּתִיב וְאִם בְּכֵלֵי חָרֶשׁ תִּבְשָׁל
יִשְׁבֵּר, לְמַדְרָשׁ, אִם נִבְלַע בּוּ מִכָּל מְקוֹם יִשְׁבֵּר: **קָדְשֵׁי קָלִים אֵינָן
טְעוּנִים מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה.** מוֹדָה רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּבָעוּ הַגְּעָלָה בְּרוֹתַחִין,
שֶׁהָרִי הַטַּעַם הַבְּלוּעַ נַעֲשֶׂה נוֹתֵר וּפּוֹלְטוֹ לְאַחַר זְמַן בְּהִתֵּר אִם לֹא יִגְעִילֵנוּ.
וּמִתּוֹרַת מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה הוּא דְּמַמְעֵט רַבִּי שְׁמַעוֹן לְקָדְשֵׁי קָלִים,
דְּמְרִיקָה וּשְׁטִיפָה דְּקָדְשֵׁי קָדְשִׁים צָרִיד שְׁיִהְיֶה בְּמִים וְלֹא בִּיּוֹן וְלֹא
בְּמָזוּג {יד}, וְאִם בִּשָּׁל בְּמַקְצַת כְּלֵי טְעוּן מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה כָּל הַכְּלֵי {טו},
וְצָרִיכִים מְרִיקָה בְּחַמִּין וּשְׁטִיפָה בְּצוּנִין. וְאֵלּוּ קָדְשֵׁי קָלִים לְרַבִּי שְׁמַעוֹן
מִגְעִילוֹן אֶפְלוּ בִּיּוֹן וְאֶפְלוּ בְּמָזוּג רוֹתַחִים, דְּלֹא קִפְדִּינָן אֲלֵא לְהַגְעִיל אֶסוּר
הַנִּבְלָע, וְאִין צָרִיד לְהַגְעִיל אֲלֵא מְקוֹם הַבְּשׂוּל בְּלֶבֶד {טז}, וְאַחַר הַהַגְעָלָה
אִין צָרִיד שְׁטִיפָה בְּצוּנִין, דְּכָל הַנֶּזֶד גִּזְרַת הַפְּתוּב נִינְהוּ בְּחֻטָּאת וּבְקָדְשֵׁי
קָדְשִׁים, וְלֹא בְּקָדְשֵׁי קָלִים. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. דְּדוֹקָא תְּרוּמָה
מִמְעֵטִינָן מִכָּל הַנִּי דְּאָמְרוּ, דְּכְתִיב יֹאכַל אוֹתָהּ, וְתִנְיָא, אוֹתָהּ פָּרַט
לְתְּרוּמָה {יז} שְׁאִין לָהּ תּוֹרַת מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה כְּקָדְשֵׁים. אֲבָל קָדְשֵׁים
קָלִים שְׁוִין הוּוּ לְקָדְשֵׁי קָדְשִׁים לְכָל תּוֹרַת מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה. וּבְפְרוּשׁ
מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה נִחְלְקוּ תִנְיָאִים בְּבְרִיתָא, יֵשׁ שְׁאוּמֵר מְרִיקָה הַגְּעָלָה
בְּחַמִּין וּשְׁטִיפָה בְּצוּנִין. וְיֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה שְׁתִּיְהוּן בְּצוּנִין
לְבַתֵּר הַגְּעָלָה, כְּדַתְּנִין לְקַמֵּן בְּסַמוּד, אֲלֵא שְׁמְרִיקָה כְּמִרְיקַת הַכּוֹס
וּשְׁטִיפָה כְּשְׁטִיפַת הַכּוֹס, שְׁזָה מִבְּחוּץ וְזָה מִבְּפְנִים, כְּלוּמֵר שְׁטִיפָה
מִבְּחוּץ וּמְרִיקָה מִבְּפְנִים. וְהִלְכָה כְּדַבְּרֵי הָאוּמֵר מְרִיקָה בְּחַמִּין וּשְׁטִיפָה
בְּצוּנִין: **יִבְשָׁל בּוּ אֶת כָּל הָרֶגֶל.** בְּלֹא מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה, וּלְבִסוּף יְמָרְק
וְיִשְׁטֹף. לְפִי שְׁכַל יוֹם נַעֲשֶׂה גְעוּל לְחֻבְרוֹ, דְּמִתּוּד שְׁשִׁלְמִים מְרַבִּים בְּרֶגֶל
אִין בְּלוּעַ שְׁלֵהוּן נַעֲשֶׂה נוֹתֵר, שֶׁהָרִי זְמַן שְׁלָמִים לְשִׁנֵּי יָמִים {יח}, וְכִי
מִבְּשָׁל בִּיהַ שְׁלָמִים הָאִידְנָא וְהָדֵר מִבְּשָׁל בִּיהַ שְׁלָמִים לְמַחַר מְשִׁלְמִים

שְׁנֵשְׁחֲטוּ בַיּוֹם הַמִּחְרָת, פּוֹלֵט מֵה שֶׁבִּלַע אֶתְמוֹל וּבּוֹלַע מִן הָאֲחֵרוֹנוֹת, נִמְצָא שְׂאִינוֹ בָּא לַיְדֵי נוֹתֵר: וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים עַד זְמַן אֲכִילָה. שֶׁלֹּא יִהְיֶה בֵּין סוּף הַבְּשׂוּל לַתְּחִלַּת מְרִיקָה וּשְׂטִיפָה אֲלֵא זְמַן אֲכִילָה בְּלִבְד וְלֹא יוֹתֵר מִזֶּה **[יט]**. דְּכַתִּיב וּמֵרֶק וְשֵׁטֶף, וְכַתִּיב כָּל זָכָר בִּפְתָּחֵי יָאֵכֵל אוֹתָהּ, וְלָמָּה סִמְכֵן הַפְּתוּב, לוֹמֵר לָךְ שֶׁמִּמֵּתִין זְמַן אֲכִילָה בְּלִבְד וְהִדְר עֵבִיד לִיֶּה מְרִיקָה וּשְׂטִיפָה בּוֹ בַיּוֹם מִיָּד. וְהִלְכָה פְּחֻכְמַיִם: הָאֲסִפְלָא. גְּרַאדִּיל"א בְּלַע"ז. וְהִיא עֲשׂוּיָה כְּעֵין שְׁבֻכָּה וְצוּלִין עָלָיו צְלִי: מַגְעִילוֹן. בְּחַמִּין: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יג] מריקה כו'. ואין הפרש בזה בין כלי חרס לזולתם. ואין כלי חרס טעונים שביירה אלא בחטאת בלבד. הרמב"ם. ועין מה שכתבתי לעיל אות ז' לדעת רש"י והר"ב. ואפשר לישב לדבריהם דמדסיים במתניתין דלעיל במריקה ושטיפה נקט נמי בה אבל הוא הדין לשבירה: **[יד]** מים ויין, שני חלקי מים ואחד יין. רש"י: **[טו]** דאמר קרא ואם בכלי נחשת בשלה. ואפלו במקצת כלי. גמרא: **[טז]** גמרא. וצריך לומר דבמריקה ושטיפה גזרת הפתוב הוא ולא משום דמפעפע בכלו, דאם כן לרבי שמעון היה צריך בהגעלה נמי להגעיל כלו. ואפשר נמי לומר דהכא כשמקצת הכלי על האש שמבשל בו חם ושאר הכלי צונן, אבל כשכל הכלי חם פשיטא דמפעפע בכלו וצריך הגעלה לכלו: **[יז]** דאי למעוטי קדשים קלים, מקדשי קדשים דכתיב בהדיא אמעוטי, אותה למה לי, אלא על פרחד דלא תמעיט אלא תרומה בלבד, דאין מעוט אחר מעוט אלא לרבות. תוספות. ורבי שמעון אותה פרט לפסולה שאין דמה טעון כפוס, וכמו שכתוב לעיל משנה ב'. גמרא. ואם כן מתניתין ב' רבי שמעון. ועין תוספות יום טוב: **[יח]** ואם בא לבשל חטאת זהיר לבשל אחריו שלמים בו ביום ופולט את החטאת ובוֹלַע את השלמים. רש"י. ועין תוספות יום טוב: **[יט]** לפי זה לא גרסינן תבת עד. וכן רש"י השמיט תבת עד. וכתבו התוספות דהכי שפיר טפי דלא לגרס עד, דלא חיב הפתוב אלא עד אחר שנעשה נותר, דאם לא כן אלא אף קדם לכו, אם כן לרבי טרפון מאי מהני געול דלחברו כיון שקבר הזקק למריקה ושטיפה ולפי זה מה שסיים הר"ב ועבד ליה כו' בו ביום מיד, שלא בדקדוק הוא, והנה ליה למימר כמו שכתבו התוספות. והאי זמן אכילה היא האכילה הקצובה בתורה. ועין תוספות יום טוב: **[כ]** הכוס. מבפנים, ככוס של ברכה. כדאמרינן בבבבכות דף נ"א שטעון הדחה בפנים ושטיפה בחוץ. רש"י. ולפי זה גרס מריקה ושטיפה בצונן, ודשני קרא כו', משום דחד בפנים וחד בחוץ. ונוסחא אחרת דגרס מריקה בחמין ושטיפה בצונן, היא גרסת הרמב"ם. ומפרש וזה לשונו, הכבוס המפלג עד שמסיר מה שנדבק בכלי יקרא מריקה, ותוספת הנקיות יקרא שטיפה, והוא שיתן מים לתוך הכלי ואינו ממרק בידו הכלי אלא משפיש. ואמרו מריקה בחמין ושטיפה בצונן. ומה שאמרו כמריקת הכוס כו' רצונו לומר שאינו חיב להפליג עד שיסיר כל הרשם. ועין תוספות יום טוב: **[כא]** מגעילון. שישיר השמנונית שנבלעה בשפוד שהנפש מואסת אותה. מגזרת געלה נפשי. ומענין הנה שנסתמשו בכל דבריהם געול, געולי נכרים, ומגעילין, וזולתן, רצונו לומר להסיר ההגעלה. הרמב"ם: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח כו': ר' טרפון אומר אם בשל בו מתחלת הרגל יבשל בו כו': הכלים שמשתמשים בהם לבשול ובמאכל הם טעונים מריקה ושטיפה בין שהיו המבושלים בהם קדשי קדשים או קדשים קלים ואין הפרש בזה בין כלי חרס לזולתם ואין כלי חרס טעונים שבירה אלא בחטאת בלבד כמו שבארנו. ומה שאמר רבי טרפון יבשל בו כל הרגל רוצה לומר יבשל בו כל היום כל ימות הרגל וענין כל זה שאם יבשל בו אלו הקדשים יצטרך למרוק הכלי ואז יבשל בו קדשים פעם שניה ורבי טרפון אומר שבמועד אין מחייבין למרוק הכלי כשתכלה האכילה אבל ראוי לו למרוק אותו בסוף היום מפני שהוא עסוק בשמחת הרגל ועכ"פ צריכה מריקה לדברי הכל ואז מבשלים בו ממחרת שאילו לא נמרקו אותו משמנונית המדובק בכלים יהיה נותר ואסור ממחרת לבשל בו. וחכמים אומרים שלא יאחר למרקו אלא כפי זמן האכילה בלבד וכשתכלה האכילה ממרק אותו וסומכין זה למה שנאמר כל זכר בכהנים יאכל אותה ותכף נאמר ומורק ושוטף במים עד זמן אכילה מריקה ושטיפה הכבוס המופלג עד שמסיר מה שנדבק בכלים יקרא מריקה ותוספת הנקיות יקרא שטיפה והוא שיתן מים לתוך הכלי ואינו ממרק בידו הכלי אלא משפשף ואמרו מריקה בחמין ושטיפה בצונן ומה שאמר כמריקת הכוס ושטיפת הכוס רוצה לומר שאינו חייב להפליג עד שיסיר כל הרושם: ושפוד ידוע. ואיסכלא שבכה של ברזל שצולין עליה בשר. ופירוש מגעילן שיסיר השמנונית שנבלעה בשפוד שהנפש מואסת אותה מגזרת געלה נפשי מענין הזה נשתמשו בכל דבריהם גיעול גיעולי עובד כוכבים ומגעילן וזולתן ר"ל להסיר ההגעלה וסדר המעשה הזה לתת אותו הכלים לתוך מים רותחים כשהן על גבי האש ושופכין עליהם מאותן המים ושוטפן במים קרים והלכה כחכמים: (רמב"ם)

פרק יא - משנה ח

בְּשֵׁל בּוֹ קְדָשִׁים וְחֵלִין, או קְדָשִׁי קְדָשִׁים וְקְדָשִׁים קְלִים, אִם יֵשׁ בָּהֶן בְּנוֹתָן טַעַם, הֲרִי הַקְּלִים נֶאֱכָלִין כְּחֻמוֹרֵיו, וְאֵינָן טְעוּנִין מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה, וְאֵינָם פּוֹסְלִין **{כב}** בְּמַגָּע. רְקִיק שֶׁנֶּגַע בְּרְקִיק, וְחֲתִיכָה בְּחֲתִיכָה, לֹא כָּל הַרְקִיק וְלֹא

כָּל הַחֲתִיכוֹת אֲסוּרִין. אֵינוֹ אֲסוּר אֲלָא מְקוֹם שֶׁבָּלַע:

ר"ע מברטנורה הרי הקלים נאכלין כחמורים ואינן טעונין מריקה. מתניתין חסורי מחסרה והכי קתני, אם יש בהן בנותן טעם הרי קלים נאכלים כחמורים לפני מן הקלעים ליום ולילה וטעונים מריקה ושטיפה ופוסלים במגע. אין בהן בנותן טעם אין הקלים נאכלים כחמורים ואין בהן מריקה ושטיפה ואין פוסלים במגע. ומתניתין רבי שמעון היא דאמר קדשים קלים אין טעונין מריקה ושטיפה, הלכך כשלא נתנו טעם קדשי קדשים בקדשים קלים אין טעונים מריקה ושטיפה: **רקיק**. פסול, שנגע ברקיק פשר, ובלע הפשר מן הפסול: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **(כב)** ואינן כו'. ענין פוסלים במגע, שיהיו כמו קדשי קדשים שכל הנוגע בהם מן המאכלים יפסל אם יהיו אותן הקדשים פסולים, או יהיה כמותן ויאכל בקדשה אם היתה כשרה. לפי שנאמר בחטאת כל אשר יגע בבשרה יקדש, ואמרו יקדש להיות כמוה, כיצד, אם פסולה תפסל, ואם כשרה תאכל כחמור שבה. ועל מנת שתהיה שם בליעה כו' תלמוד לומר בבשרה, עד שיבלע. שאר קדשים מנין, תלמוד לומר זאת התורה לעולה כו'. **הרמב"ם**: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם בישל בו קדשים וחולין או קדשי קדשים וקדשים כו': כבר ביאר הגמרא ענין המשנה הזאת ואמר שאם יש בהם בנותן טעם הרי הקלים נאכלים כחמורים ואינם טעונין מריקה ושטיפה ופוסלין במגע אין בהם בנותן טעם אין הקלים נאכלין כחמורין ואינם טעונין מריקה ושטיפה ואין פוסלין במגע וענין פוסלים במגע שיהיו כמו קדשי קדשים שכל הנוגע בהם מן המאכלים יפסל אם יהיו אותן הקדשים פסולים או יהיה כמותן ויאכל בקדושה אם היתה כשרה לפי שנאמר בחטאת כל אשר יגע בבשרה יקדש ואמר יקדש להיות כמוה כיצד אם פסולה תפסל ואם כשרה תאכל כחמור שבה ועל מנת שתהא שם בליעה והוא מה שאמרו כל אשר יגע בבשרה יכול אע"פ שלא בלע ת"ל בבשרה עד שיבלע ואמרו אשכחן חטאת שאר קדשים מנין ת"ל זאת התורה לעולה וכו' והלכה הזאת היא לר"ש שאמר קדשים קלים אינן טעונים מריקה ושטיפה וכבר אמרנו שאין הלכה כר"ש (רמב"ם)

פרק יב - משנה א

טָבוֹל יוֹם וּמְחֹסֵר כְּפוּרִים, אֵינָן חוֹלְקִים
 בְּקִדְשֵׁים לֶאֱכֹל לְעֶרֶב ^[ג]. אוֹיֵן, נוֹגַע וְאֵינוֹ
 מִקְרִיב, וְאֵינוֹ חוֹלֵק ^[ה] לֶאֱכֹל לְעֶרֶב. בְּעֵלֵי
 מוּמִין, בֵּין בְּעֵלֵי מוּמִין קְבוּעִין, בֵּין בְּעֵלֵי
 מוּמִין עוֹבְרִין ^[ו], חוֹלְקִין וְאוֹכְלִין, אֲבָל לֹא
 מִקְרִיבִין ^[ז]. וְכֹל שְׂאֵינוֹ רְאוּי לְעִבּוּדָה, אֵינוֹ
 חוֹלֵק בַּבֶּשֶׁר. וְכֹל שְׂאֵין לוֹ בַּבֶּשֶׁר ^[ח], אֵין לוֹ
 בְּעוֹרוֹת. אֲפֹלוּ טָמֵא בְשַׁעַת זְרִיקַת דָּמִים
 וְטָהוֹר בְּשַׁעַת הַקָּטֹר חֲלָבִים, אֵינוֹ חוֹלֵק
 בַּבֶּשֶׁר, שֶׁנֶּאֱמַר ^(ויקרא ז), הַמִּקְרִיב אֶת דָּם
 הַשְּׁלָמִים וְאֶת הַחֲלֵב מִבְּנֵי אֲהֶרֹן לוֹ תִהְיֶה שׁוֹק
 הַיָּמִין לְמִנְחָה:

ר"ע מברטנורה **טָבוֹל יוֹם**. שֶׁטָּבֵל וְעָלָה וְלֹא הֶעֱרִיב שְׁמֵשׁוֹ: וּמְחֹסֵר
 כְּפוּרִים. כְּגוֹן זָב וּמְצַרְע וְיוֹלְדֵת שֶׁטָּבְלוּ וְהֶעֱרִיב שְׁמֵשׁוֹן וְלֹא הֵבִיאוּ
 כְּפָרְתוֹ: אֵינָן חוֹלְקִים בְּקִדְשֵׁים. הוֹאִיל וְאֵין רְאוּיִין לֶאֱכִילָה אֵין
 חוֹלְקִים לֶאֱכֹל לְעֶרֶב כְּשֵׁיטְהָרוּ, דְּכַתִּיב ^(ויקרא ו) הִכְהֵן הַמִּחְטָא אֶתְהָ
 יֹאכְלָנָה, כִּהֵן הָרְאוּי לְחֹטְי חוֹלֵק ^[א], שְׂאֵינוֹ רְאוּי לְחֹטְי אֵינוֹ חוֹלֵק.
 וְאֵי אֲפֶשֶׁר לוֹמַר כִּהֵן שְׂאֵינוֹ רְאוּי לְחֹטְי בְּשַׁעַת הַקְּרִבָה אֵינוֹ אוֹכֵל, דְּהָא
 אֵיכָא קָטָן דְּאֵינוֹ רְאוּי לְחֹטְי וְאוֹכֵל ^[ב], אֶלָּא עַל כְּרַחֲדָ יֹאכְלָנָה דְּאֵמַר
 קָרָא יְחַלֵּק בָּהּ כְּדִי לֶאֱכֹל מִמֶּנָּה קְאָמַר, וּמִדְּאֶפְקָה קָרָא לְחִלּוּקָה בְּלִשׁוֹן
 אֲכִילָה, שְׁמַע מִנֵּה דְּכִהֵן הָרְאוּי לֶאֱכִילָה חוֹלֵק, שְׂאֵין רְאוּי לֶאֱכִילָה אֵינוֹ

חולק. הלכך בעלי מומין חולקין, שאף על פי שאין ראויין לחטוי, ראויין הן לאכילה, כדכתיב (שם כא) ומן הקדשים יאכל: **אונן נוגע**. והוא שטבל ולא הסיח דעתו מן הטבילה כל זמן שהוא אונן. שאם הסיח דעתו ונגע, אפלו לאחר שטבל פסל **(ד)**: **וכל שאינו ראוי לעבודה אינו חולק בפשר**. חוץ מבעלי מומין שאף על פי שאינן ראויין לעבודה חולקים בפשר, דרבינהו קרא בהדיא, דכתיב (שם) לחם אלהיו מקדשי הקדשים וגו', וכתיב (שם ו) כל זכר בבני אהרן יאכלנה, לרבות בעלי מומין למחלקת, אי לאכילה הרי כבר אמור ומן הקדשים יאכל: **וטהור בשעת הקטר חלבים**. שהוא כל הלילה. כגון שטבל וטהר בהערב שמש: **אינו חולק**. שאין הכהן חולק בקדשים עד שיהא טהור משעת זריקת דמים עד שעת הקטר חלבים, ואם נטמא בין כך ובין כך אינו חולק **(ט)**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **(א)** המחטא יאכל ושאינו מחטא לא יאכל אי אפשר לומר, שהרי כל המשמרה בלה דאין מחטאין ואוכלין, כדאיתא בגמרא. ומה שכתב הר"ב בשעת הקרבה, ללא צדך כתב כן, דבסיפא מתניא בהדיא. ועוד, דהוה ליה לפרש כן בתחלה: **(ב)** כדילפינן בחלין דף כ"ד ומנחות דף ע"ג. רש"י: **(ג) לערב**. משום טבול יום קתני לה. דאי מחסר כפורים לא בעי אלא טבילה, כדמוכח פרק ג' דחגיגה משנה ג': **(ד)** והרמב"ם מסים, וכן מחסר כפורים. וקשה מפרק ג' דחגיגה משנה ג'. עין שם. ובנסחת ארץ ישראל מצאתי מנה בלשון הרמב"ם שבמקום שכתב לגע צריך להיות לאכל. ומה שכתב על מנת שלא יסיח כו' עד ומחסר כפורים נמחק וגרס הכי, ומתו לו לגע אפלו קדם טבילה כו'. ועין תוספות יום טוב: **(ה) ואינו חולק**. גמרא, מפלג הוא דלא פליג וכי מזמנים ליה אכיל, ורמינהו, אונן טובל ואוכל את פסחו לערב אבל לא בקדשים. אמר רבי ירמיה לא קשיא, כאן בפסח, אידי דאכיל פסח אכיל נמי קדשים, והתם כו', והכי קאמר, אבל לא בקדשים של כל ימות השנה כו'. גמרא: **(ו) בין כו'**. בגמרא יליף להו מקראי. ועין תוספות יום טוב: **(ז) לא כו'**. בתורת כהנים, בעל מום עובר מנין, תלמוד לומר כל אשר בו מום לא יקריב: **(ח) בפשר כו'**. שנאמר עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. כך מצאתי: **(ט)** וכן כתב הרמב"ם. ולפי זה יש לפרש דרבנותא דאפלו קא משמע לו, וכל שפן אפכא פי טהור בזריקה וטמא בהקטר, דטמאתו קרובה לשעת חלוק ואכילה. אבל בגמרא דיקינן דהא טהור בשעת זריקה וטמא בשעת הקטר חולק, מתניתין דלא כאבא שאול דאמר עד שיהא כו', ולפי זה רבותא דאפלו לא קאי אלא משום דטהור בשעת הקטר. ונראה דפרשו כאבא שאול משום דאבעיא דרב אשי נטמא בינתים נשכתב הר"ב קאי אליביה. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם טבול יום ומחוסר כפורים אינן חולקים בקדשים כו': כבר בארנו פעמים רבות שטבול יום ומחוסר כפורים אינן ראויין לאכול קדשים ולעבוד עבודה לפי שלא נגמרה טהרתן וכבר בארנו בפרק שני מזו המסכתא ועיקר בידינו שכל הראוי לאכילה חולק לאכול והואיל ואלו אינן ראויין עכשיו לאכילה אין נותנין להם חלק שיצנעו עד לערב ויאכלו בשעת גמר טהרתן לפי שהכוונה אינה אלא בשעת הקרבה שכן נאמר במנחה זאת תורת המנחה וגו' והנותרת ממנה יאכלו וגו' ונאמר בחטאת הכהן המחטא אותה

יאכלנה ונאמר בשלמים לכהן הזורק את דם השלמים לו יהיה ר"ל בכל זה הראוי לאותו מעשה ואין הכוונה לומר שלא יאכל אותן אלא המתעסקים בעבודה: והאונן כבר נתבארו דיניו בתחלת פרק ב' ואסור לו ליגע בקדש אלא אחר טבילה על מנת שלא יסיח דעתו רק שישמר עצמו מן הטומאה ויתן מחשבת לבו בענין הזה ואם לא עשה כן פוסל את הקדשים וכן מחוסר כפורים צריך טבילה לקודש כמו שבארנו בחגיגה ומה שאמר כל שאינו ראוי לעבודה אינו חולק אל תקשה עליך מבעל מום לפי שבעל מום אין משגיחים בו מכלל זה לפי שנאמר בתורה עליו לחם אלהיו מקדשי קדשים וגוי' ואמר עוד כל זכר בבני אהרן וגוי' לרבות בעלי מומים לחלוקה לפי שהוא קרא כמו שזכרנו והעיקר בידינו אין חולק עד שיהא טהור משעת זריקת דמים עד שעת הקטר חלבים ואם נטמא (בין החולין) * [בנייתים] אין חולק: (רמב"ם)

פרק יב - משנה ב

כָּל שֶׁלֹא זָכָה הַמְזִבֵּחַ בְּבִשְׂרָה, לֹא זָכוּ הַלְּהַנִּים
בְּעוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם), עֲלֵת אִישׁ, עוֹלָה שְׁעֲלֹתָהּ
לְאִישׁ. עוֹלָה שֶׁנִּשְׁחָטָה שְׁלֹא לְשִׁמָּה, אֶף עַל פִּי
שֶׁלֹא עֲלֹתָהּ לְבָעָלִים, עוֹרָה לְלֶהַנִּים [יא]. אֶחָד
עוֹלֵת הָאִישׁ וְאֶחָד עוֹלֵת הָאִשָּׁה, עוֹרוֹתֶיהֶן
לְלֶהַנִּים:

ר"ע מברטנורה **כל שלא זכה המזבח בבשרה**. כגון שארע בה פסול קדם זריקה [י], דלא היתה לה שעת היתר למזבח: **עורה ללהנים**. הואיל וזכה המזבח בבשרה שהרי כשרה היא: **ואחד עולת האשה**. דכתיב והכהן המקריב את עולת איש, אין לי אלא עולת איש, עולת נשים ובעדים [יב] מנין, תלמוד לומר עור העולה, רבה. אם כן למה נאמר עולת איש, פרט למתפיס עולתו לבדק הבית, שהעור קדוש [יג]: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [י] ואף על גב דבמשנה ד' תנן לאחר הפשטן עורותיהן לכהן, מתניתין בהנה דאין הפשט קדם זריקה. פירש רש"י משום שאסור לשהות

הדָם כָּל כָּד. וּמִתְנַתֵּינִין דְּלִקְמֹן אִי אֶתְרָמִי דְּאַפְשֵׁיט קָדָם זְרִיקָה וְנִפְסַל הַבְּשָׂר וְזָרַק הַדָּם, עוֹרוֹתֵיהֶם לִכְהֻנִּים, שְׁהַדָּם מֵרָצָה עַל הָעוֹר בְּפָנֵי עֲצָמוֹ. גְּמָרָא: **[יא]** לִכְהֻנִּים. וּמָה שְׁאַמֵּר עוֹלָה שְׁעֻלְתָּהּ לְאִישׁ, אִין רְצוֹנֹו לֹמַר עֻלְתָּהּ מִשּׁוּם חוֹבָה, אָבֵל רְצוֹנֹו לֹמַר עֻלְתָּהּ לְגַבֵּי הַמְּזֻבָּח. הַרְמְבַ"ם: **[יב]** דִּמְחַד קָרָא מִמְעֻטִּינֹו, דְּהָא יִלְפִינֹו מִהֲדָדִי בְּגִזְרָה שְׁוֵה דְלָהּ לָהּ. תוֹסְפּוֹת: **[יג]** כְּלוּמַר דְּמִקְרֵי עוֹלַת הַקֹּדֶשׁ וְלֹא עוֹלַת אִישׁ. עֵין תוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: (עִיקַר תּוּי"ט).

רמב"ם כל שלא זכה המזבח בבשרה לא זכו הכהנים בעורה כו': דבר תורה והכהן המקריב את עולת איש וגוי ואמרו חז"ל אין הפרש בין האיש והאשה בזה הענין ומה שאמר איש פרט לעולת הקדש רוצה לומר שאם התפיס עולתו לבדק הבית שהעור קדש ואתה יודע ממה שזכרנו שעולה שנשחטה שלא לשמה כשרה אע"פ שלא עלתה לבעלים משום חובה הואיל וזכה המזבח בבשרה וכן הכהנים בעורה: ומה שאמר עולה שעלתה לאיש אינו רוצה לומר עלתה משום חובה אבל רוצה לומר עלתה לגבי המזבח: (רמב"ם)

פרק יב - משנה ג

עוֹרוֹת קֹדְשִׁים קָלִים לְבַעְלִים, וְעוֹרוֹת קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים לִכְהֻנִּים. קַל וְחֹמֶר, מָה אִם עוֹלָה, שְׁלֹא זָכוּ בְּבִשְׂרָהּ, זָכוּ בְּעוֹרָהּ, קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים, שְׁזָכוּ בְּבִשְׂרָהּ, אִינוּ דִּין שְׂיִזְכוּ בְּעוֹרָהּ. אִין מְזֻבָּח יוֹכִיחַ, שְׂאִין לוֹ עוֹר מִכָּל מְקוֹם:

ר"ע מברטנורה עוֹרוֹת קֹדְשִׁים קָלִים לְבַעְלִים. דְּכַתִּיב עוֹר הָעוֹלָה וְגוֹ', מָה עוֹלָה **[יד]** קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים אִף כָּל קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים: עוֹרוֹת קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים. חֲטָאוֹת וְאַשְׁמוֹת: לִכְהֻנִּים. כְּדִמְפָרַשׁ טַעְמָא וְאַזִּיל: אִין הַמְּזֻבָּח מוֹכִיחַ. כְּלוּמַר, אִין לָהּ לֹמַר מְזֻבָּח יוֹכִיחַ שְׂזָכָה בְּבִשְׂרָהּ הָעוֹלָה וְלֹא זָכָה בְּעוֹר, וְאִף אֶתָּה אֵל תִּתְמָה בְּקֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים שְׂאִף עַל פִּי שְׂזָכוּ כְּהֻנִּים בְּבִשְׂרָן לֹא יִזְכוּ בְּעוֹרָן. אִין זֹו הוֹכְחָה, שְׂאִין לְמְזֻבָּח עוֹר בְּכָל מְקוֹם. אָבֵל בְּכְהֻנִּים מְצִינוּ שְׂזָכוּ בְּעוֹר הָעוֹלָה, וְקַל וְחֹמֶר שְׂיִזְכוּ בְּעוֹרוֹת קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יד} בְּרִיתָא בְּגִמְרָא. וְהַרְ"ב לֹא הִקְדִּים לְכַתֵּב דְּכַתִּיב כּוּי לְרַמּוּז
עַל רִישָׁא דְּבְרִיתָא. דְּלִתְנָא דְּמִתְנִיתִין דְּדִלִיף לְקַדְשֵׁי קַדְשֵׁים בְּקַל וְחִמְרָא אִין
צְרִידָא מְעוּטָא לְקַדְשֵׁים קְלִים. אֶלָּא מְשׁוּם סִיפָא בְּלִבְד נִקְט לָהּ. נְרָאָה לִי. עֵין
תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם עורות קדשים קלים לבעלים ועורות קדשי כו': מקשה כי הקשה
עליו בזה ההיקש שהקיש בק"ו ואמר (רחמנא) מזבח יוכיח שזכה בבשרה ולא
זכה בעורה אף אתה אל תתמה על קדשי קדשים שאע"פ שזכו בבשרן לא
יזכו בעורן השיב על הקושיא הזאת שהמזבח יוכיח שאין לו עור בכל מקום
נתבארה התשובה הזאת שאינו קרב במזבח עור כל עיקר לא בעולה ולא
בזולתו ואילו היו שום קרבן נקרב בעורו היינו אומר בקדשי קדשים * (על)
המזבח יוכיח שזכה בבשר רוצה לומר האימורים ולא זכה בעור כמו שזכה
בעור בקרבן פלוני אבל הואיל והמזבח אינו זוכה בעור בשום פנים ואפילו
מן העולה אינו ראוי ללמד ממנו מה שלא זכה בעור קדשי קדשים ונתקיים
ההיקש בכהנים שזכו בעור העולה וגם כן יזכו בעור חטאת ואשם : (רמב"ם)

פרק יב - משנה ד

כָּל הַקְּדָשִׁים שְׂאֵרֵע בָּהֶם פְּסוּל קֶדֶם לְהַפְשֵׁטוֹן,
אִין עוֹרוֹתֵיהֶם לְכַהֲנִים. לְאַחַר הַפְשֵׁטוֹן,
עוֹרוֹתֵיהֶם לְכַהֲנִים. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא סָגוּן
הַכַּהֲנִים, מִיָּמַי לֹא רָאִיתִי עוֹר יוֹצֵא לְבַיִת
הַשְּׂרָפָה. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, מִדְּבָרֵינוּ לְמִדְּנוּ,
שֶׁהַמִּפְשֵׁיט אֶת הַבְּכוֹר וְנִמְצָא טְרָפָה, שְׂיֵאוֹתוֹ
הַכַּהֲנִים בְּעוֹרוֹ {טו}. וְחֻכְמֵים אוֹמְרִים, אִין לֹא
רָאִינוּ רָאִיָּה, אֶלָּא יוֹצֵא לְבַיִת הַשְּׂרָפָה :

ר"ע מברטנורה אין עורותיהן לכהנים. אלא נשרפים עם עורן: לא ראיתי
עור יוצא לבית השרפה. לאחר שהפשט אם נמצאת טרפה, אף על פי
שפסול זה היה בו קדם הפשט, הואיל ולא נפר עד לאחר הפשט:

שְׁהַמְפֹּשֵׁיט אֶת הַבְּכוֹר וְנִמְצָא טְרֵפָה. הָא קִמְשָׁמַע לֶן רַבִּי עֲקִיבָא דְאַפְלוּ בְכוֹר בְּעַל מוּם הַנִּשְׁחָט בְּמַדִּינָה עַל מוּמוֹ, וְלֹא הִתִּירוּ הַכֶּתוּב אֶלָּא בְּאֲכִילָה כְּדִכְתִּיב בְּשַׁעֲרֵיךָ תֹאכְלֶנּוּ, אֲבָל אִם מֵת עוֹרוֹ אָסוּר וְטַעוֹן קְבוּרָה, וְאִשְׁמַעִינָן רַבִּי עֲקִיבָא דְהִיכָא דְלֹא הִכָּר טְרֵפְתוֹ עַד לְאַחַר הַפֶּשֶׁט, שָׂרְיָה שְׁחִיטָתוֹ וְהַפֶּשֶׁט לְעוֹרוֹ, כְּאִלּוּ נִזְרַק דָּמוֹ בְּמַקְדָּשׁ: יֵאוֹתוּ הַכֹּהֲנִים בְּעוֹרוֹ. וְאִינוּ נִשְׂרָף: אֵין לֹא רְאִינוּ רְאִיָּה. שְׁמָא לֹא אֶרַע בְּיָמָיו שְׁיִמְצָא טְרֵפָה לְאַחַר הַפֶּשֶׁט, וְאִם אֶרַע וְשִׂרְפוּהוּ הוּא לֹא רְאָה: אֶלָּא יוֹצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. הוּאִיל וְקִדְם הַפֶּשֶׁט בָּא. וְהִלְכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא בְּכוֹר בְּעַל מוּם כְּשֶׁהִתִּירוֹ מִמַּחָה. אֲבָל לֹא הִתִּירוֹ מִמַּחָה, לֹא [טו]. וְהִלְכָה כְּחַכְמִים בְּכוֹר תַּמִּים, דְּבִשְׂרָ בְּקְבוּרָה וְהַעוֹר בְּשִׂרְפָה [יז]: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [טו] בעורו. אֲבָל בְּבִשְׂרוֹ לֹא. דְאַפְלוּ לְנִכְרֵי אָסוּר, דְּמִיָּדִי דְלֹא חֲזִי לְיִשְׂרָאֵל אָסוּר לְהֶאֱכִילוֹ לְנִכְרֵי. וְאַפְלוּ לְהֶאֱכִילוֹ לְכָלֵב אָסוּר, דְּדַרְשִׁינָן וְאֲכַלְתָּ וְלֹא לְכַלְבֵּיךָ [כְּלוּמַר דְּבַר שְׂאִינוּ עוֹמֵד אֶלָּא לְכַלְבֵּיךָ]. אֲבָל מִיָּדִי דְחֲזִי לְדִידֵיהּ, אֲשֶׁתְּרֵי לְגַמְרֵי כְּדַתְנָן בְּמִשְׁנָה ב' פֶּרֶק ה' דְּבִכּוֹרוֹת. תּוֹסְפוֹת: [טז] וְכַתֵּב הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא בְּקְבוּרָה: [יז] וְכֹן פֶּסֶק הַרְמַב"ם בְּחַבּוּרוֹ פֶּרֶק ג' מֵהִלְכוֹת בְּכוֹרוֹת. וְלֹא כֹן פֶּסֶק בְּהִלְכוֹת אָסוּרֵי מִזֵּבַח. אֶלָּא דְבִשְׂרָ בְּשִׂרְפָה. וְכֹן דַּעַת רִש"י וְתוֹסְפוֹת דְּהַגוֹי בְּכָלֵל כֹּל שֶׁפְּסוּלוֹ בְּקִדְשׁ בְּשִׂרְפָה. וְדִלָּא כְּמִשְׁנָה ג' דְּפֶרֶק ט' דְּמַכְלֵתֵין וְדְפֶרֶק ז' מִשְׁנָה ג' דְּמִנְחוֹת דְּמִשְׁמַע הֵתֵם דְּטְרֵפָה לֹא הוּיָא בְּכָלֵל פְּסוּלוֹ בְּקִדְשׁ. וְתוֹ קֵשָׁה אֶמְאִי הַעוֹר בְּשִׂרְפָה כְּשֶׁהַבֶּשֶׂר בְּקְבוּרָה. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כֹּל הַקֹּדְשִׁים שֶׁאִירַע בֵּהֶם פְּסוּל קוֹדֵם לְהַפְשִׁיטָן כּו': מֵה שֶׁאִמַּר ר"ע אִינוּ אֶלָּא בְּכוֹר בְּעַל מוּם כְּשֶׁהִתִּירוֹ מוּמַחָה וְנִשְׁחָט עַל פִּיו וְאִפְלוּ בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּבִכּוֹרוֹת וְאַח"כ נִמְצָא טְרֵפָה שְׁדִין אוֹתוֹ הַעוֹר לִיהֵנוֹת בּוֹ וְהִלְכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא: וְמֵה שֶׁאִמְרוּ חַכְמִים הוּא בְּכוֹר תַּמִּים אִם נִשְׁחָט בְּעוֹרָה לִיקָרֵב כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ וְנִמְצָא טְרֵפָה דִּינוֹ אֶצֶל הַחַכְמִים שִׁיקְבֵר הַבֶּשֶׂר וְיִשְׂרָף הַעוֹר וְהִלְכָה כְּחַכְמִים: (רמב"ם)

פֶּרֶק יב - מִשְׁנָה ה

פְּרִים הַנִּשְׂרָפִים וְשַׁעֲרִים הַנִּשְׂרָפִים, בְּזֵמַן

שֶׁהֵם נִשְׂרָפִין כְּמִצּוֹתָו, נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדָּשָׁן וּמִטְמְאִין בְּגָדִים. וְאִם אֵינָן נִשְׂרָפִין כְּמִצּוֹתָו, נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַבֵּיָרָה וְאֵינָם מִטְמְאִין בְּגָדִים :

ר"ע מברטנורה פרים הנשרפין. פֶּר כֹּהֵן מְשִׁיחַ, וּפֶר הָעֵלֶם דָּבָר שֶׁל צְבוּר,
וּפֶר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים : וּשְׂעִירֵי הַנִּשְׂרָפִים. שְׂעִיר יוֹם הַכִּפּוּרִים וּשְׂעִירֵי
עֲבוּדָה זָרָה : נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדָּשָׁן. חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מַחֲנוֹת. וּבְבֵית עוֹלָמִים,
חוּץ לִירוּשָׁלַיִם. דְּכַתִּיב בְּהוֹ אֶל מַחוּץ לַמַּחֲנֶה, כְּלוּמַר חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מַחֲנוֹת :
מִטְמְאִין בְּגָדִים. לְעִסּוּקִים בָּהֶם. כְּדַכְתִּיב (ויקרא יו) וְהַשּׁוֹרֵף אוֹתָם יִכָּבֵס
בְּגָדָיו. וְכָל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר יִכָּבֵס בְּגָדָיו, לֹא בְלִבְד הַבְּגָדִים שֶׁהוּא לְבוּשׁ
טְעוּנִין כְּבוֹס, אֲלָא כָּל בְּגָד שֶׁהוּא נוֹגֵעַ בוֹ בְּעוֹדוֹ מְחַבֵּר לְטָמֵא, נְטֵמָא
וְטְעוּן כְּבוֹס : שְׁלֹא כְּמִצּוֹתָו. כְּגוֹן שֶׁנִּפְסְלוּ וְטְעוּנִין שְׂרָפָה כְּשֶׁאָר פְּסוּלֵי
הַמְקַדְּשִׁים : בְּבֵית הַבֵּיָרָה. פְּעָמִים בְּעֶזְרָה וּפְעָמִים בְּהַר הַבֵּית. כִּי צַד,
אֶרֶץ בָּהֶן פְּסוּל קֹדֶם יִצְיָאָתָן מִן הָעֶזְרָה, בֵּין קֹדֶם זְרִיקָה בֵּין לְאַחַר
זְרִיקָה, נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדָּשָׁן הַגָּדוֹל שְׁבַעֲזָרָה. אֶרֶץ בָּהֶן פְּסוּל אַחַר יִצְיָאָתָן
מִן הָעֶזְרָה, נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדָּשָׁן שְׁבַעֲזָרָה הַבֵּית, וְהוּא בֵּית הַמְקַדְּשׁ {יח} :

(ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יח} כְּלוּמַר שֶׁהַר הַבֵּית גַּם כִּן בְּכֻלָּל הַמְקַדְּשׁ הוּא, וּלְפִיכֹךְ נִקְרָא
בֵּית הַבֵּיָרָה, שֶׁכָּל הַמְקַדְּשׁ קְרוֹי בֵּיָרָה. כְּרִישׁ לְקִישׁ בְּגִמְרָא : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם פֶּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירֵי הַנִּשְׂרָפִים בְּזִמְנָן שֶׁהֵם כּוֹ' : כִּבֵּר בְּאֵרֵנוּ
פְּעָמִים רַבּוֹת שְׂפָרִים הַנִּשְׂרָפִין הֵן פֶּר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים וּפֶר הַבֵּא עַל כָּל
הַמִּצְוֹת וּפֶר הָעֵלֶם. וּשְׂעִירֵי הַנִּשְׂרָפִים שְׂעִירֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים וּשְׂעִיר עֲבוּדַת
כּוֹכָבִים. מְקוּמוֹת הַשְּׂרִיפָה ג' אַחַד מֵהֶן בְּעֶזְרָה וְשֵׁם שׁוֹרְפִין פְּסוּלֵי
הַמּוֹקְדָשִׁין וְאִמּוּרֵי קֹדֶשִׁים קְלִים כְּשֶׁנִּפְסְלוּ ג"כ וּפְרִים וּשְׂעִירֵי הַנִּשְׂרָפִים
שֶׁאֵירַע בְּהֵן פְּסוּל בֵּין קוֹדֶם זְרִיקָה בֵּין לְאַחַר זְרִיקָה וְהַמְקִים הַב' הֵר הַבֵּית
וְשֵׁם שׁוֹרְפִין פְּרִים וּשְׂעִירֵי הַנִּשְׂרָפִים שֶׁאֵירַע בְּהֵן פְּסוּל אַחַר יִצְיָאָתָן מִן
הָעֶזְרָה וְשֵׁם אוֹתוֹ מְקוֹם בֵּיָרָה וְהַמְקוֹם הַשְּׁלִישִׁי הוּא שְׁקוּרִין בֵּית הַדָּשָׁן
וְהוּא מַחוּץ לְכָל הָעִיר וְדוּגְמָתוֹ אֵל הַקֹּדֶשׁ כְּדוּגְמַת הַמְקוֹם הוּא חוּץ לַמַּחֲנֶה
יִשְׂרָאֵל אֵל אֶהֱל מוֹעֵד שֵׁם שׁוֹרְפִין פְּרִים וּשְׂעִירֵי הַנִּשְׂרָפִים לְפִי שְׁנֵאמַר
בְּהֵן אֵל מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְאִמַר חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מַחֲנוֹת רוּצָה לוֹמַר מַחֲנֶה שְׂכִינָה
מַחֲנֶה לוֹיָהּ מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל וְנֵאמַר בְּתוֹרָה עַל פֶּר וּשְׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהֵן
מִטְמְאִין בְּגָדִים שֶׁמֵתֵטְמֵא בְּהֵן בְּשִׂרִיפָתָן אוֹ בְּמִשְׁאֵן וְהוּא שְׁנֵאמַר וְהַשּׁוֹרֵף
אוֹתָם יִכָּבֵס בְּגָדָיו כִּי בְּכָל מְקוֹם שְׁנֵאמַר בְּתוֹרָה יִכָּבֵס בְּגָדָיו טָמֵא וּמִטְמֵא
כְּמוֹ שֶׁנִּזְכָּר לְפִי שֶׁהַכּוּוֹנָה בְּמֵאמַר הַזֶּה שֶׁהַטָּמֵא הַזֶּה אִם נֹגַע בְּבִגְדִים בְּשַׁעַת
טוֹמְאָתָן וְהוּא מַחוּבֵר בְּמִטְמֵא טִימָא אוֹתָן וְאִין הַכּוּוֹנָה שֶׁאֵינּוּ מִטְמֵא זוֹלְתֵי
הַבְּגָדִים שֶׁעָלּוּ בְּאוֹתָהּ שַׁעָה בְּלִבְד : וְדַע הָעֵיקָר הַזֶּה וְשִׁמּוֹר אוֹתוֹ וְעוֹד
נְבִאֲרָהוּ בְּתַחֲלַת טְהוּרוֹת וְאִמְרוּ בְּנִין אֵב לְכָל הַנִּשְׂרָפִין שֶׁיְהִיוּ מִטְמְאִין בְּגָדִים
וְעוֹד יִתְבָּאֲרוּ דִּינֵי הַטּוֹמְאָה הַזֹּאת בְּמִקּוּמוֹת מִמְּסַכְת פֶּרָה : (רמב"ם)

פרק יב - משנה ו

היו סובלין אותם במוטות. יצאו הראשונים חוץ לחומת העזרה והאחרונים לא יצאו, הראשונים מטמאין בגדים, והאחרונים אינן מטמאין בגדים, עד שיצאו. יצאו אלו ואלו, אלו ואלו מטמאין בגדים. רבי שמעון אומר, אלו ואלו אינן מטמאין בגדים, עד שיצאת האור ברבן. נתד הבשר, אין השורף מטמא בגדים:

ר"ע מברטנורה היו סובלין אותן. את הנשרפים כמזנותן היו נושאים אותן במוטות להוציאן לבית שרפתן: **הראשונים**. בני אדם הנושאים במוט. אותן שבראש האחד יוצאים ראשונים, והאחרונים שבראש השני לא יצאו: **נתד הבשר**. נגמרה שרפתן, אין המסייע שוב בהן מטמא בגדים. אבל מקמי הכי כל המסייעין בשעת שרפה **[יט]** מטמאים בגדים, דכתיב והשורף אותם יכבס בגדיו, בשעת שרפה. יכול המסייע לאחר שנעשו אפר **[כ]** מטמא בגדים, תלמוד לומר אותם, אותם מטמא בגדים, נעשו אפר אינו מטמא בגדים. ופרי הנשרפים ושעירים הנשרפים עצמן אין מטמאין אדם ובגדים שנוגעים בהם, אלא המתעסק בשרפתן טמא מגזרת הכותב. לדברי רבנן משיצאו הסובלים במוטות, ולדברי רבי שמעון משיצאת האור ברבן. ואין הלכה כרבי שמעון: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יט] וכן לשון הברייתא, השורף מטמא בגדים, ולא המצית את האור ולא המסדר את המערכה. ואיזהו השורף, המסייע בשעת שרפה, ומסיים הרמב"ם, כגון המהפך בבשר והמשליך עצים והמהפך באש והחותרה גחלים כדי שתבער האש וכיוצא בהן: **[כ]** יש לתמה, דהוה ליה למימר לאחר שנתד כלישנא דמתניתין והיננו בתחלת השרפה דעדין לא נעשה אפר, וכדאיתא בגמרא דאיכא ביניהו בין תנא קמא דברייתא לרבי שמעון. תוספות יום טוב. ועין עוד: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם היו סובלין אותן במוטות יצאו הראשונים חוץ כו': דע שפרים ושעירים הנשרפין עצמן אינן מטמאין במגע ואין הבגדים הנוגעין בעצמן מטמאין אבל הן מטמאין אוכלין ומשקין בלבד לא אדם וכלי אבל השורף אותם הוא המטמא בגדים כמו שזכרנו והוא מדאורייתא והטעם שמחמתו יהיה הנושא אותן ג"כ למקום השריפה מטמא בגדים הוא קבלה וסמכוה למה שנאמר בפר העלם והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה אמר כיון שיצאו חוץ למחנה אחת המתעסק בהם מטמא בגדים ור"ל במחנה אחת מחנה שכינה שהיא העזרה והר הבית כנגד מחנה לוי וירושלים כנגד מחנה ישראל. ופירוש ניתך נימס וניגר כאשר יהיה בתחלת השריפה כשנתך הלחות והחכמים החולקים על ר"ש אומרים והשורף אותם בשעת שריפה יכול אף משנעשו אפר (אינן) מטמאין בגדים ת"ל אותם אותם מטמא בגדים נעשה אפר אין מטמא בגדים רוצה לומר המנענע אותו האפר או המוסיף בשריפתו או הנושא אותן אינן מטמאים בגדים מפני הסבה שזכר והלכה כחכמים: (רמב"ם)

יג

פרק

פרק יג - משנה א

השוחט והמַעֲלֶה בַּחוּץ, חָיֵב עַל הַשְּׁחִיטָה וְחָיֵב עַל הָעֲלִיָּה. רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אָמַר, שְׁחַט בְּפָנִים וְהַעֲלֶה בַּחוּץ, חָיֵב. שְׁחַט בַּחוּץ וְהַעֲלֶה בַּחוּץ, פְּטוּר **[א]**, שֶׁלֹּא הָעֲלֶה בַּחוּץ אֶלֶּא דָּבָר

פסול. אמרו לו, אף השוחט בפנים ומעלה בחוץ, פיון שהוציאו, פסלו :

ר"ע מברטנורה **השוחט**. קדשים בחוץ והעלן בחוץ בהעלים אחד, חייב על השחיטה וחייב על ההעלאה, שהן שני גופי עברה, דתרוניהו כתיבי אשר ישחט ואשר יעלה : **פיון שהוציאו פסלו**. ואפלו הכי חייב **(ב)**, והוא הדין לשוחט בחוץ ומעלה בחוץ. ורבי יוסי הגלילי אמר לך, מה לשוחט בפנים ומעלה בחוץ שכן היתה לו שעת הכשר, תאמר לשוחט בחוץ ומעלה בחוץ שלא היתה לו שעת הכשר. ואין הלכה כרבי יוסי הגלילי : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **(א)** **פטור**. רצונו לומר על העליה כו' : **(ב)** כדכתיב בהעלאה ואל פתח אהל מועד לא יביאנו, בראויין להביאן לפנים ולהעלותם הפתוב מדבר. רש"י. ובגמרא יליף מקרא גם לשחויטי חוץ שהעלן בחוץ : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם השוחט והמעלה בחוץ חייב על השחיטה כו' : דבר תורה שהמקריב קרבנות חוץ למקדש שהוא חייב כרת אמר אשר יעלה עולה או זבח אל פתח אהל מועד וגוי וטענת רבי יוסי הגלילי על החכמים שהוא אומר שוחט בפנים והעלה בחוץ אע"פ שהעלה דבר פסול שעת הכשר היתה לו אבל שוחט בחוץ לא היתה לו שעת הכשר : ומה שאמר רבי יוסי פטור ר"ל פטור על העליה אבל על השחיטה הכל מודים שהוא חייב לפי שאמרה תורה אל פתח אהל מועד לא יביאנו ולפיכך דעת תנא קמא אם שחט בחוץ והעלה בחוץ שחייב שתים ור' יוסי אומר אחת ואין הלכה כר' יוסי : (רמב"ם)

פרק יג - משנה ב

טמא שאכל, בין קדש טמא ובין קדש טהור, חייב. רבי יוסי הגלילי אומר, טמא שאכל טהור, חייב. וטמא שאכל טמא, פטור, שלא אכל אלא דבר טמא. אמרו לו, אף טמא שאכל

טְהוֹר, כִּיּוֹן שְׁנַגַע בּוֹ, טַמְאָהוּ (ג). וְטְהוֹר שְׂאֵכֶל טַמָּא, פְּטוֹר, שְׂאִינוֹ חַיֵּב אֶלָּא עַל טַמְאֵת הַגּוֹף :

ר"ע מברטנורה **הטמא שאכל כו'.** משום דפליגי רבי יוסי הגלילי ורבנן בתרוניהו ודמו הנהך תרתיה פלגתא אהדדי, תנינהו גבי הדדי: **רבי יוסי הגלילי אומר וכו'.** כשנטמא הגוף ואחר כך נטמא הבשר כלי עלמא לא פליגי דחייב פרת. כי פליגי, שנטמא הבשר ואחר כך נטמא הגוף, רבנן אית להו אסור כולל, דמתווד שחל עליו אסור טמאת הגוף לאסרו בבשר טהור שהיה מתר בו מתחלה, חל נמי אף על הבשר טמא ואף על גב שהיה אסור ועומד, כדי שיתחייב עליו אף משום טמאת הגוף. ורבי יוסי הגלילי לית ליה אסור חל על אסור באסור כולל, ואין אסור של טמאת הגוף חל על אסור של טמאת בשר. ואין הלכה כרבבי יוסי הגלילי: **וטהור שאכל טמא פטור.** מן הפרת. וסופג את הארבעים משום (ויקרא ז) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל: **שאינו חייב אלא על טמאת הגוף.** כדכתוב (שם) וטמאתו עליו ונכרתה, בטמאת הגוף הכתוב מדבר (ד): (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ג) אמרו לו כו'. דרבנן היו סבורין דטעמיה דרבבי יוסי משום דמחלל ועומד הוא. ועין תוספות יום טוב: (ד) מי שטמאה פורחת ממונו. רש"י: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם טמא שאכל בין קדש טמא ובין קדש טהור כו': הכל מודים שאם נטמא הגוף ואח"כ נטמא הבשר חייב כרת אם אכל מאותו הבשר ולפיכך אין ראוי להקשות על ר' יוסי במה שאמרו לו כיון שנגע בו טמא הוא ואין מחלוקת אלא אם נטמא הבשר ואח"כ נטמא האיש שעבר ואכלו חכמים אומרים חייב כרת לפי שדעתם שהוא איסור כולל ואומרים מגו דנאסר בבשר טהור וחייב עליו יתחייב על זה בכלל כל הקדשים ור' יוסי אין דעתו איסור כולל ואינו אומר מגו דנאסר ועוד יתבאר איסור כולל והדומה לו בכריתות במקומו ושם נבאר איסור כולל מן העיקרים שאנו סומכין עליהן בכל הדברים אבל מצד הגוף אינו חייב כרת אלא אם היה הוא בעצמו טמא ואין משגיחין על טומאת הבשר וזהו מה שנאמר נפש כי תגע בכל טמא בטומאת אדם: ומה שאמר פטור ר"ל פטור מן הכרת אבל הוא חייב מלקות וכתוב בתוספתא דזבחים טהור שאכל טמא והאוכל מן הקדשים לפני זריקת דמים ומן האימורים לפני זריקת דמים הרי זה לוקה את הארבעים ואין הלכה כרבבי יוסי: (רמב"ם)

חָמַר בַּשְּׁחִיטָה מִבְּעֵלְיָהּ, וּבְעֵלְיָהּ מִבַּשְּׁחִיטָה.
 חָמַר בַּשְּׁחִיטָה, שֶׁהִשּׁוּחַט לְהֵדְיוֹט, חֵיב,
 וְהַמַּעֲלָה לְהֵדְיוֹט, פְּטוֹר. חָמַר בְּעֵלְיָהּ, שְׁנַיִם
 שְׁאַחֲזוּ בְּסַכִּין וְשַׁחֲטוּ, פְּטוּרִים. אֲחִזּוּ בְּאֶבֶר
 וְהַעֲלוּהוּ, חֵיבִין. הָעֵלָה, וְחִזַּר וְהַעֲלָה, וְחִזַּר
 וְהַעֲלָה, חֵיב עַל כָּל עֲלִיָּהּ {ז} וְעֲלִיָּהּ, דְּבָרֵי רַבִּי
 שְׁמַעוֹן. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, אֵינוֹ חֵיב אֶלָּא אַחַת,
 וְאֵינוֹ חֵיב עַד שִׁיעֲלָה לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ {ח}. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, אֶפְלוּ הָעֵלָה עַל הַסֵּלַע אוֹ עַל
 הָאָבֶן, חֵיב:

ר"ע מברטנורה שֶׁהִשּׁוּחַט לְהֵדְיוֹט כּוֹי. הַשּׁוּחַט קֹדְשִׁים בַּחוּץ לְאַכִּילַת
 הֵדְיוֹט חֵיב: הַמַּעֲלָה בַחוּץ. לְצַרְדֵּי הֵדְיוֹט, פְּטוֹר מִשּׁוּם הַעֲלָאת חוּץ. דְּגַבֵּי
 שְׁחִיטָה כְּתִיב דָּם יִחָשֵׁב לְאִישׁ, אֶפְלוּ הַשּׁוּחַט לְאִישׁ. וְגַבֵּי הַעֲלָאָה כְּתִיב
 לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לֵה' {ה}, אֵינוֹ חֵיב כְּשִׁמְעֵלְהוּ בַחוּץ עַד שִׁיִּכּוֹן בּוֹ לֵה': וְשַׁחֲטוּ
 פְּטוּרִים. דְּכְתִיב (שם יז) דָּם יִחָשֵׁב לְאִישׁ הַהוּא, אַחַד וְלֹא שְׁנַיִם: וְהַעֲלוּהוּ
 חֵיבִין. דְּכְתִיב (שם) אִישׁ אִישׁ וְגוֹי {ו} אֲשֶׁר יַעֲלֶה כּוֹי, שְׁאִין תִּלְמוּד לּוֹמֵר
 אִישׁ אִישׁ, אֶלָּא לְרַבּוֹת שְׁנַיִם שְׁאַחֲזוּ בְּאֶבֶר וְהַעֲלוּהוּ, שֶׁהוּא חֵיבִין: הָעֵלָה.
 וְנוֹדַע לוֹ: וְחִזַּר וְהַעֲלָה. מֵאוֹתָהּ בְּהֵמָה עֲצָמָה, חֵיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת:
 עַד שִׁיעֲלָה לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ. דְּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית ח) וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לֵה'. אֲלֵמָּא
 אֶפְלוּ בְּמַת יָחִיד שֶׁהִיא בַחוּץ אֵינָה הַעֲלָאָה בְּלֹא מִזְבֵּחַ: אֶפְלוּ הָעֵלָה עַל
 הַסֵּלַע. דְּכְתִיב (ויקרא יז) וְזָרַק הַכֹּהֵן אֶת הַדָּם עַל מִזְבֵּחַ הַיְּתָח אֲהֵל מוֹעֵד,
 וְלֹא מִזְבֵּחַ בְּבַמַּת יָחִיד {ט}. וּבַפְּרָשָׁת הַמַּעֲלָה בַחוּץ כְּתִיב. וְהִלְכָה כְּרַבִּי
 יוֹסִי: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ה} וּבִגְמָרָא, דְּבַשְׁחִיטָה נִמְי כְּתִיב לְהַקְרִיב קֶרְבָּן לֵה'. וּמִבְּעֵי לִיָּה
 לְהוֹצִיא שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח: {ו} וְאִישׁ אִישׁ דְּכְתִיב גַּבֵּי שְׁחִיטָה, אֲמַרִינן בְּגְמָרָא
 לְחֵיבּוֹ כְּשִׁשְׁחַט לְהֵדְיוֹט, אֲבָל לְרַבּוֹת לְשְׁנַיִם שְׁאַחֲזוּ לֹא, דְּהָא כְּתִיב מַעוּטָא
 הָאִישׁ הַהוּא. וְתִימָה עַל הַר"ב לְעִיל שֶׁפִּרְשׁ מְדָם יִחָשֵׁב וְגוֹי. וְעִין תּוֹסֵפוֹת יוֹם
 טוֹב: {ז} עַל כָּל עֲלִיָּהּ כּוֹי. נֶאֱמַר בְּמַעֲלָה חוּץ, לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לֵה', עַל כֵּן אָמַר
 רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹתוֹ נוֹפֵל עַל כָּל אֶבֶר וְאֶבֶר, וְלִפְיִכֵּךְ הָעֵלָה בַחוּץ חֵיב עַל כָּל אֶבֶר
 וְאֶבֶר וְאֶפְלוּ הִיא חֶסֶר. וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר שֶׁהוּא נוֹפֵל עַל הָאֶבֶר כְּלוּ, וְעַל כֵּן
 אוֹמֵר עַל הַשֵּׁלֶם חֵיב וְלֹא עַל הַחֶסֶר. הַרְמַב"ם: {ח} הַמִּזְבֵּחַ. שִׁיבְנָה מִזְבֵּחַ

לְשֵׁם כָּד וַיַּעֲלֶה. רַשִׁי: {ט} פֶּרֶשׁ רַשִׁי בְּהִתֵּר הַבְּמוֹת. וּמְסִים בְּגִמְרָא וּלְפִיכָד
בְּשַׁעַת אֲסוּר הַבְּמוֹת הַעֲלָה עַל הַסֵּלַע אוֹ עַל אֶבֶן חֵיב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם חומר בשחיטה מבהעליה ובהעליה מבשחיטה כו': כל אלו הדינים קבלה וסמכוה לפסוקים אמרו שוחט להדיוט חייב דכתיב דם יחשב לאיש ההוא אפי' השוחט לאיש ועל העליה נאמר לעשות אותו לה' עד שיכוין בו לה' ואז יהיה בחוץ חייב כרת ובפנים כשר ונאמר בשוחט בחוץ אשר ישחט שור או כשב או עז א' ולא שנים ואמר במעלה לחוץ איש איש מבית ישראל ואפי' היו שנים ונאמר עוד במעלה בחוץ לעשות אותו לה' על כן אמר ר"ש שזה הענין נופל על כל אבר ואבר ולפיכך אם העלה בחוץ חייב על כל אבר ואבר ר' יוסי אומר שהוא נופל על הקרבן כולו ועל כן אומר על השלם חייב ולא על החסר ורבי יוסי אומר ג"כ שלא יקרא לו שם המעלה אפילו בחוץ אלא במזבח ומביא ראיה ממנוח שנאמר בו ויעל על הצור לה' והלכה כרבי יוסי בכולן: (רמב"ם)

פרק יג - משנה ד

אָחַד קִדְּשִׁים {י} כְּשֵׁרִין וְאָחַד קִדְּשִׁים פְּסוּלִין שֶׁהָיָה פְּסוּלִין בְּקִדְּשׁ, וְהִקְרִיבֵן בַּחוּץ, חֵיב. הַמַּעֲלָה כַּזֵּית {יא} מִן הָעוֹלָה וּמִן הָאֱמוּרִין בַּחוּץ, חֵיב. הַקֶּמֶץ, וְהַלְבוּנָה, וְהַקְטֹרֶת, וּמִנְחַת כֹּהֲנִים, וּמִנְחַת לֵהֶן הַמְּשִׁיחַ, וּמִנְחַת נְסֻכִין, שֶׁהִקְרִיב מֵאֶחָד מֵהֶן כַּזֵּית בַּחוּץ, חֵיב {יב}. רַבִּי אֱלֶעָזָר פּוֹטֵר, עַד שִׁיקְרִיב אֶת כֻּלּוֹ {יג}. וְכֻלָּם שֶׁהִקְרִיבֵן בְּפָנִים וְשִׁיר בָּהֶן כַּזֵּית וְהִקְרִיבֵן בַּחוּץ, חֵיב. וְכֻלָּם שֶׁחָסְרוּ כָּל שֶׁהֶן {יד}, וְהִקְרִיבֵן בַּחוּץ, פְּטוּר:

ר"ע מברטנורה **שְׁהִיָּה פְּסוּלָן בְּקִדְשׁ**. כְּגוֹן הַלֵּן וְהַיּוֹצֵא וְהַנְּשַׁחֵט חוּץ לְזִמְנוֹ וְחוּץ לְמִקְוָמוֹ, הוֹאִיל וּבְפָנִים אִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ, מִתְקַבֵּל בְּפָנִים קָרִינָן בִּיָּה וְחִיבִין עֲלֵיהֶן בְּחוּץ, דְּכִתִּיב (שם) לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לֵה', כָּל הַנְּעֻשָׂה לֵה' חִיבִין עָלָיו בְּחוּץ, וְכָל שְׂאִינוֹ נַעֲשֶׂה לֵה' אִין חִיבִין עָלָיו בְּחוּץ: **הַמַּעֲלָה כְּזֵית מִן הָעוֹלָה וּמֵאֲמוּרִין**. חֲצִי זֵית מְזָה וְחֲצִי זֵית מְזָה: **חִיב**. דְּכִלְהַ כְּלִיל: **הַלְּבוּנָה**. שֶׁל מְנַחַת נְדָבָה: **וְהַקְטָרֶת**. שֶׁל כָּל יוֹם פָּרַס שְׁחֲרִית וּפָרַס בֵּין הָעֲרֵפִים: **וּמְנַחַת כֹּהֲנִים**. שֶׁהִיא כְּלִיל וְרֵאשִׁיָּה לְהַעֲלֶאָה בְּקִמְצָא שֶׁל מְנַחַת יִשְׂרָאֵל. אֲבָל שְׂגִירֵי מְנַחַת יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ חִיב עַל הַעֲלָאתָן בְּחוּץ: **מְנַחַת כֹּהֵן מְשִׁיחַ**. עֲשִׂירִית הָאֵיפָה שֶׁהוּא מְבִיא בְּכָל יוֹם: **כְּזֵית**. דְּהֵינּוּ שְׁעוֹר הַקְטָרָה: **עַד שְׂיִקְרִיב אֶת כָּלֵן**. דְּקִסְבָּר כָּל הַמְתִּירִין מִפְּסָלֵי בְּחִסְרוֹן, וְכָל זָמַן שֶׁלֹּא קָרְבוּ כָּלֵן לֹא הוּיָא הַקְטָרָה לְצֵאת בְּעֵלִים יָדֵי חוּבְתָן. וְלִרְבָּנָן הֵנִי נִמְי הוּי הַקְטָרְתָן בְּכְזֵית, הִיכָא דְכָלוּ קִיסִים וְלֹא חִסְרוּ קִדְּם הַקְטָרָה: **וְשִׂיר מֵהֵן וְכוּ' חִיב**. שֶׁהִרִי בְּזָה נִגְמְרָה הַקְטָרָה: **וְכָלֵן שְׁחִסְרוּ כָּל שָׁהֵן**. קִדְּם הַקְטָרָה עַל יָדֵי אֲבוּד אוֹ שְׂרָפָה, נִפְסְלוּ בְּחִסְרוֹנָן, דְּכִתִּיב (ויקרא ב) וְהִנּוֹתְרַת מִן הַמְנַחָה, פָּרַט לְשְׁחִסְרָה הִיא אוֹ שְׁחִסְרָה קִמְצָה קִדְּם הַקְטָרָה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[י]** **קִדְּשִׁים כּוּ'**. יִלְפִינָן לְכָל קִדְּשִׁים מִדְּכִתִּיב זָבַח. וְיִלְפִינָן לְהַקְמִץ וְכִלְהוּ, מִדְּכִתִּיב וְאֵל פִּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יִבְיָאנוּ, כָּל הַבָּא לְאֹהֶל מוֹעֵד חִיבִים עָלָיו בְּחוּץ: **[יא]** **כְּזֵית כּוּ'**. כִּינּוֹן דְּלִרְבִּי יוֹסִי לְעִיל הַמַּעֲלָה אֲבָר חִסְרָה פְּטוּר, הִקְא בְּשֵׁאוֹתוֹ כְּזֵית הוּא אֲבָר. אִי נִמְי, כְּשֶׁהוּא מִמְּקוֹם שְׂאִינוֹ אֲבָר כְּגוֹן שֶׁהוּא בְּשָׂר אוֹ חֵלֶב. כְּסָף מְשֻׁנָּה: **[יב]** **חִיב**. קִסְבָּר כִּי כְּתִיב אוֹתוֹ עַל הַשְּׁלֵם הוּא חִיב וְאֵינוֹ חִיב עַל הַחִסְרָה, אֲשֶׁעוֹר הַקְטָרָה כְּתִיב וְהֵינּוּ כְּזֵית. רִשְׁיִי: **[יג]** **אֶת כָּלֵן**. מִדְּלֹא פְּלִיג אֲרִישָׁא גְבִי עוֹלָה, אוֹתוֹ הִכִּי נִמְי דְּרִישׁ לִיָּה אֲשֶׁעוֹר הַקְטָרָה כְּרַבָּנָן. וּמִיָּהוּ עוֹלָה דְּלֹא מִפְּסָלָה בְּחִסְרוֹן, דְּכָל עֲצָמָה בְּדָם תְּלוּיָה כְּפָרְתָה, חִיב בְּכְזֵית. אֲבָל בְּהֵנִי פְּלִיג דְּקִיא סְבָר קִמְצָא כְּלִיָּה הֵינּוּ שְׁעוֹר הַקְטָרְתוֹ אִף בְּפָנִים דְּהֵא מִפְּסָל בְּחִסְרוֹן. וְכֵן כָּלֵם, שְׁכָלֵם מִתִּירִין כּוּ'. רִשְׁיִי: **[יד]** **כָּל שָׁהֵן**. מְשֻׁעוֹר הַכֶּשֶׁר. דְּבִלְבוּנָה שְׁחִסְרָה פְּלִיגִי בְּמְנַחֹת פָּרַק קִמְצָא, דְּלִרְבִּי שְׁמַעוֹן כְּשֶׁרָה אֲפָלוּ עֲמֻדָה עַל קִרְטָא אֶחָד, וְלִרְבִּי יוֹסִי בְּשִׁנֵּי קִרְטָא רִשְׁיִי: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אחד קדשים כשרין ואחד קדשים פסולין שהיה כו': הקומץ והלבונה והקטרת ומנחת כהנים ומנחת כו': היו פסולין בקדש כגון הלן ייוצא ונשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו וחטאת ופסח ששחטן שלא לשמן והביא ראיה על כל זה ממה שנאמר לעשות אותו לה' כל הנעשה לה' חייבין עליו בחוץ וכל אלו שמנאן בכאן דינן שנשרפו כליל כמו שבארנו בפרק ארבע ואין הלכה כר' יהושע: (רמב"ם)

פרק יג - משנה ה

המקריב קדשים ואמוריהם בחוץ, חייב. מנחה שלא נקמצה והקריבה בחוץ, פטור **[יז]**. קמצה, וחזר קמצה לתוכה, והקריבה בחוץ, חייב:

ר"ע מברטנורה המקריב קדשים ואמוריהו. שהקריב הבשר והאמורים מחברים בו, חייב משום אמורים. ולא אמרינו הרי בשר חוצץ בין האמורין לאש ודכותה בפנים לאו העלאה היא דרחמנא אמר (שם א) על העצים אשר על האש, והמעלן בחוץ נמי לא יהא חייב **[טו]**. לא אמרינו הכי, לפי שמינו במינו אינו חוצץ **[טז]**: מנחה שלא נקמצה. אינה ראויה לפנים. הלכך המקריבה בחוץ פטור: קמצה וחזר קמצה לתוכה והקריבה בחוץ חייב. שפיוצא בה בפנים כשרה, כדתנן בהקומץ (מנחות פ"ג מ"א) נתערב קמצה בשיריה לא יקטיר ואם הקטיר כשרה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[טז]** כרבי יוסי דאמר אינו חייב עד שיעלה לראש המזבח כהקטרות פנים. רש"י: **[טז]** וכלומר, דאף בפנים לא אמרינו בכהאי גוונא לפי שמינו במינו כו'. כד נראה לי. וכן מוכח מסיפא. ועין תוספות יום טוב: **[יז]** פטור. לפי שהקמץ אינו ידוע הוא כמו האמורים. הלא תראה כי כשנקמץ וחזר לתוכה הרי דומה לאמורים וחייב. הרמב"ם: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם המקריב קדשים ואמוריהם בחוץ חייב מנחה כו': מנחה שלא נקמצה כו': ענין מה שאמר קדשים ואמוריהם שיקריב אותן כלן ולא יבדיל בין האמורים שאין לנו לומר גוף הזבח חוצץ בין האמורים ובין האש לפי שעיקר בידינו מין במינו אינו חוצץ אבל המנחה אם לא נתקמצה ^{*}[אינו] הרי הוא פטור לפי שהקומץ ידוע הוא כמו האמורים הלא תראה כי לפי שנקמץ וחזר לתוכה הרי הוא דומה לאמורים וחייב: (רמב"ם)

פרק יג - משנה ו

הקמץ והלבונה, שהקריב את אחד מהן בחוץ, חייב. רבי אלעזר פוטר עד שיקריב את השני. אחד בפנים ואחד בחוץ, חייב. שני בזיכי לבונה, שהקריב את אחד מהן בחוץ, חייב. רבי אלעזר פוטר, עד שיקריב את השני. אחד בפנים ואחד בחוץ, חייב. הזורק **יח** מקצת דמים בחוץ, חייב **יט**. רבי אלעזר אומר, אף המנסה מי חג בחג בחוץ, חייב. רבי נחמיה אומר, שיירי הדם שהקריבן בחוץ, חייב:

ר"ע מברטנורה הקמץ והלבונה. של מנחת נדבה. שניהם מתירים את שייריה לאכילה, הלכך רבי אלעזר פוטר דבעי הקטרת כל המתיר: **אחד בפנים**. תחלה ואחר כך השני בחוץ חייב. שזה גמר ובו הכל תלוי: **שני בזיכי לבונה**. מתירים לחם הפנים: **מי החג**. שנתמלאו לשם נסוד המים בחג הסכות, אם נסוד אותן בחוץ חייב, דסבר נסוד המים בחג דאורייתא היא, הלכך מחייב עליה בחוץ. ואין הלכה כרבי אלעזר בכלה מתניתין, ונסוד המים בחג לאו דאורייתא היא אלא הלכה למשה מסיני **כ**: **שיירי הדם שהקריבן בחוץ חייב**. בשיירי דמים הפנימים מירי, וסבר דשיירי הדם מעכבים בהם **כא** הלכך עבודה היא להתחייב עליה בחוץ, אבל בשיירי הדם של מזבח החיצון מודה רבי נחמיה שאינם אלא למצוה ולא לעכב, הלכך הזורקו בחוץ ודאי פטור. ואין הלכה כרבי נחמיה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט יח הזורק כו'. נפקא ליה בגמרא [דף קז] מקרא: **יט** חייב. ולא פליג רבי אלעזר, דאפלו בחטאות הפנימיות אם נשפך הדם אחר שנתן מתנה אחת, מהניא הך דיהבא, ומביא פר אחר ומתחיל. רש"י: **כ** וכן פסק הרמב"ם. ותמהני, דמה לי מפרש מדאורייתא מה לי הלכה למשה מסיני, שהרי שתיים זו שמענו מפי הגבורה ולמה לא יהיה חייב על מה שהוא הלכה למשה מסיני כמו על מה שהוא מדאורייתא. ותו, דבגמרא מסיק דטעמיה דרבי אלעזר דהלכה למשה מסיני היא. והשתא קשה לי דבמשנה ט' פרק ד' דסכה כתבתי דמסקנא דגמרא דהלכה למשה מסיני היא, ואם כן אמאי אין הלכה כרבי אלעזר כו'. ולפי זה יראה לי דבשעורא פליג רבי אלעזר דסבירא ליה דאין צריך שעור כלל, וכדאיתא בגמרא, דמי החג משמע אפלו פחות

משלשה לגין. ולפי דקימא לן כמאן דאמר בספה דבעינן שלשה לגין, לכך פסק הרמב"ם דלא כרבי אלעזר דהקא. וכן פסק בחבורו, המנסד שלשה לגין חיב, פחות מכן פטור. ועין תוספות יום טוב: **כא** כלומר דלא כסתמא דמתניתין ריש פרק ה': (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הקומץ והלבונה שהקריב את אחד מהן בחוץ כו': הזורק מקצת דמים בחוץ חייב רא"א אף המנסך כו': כבר ידעת מדברי תורה שהקומץ עם כל הלבונה ישרף. ושני בזיכי לבונה הם שהיו על מערכת הלחם ר"ל לחם הפנים ושורפין ג"כ אותן השני בזיכין כל יום שבת ושבת שנאמר ונתת על המערכת לבונה זכה. וכבר נתבאר לך במסכת סוכה שבסוכות מנסכים מים על גבי המזבח ור"א סבר שזה חייב מן התורה ולפיכך אמר שהנמסך בחג בחוץ חייב ואין הדבר כן לפי שאינו אלא הל"מ [ע' תמיהת תוי"ט]: ודברי ר' נחמיה אינו אלא בשירי דמים הפנימים אבל שירי דמים החיצונים הכל מודים שהם שירי מצוה ולא מעכבין ולפיכך זורק בחוץ פטור ואין הלכה כרבי אלעזר בדבריו ולא כרבי נחמיה: (רמב"ם)

פרק יג - משנה ז

המולק את העוף בפנים והעלה בחוץ, חיב. מלק בחוץ והעלה בחוץ, פטור. השוחט את העוף בפנים והעלה בחוץ, פטור. שחט בחוץ והעלה בחוץ, חיב. נמצא, דרך הכשרו מבפנים, פטורו בחוץ. דרך הכשרו בחוץ, פטורו בפנים. רבי שמעון אומר, כל שחיבין עליו בחוץ, חיבין על פיוצא בו בפנים, שהעלהו בחוץ, חוץ מן השוחט בפנים ומעלה בחוץ:

ר"ע מברטנורה **מַלְק בַּחוּץ**. נְבִלָה הִיא, שְׁאִין מְלִיקָה אֶלָּא בַּפְּנִים, לְכַד פְּטוּר עַל הַעֲלָאתוֹ בַּחוּץ. וְאִם תֵּאמַר וְהִלָּא כָּל הַנְּעֻלִים בַּחוּץ נִפְסְלוּ בַּיְצִיאָתוֹ, וְכֵן הַשּׁוֹחֵט בַּחוּץ פְּסוּל הוּא וְחִיבִין עַל הַעֲלָאתוֹ, הֵתִם רַחֲמֵנָא רַבִּינָה **[כב]**, אָבֵל לְעֵינֵן שְׁאָר פְּסוּלִים מִתְקַבְּלִים בַּפְּנִים בְּעֵינֵן: **שְׁחַט בַּחוּץ וְהַעֲלָה בַּחוּץ חַיֵּב**. אִף עַל הַעֲלָאָה. דְּכָל שְׁמֵת־חַיֵּב עַל שְׁחִיטָתוֹ בַּחוּץ אִם חִזַּר וְהַעֲלֵן הוּא אוֹ אַחַר, חַיֵּב: **נִמְצָא דָרָד הַכֶּשֶׁרוֹ בַּפְּנִים**. בְּגִמְרָא קְאָמַר, תְּנִי דָרָד חַיִּיבוֹ בַּפְּנִים פְּטוּרוֹ בַּחוּץ, וְדָרָד חַיִּיבוֹ בַּחוּץ פְּטוּרוֹ בַּפְּנִים. כְּגוֹן שְׁחַט הָעוֹף בַּפְּנִים וְהַעֲלָה בַּחוּץ פְּטוּר. שְׁחַט בַּחוּץ וְהַעֲלָה בַּחוּץ חַיֵּב. מַלְק בַּפְּנִים וְהַעֲלָה בַּחוּץ חַיֵּב. מַלְק בַּחוּץ וְהַעֲלָה בַּחוּץ פְּטוּר. נִמְצָא, בְּמִקּוֹם שְׁמֵת־חַיֵּב עַל הַעֲלָאתוֹ אִם נַעֲשִׂית הָעֲבוּדָה הִרְאֵשׁוּנָה בַּפְּנִים כְּגוֹן בְּמִלִּיקַת פְּנִים, פְּטוּר עַל הַעֲלָאתוֹ אִם נַעֲשִׂית הַמְּלִיקָה בַּחוּץ. וְדָרָד שְׁמֵת־חַיֵּב עַל הַעֲלָאָה אִם נַעֲשִׂית עֲבוּדָה הִרְאֵשׁוּנָה בַּחוּץ כְּגוֹן בְּשְׁחִיטָה, פְּטוּרוֹ בַּפְּנִים, אִם נִשְׁחַט בַּפְּנִים וְהַעֲלָה בַּחוּץ: **רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר כּו'.** בְּמִלְתִּיהָ דְתַנָּא קַמָּא חֲסוּרֵי מַחֲסָרָא וְהָכִי קֵתְנִי, וְכֵן הַשּׁוֹחֵט בְּהֵמָה בְּלִילָה בַּפְּנִים וְהַעֲלָה בַּחוּץ פְּטוּר, דְּאִינָה מִתְקַבְּלַת בַּפְּנִים **[כג]**, דְּכִתְיִב (ויקרא יט) בְּיוֹם זִבְחֶכֶם, וְלֹא בְּלִילָה, וְנִמְצָא הַזֶּבַח פְּסוּל וּלְפִיכָד אִינוֹ חַיֵּב עַל הַעֲלָאתוֹ. אָבֵל אִם שְׁחַט בְּלִילָה בַּחוּץ וְהַעֲלָה בַּחוּץ חַיֵּב, מִפְּנֵי שֶׁהַשְּׁחִיטָה בַּחוּץ בְּלִילָה כְּשֶׁרָה הִיא **[כד]** לְפִיכָד חַיֵּב שְׁתִּים, עַל הַשְּׁחִיטָה וְעַל הַהַעֲלָאָה. וּפְלִיג רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּהָא וְאָמַר, כָּל שְׁחִיבִין עָלָיו בַּחוּץ חַיֵּבִין עַל כֵּיוָצֵא בּוֹ בַּפְּנִים שֶׁהַעֲלָהּ בַּחוּץ. כְּלוּמַר, כְּשֶׁם שֶׁהַשּׁוֹחֵט בַּחוּץ בְּלִילָה וְהַעֲלָה בַּחוּץ חַיֵּב, כֵּן אִם שְׁחַט בַּפְּנִים בְּלִילָה וְהַעֲלָה בַּחוּץ חַיֵּב **[כה]** עַל הַהַעֲלָאָה, חוּץ מִהַשּׁוֹחֵט עוֹף בַּפְּנִים **[כו]** וְהַעֲלָהּ בַּחוּץ שֶׁהוּא פְּטוּר אִף עַל פִּי שְׁאִם שְׁחַט וְהַעֲלָה בַּחוּץ חַיֵּב. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[כב]** כְּמוֹ שֶׁכְּתַבְתִּי בְּרִישׁ פְּרָקִין. וְשְׁחִיטָה בַּחוּץ בְּעוֹף פִּרְשׁ רַשִּׁי דְרַחֲמֵנָא רַבִּינָה מֵאוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט. וְאֵהַעֲלָאתוֹ נִמִּי אֲמַרִּין וְאֵלֵיהֶם תֵּאמַר, לְעַרְב פְּרָשִׁיּוֹת, דְּכָל שְׁמֵת־חַיֵּב עַל שְׁחִיטָתוֹ בַּחוּץ אִם חִזַּר כּו': **[כג]** וְאֶפְלוּ עֲלֵתָה תִרְד. וְרַבִּי יְהוּדָה הוּא דְאָמַר הָכִי בְּפֶרֶק ט' מִשְׁנָה ב'. רַשִּׁי: **[כד]** דְּבִשְׁחִיטַת חוּץ לֹא שְׁנָא לִילָה מִיּוֹם, דְּהָא רָאוּי הוּא לְבֹא אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לְמַחֲרָ. וּבְהַעֲלָאתוֹ נִמִּי חַיֵּב דְּהָא כְּתִיב וְאֵלֵיהֶם תֵּאמַר. רַשִּׁי: **[כה]** דְּהָא בַּפְּנִים אִם עֲלֵתָה לֹא תִרְד אֵית לִיה בְּפֶרֶק ט' שָׁם. רַשִּׁי: **[כו]** וְאִם תֵּאמַר מֵאִי שְׁנָא מִשּׁוֹחֵט בְּהֵמָה בְּלִילָה בַּפְּנִים. וְיֵשׁ לוֹמַר דְּשּׁוֹחֵט עוֹף בַּפְּנִים מְקַטֵּל קְטָלִיהָ, וְאִם עָלָה יִרְד אֶפְלוּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אִף עַל גַּב דְּלֹא מְטַמָּא בְּגָדִים אֲבִית אֲבִלְעָה כְּדִלְעִיל סוּף פֶּרֶק ז'. תוֹסֵפוֹת: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם המולק את העוף בפנים והעלה בחוץ חייב מלקות כו': כבר ידעת ממה שהקדמנו שמליקה בפנים ושחיטה בחוץ ואם נתחלף הענין הרי זה פסול והוא נבלה ולפי העיקר הזה יתבאר המאמר הזה כלו מחלוקת ר"ש וחכמים אינו אלא בשוחט בלילה שחכמים אומרים אם שחט קדשים בפנים בלילה והעלה בחוץ פטור שאין במקדש שחיטה בלילה ויהיה הזבח פסול כמו שבארנו בתחילת דברינו ולפיכך אינו חייב על ההעלאה ההיא שום דבר אבל אם שחט בלילה בחוץ והעלה בחוץ חייב מפני ששחיטה בחוץ בלילה

כשירה היא ולפיכך חייב על השחיטה בחוץ ועל ההעלאה בחוץ וחולק ר"ש על זה ואומר כשם ששוחט בחוץ בלילה והעלה חייב כך אם שחט בפנים בלילה והעלה בחוץ חייב על ההעלאה והוא ענין מה שאמר כל שחייבין עליו בחוץ חייבין על כיוצא בו בפנים שהעלהו בחוץ חוץ מהשוחט עוף בפנים והעלהו בחוץ שהוא פטור אף על פי שאם שחט והעלה בחוץ חייב כמו שזכרנו ואין הלכה כר' שמעון : (רמב"ם)

פרק יג - משנה ח

החטאת שקבל דמה בכוס אחד, נתן בחוץ וְחִזַּר וְנָתַן בְּפָנִים, בְּפָנִים וְחִזַּר וְנָתַן בְּחוּץ, חָיֵב, שְׁפִלוֹ רְאוּי לְבֹא בְּפָנִים. קָבַל דָּמָה בְּשָׁנֵי כוֹסוֹת, נָתַן שְׁנֵיהֶם בְּפָנִים, פְּטוֹר. שְׁנִיָּהּ בְּחוּץ, חָיֵב. אֶחָד בְּפָנִים וְאֶחָד בְּחוּץ, פְּטוֹר. אֶחָד בְּחוּץ וְאֶחָד בְּפָנִים, חָיֵב עַל הַחִיצוֹן, וְהַפְּנִימִי מְכַפֵּר. לְמָה **{כח}** הַדָּבָר דּוֹמָה, לְמַפְרִישׁ חֲטָאתוֹ וְאֲבָדָה וְהַפְּרִישׁ אַחֶרֶת תַּחֲתֶיהָ וְאַחַר כָּךְ נִמְצְאָה הָרֵאשׁוֹנָה, וְהָרִישְׁתִּיהֶן עוֹמְדוֹת. שְׁחַט שְׁתֵּיהֶן בְּפָנִים, פְּטוֹר. שְׁחַט שְׁתֵּיהֶן בְּחוּץ, חָיֵב. אַחַת בְּפָנִים וְאַחַת בְּחוּץ, פְּטוֹר. אַחַת בְּחוּץ וְאַחַת בְּפָנִים, חָיֵב עַל הַחִיצוֹנָה, וְהַפְּנִימִית מְכַפֶּרֶת. כָּשֵׁם **{ל}** שְׁדָמָה פּוֹטֵר אֶת בְּשָׂרָהּ, כָּךְ הוּא פּוֹטֵר אֶת בְּשַׁר חֲבָרְתָּהּ :

ר"ע מברטנורה נתן בחוץ וְחִזַּר וְנָתַן בְּפָנִים חָיֵב. מְלַתָּא דְפְּשִׁיטָא הִיא, וּמִשׁוּם סִיפָא נִקֵּט לֶהּ, נָתַן בְּפָנִים וְחִזַּר וְנָתַן בְּחוּץ, שְׁאִינֵנוּ נוֹתֵן בְּחוּץ

אֵלֶּא שְׂרִי הַדָּם, חַיֵּב. וּמִתְנִיתִין כְּרַבִּי נְחֻמָּה דְסַבְר שְׂרִיִּים מְעַכְבִּים {כז}.
וְאִינְה הִלְכָה: שְׂנִיָּהוּן בְּחוּץ חַיֵּב. אַחַת. וְאִם הִיָּתָה לוֹ יְדִיעָה בִּינְתִּים, חַיֵּב
שְׂתִיִּים: אֶחָד בְּפָנִים. וְאַחַר כֶּד הַשְּׁנִי בְחוּץ, פְּטוּר. וְאַפְלוּ לְרַבִּי נְחֻמָּה
דְסַבְר כּוּס אֶחָד עוֹשֶׂה אֶת חֲבֵרוֹ דְחוּי לְהִיּוֹת נִשְׁפָּד לְאַמָּה, הִלְכָּד אֶפְלוּ
שְׂרִיִּים לֹא הָוִי: וְהַפְּנִימִי מִכְּפָר. לְהַכְשִׁיר הַזָּבַח. שְׁהַדָּם הַנְּזָרֵק תִּחְלָה
בְּחוּץ לֹא עָשָׂה הַמְשָׁיִר כִּיּוֹצֵא בּוֹ: שְׂתִיָּהוּן בְּחוּץ חַיֵּב. עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.
דְּבִשְׁעַת שְׁחִיטָה כָּל אַחַת הִיָּתָה רְאוּיָה בְּפָנִים {כט}: אַחַת בְּפָנִים.
וְהַשְּׁנִיָּה אַחַר כֵּן בְּחוּץ, פְּטוּר. דְּהוּנָא לֵה חֲטָאת שְׁנַתְּכֶפְרוּ בְעֵלְיָה,
וּלְמִיתָה אֲזָלָה וְאִינְה מִתְקַבְּלַת בְּפָנִים: חַיֵּב עַל הַחִיצוֹנָה. דְּהָא חֲזִיָּא
לְפָנִים, דְּאִיזָה מִהוֹן שְׂרִיָּצָה יְקָרִיבָה: כְּשֵׁם שְׂדָמָה פּוּטֵר אֶת בְּשָׂרָה. מִן
הַמְעִילָה, [דְּזִרְיָקַת דָּם מוֹצִיאָה בְּשַׂר קִדְשׁ קִדְשִׁים מִן הַמְעִילָה, דְּיַהֲבָה בְּה] שְׁעַת הַתֵּר
לְכַהֲנִים: כֶּד הוּא פּוּטֵר אֶת בְּשַׂר חֲבֵרְתָּה. וְאַף עַל פִּי שְׁפָסוּלָה [וְאַשְׁחַט
שְׁנִיָּהִם בְּפָנִים קְאִי]. וְאַשְׁמְעִינָן הַכָּא דְּהִיכָא דְּמִנְחוֹת שְׂתִיָּהוּן וְקִדְשׁ וְזָרֵק אֶת
דָּם הָאֶחָת, פְּטֵר אֶת חֲבֵרְתָּה מִן הַמְעִילָה מְשׁוּם חֲטָאת שְׁנַתְּכֶפְרוּ בְעֵלְיָה,
דְּקִימָא לָן הַחֲטָאוֹת הַמִּתּוֹת לֹא נְהָנִין וְלֹא מוֹעֲלִין: (ר"ע מְבַרְטִנּוּרָה).

עיקר תוי"ט {כז} וְאִם כֵּן מִתְנִיתִין דְּזִקָּא בְּדָמִים הַפְּנִימִים, כְּדַפְרֵשׁ הַר"ב
בְּמִשְׁנָה ו': {כח} לְמָה. בְּגִמְרָא מְפָרֵשׁ דְּאַגְמָרִינָן בְּמָאי דְּמִדְּמִינְהוּ, דְּמִתְנִיתִין
רַבִּי הִיא דְּאָמַר בְּסוּף פְּרָק ד' דְּתַמּוּרָה, אֲבוּדָה בְּשְׁעַת הַפְּרָשָׁה מִתָּה. וְהַכִּי
קְאָמַר, טַעְמָא דְּאַבְדָּה דְּדָמָא לְכוּס דְּחוּי, הָא הַפְּרִישׁ שְׂתִי חֲטָאוֹת
לְאַחֲרִיּוֹת, כִּי מִתְּכַפֵּר בְּאַחַת הַשְּׁנִיָּה תִרְעָה, וְאִם שְׁחָטָה סְתָם כְּשֵׁר לְעוֹלָה.
וּמִשְׁפַּחַת לָהּ בְּחֲטָאת שְׁעִיר נָשִׂיא שְׁהוּא זָכָר עוֹלָה: {כט} וְהַכִּי נִמְי כְּשִׁישׁ
יְדִיעָה בִּינְתִּים: {ל} כְּשֵׁם כו'. וְאַשְׁחַט שְׁנִיָּהִם בְּפָנִים קְאִי כו'. אֲבָל מְשׁוּם
שְׁחוּטִי חוּץ לֹא אֲצִטְרִיכָא לִיהָ, דְּכִמְאֵן דְּקִטְלִינְהוּ דְּמִי וְלִית בְּהוּ מְעִילָה,
כְּדָאמְרִינָן קִדְשִׁים שְׁמִתּוּ יָצְאוּ מִיַּדִּי מְעִילָה: (עִיקַר תּוּי"ט).

רמב"ם הַחֲטָאת שֶׁקֵּבֵל דָּמָה בְּכוֹס אֶחָד נִתֵּן בְּחוּץ כּו': אִם נִתֵּן בְּחוּץ
בְּרֵאשׁוֹנָה וְחֹזֵר וְנִתֵּן בְּפָנִים חַיֵּב עַל שְׂזָרֵק בְּחוּץ לְפִי שְׁכוּלוֹ רְאוּיָה לְבֵא בְּפָנִים
אֲבָל אִם נִתֵּן בְּפָנִים וְחֹזֵר וְנִתֵּן בְּחוּץ הָרִי הוּא כֶּשֶׁר וּפְטוּר לְפִי שְׁהוּא שִׂירִים.
וּמָה שְׂאֵמַר בְּכָאן חַיֵּב הוּא דַּעַת ר' נְחֻמָּה שְׂאֵמַר שִׂירִי הַדָּם שְׁהַקְרִיבוּ בְּחוּץ
חַיֵּב וּדְבָרִיו נִרְאָה וּמָה שְׂאֵמַר כְּשֵׁם שְׂדָמָה פּוּטֵר אֶת בְּשָׂרָה רוּצָה לֹמַר אִם
שְׁחַט שְׂתִיָּהִם בְּפָנִים וְזָרֵק דָּם אֶחָד מֵהוֹן הוֹתֵר בְּשַׂר שְׂתִיָּהוּן לְאַכִּילָה מִפְּנֵי
שְׁכֶשֶׁם שְׂמִתִּיר הַדָּם הַזֶּה לְאַחַת מִתִּיר גַּם חֲבִירְתָּה וַיְהִי שְׂתִיָּהוּן כְּדָבַר אֶחָד
וְהַעֲנִין כֹּל מִבּוֹאֵר: (רמב"ם)

פרק יד - משנה א

פֶּרֶת חֲטָאת שֶׁשָּׂרְפָהּ חוּץ מִגִּתָּהּ, וְכֵן שָׁעִיר
הַמִּשְׁתַּלַּח {א} שֶׁהִקְרִיבוּ בַחוּץ, פֶּטוּר, שֶׁנֶּאֱמַר
(ויקרא יז), וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוּ. כֹּל
שֶׁאִינוֹ רְאוּי לָבֵא אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, אֵין
חַיְבִין עָלָיו :

ר"ע מברטנורה פֶּרֶת חֲטָאת. פֶּרָה אֲדָמָה. שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ חֲטָאת הִיא : חוּץ
מִגִּתָּהּ. מֵעֲרָכָה שֶׁל עֲצִים מְסֻדְרִין כְּמִין גֵּת הָיוּ עוֹשִׂים לָהּ בְּמָקוֹם
שֶׁשׁוּחֲטִים אוֹתָהּ בְּהַר הַמִּשְׁחָה כְּנֶגֶד פֶּתַחוֹ שֶׁל הַיְכָל. וְאִם שִׁחְטָהּ חוּץ
לְמָקוֹם הַהוּא פְּסוּלָה. אֲבָל אֵינוֹ חַיֵּב עָלֶיהָ מְשׁוּם שׁוּחֲטֵי קִדְשִׁים בַּחוּץ,
דְּרַחֲמֵנָא פֶּטְרִיהּ מִדְּכֻתִּיב וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוּ, וּמִדְּקָפִיד קָרָא
לְעִנְשׁוֹ שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ, שֶׁמַּע מִנֵּה בְּעוֹמֵד לְהֵבִיאוֹ שֶׁם מִשְׁתַּעֵי קָרָא : כֹּל
שֶׁאִינוֹ רְאוּי לָבֵא כו'. שֶׁאִינוֹ עֹתִיד לְהִקְרִיב : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {א} שָׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח. לְאַחַר וְדוּי. דָּאֵי קִדְשֵׁי וְדוּי, בְּעֵי לְכַנְס
לְהַתְּנִידוֹת עָלָיו. גְּמָרָא. וְכֹלּוּמֵר וְהָרִי הוּא רְאוּי לָבֵא : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם פֶּרֶת חֲטָאת שֶׁשָּׂרְפָהּ חוּץ מִגִּתָּהּ וְכֵן כו' : פֶּרֶת חֲטָאת נִקְרְאת פֶּרָה
אֲדוּמָה לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ חֲטָאת הִיא וְעוֹד יִתְבַּאֲרוּ מִשְׁפָּטִיהָ בְּמִסְכַּת מִיּוּחַדָּת
לָהּ וְדִינָהּ שֶׁתִּשְׂרַף עַל עֲצִים מְסֻדְרִים כְּמִין גֵּת בְּמָקוֹם שֶׁשׁוּחֲטִים אוֹתָהּ בְּהַר
הַמִּשְׁחָה וְאִם שָׂרְפָהּ חוּץ לְמָקוֹם הַהוּא פְּסוּלָה וְדוּגְמַת הַמָּקוֹם הַזֶּה
לְשִׂרְפָתָהּ כְּדוּגְמַת הָעִזָּרָה לְקִרְבָּנוֹת וְלְפִי שֶׁאִם יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁאִם שָׂרְפָה
בְּמָקוֹם אַחֵר הוּא חַיֵּב כְּמוֹ שֶׁהִקְרִיב בַּחוּץ הוֹדִיעַ אוֹתָנוּ שֶׁאֵין הַדָּבָר כֵּן
שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד : (רמב"ם)

פרק יד - משנה ב

הַרֹבֵעַ, וְהַנְרַבֵּעַ, וְהַמְקַצָּה, וְהַנְעֻבָד, וְהַאֲתָנוּ, וְהַמְחִיר, וְהַכְּלָאִים, וְהַטְרַפָּה, וְיוֹצֵא דָפֶן, שֶׁהַקְרִיבֹן בַּחוּץ, פְּטוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יז), לְפָנַי מִשְׁכַּן ה' (ב), כֹּל שֶׁאִינוֹ רְאוּי לָבֵא לְפָנַי מִשְׁכַּן ה', אֵין חִיבִין עָלָיו. בְּעֵלֵי מוֹמִין, בֵּין בְּעֵלֵי מוֹמִין קְבוּעִים, בֵּין בְּעֵלֵי מוֹמִין עוֹבְרִים, שֶׁהַקְרִיבֹן בַּחוּץ, פְּטוֹר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, בְּעֵלֵי מוֹמִין קְבוּעִים, פְּטוֹר, וּבְעֵלֵי מוֹמִין עוֹבְרִין, עוֹבְרִין בְּלֹא תַעֲשֶׂה. תּוֹרִים שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַן וּבְנֵי יוֹנָה שֶׁעָבַר זְמַן, שֶׁהַקְרִיבֹן בַּחוּץ, פְּטוֹר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, בְּנֵי יוֹנָה שֶׁעָבַר זְמַן, פְּטוֹר. וְתּוֹרִים שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַן, בְּלֹא תַעֲשֶׂה. אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ וּמְחַסְרֵי זְמַן, פְּטוֹר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, הֵרִי זֶה בְּלֹא תַעֲשֶׂה. שֶׁהִיא רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, כֹּל שֶׁהוּא רְאוּי לָבֵא לְאַחַר זְמַן, הֵרִי זֶה בְּלֹא תַעֲשֶׂה וְאֵין בּוֹ כֶּרֶת. וְחַכְמֵי אוֹמְרִים, כֹּל שֶׁאִין בּוֹ כֶּרֶת, אֵין בּוֹ בְּלֹא תַעֲשֶׂה (ה):

ר"ע מברטנורה בלא תעשה. הואיל וראויין לבא לאחר זמן אין בהם כרת אלא לאו גרידא דלא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום (ג) (דברים יב): תורים שלא הגיע זמנן. [פדתנו בחליו (כב) משנינהיבו פשריו, ומקמי הכי פסולין] דתורים גדולים ולא קטנים בעינן: ובני יונה שעבר זמנן. דבני יונה קטנים ולא גדולים, ופסולים מתחלת הצהוב ואילך: בלא תעשה. הואיל וראויין לאחר זמן יש בהן לא תעשה לשוחטן בחוץ: אותו ואת

בְּנוּ. שְׁשַׁחַט אֶחָד מֵהֶן וּבֵא לְהַקְרִיב הַשְּׁנִי בּוֹ בַיּוֹם, וְאָסוּר מְשׁוּם אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחַטוּ בַיּוֹם אֶחָד (ויקרא כב) : **וּמְחֹסֵר זָמַן**. בֵּין שֶׁהוּא מְחֹסֵר זָמַן בְּגוּפוֹ שֶׁלֹּא הָיָה שְׁבַעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ, בֵּין שֶׁהַבְּעָלִים מְחֹסְרִים זָמַן כְּדַמְפְּרֵשׁ לְקַמֵּן. וְצָרִיכָא לְאַשְׁמְעִינָן פְּלִגְתָּא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבֵּן בְּכֻלְהוֹן, דְּאִי אֲשַׁמְעִינָן בְּבַעְלֵי מוּמִין, בְּהָא קְאָמְרִי רַבֵּן מְשׁוּם דְּמַאֲיִסִי, אֲבָל תּוֹרִים וּבְנֵי יוֹנָה דְלֹא מַאֲיִסִי אֵימָא מוֹדוּ לֵיהּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. וְאִי אֲשַׁמְעִינָן תּוֹרִים וּבְנֵי יוֹנָה, מְשׁוּם דְלֹא חֲזוּ וְאִדְחוּ **(ד)**, אֲבָל בְּעַלֵי מוּמִין דְחֲזוּ וְאִדְחוּ אֵימָא מוֹדָה לְהוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבֵּן. וְאִי תֵנָּא הֵינִי תַרְתִּי, מְשׁוּם דְּפִסּוּלָא דְגוּפָא, אֲבָל אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ דְּפִסּוּלָא מַעְלָמָא קְאָתִי לְהוּ אֵימָא מוֹדוּ לֵיהּ רַבֵּן לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, צָרִיכָא. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [ב] משפן ה'. וּבִגְמָרָא פְּרִיזְ וְהָכִי נִמְי תַּפּוּק לֵיהּ מוּאָל פְּתַח אֶהֱל מוֹעֵד לֹא הִבִּיאוּ דְלַעִיל. וּמְשַׁנִּי, דְּמַהֲתָם לֵיכָא לְמִשְׁמַע אֶלְאָ כֹּל שְׁאִינוּ רְאוּי לְבֹא כָּלל, וְשַׁעִיר מִשְׁתַּלַּח נִמְי מְשַׁיְצָא לְאַחַר וְדוּי אִינוּ רְאוּי לְבֹא, אֲבָל כִּי נִרְאָה וְנִדְחָה כִּי הֵינִי דְמַתְנִיתִין אֵימָא לֹא, אֲצַטְרִיז לִפְנֵי מְשַׁפְּן ה' : **[ג]** אָמַר לְהוּ מִשָּׁה לְיִשְׂרָאֵל, כִּי עָלִיתוּ לְאַרְצָא, אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנִים שְׁכַבְשׁוּ וְשַׁחֲלָקוּ, יִשְׁרוֹת תַּקְרִיבוּ, דְּהֵינּוּ נְדָרִים וְנִדְבוֹת. חוֹבוֹת לֹא תַקְרִיבוּ וְאֶפְלוּ בְּבַמַּת צְבוּר, עַד שֶׁתְּבֹאוּ אֶל הַמְּנוּחָה, זֹו שִׁילָה, וְגִלְגָּל לְגַבִּי שִׁילָה מְחֹסֵר זָמַן הוּא, וְקָאָמַר לְהוּ מִשָּׁה לֹא תַעֲשׂוּן. גְּמָרָא : **[ד]** לְרוּחָא דְמַלְתָּא נְקֻטִיָּה הָכִי, וּבִלְאוּ הָכִי הָיָה מְצִי לְמִימַר דְּאֵימָא מוֹדָה כּוּי : **[ה]** בְּלֹא תַעֲשֶׂה. אִין הָעֵנִין שְׁחִיב כְּרַת וּמְלָקוֹת, שְׁזָה לֹא יָבֵא לְעוֹלָם כּוּי. אֲבָל הַכּוֹנֵה שֶׁהִלְאוּ הָזָה הוּא אֲזַהֲרַת כְּרַת שְׁאִין לּוֹקִין עָלָיו. הַרְמַב"ם : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הַרְבַּע וְהַנְּרַבַּע וְהַמוֹקְצָה וְהַנֶּעֱבֵר וְהַאֲתַנֵּן כּוּי : אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ הוּא שִׁשַׁחַט אֶחָד מִשְׁנֵיהֶן וְיִשְׂאֵר הַשְּׁנִי וְיִהְיֶה זֶה הַנִּשְׂאֵר קֶרֶבֶן שֶׁאִין מוֹתֵר לְהַקְרִיבוּ עַד לְמַחֲרַת הַיּוֹם לְפִי שְׁנֵאמַר אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ לֹא תִשְׁחַטוּ בַיּוֹם אֶחָד. וּמְחֹסֵר זָמַן הוּא שֶׁלֹּא שִׁלְמוּ לוֹ אַחַר שְׁנוֹלֵד ז' יָמִים שְׁנֵאמַר שְׁבַעַת יָמִים יִהְיֶה עִם אִמּוֹ וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִתְּנוּ לוֹ וְהוֹצַרְךָ בֵּה לְהַשְׁמִיעֵנוּ אֵלּוֹ הַשְּׁלֵשׁ שֶׁאִילוּ אָמַר בְּעַלֵי מוּמִין הֵינּוּ אוֹמְרִים לְפִי שֶׁהֵן כְּעוֹרִים לְמִרְאָה וְחִכִּיא עֲלֵיהֶם שֶׁהוּא פְטוּר הוּאִיל וְאִינֵן רְאוּיִן אֲבָל תּוֹרִים שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַנָּה שֶׁאִין בְּהֵם מוּם אִין חוֹלְקִים בְּהֵם חֲכָמִים וְאִילוּ אָמַר ג"כ תּוֹרִים שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַנָּם הֵינּוּ אוֹמְרִים לְפִי שֶׁאִינֵן נַפְסִלִין אַחַר הַכְּשֻׁרוֹת וּלְפִיכֵךְ יַחֲיִיב ר"ש אֲבָל בְּעַלֵי מוּמִין שֶׁהוּקְדְּשׁוּ לְהַקְרִיבָה וְנִדְחוּ לְפִיכֵךְ אָמְרוּ פְטוּר כְּשֶׁהַקְרִיבֵן בַּחוּץ וְאִילוּ הַשְׁמִיעֵנוּ שְׁתֵּי הַמְּצוֹת הַלְלוּ הֵינּוּ אוֹמְרִים לְפִי שֶׁהַפְּסוּלוֹת בְּגוֹף הַזְּבָחִים אֲבָל מְחֹסֵר זָמַן וְאוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ שֶׁהֵן נַפְסִלִין בְּטַעַם חוּץ לְגוּפָם אִין חוֹלֵק עֲלֵיהֶם ר"ש לְכֵן הוֹדִיעֵנוּ שֶׁהוּא חוֹלֵק בְּכֹל וְהִלְאוּ הַזֶּה הוּא מֵה שְׁנֵאמַר לֹא תַעֲשׂוּן כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים פֶּה הַיּוֹם וּמֵה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים כֹּל שֶׁאִין בּוֹ כְּרַת אִין בּוֹ בְּלֹא תַעֲשֶׂה אִין הָעֵנִין שְׁחִיב כְּרַת וּמְלָקוֹת שְׁזָה לֹא יָבֵא לְעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרַתִּי בְּכַתּוּבוֹת וּבְבַבָּא קַמָּא וּבְמַכּוֹת אֲבָל הַכּוֹנֵה שֶׁהִלְאוּ הַזֶּה הוּא אֲזַהֲרַת לְכַרַת שֶׁאִין לּוֹקִין עָלָיו וְאִין הִלְכָה כְּר"ש בְּכּוֹלָם : (רמב"ם)

פרק יד - משנה ג

מְחַסֵּר זָמַן, בֵּין בְּגוּפוֹ בֵּין בְּבַעְלָיו. אֵיזָה הוּא
מְחַסֵּר זָמַן בְּבַעְלָיו. הַזָּב, וְהַזָּבָה, וְיוֹלְדָת,
וּמְצָרַע ^(ו), שֶׁהִקְרִיבוּ חֲטָאתָם וְאַשָּׁמִם בַּחוּץ,
פְּטוּרִין. עוֹלוֹתֵיהֶן וְשִׁלְמֵיהֶן בַּחוּץ, חִיבִין.
הַמַּעֲלָה מִבֶּשֶׂר חֲטָאת, מִבֶּשֶׂר אֲשֶׁם, מִבֶּשֶׂר
קִדְשֵׁי קִדְשִׁים, מִבֶּשֶׂר קִדְשֵׁי קָלִים, וּמוֹתֵר
הָעֹמֵר, וְשִׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, וְשִׁירֵי
מִנְחוֹת, הַיּוֹצֵק, הַבּוֹלֵל, הַפּוֹתֵת, הַמּוֹלֵחַ,
הַמְּנִיף, הַמְּגִישׁ, הַמְּסַדֵּר אֶת הַשְּׁלֶחַן, וְהַמְּטִיב
אֶת הַנֵּרוֹת, וְהַקּוֹמֵץ, וְהַמְּקַבֵּל דָּמִים בַּחוּץ,
פְּטוּר. אִין חִיבִין עָלָיו לֹא מְשׁוּם זָרוֹת ^(ח), וְלֹא
מְשׁוּם טִמְאָה ^(ט), וְלֹא מְשׁוּם מְחַסֵּר בְּגָדִים ^(י),
וְלֹא מְשׁוּם רְחוּץ ^(יא) יָדִים וְרַגְלָיִם:

ר"ע מברטנורה **הזב והזבה**. שֶׁהִקְרִיבוּ בַחוּץ, בְּתוֹךְ יְמֵי סִפְרוֹ: וְהַיּוֹלְדָת.
שֶׁהִקְרִיבָה בְּתוֹךְ מְלֵאת: **פְּטוּרִין**. שֶׁאִין מִתְקַבְּלִין לֹא לְחוּבָה וְלֹא
לְנִדְבָה: **וְאַשָּׁמִם**. בְּגִמְרָא פְּרִיז, זָב וְזָבָה וְיוֹלְדָת בְּנֵי אֲשֶׁם נִינְהוּ, וּמִשְׁנֵי
תְּנִי מְצָרַע בְּהַדְיָהוּ, שֶׁהַמְצָרַע מְבִיא אֲשֶׁם: **עוֹלוֹתֵיהֶן וְשִׁלְמֵיהֶן**. בְּגִמְרָא
פְּרִיז, תְּנִי בְּנֵי שְׁלָמִים נִינְהוּ, וּמִשְׁנֵי, תְּנִי נֹזֵר בְּהַדְיָהוּ, שֶׁנֹּזֵר מְבִיא
שְׁלָמִים: **בַּחוּץ חִיבִין**. שֶׁהֵן מִתְקַבְּלוֹת בְּפָנִים נִדְבָה לְשִׁמּוֹן לְאַחַר
שֶׁהִקְרִיבוּ חֲטָאתָם ^(ז) וְהַמְצָרַע אֶת אֲשָׁמוֹ: **מִבֶּשֶׂר חֲטָאת מִבֶּשֶׂר אֲשָׁם**
כו'. דְּכָל הַנִּי נֶאֱכָלִים לְכַהֲנִים וְאִין קָרְבִים לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, וְרַחֲמֵנָא אָמַר
(עִיקָרָא יז) אֲשֶׁר יַעֲלֶה עוֹלָה אוֹ זֶבַח, מֶה עוֹלָה שֶׁהִיא קָרְבָה עַל גְּבֵי מִזְבֵּחַ,
אִף כֹּל שֶׁהוּא קָרֵב עַל גְּבֵי מִזְבֵּחַ: **מִבֶּשֶׂר קִדְשֵׁי קִדְשִׁים**. כְּבִשֵׁי עֶצֶרֶת
שֶׁהֵם שְׁלָמֵי צְבוּר וְיֵשׁ לָהֶם תּוֹרֵת קִדְשֵׁי קִדְשִׁים: **הַיּוֹצֵק**. הַשְּׁמֹן עַל
הַמְּנִחָה: **הַבּוֹלֵל**. הַפּוֹתֵת. הַבּוֹלֵל הַמְּנִחָה בְּשִׁמּוֹן. וּפּוֹתֵתָה פְּתִים: **הַמְּנִיף**.

המגישה. שמיניף את המנחה שטעונה תנופה. ומגישה בחוץ. המנחה שהיא טעונה הגשה בפנים בקרן דרומית מערבית כדכתיב (שם ב) והגישה אל המזבח: **המסדר**. לחם הפנים על השלחן: **פטור**. דאמר קרא אשר יעלה עולה או זבח, מה העלאה שהוא גמר עבודה, אף כל שהוא גמר עבודה, יצאו אלו שאין אחד מהן גמר עבודה: **אין חיבין עליו משום זרות**. אם עשה זר אחת מכל העבודות הללו, כגון שבלל או פתת וכו'. וכן טמא, או מחסר בגדים, או מי שאינו רחוץ ידים ורגלים, אינו חיב מיתה אף על פי שנפסל אותו דבר שעבד בו: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט (ו) ומצ"ע. לשון רש"י, לא גרסינן במתניתין. ועין תוספות יום טוב: **(ז)** ערוב פרושים כתב הר"ב. דמה שכתב נדבה, לשון רש"י הוא, ולדידיה בקדם שהקריבו מיני, דהא מתקבלות בפנים לנדבה קאמר. וזה שכתב לאחר שהקריבו, לשון הרמב"ם הוא. וקרוב להגיה בדברי הר"ב שצריך לומר אי נמי לאחר כו'. ופרושו שזה שכתב נדבה לשמן, להכי מדקדק לשמן משום דשלא לשמן אמרינן בגמרא דאפלו אשם נמי הואיל וראוי שלא לשמן בפנים. תוספות יום טוב. ועין עוד: **(ח) זרות**. כל הני הקטרות בדבר שדרךן לאכל לאו הקטרה נינהו. וכל הנדב עבודות הואיל ויש אחריהן עבודה, אין זר חיב עליהן מיתה. כדאמר במסכת יומא, עבודת מתנה, ולא עבודת סלוק. עבודה תמה, ולא עבודה שיש אחריה עבודה. ופרוש סיפא דקרא והזר הקרב יומת, עבודת מתנה שאתה נוטן על המזבח, ולא עבודת סלוק שאתה מסלק וסר מעל המזבח כגון תרומת הדשן. עבודה תמה, עבודה שהיא גומרת ומתממת את הדבר, ולא שיש אחריה עבודה, כגון שחיטה וקבלה והולכה שיש אחריה זריקה. אבל זריקה עבודה אחרונה שבדם כו'. **רש"י (ט) טמאה**. דאזרת זרות ושמוש בטמאה מחד קרא נפק, מויננרו ולא יחללו, ובכל הזבחים תנינא (זבחים דף ט"ז), מאי דמחיב אזרות מחיב אשמוש טמאה. **רש"י (י) מחסר בגדים**. דאינהו נמי בזמן שאין בגדים עליהם אין כהנתן עליהן והווי להו זרים. **רש"י (יא) רחוץ כו'**. גמר חקה חקה ממחסר בגדים. התם לענן אחולי עבודה, ולענן מיתה נמי אנו גמרינן לה מהתם. **רש"י**: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מחוסר זמן בין בגופו בין בבעליו איזהו הוא מחוסר כו': לפי שהקדים בהלכה שלפני זאת שאם הקריב בחוץ מחוסר זמן אינו חייב כרת ביאר ואמר שאין הפרש בין שהוא מחוסר זמן בגופו כמו שבארנו והוא שלא שלמו לו ז' ימים או שיהיה מחוסר זמן בבעלים והוא שאינו ראוי לבעליו. ואח"כ ביאר איך הוא מחוסר זמן בבעלים ואמר הזב והזבה והיולדת ואמרו בגמ' אתי נזיר בהדייהו וזה הכרח כמו שיתבאר עכשיו ומאשר בארנו בתחלת מסכת זו תדע שכל אלו האנשים יש בקרבנותיהם חטאת ועולה והמצורע לבדו יש בקרבנותיו אשם והנזיר לבדו יש בקרבנותיו שלמים: ומה שאמר אשמו ר"ל מחויב אשם ומי הוא הוא המצורע ולא היו פטורים אלא לפי שהן עומדים בטומאה או בהרחקה ואינן ראויין לקרבן עד שמקריבין החטאת והאשם שהן חייבין בפנים ואח"כ יהיו ראויין לקרבן עולה או שלמים אם היה נזיר ולפיכך אם קדם הקרבן שמכשיר אותן והוא החטאת או האשם ויצאו מכלל מחוסר זמן ואח"כ הקריב כל מה שמקריב אח"כ עולותיהן או שלמיהן בחוץ חייב לפי שבעלי הקרבן הזה אינן מחוסרי

זמן ולפיכך היה הקרבן ראוי ואינו מחוסר זמן בעליו וידוע שבשר חטאת ואשם ובשר קדשי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות כולן נאכלים ואינן נקרבין העומר ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות כולן נאכלים ואינן נקרבין על גבי המזבח. ורחמנא אמר על מעלה בחוץ אשר יעלה עולה או זבח ואמר ומה עולה שראויה להעלאה אף כל שראוי להעלאה: ויוצק הוא שיוצק השמן על המנחות והוא מה שנאמר ויצקת עלה שמן. ובולל ר"ל שבולל הסולת בשמן שנאמר בלולה בשמן למנחה. ופותרת הוא הפותרת לחם המנחות כמו שנאמר פתות אותה פתים. ומולח הוא נותן המלח למנחה שנאמר על כל קרבנד תקריב מלח. ומניף הוא שנאמר והניף אותם תנופה ומגיש הוא שנאמר והגישה. ועוד יתבארו הדברים שצריכים תנופה והגישה בה' ממנחות. ומסדר את השולחן הוא המסדר לחם הפנים על השולחן והביאו ראיה על שהעושה שום מעשה מכל המעשיות האלו בחוץ שאינו חייב כרת ממה שנאמר במעלה בחוץ אשר יעלה עולה או זבח אמרו מה העלאה שהוא גמר עבודה. [אף כל שהוא גמר עבודה] וכשאתה מעיין בהן יתבאר לך כל זה. ומטעם זה אמר אין חייבין עליהן לא משום זרות וכו' ר"ל שאם עשה שום עבודה מעבודות אלו זר או טמא או מחוסר בגדים או שאינו רחוף ידים ורגלים אינו חייב מיתה אע"פ שהוא פוסל אותו דבר וכבר בארנו בפ"ט מסנהדרין שזר וטמא ומחוסר בגדים ואינו רחוף ידים ורגלים אם שמשו במקדש שחייבין מיתה בידי שמים וזכרנו ראיית כל אחד מהן ונתבאר בכאן שאינו כן באיזה שמוש שיהיה אלא שיעבוד עבודה גמורה ואז יתחייב מיתה בידי שמים אבל אלו הנזכרים אין בהם מיתה וכבר נתבאר בגמ' יומא הדברים שחייב עליהם מיתה ואמרו ארבע עבודות חייב עליהם הזר מיתה ואלו הם זריקה והקטרה וניסוך המים וניסוך היין ובכלל מה שאמר זריקה נכלל כל ההזאות בין בפנים בין בחוץ וכן זר שסודר שני גזירי עצים חייב והוא שמקריבים עם תמידים של כל יום כמו שבארנו בשני מיומא לפי שהן חשובים להם כהקטר: (רמב"ם)

פרק יד - משנה ד

עַד שְׁלֵא הוּקַם הַמְּשֶׁכֶן, הָיוּ הַבְּמוֹת מְתָרוֹת,
וְעִבּוּדָה בְּבִכּוּרוֹת. מְשֶׁהוּקַם הַמְּשֶׁכֶן, נֶאֱסְרוּ
הַבְּמוֹת, וְעִבּוּדָה בְּכֹהֲנִים. קִדְּשִׁי קִדְּשִׁים,

נֶאֱכָלִים לְפָנִים מִן הַקִּלְעִים. קִדְשֵׁי קָלִים, בְּכָל מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל:

ר"ע מברטנורה וְהַעֲבֹדָה בַּבְּכוֹרוֹת. דְּכַתִּיב (שְׁמוֹת כד) וַיִּשְׁלַח אֶת נְעָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, אֵלֵי הַבְּכוֹרוֹת שֶׁהַעֲבֹדָה בָּהֶם: מִשְׁהוּקֵם הַמִּשְׁכָּן נֶאֱסָרוּ הַבְּמוֹת. דְּכַתִּיב (עֵיִקְרָא יז) וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוּ, מִכָּל דְּבֹאֵהָל מוֹעֵד תְּלֵי אֲסוּרָא. וְדוֹקָא לְיִשְׂרָאֵל נֶאֱסָרוּ הַבְּמוֹת, אֲבָל נְכָרִים מִתְּרִים לְהַקְרִיב לְשָׁמִים בְּכָל מְקוֹם, וְאִפְלוּ בְזִמְן הַזֶּה. וְאֲסוּר לְיִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת שְׁלוּחִם לְהַקְרִיב וְלֹא לְסַיְעָם. אֲבָל לְהוֹרוֹת לָהֶם סֵדֶר הַקְּרִבָּה שְׂרִי: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות וכו': אמרו כי מה שנאמר וישלח את נערי בני ישראל שהם הבכורות שהעבודה לעולם אינה אלא בבכורות מאדם ועד מרעה"ה מותר לעובד כוכבים עכשיו להקריב עולות לשם בכל מקום שירצו על מנת שיהא במה שיבנו אותה אבל הם אמרו אסור לסייען ולעשות שליחותן לפי שאנו מצויין שלא להקריב בכל מקום ומותר לנו להורותם וללמדם איך יעשו והוא מה שאמר ולאורינהו שרי ואיסור ההקרבה בבמה משהוקם המשכן הוא ממה שנאמר ואל פתח אהל מועד לא הביאו וכן עבודה בכהנים היא (מאז) [מבואר] מפסוקי תורה: (רמב"ם)

פּרָק יָד - מִשְׁנֵה ה

בָּאוּ לְגִלְגָל **(יב)**, וְהִתְרוּ הַבְּמוֹת. קִדְשֵׁי קָדְשֵׁי קָלִים,
נֶאֱכָלִים לְפָנִים מִן הַקִּלְעִים. קִדְשֵׁי קָלִים,
בְּכָל מְקוֹם:

ר"ע מברטנורה בָּאוּ לְגִלְגָל. וְלֹא הָיָה שָׁם בֵּית אֱלֹהִים יְרִיעוֹת הַמִּשְׁכָּן שֶׁל מִדְבָּר: הִתְרוּ הַבְּמוֹת. דְּרַחֲמֵנָא אָמַר אֲשֶׁר יִשְׁחַט בַּמַּחֲנֶה וְכוּ' וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוּ, פָּרַט לְגִלְגָל שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם מַחֲנֶה, שֶׁכָּבֵר בְּטֵלוּ הַמַּחֲנוֹת וְהִתְחִילוּ לְהִיּוֹת נְפוּצִים בְּכָל הָאָרֶץ. וּמֵהָאֵי טַעְמָא נִמְי קִדְשֵׁי

קלים נֶאֱכָלוּ בְּכָל מְקוֹם, שֶׁהָרִי לֹא הָיָה שָׁם מִחֲנֵה כְּמוֹ שֶׁהָיָה בַּמִּדְבָּר :
(ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יב} **לגלגל**. וימי הגלגל ארבע עשרה שנה שכבשו וחלקו. מפרש
בגמרא : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם באו לגלגל והותרו הבמות קדשי קדשים נאכלים כו' : הגלגל לא היה בו בית בנוי אלא המשכן בעצמו שהיה במדבר אלא לפי שתלה הכתוב איסור הבמות במחנה והוא שנאמר אשר ישחט שור או כשב או עז במחנה ונתן טעם בזה למען אשר יביאו בניי את זבחיהם וגוי' וזהו איסור הבמות לפי שמיום שפסקו המחנות ונכנסו לארץ ר"ל ארץ כנען והוא הזמן שבאו לגלגל נסתלקה מצות לא תעשה זו ונשאר מותר שכל מי שרוצה להקריב בבמה מקריב כמו שהיה קודם המשכן שלא נאסר זה אלא במדבר במקום שהיו המחנות וראה גם ראה מה שאמר וקדשים קלים בכ"מ לפי שלא היה שם מחנה ידוע ופשוטו בני"א בארץ : (רמב"ם)

פרק יד - משנה ו

בָּאוּ לְשִׁילָה, נֶאֱסְרוּ הַבָּמוֹת. לֹא הָיָה שָׁם
תִּקְרָה, אֲלָא בֵּית שֶׁל אַבְנִים מְלֻמָּטָן וִירִיעוֹת
מְלֻמָּעָן, וְהִיא הִיְתָה מְנוּחָה. קִדְשֵׁי קִדְשִׁים
נֶאֱכָלוּ לְפָנִים מִן הַקְּלָעִים, קִדְשֵׁי קִלִּים
וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי, בְּכָל הַרְוָאָה :

ר"ע מברטנורה באו לשילה נאסרו הבמות. דכתיב (דברים י"ב) כי לא באתם עד עתה אל המנוחה, מכלל דכשיבאו אל המנוחה, הבמות אסורות {ג}. ומנוחה זו שילה שהיתה שם מנוחה שלא היו נוסעים ממקום למקום כמו במדבר : בית של אבנים מלמטן ויריעות מלמען. דכתיב (שמואל א א) ותביאהו בית ה' שילה, אלמא בית הנה, וכתוב (תהלים עח) ויטש משכון שלו, אלמא של יריעות הנה, מלמד שלא היה שם תקרה {ד} אלא בית של אבנים מלמטה ויריעות מלמעלה : ומעשר שני בכל הרואה. ולעיל לא תני מעשר שני, לפי שכל ארבע עשרה שנה שהיו בגלגל לא נתחייבו

בְּמַעֲשָׂוֹת עַד שְׁכַבְשׁוּ וְחִלְקוּ. וּבְכָל הַרְוָאָה הֵינּוּ בְּכָל מְקוֹם שְׂרוּאִין מְשֹׁם שִׁילָה, דְּאָמַר קָרָא (דְּבָרִים יב) הַשְּׁמַר לָךְ פֶּן תַּעֲלֶה עוֹלוֹתֶיךָ בְּכָל מְקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה, בְּכָל מְקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה אִי אֶתָּה מַעֲלָה, אַבֵּל אֶתָּה אוֹכֵל בְּכָל מְקוֹם שְׂאֵתָה רוּאָה : (ר״ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ג} כְּלוּמַר כְּשֶׁתַּעֲבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן לֹא תִקְרִיבוּ בַּבְּמוֹת כָּלֵל כְּכָל אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים פֶּה הַיּוֹם שְׂאֲנוּ מִקְרִיבִין בְּמִשְׁכַּן חֲטָאוֹת וְאֲשֵׁמוֹת, אֲלֹא אִישׁ כָּל הַיֶּשֶׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשׂוּ, דְּהֵינּוּ נִדְרִים וְנִדְבוֹת, כִּי בְּעוֹד שְׁתַּכַּבְּשׁוּ וְתַחֲלִקוּ לֹא בְּאַתֶּם עַד עֲתָה אֶל הַמְּנוּחָה. וְעִבְרַתֶם אֶת הַיַּרְדֵּן וְיִשְׁבְּתֶם בְּאַרְץ, הֵינּוּ לְאַחַר יְרֻשָׁה וְיִשְׁיבָה. וְהָיָה הַמְּקוֹם וְגו' הַשְּׁמַר לָךְ וְגו' הֵינּוּ אֲסוּר בְּמוֹת. רַש"י : {ד} שֶׁל גַּג שֶׁל נְסָרִים. רַש"י : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם באו לשילה נאסרו הבמות לא היה שם תקרה כו' : נקרא שילה בית וכן כתוב ותביאהו בית ה' שילה ונקרא משכן והוא מה שנאמר ויטש משכן שילה לפי שהיה כמו שאמרנו ואחר שהיה שם בנין אז הוא מנוחה לפי שנתיישבו ולא היתה שם נסיעה וה' צוה שלא להקריב בבמות לכשתהיה שם מנוחה והוא מה שנאמר כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ומכאן ראייה שבשעה שיגיעו אליה שיהא אסור עליהן להקריב בבמות. וכבר ידעת שמעשר שני טעון הבאת מקום אבל לא הזכירו כשזכר הגלגל לפי שלא נתחייבו אז במעשר עד שכבשו את הארץ וחלקוה אחר י"ד שנה משנכנסו לארץ ז' שכבשו ושבע שחלקו והזמן הזה הוא שעמד אהל מועד בגלגל אח"כ בנו הבית בשילה ועמד על מכונו והשכינה שרויה בתוכו ג' מאות וס' ותשע שנים. וענין בכל הרואה שהוא שכל זמן שעומד אפי' ברחוק ורואה שום דבר מן הבית מותר לו שיאכל באותו מקום קדשים קלים ומעשר שני וזו קבלה ואין ספק שהנביאים שראו אותו הבית עשו זה ולמדוהו וסמכו זה למה שנאמר פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה [בכל מקום אשר תראה] אי אתה מעלה אבל אתה אוכל בכל מקום שאתה רואה : (רמב"ם)

פרק יד - משנה ז

בְּאוֹ לְנוֹב {טו} וּלְגִבְעוֹן, הֵתְרוּ הַבְּמוֹת. קְדָשֵׁי קְדָשִׁים נְאֻכָּלִים לְפָנִים מִן הַקְּלָעִים. קְדָשִׁים קְלָיִם, בְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל {יז} :

ר"ע מברטנורה באו לנוב ולגבעון. כְּשֶׁחָרְבָה שִׁילָה לְסוּף שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וּשְׁבַעִים חֲסֵר אַחַת שֶׁהָיָה הַמִּשְׁכָּן שָׁם, וְנִלְקַח הָאָרוֹן בְּיַמֵּי עֲלִי, בָּאוּ לְנוֹב, וְחָרְבָה נוֹב בְּיַמֵּי שְׁאוּל וּבָאוּ לְגִבְעוֹן. וְכָל יָמֵי נוֹב וּגְבֻעוֹן הָיוּ חֲמִשִּׁים וְשֶׁבַע שָׁנָה [טז], וְכָל זְמַן זֶה הָיוּ הַבְּמוֹת מְתָרוֹת, דְּרַחֲמָנָא אָמַר בְּאִסּוּר הַבְּמוֹת כִּי לֹא בָאתֶם עַד עֵתָה אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנְּחִלָּה, מְנוּחָה זֹאת שִׁילָה, נְחִלָּה זֹאת יְרוּשָׁלַיִם, וְלָמָּה חִלְקוֹן הַכְּתוּב אֶלֶּא כִּדִּי לִתְּנוּ הַתֵּר לַבְּמוֹת בֵּין זֶה לְזֶה: **קִדְשִׁים קָלִים בְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל**. וְהוּא הַדִּין לְמַעֲשֵׂר שְׁנִי, שֶׁהָרִי הַקִּישׁוֹן הַכְּתוּב, דְּכָתִיב (שם) לֹא תוֹכֵל לֶאֱכֹל בְּשַׁעְרֶיךָ מַעֲשֵׂר דְּגָנְךָ וְגו', וְכָל נְדָרֶיךָ אֲשֶׁר תִּזְדַּר, בְּזִמְנוֹ שֶׁקִּדְשִׁים קָלִים טְעוּנִים הַבָּאת מְקוֹם אֶף מַעֲשֵׂר שְׁנִי טְעוֹן הַבָּאת מְקוֹם, בְּזִמְנוֹ שֶׁקִּדְשִׁים קָלִים בְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל אֶף מַעֲשֵׂר שְׁנִי בְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [טז] לנוב. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר [שְׁמוּאֵל א כ"א]. אֵין לָחֶם חַל וְגו' כִּי אִם לָחֶם קִדְשׁ אֲשֶׁר לִפְנֵי ה', אֶלְמָא שְׁלַחַן וּמִזְבֵּחַ הָתָם הוּוּ. חָרְבָה נוֹב בְּיַמֵּי שְׁאוּל, בָּאוּ לְגִבְעוֹן כְּדָכְתִּיב [בְּמִלְכִים א ג] כִּי הִיא הַבְּמָה הַגְּדוֹלָה. רַש"י: [טז] דְּכָתִיב [שְׁמוּאֵל א ז] וַיְהִי מִיּוֹם שֶׁבַת הָאָרוֹן בְּקִרְיַת יַעֲרִים וְגו' וַיְהִיו עֹשְׂרִים שָׁנָה, וְהוּן מִשְׁחָרְבָה שִׁילָה שֶׁנִּשְׁבְּחָה הָאָרוֹן וְהַחֲזוֹר לְקִרְיַת יַעֲרִים, וְאִזּוֹ לָקַחוּ דָּוִד מִקִּרְיַת יַעֲרִים אַחֲרֵי שֶׁמֶלֶךְ בְּחָבְרוֹן שֶׁבַע שָׁנִים וּמֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַיִם שְׁלֹשִׁים וְשֶׁלֹשׁ שָׁנִים כְּמִפְרָשׁ הַכֹּל בְּכָתוּב, הָרִי חֲמִשִּׁים וְשֶׁלֹשׁ שָׁנָה, וְשִׁלְמָה מֶלֶךְ אַרְבַּע שָׁנִים כְּשֶׁבְנָה הַבֵּית [בְּמִלְכִים א ו], הָרִי חֲמִשִּׁים וְשֶׁבַע שָׁנָה: [יז] **עָרֵי יִשְׂרָאֵל**. דְּהָא בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא שָׁם עוֹשֶׂה בְּמָה וּמְקָרִיב. רַש"י. לְפִי שֶׁלֹא הָיוּ לְיִשְׂרָאֵל עֲדִין עָרִים בְּרִשׁוֹתָן אֲבָל הָיוּ עֲסוּקִין בְּכִיבוּשָׁן. הַרְמַב"ם: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם באו לנוב ולגבעון הותרו הבמות קדשי קדשים כו': אחר שחרב מקדש שילה בעונות אבותינו הקימו אהל מועד שנעשה במדבר בנוב אח"כ חרב נוֹב הקימו אותו בגבעון ועמד בגבעון ובנוב נ"ז שנה ובתוך זמן זה היתה ההקרבה מותרת בבמות לפי ששילה היא המנוחה שרמז עליה הכתוב וירושלים היא הנחלה כמו שנבאר ונאמר באיסור הבמות כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה ואילו היתה כוונת הכתוב לומר שמאחר שיגיעו אל המנוחה אסרו הבמות לעולם לא היה אומר ואל הנחלה אבל הכוונה כי מאחר שהגיעו למנוחה נאסרו כל הבמות וכיון שהגיעו אל הנחלה נאסרו ג"כ והראיה שהן מותרות בין המנוחה והנחלה והוא מה שאמר למה חלקן הכתוב ליתן היתר בין זה לזה ובתוך הזמן שהיה המקדש בשילה ושהיה בירושלים היתה השכינה בנוב ובגבעון: ולא זכר מעשר שני לפי שהוא נאכל במקום שנאכלים קדשים קלים לעולם ולפי שהיה מותר להן להקריב בכ"מ באותו זמן הותר להן ג"כ לאכול בכ"מ והוא מה שאמר קדשים קלים בכל ערי ישראל ואי אפשר זה בקדשי קדשים לפי שנאמר בהן במקום קדוש תאכל בחצר אהל מועד ובזמן שאין מותר לאכול קדשים קלים בכל מקום יהיה המעשר טעון הבאת מקום והוא מה שאמר לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך וגו' ולא נאמר בזמן הגלגל בכל ערי ישראל לפי שלא היו לישראל עדיין ערים ברשותן אבל היו עסוקים בכיבושן: (רמב"ם)

פרק יד - משנה ח

בָּאוּ לִירוּשָׁלַיִם, נֶאֱסְרוּ הַבָּמוֹת, וְלֹא הָיָה לָהֶם
עוֹד הֵתֵר, וְהָיָה הַיְתֵה נִחְלָה {יח}. קִדְּשֵׁי
קִדְּשֵׁים, נֶאֱכָלִים לְפָנִים מִן הַקְּלָעִים {יט},
קִדְּשֵׁים קְלִים וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי, לְפָנִים מִן הַחוּמָה
{כ} :

ר"ע מברטנורה וְהָיָה הַיְתֵה נִחְלָה. הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה כִּי לֹא בָאֲתֶם עַד עֵתָה
אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנִּחְלָה, דְּמִשְׁמַע מִשְׁתַּבְּאוּ אֶל הַנִּחְלָה וְאֶסְרוּ הַבָּמוֹת:
(ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יח} נִחְלָה. שְׁנֵתִּיקִימָה קִדְּשֵׁתָה וְעִמִּידָתָה לְעוֹלָם, וְעֲלִיָּה אָמַר
הַנְּבִיא [תהלים צד] וְנִחַלְתוּ לֹא יַעֲזֹב, לְפִי שֶׁאָמַר בַּתְּחִלַּת דְּבָרָיו שֶׁהַשֵּׁם בָּחַר
בִּירוּשָׁלַיִם לְשִׁכְנֵתוֹ וּבָחַר בְּיִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ. אַחַר כֵּן אָמַר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא יִשְׁמַר הָעַם הַזֶּה אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ בְּמִקּוֹם הַהוּא אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר וְשֵׁם
קִלְבַּי בְּחַר ה' בְּצִיּוֹן. הַרְמַב"ם. וְעִנֵּן תּוֹסֵפּוֹת יוֹם טוֹב {יט} הַקְּלָעִים. לְפָנִים
לְכַתְּלֵי הָעֶזְרָה. הַרְמַב"ם {כ} הַחוּמָה. שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהָיָה בְּמִקּוֹם מַחְנֵה
יִשְׂרָאֵל שֶׁבַּמְדָּבָר, כְּדָכְתִּיב [דברים יד] וְאֶכְלָתָה שָׁם לְפָנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ. רַש"י: (עיקר
תוי"ט).

רמב"ם באו לירושלים נאסרו הבמות ולא היה להם עוד היתר כו': נקרא
ירושלים נחלה להבאת קדושתה ועמידתה לעולם ועליה אמר הנביא
ונחלתו לא יעזוב לפי שאמר בתחלת דבריו שהשם בחר בירושלים לשכינתו
ובחר בישראל לסגולתו [יתברך] אח"כ אמר שהקב"ה ישמור העם הזה אשר
בחר בו במקום ההוא אשר בחר בו ג"כ שנאמר כי בחר ה' בציון וגו' כי יעקב
בחר לו יה וגו' כי לא יטוש ה' את עמו וגו' וביאר גודל מעלתה ואמר זאת
מנוחתי עדי עד וגו'. וענין לפנים מן הקלעים לפנים מכותלי העזרה כמו
שבארתי פעמים רבות: (רמב"ם)

פרק יד - משנה ט

כָּל הַקְּדוּשִׁים שֶׁהִקְדִּישׁוּ בְּשַׁעַת אֲסוּר בְּמוֹת, וְהִקְרִיבוּ בְּשַׁעַת אֲסוּר בְּמוֹת בַּחוּץ, הֲרִי אֱלוֹ בַעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, וְחִיבִין עֲלֵיהֶן כָּרֵת. הַקְּדִישׁוֹ בְּשַׁעַת הַתֵּר בְּמוֹת, וְהִקְרִיבוּ בְּשַׁעַת אֲסוּר בְּמוֹת, הֲרִי אֱלוֹ בַעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, וְאִין חִיבִין עֲלֵיהֶן כָּרֵת. הַקְּדִישׁוֹ בְּשַׁעַת אֲסוּר בְּמוֹת וְהִקְרִיבוּ בְּשַׁעַת הַתֵּר בְּמוֹת, הֲרִי אֱלוֹ בַעֲשֵׂה וְאִין בָּהֶם בְּלֹא תַעֲשֶׂה :

ר"ע מברטנורה **הרי אלו בעשה**. דשמה תביאו את עולותיכם, דמשמע אבל לא בפמה, ולא הבא מכלל עשה, עשה. אי נמי, עשה והביאום לה, ולא תעשה דהשמר לך פן תעלה עולותיך, וכל מקום שנאמר השמר פן ואל, אינו אלא לא תעשה: **ואין חיבין עליהם כרת**. כיון שהקדישם בשעת התר הבמות, שאין המקריב בחוץ חיב כרת אלא על קרבן שאם הקריבו בחוץ בשעת הקדשו היה חיב, דומיא דמדבר **[כא]**, דבכרת דשחויטי חוץ כתיב (ויקרא יז) חקת עולם תהיה זאת להם, זאת להם ואין אחרת להם **[כב]**: **הקדישן בשעת אסור הבמות**. מההיא שעתא קרינן בהו והביאום לה, וכיון שהמתין עד שלא יכול לקימו נתבטל העשה על ידו. אבל לאו וכרת ליכא, דאזרהר וענש בשעת הקרבה כתיבי, והרי התרו הבמות: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[כא]** וכלומר דעקר פרשת שחויטי חוץ על אותן שבמדבר נאמרה: **[כב]** הכי פרשו בברייתא, דכל הענין של אותה פרשה בתחלתה עד פסוק ולא יזבחו וגו' שענש כרת על השוחט בחוץ והמעלה בחוץ, מדבר בקדשים שהקדישן בשעת אסור במוט והקריבו בשעת אסור במוט, דהינו משהוקם המשכן. ומפסוק ולא יזבחו ולהלן מדבר בקדשים שהקדישן בשעת התר במוט וכדכתיב אשר הם זובחים על פני השדה, והכי משמע אשר הם זובחים שהיו עומדים לשחט בפמה אם הקריבה בשעת אסור במוט כאלו הקריב על פני השדה. ושם נאמר והביאום לה מצות עשה. ולא יזבחו עוד מצות לא תעשה. יכול יהא ענוש כרת, תלמוד לומר זאת להם וכו', זאת להם ענש עשה ולא תעשה, ולא אחרת להם כרת: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל הקדשים שהקדישן בשעת איסור במות והקריבן כו' : בעשה ולא תעשה שעבר על מצות עשה ועל מצות לא תעשה שנאמר השמר לך פן תעלה עולותיך וכבר בארנו בסוף מכות שהעיקר בידינו כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא מצות לא תעשה והעברה על עשה הוא מה שנאמר שמה תביאו עולותיכם וגוי' ראייה שלא יקריב אלא במקום שיבחר ומעקרי למודינו לאו הבא מכלל עשה עשה וכבר בארנו זה ביבמות ומכות. וחייבים עליהן כרת לפי שהקדישן בשעת היתר במות אפי' הקריב אותו או בחוץ אינו חייב כלום ואינו חייב כרת אם הקריבן בחוץ אלא על קרבן שאם הקריבו בשעת הקדישו בחוץ חייב כרת כמו שהיה במדבר בזמן שהיה אסור להקריב בחוץ והפרק השלישי שאמר בו הרי אלו בעשה לפי שהקדיש בשעת איסור הבמות ולא הקריב אז במקדש והואיל והקריב חוץ למקדש כבר עבר על מה שנאמר שמה תביאו כמו שבארנו : (רמב"ם)

פרק יד - משנה י

אלו קדשים קרבים במשכן. קדשים שהקדישו למשכן, קרבנות הצבור, קרבין במשכן. וקרבנות היחיד, בבמה. קרבנות היחיד שהקדישו למשכן, יקרבו במשכן. ואם הקריבן בבמה, פטור. מה בין במת יחיד לבמת צבור, סמיכה, ושחיטת צפון, ומתן סביב, ותנופה, והגשה. רבי יהודה אומר, אין מנחה בבמה. וכהון, ובגדי שרת, וכלי שרת, וריח ניחוח, ומחצה בדמים, ורחוץ ידים ורגלים. אבל הזמן **{כד}**, והנותר **{כה}**, והטמא, שוים בזה ובזה :

ר"ע מברטנורה ואלו קדשים קרבים במשכן. כגון בזמן הגלגל ונוב וגבעון שהיה שם משכן והיו הבמות מתרות. אלו קדשים צריכין להקריבן במשכן ולא בבמה: **קדשים**. שסתמן הקדשו במשכן, ומאי ניהו, קרבנות צבור: **קרבנות יחיד**. סתמן לבמה: **קרבנות יחיד שהקדשו למשכן**. שפרש בשעת הקדשן על מנת להקריבן למשכן: **ואם הקריבן בבמה פטור**. מאזרה ומענש, שהרי התרו הבמות. ומיהו אסור לשנות, דכתיב (דברים כג) מוצא שפתיך תשמר ועשית: **במות צבור**. גלגל ונוב וגבעון: **סמיכה**. דכתיב לפני ה' וסמך, שאין סמיכה בבמה: **שחיתת צפון**. דכתיב (ויקרא א) צפונה לפני ה', ואין צפון בבמה: **ומתן סביב**. שתי מתנות שהן ארבע. דכתיב בהו (שמות כט) את הדם על המזבח סביב, ולא בבמה: **תנופה**. דכתיב תנופה לפני ה', ואין תנופה בבמה: **והגשה**. דכתיב (ויקרא ב) והגשה אל המזבח, ואין הגשה בבמה: **אין מנחה בבמה**. דזבחים אמר קרא בבמה ולא מנחות **[כג]**: **כהון**. דכתיב (שם יד) וזרק הכהן את הדם על המזבח, מזבח צריך כהן ואין במה צריכה כהן: **ובגדי שרת**. דכיון דאין צריך כהן אין פאן מקום לבגדי שרת, דבבגדי שרת כתיב (שם ו) ילבשם הכהן: **וכלי שרת**. דבכלי שרת כתיב (שמות כח) לשרת בקדש, ולא בבמה: **וריח ניחוח**. אברים שצלאן והעלן, אין בהן משום ריח ניחוח. ודוקא במזבח דכתיב ריח ניחוח לה', אבל בבמה אפלו צלאן והעלן אין בכך כלום: **ומחצת דמים**. חוט הסקרא להבדיל בין דמים התחתונים לדמים העליונים. ואין חוט הסקרא בבמה, דכתיב (שם כו) והיתה הרשת עד חצי המזבח, ולא בבמה: **רחוץ ידים ורגלים**. דכתיב (שם ט) בבאם אל אהל מועד ירחצו מים, ולא בבמה: **הזמן**. אם חשב על הקרבן לאכלו חוץ לזמנו: **והטמא**. אף על פי שזר פשר להקריב בבמה, אין טמא מקריב בבמה **[כו]**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [כג] פרש רש"י וזבחו זבחי שלמים לה' אותם, ואוקמינא להאי קרא בקדשים שהקדישן בשעת התר במות, וכתיב אותם מעוטה, אלמא זבחים הוא דהווי נהיגי בהו, ולא עופות ומנחות. ועין תוספות יום טוב: **[כד]** **הזמן**. דיליף בברייתא מוזאת תורת זבח השלמים, לעשות זמן בבמה קטנה בזמן במה גדולה: **[כה]** **והנותר**. נמי מפגול יליף מגזרה שנה דעון עון. רש"י: **[כו]** ויתמהני למה לא פרשו כמו בכל מקום דמתניתין פגול נותר טמא, דטמא לענן אכילה. וכן פרש רש"י, הקא וטמא נמי בההיא פרשתא כתיב, והנפש אשר תאכל וגו': (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אלו קדשים קרבים במשכן קדשים שהוקדשו כו': כבר זכרנו שהיה זמן שיש בו משכן ומקריבין בבמות והודיענו שאין מקריבין אפילו באותו זמן בבמה אלא קרבנות יחיד וע"מ שלא התנה עליהן להקריבם במשכן ואלו הדברים שאמרנו לא היה אלא בבמת צבור ונאמר בכל אחד מהן זכרון מזבח או זכרון קדש או זכרון אהל מועד נאמר בסמיכה לרצונו לפני ה' ונאמר וסמך ידו ונאמר בשחיתת צפון צפונה לפני ה' ונאמר במתנות סביב וזרקו את הדם על המזבח סביב ונאמר בתנופה תנופה לפני ה' ונאמר במנחה והגשה אל המזבח ונאמר בכהן [וזרק הכהן] [בכלי] [בגדי] שרת לשרת בקדש ונאמר בכלי שרת אשר ישרתו בס בקדש ונאמר ריח ניחוח אשה לה'

ונאמר מחיצה לדמים הוא שרושם בחצי גבהו של מזבח עד שיתן למעלה ולמטה כמו שנתבאר שנאמר והיתה הרשת עד חצי המזבח. ונאמר בקדוש ידים ורגלים בבאם אל אהל מועד ירחצו מים וענין מה שאמר הזמן הוא שיפסיד המחשבה בזמן ויהיה פיגול כמו שזכרנו פירושו בפי עשירי מזו המסכתא. ומה שאמר הטמא ענינו שאין מקריב טמא אע"פ שהוא זר לפי שזר הוא כשר בבמה קטנה כמו שזכר באמרו כיהון ובגדי שרת וכו' וכן פירש הגמרא: סליק ממסכת זבחים (רמב"ם)

